

KYRKOFÖRFATTNINGAR II

Ref

EN NY
KYRKOLAG
M.M.

KYRKOFÖRFATTNINGSGUTREDNINGENS
SLUTBETÄNKANDE

DEL 2

Ur KB:s samlingar

Digitaliserad år 2014

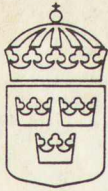
SOU 1987:5

EN NY
KYRKOLAG
M.M.

KYRKOFÖRFATTNINGSSUTREDNINGENS
SLUTBETÄNKANDE

DEL 2

SOU 1987:5

Statens offentliga utredningar

1987:5

Civildepartementet

KYRKOFÖRFATTNINGAR II

EN NY

KYRKOLAG

M.M.

DEL 2

Kyrkoförfattningsutredningens slutbetänkande
Stockholm 1987

Omslag BIGG
ISBN 91-38-09672-2
ISSN 0375-250X
gotab Stockholm 1987

Del 2

Innehåll

Författningsförslag

1	Förslag till lag om ändring i regeringsformen	5
2	Förslag till lag om ändring i lagen om svenska kyrkan	7
3	Förslag till kyrkolag	9
4	Förslag till lag om införande av kyrkolagen	117
5	Förslag till lag om ändring i religionsfrihetslagen (1951:680)	119
6	Förslag till lag om ändring i lagen (1972:229) om kyrkliga in- delningsdelegerade	120
7	Förslag till lag om ändring i lagen (1979:411) om ändring i ri- kets indelning i kommuner, landstingskommuner och för- samlingar	125
8	Förslag till lag om ändring förvaltningslagen (1986:223) . . .	125
9	Förslag till lag om ändring i lagen (1976:600) om offentlig an- ställning	126
10	Förslag till lag om allmänna helgdagar	127
11	Förslag till lag om ändring i lagen (1946:804) om införande av nya rättegångsbalken	128
12	Förslag till lag om ändring i lagen (1929:116) om tillsyn över stiftelser	128
13	Förslag till lag om ändring i lagen (0000:0000) om kulturhisto- risk tillsyn över kyrkobyggnader, kyrkliga inventarier och begravningsplatser	129
14	Förslag till lag om upphävande av 1686 års kyrkolag och vissa andra författningar på det kyrkliga området	131
15	Förslag till förordning om upphävande av vissa författningar på det kyrkliga området	132

Bilagor

1	Sammanställning över 1686 års kyrkolag och anslutande för- fattningar	135
2	Kyrkolagen (1686:0906)	143
3	Förslag till alternativ lagtext till 2 kap. 2-4 §§ i den nya kyr- kolagen	185
	Exempel på bestämmelser som anknyter till helgdagsbegrep- pet	187

5	Sammanställning av remissyttranden över Stockholms tingsrätts och domstolsverkets framställningar angående rättegångstjänst	189
6	Utredningens direktiv	193

Författningsförslag

1 Förslag till Lag om ändring i regeringsformen

Härigenom föreskrivs i fråga om regeringsformen att punkt 10 och punkt 12 övergångsbestämmelserna¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

10. Kyrkomötet får med stöd av föreskrifter i lagen om svenska kyrkan genom kyrklig kungörelse meddela föreskrifter i följande ämnen: svenska kyrkans lära, svenska kyrkans böcker, svenska kyrkans sakrament, gudstjänst och övriga handlingar, kollektioner, central verksamhet för evangelisation, mission och övrigt utlandsarbete samt diakoni, kyrkomötets arbetssätt samt verksamheten hos myndigheter under kyrkomötet.

Bemyndigar riksdagen kyrkomötet att meddela föreskrifter i ett visst ämne, kan riksdagen därvid medge att kyrkomötet genom kyrklig kungörelse överlåter åt myndigheter under kyrkomötet att i sådan kungörelse meddela bestämmelser i ämnet. I fråga om svenska kyrkans böcker, svenska kyrkans sakrament, gudstjänst och övriga handlingar samt kollektioner kan riksdagen också medge att kyrkomötet genom kyrklig kungörelse överlåter åt stiftsmyndigheter, kyrkliga kommuner eller kyrkokommunala förvaltningsmyndigheter att meddela bestämmelser.

Riksdagen kan i lagen om svenska kyrkan meddela föreskrifter i de ämnen som anges i första stycket. Detta gäller även om kyrkomötet har bemyndigats att besluta föreskrifter i ämnet. Regeringen får inte besluta föreskrifter i dessa ämnen.

12. När regeringen skall avgöra ärenden som angår svenska kyrkans religionsvård eller religionsundervisning, utövning av prästämbetet, befordring eller ämbetsansvar inom

Föreslagen lydelse

10. Kyrkomötet får med stöd av föreskrifter i lagen om svenska kyrkan genom kyrklig kungörelse meddela föreskrifter i följande ämnen: svenska kyrkans lära, svenska kyrkans böcker, svenska kyrkans sakrament, gudstjänst och övriga handlingar, kollektioner, *prästämbetet*, central verksamhet för evangelisation, mission och övrigt utlandsarbete samt diakoni, kyrkomötets arbetssätt samt verksamheten hos myndigheter under kyrkomötet.

12. När regeringen skall avgöra ärenden som angår svenska kyrkans religionsvård eller religionsundervisning, utövning av prästämbetet *eller prästtjänst*, befordring, ämbets-

¹ Senaste lydelse 1985:864.

kyrkan, skall föredraganden tillhöra svenska kyrkan.

ansvar eller tjänsteansvar inom kyrkan, skall föredraganden tillhöra svenska kyrkan.

Denna lag träder i kraft den

2 Förslag till Lag om ändring i lagen (1982:942) om svenska kyrkan

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1982:942) om svenska kyrkan dels att det i 7 § lagen skall införas en ny punkt, 5, och att paragrafen därför skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 12–14 §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §¹

Kyrkomötet får genom kyrklig kungörelse meddela föreskrifter i följande ämnen:

1. svenska kyrkans lära,	1. svenska kyrkans lära,
2. svenska kyrkans böcker,	2. svenska kyrkans böcker,
3. svenska kyrkans sakrament, gudstjänst och övriga handlingar,	3. svenska kyrkans sakrament, gudstjänst och övriga handlingar,
4. kollekter,	4. kollekter,
5. central verksamhet för evangelisation, mission och övrigt utlandsarbete samt diakoni,	5. <i>prästämbetet</i> ,
6. kyrkomötets arbetssätt samt verksamheten hos myndigheter under kyrkomötet.	6. central verksamhet för evangelisation, mission och övrigt utlandsarbete samt diakoni,
	7. kyrkomötets arbetssätt samt verksamheten hos myndigheter under kyrkomötet.

Kyrkomötet får genom kyrklig kungörelse överlåta åt svenska kyrkans centralstyrelse att i sådan kungörelse meddela föreskrifter om kollekter. Kyrkomötet får också genom kyrklig kungörelse överlåta åt domkapitel, kyrkliga kommuner och kyrkokommunala förvaltningsmyndigheter att meddela föreskrifter om svenska kyrkans böcker, svenska kyrkans sakrament, gudstjänst och övriga handlingar samt kollekter.

12 §

Frågor om inträde i prästämbetet prövas av domkapitlet i det stift där prästkandidaten söker tjänst. Om prästkandidaten inte söker tjänst, prövas frågan av domkapitlet i det stift där kandidaten har sitt hemvist eller, om denne inte har hemvist i riket, av domkapitlet i Uppsala.

¹ Senaste lydelse 1985:868.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 §

Frågor om att skilja en präst från ämbetet eller att för viss tid förklara en präst obehörig att utöva prästämbetet prövas av domkapitlet i det stift där prästen har sitt hemvist eller, om denne inte har hemvist i riket, av domkapitlet i Uppsala.

Beträffande biskopar prövas dessa frågor av ansvarsnämnden för biskopar.

14 §

Domkapitlets och ansvarsnämndens för biskopar beslut enligt 12 och 13 §§ får överklagas hos kyrkomötets besvärsnämnd.

Besvärsnämndens beslut får inte överklagas.

Denna lag träder i kraft den

3 Förslag till Kyrkolag

Innehåll

INLEDNING

Kap. 1	<i>Inledning</i>	13

MEDLEMSKAP I SVENSKA KYRKAN

Kap. 2	<i>Medlemskap</i>	13
	Rätt till medlemskap	13
	Medlemskap utan ansökan	13
	Medlemskap efter ansökan	14
	Ansökan om utträde ur svenska kyrkan	14
	Ansökan eller anmälan för underårig	14
	Särskilda bestämmelser	15
	Hur man överklagar beslut enligt detta kapitel	15

SVENSKA KYRKANS ORGANISATION

Kap. 3	<i>Om den kyrkliga indelningen m. m.</i>	15
	Kyrkliga indelningensheter	15
	Den lokala indelningen	15
	Den regionala indelningen	15
	Kyrkliga samfälligheter	16
	Ändring i den territoriella församlingsindelningen	16
	Ändring i den territoriella pastoratsindelningen	20
	Bildande av kyrkliga samfälligheter m. m.	22
Kap. 4	<i>Om församlingar samt kyrkliga samfälligheter på lokal nivå</i>	23
	Allmänna bestämmelser	23
	Kyrkofullmäktige i församling	26
	Kyrkostämma	34
	Församlingsdelegerade	35
	Kyrkofullmäktige i kyrkliga samfälligheter	37
	Kyrkoråd och övriga nämnder i församling	38
	Kyrkoråd och övriga nämnder i kyrklig samfällighet	44
	Ekonomisk förvaltning	45
	Revision	47
	Församlingsskatt	49
	Kommunalbesvär	50
Kap. 5	<i>Om stiftssamfälligheter, domkapitel och biskopar</i>	52
	Allmänt om stiftssamfälligheter	52
	Stiftssamfällighetens beslutande organ – stiftsfullmäktige	53
	Stiftsstyrelsen och övriga nämnder i stiftssamfälligheten	55
	Stiftssamfällighetens egendomsnämnd	56
	Domkapitel	57
	Biskopar	58

Kap. 6	<i>Om kyrkomötet och dess myndigheter</i>	59
	Grundläggande bestämmelser	59
	Kyrkomötets sammanträden	59
	Hur kyrkomötets ärenden bereds	60
	Hur kyrkomötets ärenden avgörs	60
	Val inom kyrkomötet	61
	Centralstyrelsens sammanträden	61
	Tjänster vid centralstyrelsen	62
	Hur man överklagar centralstyrelsens beslut	62
	Kyrkomötets besvärnämnd	62

SVENSKA KYRKANS PERSONAL

Kap. 7	<i>Inledande bestämmelser</i>	62
	Pastoratstjänster	62
	Stiftstjänster	63
	Övriga tjänster	63
	Ansvar för avlöningsförmåner	63
	Särskilt om präster	64
	Särskilt om kyrkomusiker och annan kyrkokommunalt anställd personal	64
	Särskilt om anställda för den rikskyrkliga verksamheten	64
Kap. 8	<i>Om tillsättning av präster m. m.</i>	65
	Tillsättning av pastoratstjänster	65
	Tillsättning av stiftstjänster	66
	Tillsättning av vikariat	66
	Behörighet och befordringsgrunder	66
	Kungörelse om ledig prästtjänst, ansökan och behörighetsprövning	67
	Anställningsformer	67
	Inrättande av prästtjänster	67
	Vakanthållning och indragning av prästtjänster	68
	Hur man överklagar vissa beslut enligt detta kapitel m. m.	68
Kap. 9	<i>Om anställning som präst</i>	69
	Skyldighet att utöva andra prästtjänster	69
	Prästers bisysslor m. m.	69
	Arbetskonflikter och skadestånd	69
	Rättegång m. m.	70
Kap. 10	<i>Om prästanställningens upphörande m. m.</i>	70
	Anställningens upphörande på annat sätt än genom avskedande	70
	Turordningen vid uppsägning på grund av arbetsbrist	72
	Företrädesrätt till återanställning	72
	Disciplinansvar	73
	Avskedande	73
	Åtalsanmälan	74
	Avstängning och läkarundersökning	74
	Handläggningen av frågor som avses i 16–27 §§	74

	Beslutande myndighet m. m.	75
	Rättegång m. m.	75
	Verkställighet av beslut	76
Kap. 11	<i>Om kyrkomusiker m. m.</i>	76
	Ansvaret för kyrkomusiken	76
	Kyrkomusikens omfattning och minimikrav på kompetens för kyrkomusikertjänst	76
	Behörighet till tjänst som kyrkomusiker	77
	Handläggningen av ansökan om kyrkomusikertjänst	77
	Hur man överklagar vissa beslut enligt detta kapitel	77

KYRKLIG EGENDOM

Kap. 12	<i>Inledande bestämmelser</i>	78
Kap. 13	<i>Om kulturhistorisk tillsyn över kyrkobyggnader och kyrkliga inventarier m. m.</i>	78
	Kyrkobyggnader och kyrkotomter	78
	Tillsynen över kyrkliga inventarier	79
	Hur man överklagar beslut enligt detta kapitel	80
Kap. 14	<i>Om tillfällig upplåtelse av kyrka</i>	80
Kap. 15	<i>Om förvaltning av kyrklig jord</i>	81
	Definitioner m. m.	81
	Förvaltningen	82
	Tillsynen över förvaltningen	83
	Försäljning eller byte av kyrklig jord	84
	Om prästlönefonder m. m.	84
	Köp av fast egendom eller tomträtt	85
	Hur man överklagar beslut enligt detta kapitel	85
Kap. 16	<i>Om kyrkofonden</i>	86
	Inledande bestämmelser	86
	Kyrkofondens styrelse och förvaltning	86
	Hur kyrkofonden tillförs medel	86
	Hur kyrkofondens medel används	87
	Kyrkoavgifter	87
	Utjämningsbidrag	88
	Övriga bidrag	90
	Övriga bestämmelser	90

KYRKLIGA VAL

Kap. 17	<i>Om val till kyrkofullmäktige och om val av kyrkoråd i vissa fall</i>	91
	Inledande bestämmelser	91
	Valets organisation	91
	Förberedande av valet	93
	Allmänna bestämmelser om röstningen	95
	Särskilda bestämmelser om röstning i vallokal	96
	Särskilda bestämmelser om röstning på postkontor	97
	Särskilda bestämmelser om röstning med valsedelsförsändelse	98
	Valets avslutande	99

Kap. 18	<i>Om val till stiftsfullmäktige</i>	101
	Valmetod	101
	Valets organisation	101
	Val av elektorer och ersättare	102
	Val av ledamöter och suppleanter	103
Kap. 19	<i>Om val till domkapitel</i>	105
	Valet av prästledamot och suppleant för denne i domkapitlet	105
	Stiftsfullmäktiges val av ledamöter och suppleanter i domkapitlet	106
Kap. 20	<i>Om biskopsval</i>	107
	Allmänna bestämmelser	107
	Röstberättigade vid biskopsval	107
	Röstberättigade vid ärkebiskopsval	107
	Val av elektorer för stiftets lekmän	108
	Biskopsvalets förrättande	108
	Röstsammanräkning och upprättande av förslag vid annat biskopsval än val av ärkebiskop	109
	Röstsammanräkning och upprättande av förslag vid val av ärkebiskop	109
	Kungörelse av förslaget	110
	Nytt biskopsval	110
	Hur man överklagar elektors- och biskopsvalen	110
	Utnämningen till tjänsten	110
Kap. 21	<i>Om val till kyrkomötet</i>	110
	Valmetod	110
	Valets organisation	111
	Val av elektorer och ersättare	112
	Val av ledamöter och ersättare	113

Härigenom föreskrivs följande.

INLEDNING

1 kap. Inledning

1 § Grundläggande bestämmelser om svenska kyrkan som trossamfund finns i lagen (1982:942) om svenska kyrkan.

2 § I denna lag finns bestämmelser om

1. medlemskap i svenska kyrkan (2 kap.),
2. svenska kyrkans lokala organisation: församlingar och kyrkliga samfundligheter samt deras organ, nämligen kyrkofullmäktige, kyrkostämman, församlingsdelegerade, kyrkorådet och övriga nämnder (3 och 4 kap.),
3. svenska kyrkans regionala organisation: stiftssamfundligheten och dess organ, nämligen stiftsfullmäktige, stiftsstyrelsen och övriga nämnder samt domkapitlet, hovkonsistoriet och biskopen (3 och 5 kap.),
4. svenska kyrkans centrala organisation: kyrkomötet och dess myndigheter (6 kap.),
5. svenska kyrkans personal (7–11 kap.),
6. kyrklig egendom (12–16 kap.),
7. kyrkliga val (17–21 kap.).

MEDLEMSKAP I SVENSKA KYRKAN

2 kap. Medlemskap

Rätt till medlemskap

1 § Alla svenska medborgare och här i riket bosatta utlänningar har rätt att vara medlemmar i svenska kyrkan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får medge att även andra personer antas som medlemmar.

Medlemskap utan ansökan

2 § Barn i äktenskap inträder vid födelsen i svenska kyrkan, om båda föräldrarna tillhöra kyrkan.

Vad nu sagts skall även gälla, då endast den ene av föräldrarna tillhör kyrkan; dock skall barnet i sådant fall icke anses hava inträtt i kyrkan, om föräldrarna eller, då vårdnaden ej tillkommer dem gemensamt, den som har vårdnaden inom sex veckor från barnets födelse till pastor i den församling, där barnet skall kyrkobokföras, anmäler att barnet icke skall tillhöra kyrkan. Hava föräldrarna i fall som nu sagts, före äktenskapets ingående eller eljest

före barnets födelse skriftligen med vittnen överenskommit att barnet icke skall tillhöra kyrkan, må en av dem, utan hinder av att även den andre har del i vårdsnaden, göra sådan anmälan.

3 § Barn utom äktenskap inträder vid födelsen i svenska kyrkan, om modern tillhör kyrkan.

Erhåller barn, som icke enligt första stycket inträtt i kyrkan, innan det fyllt tolv år äktenskaplig börd genom att föräldrarna ingår äktenskap med varandra och tillhör en av föräldrarna kyrkan, inträder barnet i kyrkan vid föräldrarnas giftermål; dock skall barnet icke anses hava inträtt i kyrkan, om föräldrarna eller, då vårdsnaden ej tillkommer dem gemensamt, den som har vårdsnaden inom sex veckor från äktenskapets ingående till pastor i den församling, där barnet är kyrkobokfört, anmäler att barnet icke skall tillhöra kyrkan.

4 § Den som förvärvar svenskt medborgarskap och ej tillhör svenska kyrkan skall, utan särskild ansökan, anses upptagen i kyrkan, om han är evangelisk-luthersk trosbekännare; dock skall vad nu sagts ej gälla, om han hos pastor i den församling, där han är kyrkobokförd, anmält att han icke vill inträda i kyrkan.

Medlemskap efter ansökan

5 § Den som, i annat fall än som sagts nu, vill bli medlem av svenska kyrkan, skall ansöka om detta hos pastorn i den församling där han är kyrkobokförd.

Sökanden skall upptas i kyrkan om han

1. visar att han är döpt enligt svenska kyrkans ordning, eller
2. tillhör annat evangeliskt-lutherskt trossamfund, eller
3. har fått den undervisning i kyrkans lära som bör fordras med hänsyn till hans ålder och övriga omständigheter och dessutom inför pastor lämnar en muntlig försäkran om att ansökan är grundad på allvarliga religiösa skäl.

Ansökan om utträde ur svenska kyrkan

6 § Om en medlem av svenska kyrkan inte längre vill tillhöra kyrkan, skall han anmäla sitt utträde hos pastorn i den församling där han är kyrkobokförd. Anmälan skall göras personligen eller i en egenhändigt undertecknad handling som bevittnats av två personer.

Ansökan eller anmälan för underårig

7 § För den som står under någon annans vårdsnad och inte fyllt arton år skall ansökan eller anmälan som avses i 4, 5 eller 6 § göras av vårdsnadshavaren. Ansökan eller anmälan för barn som fyllt femton år får göras endast om barnet självt samtycker. Sådan muntlig försäkran som avses i 5 § andra stycket krävs inte när vårdsnadshavaren ansöker om inträde för barnet.

Särskilda bestämmelser

8 § Den som inte är och inte heller skall vara kyrkobokförd i riket skall göra sin ansökan eller anmälan hos pastorn i den församling inom riket där han vistas.

9 § Regeringen får uppdra åt svenska diplomater eller konsuler i främmande stater att handlägga frågor som enligt detta kapitel ankommer på pastorer. Ett sådant uppdrag får endast ges till den som tillhör svenska kyrkan.

10 § Med pastor avses i detta kapitel den som ansvarar för kyrkobokföringen i en församling eller i en sådan del av församling som utgör särskilt kyrkobokföringsdistrikt.

Om någon har i uppdrag att biträda pastorn i kyrkobokföringsärenden, skall uppdraget även avse ärenden enligt detta kapitel. Dock får endast präster ta emot en sådan försäkran som avses i 5 § andra stycket 3.

Hur man överklagar beslut enligt detta kapitel

11 § Beslut av pastor enligt detta kapitel får överklagas hos domkapitlet.

Beslut av tjänsteman enligt 9 § får överklagas hos kammarrätten.

12 § Domkapitlets beslut får överklagas hos kammarrätten.

SVENSKA KYRKANS ORGANISATION

3 kap. Om den kyrkliga indelningen m.m.

Kyrkliga indelningsenheter

1 § Riket är indelat i församlingar (territoriella församlingar), pastorat (territoriella pastorat), kontrakt och stift. I riket finns även icke-territoriella församlingar och pastorat.

Den lokala indelningen

2 § Församlingarna är lokala förvaltningsenheter inom kyrkan. De utgör kyrkliga kommuner.

3 § Pastoraten är tjänstgöringsområden för kyrkoherdar. Ett pastorat består av en eller flera församlingar.

Den regionala indelningen

4 § Kontrakten är tjänstgöringsområden för kontraktsprostar. Ett kontrakt består av flera pastorat.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer beslutar om ändring av indelningen i kontrakt.

5 § Stiften är regionala enheter inom kyrkan och tjänstgöringsområden för biskopar.

6 § I riket finns tretton stift. Dessa är Uppsala stift, Linköpings stift, Skara stift, Strängnäs stift, Västerås stift, Växjö stift, Lunds stift, Göteborgs stift, Karlstads stift, Härnösands stift, Luleå stift, Visby stift och Stockholms stift.

7 § Varje stift omfattar de församlingar som regeringen bestämmer.

Kyrkliga samfälligheter

8 § Kyrkliga samfälligheter är sammanslutningar av församlingar för vården av vissa gemensamma ekonomiska angelägenheter. De utgör kyrkliga kommuner.

Ändring i den territoriella församlingsindelningen

Hur ändringar i församlingsindelningen skall ske

9 § Kammarkollegiet får besluta om ändring i rikets indelning i församlingar, om ändringen kan antas medföra någon bestående fördel för en församling eller en del av en församling eller andra fördelar från allmän synpunkt. Därvid får kammarkollegiet meddela de föreskrifter som behövs för ändringens genomförande.

När frågan om indelningsändring prövas skall särskild hänsyn tas till önskemål och synpunkter från den eller de församlingar som närmast berörs av ändringen. Om en sådan församling motsätter sig en indelningsändring, får beslut om ändringen meddelas endast om det finns synnerliga skäl. Särskild hänsyn skall också tas till befolkningens önskemål och synpunkter.

10 § Kammarkollegiet får också besluta om en sådan ändring i församlingsindelningen som behövs på grund av oregelbundenhet i indelningen eller med hänsyn till fastighetsförhållandena.

I de fall församlingarna som närmast berörs av en sådan indelningsändring är ense om denna och ändringen avser församlingar i samma län, får dock länsstyrelsen besluta om ändringen. Detta gäller dock inte om ändringen föranleder ekonomisk reglering mellan församlingarna.

11 § Om det råder osäkerhet om gränsen för en församlings område, får kammarkollegiet besluta om gränsens rätta sträckning.

12 § En fråga om ändring i församlingsindelningen får väckas av en församling som skulle beröras av ändringen eller av den som är kyrkobokförd i en sådan församling eller som, utan att vara kyrkobokförd i församlingen, är skattskyldig till denna. Ansökan om en sådan ändring skall ges in till kammarkollegiet.

Kammarkollegiet och länsstyrelsen får ta upp en fråga om indelningsänd-

ring på eget initiativ. En sådan fråga får också väckas av stiftsstyrelsen genom anmälan hos kammarkollegiet.

Kammarkollegiet får avslå en ansökan om indelningsändring, om kammarkollegiet finner att ändringen inte bör ske.

13 § Om en indelningsändring som länsstyrelsen tar initiativ till inte är av den beskaffenheten att länsstyrelsen enligt 10 § andra stycket får besluta om ändringen, skall länsstyrelsen överlämna ärendet till kammarkollegiet.

Kammarkollegiet skall till länsstyrelsen överlämna sådana ärenden om indelningsändring som får beslutas av länsstyrelsen enligt 10 § andra stycket.

14 § I ärenden om sådana indelningsändringar som avses i 9 § och 10 § första stycket skall kammarkollegiet göra den utredning som behövs eller, när det bedöms lämpligt, överlämna åt länsstyrelsen att göra utredningen. Om det behövs med hänsyn till ärendets omfattning och beskaffenhet, får kammarkollegiet uppdra åt en särskild utredare att göra utredningen.

I ärenden om en sådan indelningsändring som avses i 10 § andra stycket skall utredningen göras av länsstyrelsen.

15 § En utredning skall omfatta alla omständigheter som inverkar på frågan. Vid utredningen skall samråd ske med de berörda församlingarna. Samråd skall även ske med stiftsstyrelsen.

Om den ändring i församlingsindelningen som utredningen avser bör föranleda en ändring också i någon annan indelning, skall utredningen omfatta även en sådan ändring.

16 § Statliga och kommunala myndigheter skall i skälig omfattning lämna upplysningar och hjälp, när det begärs av den som gör utredningen.

17 § När det finns skäl till det, skall en särskild undersökning göras om befolkningens inställning till en indelningsändring. Om en särskild utredare finner skäl till en sådan undersökning, skall han anmäla detta till kammarkollegiet, som beslutar i frågan. Länsstyrelsen beslutar om sådana undersökningar i ärenden som länsstyrelsen utreder.

Undersökningen skall göras av länsstyrelsen. Den kan ske genom omröstning, opinionsundersökning eller liknande förfarande. Länsstyrelsen får därvid anlita valnämnden i kommunen, om inte nämndens verksamhet i övrigt hindras därigenom.

18 § Om utredningen visar att församlingsindelningen bör ändras, skall ett förslag upprättas till ändringen samt till den ekonomiska reglering och de övriga föreskrifter som ändringen kan ge anledning till.

Om även någon annan indelning behöver ändras, skall förslag upprättas också till en sådan ändring.

19 § Den myndighet som har hand om utredningen får besluta att kostnaden för utredningen skall förskottas av sökanden eller av allmänna medel.

Den myndighet som meddelar det slutliga beslutet i ärendet får förordna

att sökanden eller en församling som har fördel av indelningsändringen, slutligen helt eller delvis skall stå för utredningskostnaden. I den mån ett sådant förordnande inte meddelas, skall staten svara för utredningskostnaden.

Till utredningskostnaden hänförs även kostnaden för valnämndens medverkan i en undersökning om befolkningens inställning till en indelningsändring.

Ekonomisk reglering m.m.

20 § När en församling delas, skall de inbördes ekonomiska förhållandena mellan församlingarna enligt den nya indelningen regleras. När en del av en församling överförs till en annan församling, skall en sådan reglering ske, om en församlings tillgång eller förbindelse som kan hänföras till den delen bör överföras till den andra församlingen eller om det finns särskilda skäl till reglering. Regleringen skall ha till syfte att på ett ändamålsenligt och skäligt sätt fördela församlingens förmögenhet eller en del av denna.

Regleringen fastställs av kammarkollegiet, när beslutet om indelningsändringen meddelas. Om församlingarna är ense om regleringen, bör denna fastställas.

21 § Ansvaret för en förbindelse får överföras från en församling till en annan oberoende av om fordringsägaren har lämnat sitt medgivande till det.

22 § Om inte något annat har bestämts vid den ekonomiska regleringen, övergår en församlings ansvarighet för borgensförbindelser och liknande åtaganden, som berör invånare, fastigheter eller verksamheter inom ett område som skall skiljas från församlingen, till den församling som området efter indelningsändringen skall ingå i.

23 § Om en församling vid fördelningen av tillgångar och förbindelser tilläggas en större del av tillgångarna eller förbindelserna än som följer av grunden för regleringen, skall utjämning ske i pengar. Kammarkollegiet får bestämma att utjämningsbeloppet skall betalas på en gång eller fördelas på två eller flera år.

24 § Om en församling läggs samman med en annan församling, övergår församlingens tillgångar och ansvarigheten för dess förbindelser till den församling som bildas genom sammanläggningen.

25 § Om en församlings ekonomiska ställning försämras på grund av en indelningsändring, får kammarkollegiet bestämma att en annan församling som har fördel av ändringen skall bidra till den förstnämnda församlingens utgifter i skälig utsträckning. Detsamma gäller om en församling på grund av en indelningsändring får kostnader för att ordna sin förvaltning, till vilka den eller de andra församlingar som närmast berörs av ändringen skäligen bör bidra. Kammarkollegiet får bestämma att bidraget skall utgå på en gång eller under en viss övergångstid.

När beslut om ändring i församlingsindelningen träder i kraft

26 § En indelningsändring träder i kraft den 1 januari det år som bestäms i beslutet om ändringen. Om ändringen är av sådan omfattning att en församling enligt den nya indelningen inte bör företrädas av de gamla kyrkofullmäktige, träder ändringen i kraft den 1 januari året efter det år då val i hela riket av fullmäktige har ägt rum. Detta gäller dock inte om ett förordnande enligt 31 § meddelas och inte heller om församlingens beslutanderätt enligt ett särskilt förordnande skall utövas på kyrkostämma.

Ett beslut om indelningsändring enligt 9 § skall meddelas senast ett år innan ändringen skall träda i kraft. Om det finns synnerliga skäl, får beslutet meddelas vid en senare tidpunkt, dock inte senare än åtta månader före ikraftträdandet. Ett beslut om indelningsändring enligt 10 § skall meddelas senast tre månader innan ändringen skall träda i kraft.

27 § Sedan en indelningsändring har beslutats eller, om indelningsdelegerade skall utses enligt 30 §, sedan delegerade valts, kan en församling enligt den nya indelningen förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter.

28 § Under tiden mellan beslutet om indelningsändring eller, om indelningsdelegerade skall utses enligt 30 §, valet av delegerade och ändringens ikraftträdande skall den beslutanderätt som tillkommer kyrkofullmäktige eller kyrkostämma utövas av företrädare för församlingen enligt den nya indelningen, om beslutet har verkan även efter den nya indelnings ikraftträdande.

Företrädare för församlingen enligt den äldre indelningen får under samma tid utöva sådan beslutanderätt endast i frågor som uteslutande avser denna församling och som inte har verkan även efter den nya indelnings ikraftträdande.

29 § I fråga om rätten att företräda de församlingar som berörs av en indelningsändring skall följande gälla. Till dess ändringen träder i kraft skall kyrkofullmäktige i varje församling där beslutanderätten utövas av fullmäktige företräda denna församling enligt såväl den äldre som den nya indelningen, om inte något annat följer av 30 eller 31 §.

30 § Om en indelningsändring innebär att en ny församling bildas eller om ändringen är av sådan omfattning att församlingen enligt den nya indelningen inte bör företrädas av de gamla kyrkofullmäktige, får kammarkollegiet bestämma att församlingen enligt den nya indelningen skall företrädas av indelningsdelegerade från det att dessa har valts till dess indelningsändringen träder i kraft. Om sådana delegerade finns bestämmelser i lagen (1972:229) om kyrkiga indelningsdelegerade.

31 § Om en ny församling bildas av församlingar som utgör en samfällighet med uppgift att sköta alla ekonomiska församlingsangelägenheter, får kammarkollegiet besluta att samfällighetens fullmäktige skall vara fullmäktige i den nybildade församlingen.

32 § Beslut som under tiden mellan beslutet om indelningsändring eller, om indelningsdelegerade skall utses, valet av delegerade och ändringens ikraftträdande fattas av kyrkofullmäktige, kyrkostämman, kyrkorådet eller en annan nämnd, får överklagas genom besvär enligt 4 kap. 106–108 §§. Sådana beslut får överklagas även av andra församlingar som berörs av indelningsändringen och av dem som är kyrkobokförda i en sådan församling eller som, utan att vara kyrkobokförda i församlingen, är skattskyldiga till denna. Beträffande besvären tillämpas i övrigt 4 kap. 109–111 §§. Besvär över ett beslut, varigenom kammarrätten har bifallit besvär eller förbjudit att det överklagade beslutet verkställs, får anföras även av andra församlingar som berörs av indelningsändringen och av dem som är kyrkobokförda i en sådan församling eller som, utan att vara kyrkobokförda i församlingen, är skattskyldiga till denna.

Hur man överklagar indelningsbeslut

33 § Länsstyrelsens beslut enligt 10 § andra stycket får överklagas hos kammarkollegiet.

Kammarkollegiets beslut enligt 9–12 §§ får överklagas hos regeringen. Kollegiets beslut i ärenden som överklagats dit får dock inte överklagas.

Ändring i den territoriella pastoratsindelningen

Hur ändringar i pastoratsindelningen skall ske

34 § Stiftsstyrelsen beslutar om ändring i pastoratsindelningen.

35 § Om en församling som utgör ett enförsamlingspastorat delas och beslutet om delning vinner laga kraft, skall de nybildade församlingarna utgöra ett pastorat, om inte stiftsstyrelsen beslutar något annat.

36 § Stiftsstyrelsen skall verka för en ändamålsenlig pastoratsindelning.

Vid ändring i pastoratsindelningen skall hänsyn tas till pastoratens förmåga att svara för de angelägenheter som enligt författning ankommer på dem. Ett pastorat får inte utan synnerliga skäl ha färre än 2 000 kyrkomedlemmar eller vara beläget i mer än en kommun.

37 § Frågor om ändring i pastoratsindelningen får väckas av en församling eller ett pastorat som skulle beröras av ändringen. Ansökan om en sådan ändring skall ges in till stiftsstyrelsen.

Stiftsstyrelsen får ta upp en fråga om indelningsändring på eget initiativ. En sådan fråga får också väckas av kammarkollegiet genom en anmälan hos stiftsstyrelsen.

38 § I ett ärende om ändrad pastoratsindelning skall stiftsstyrelsen göra den utredning som behövs. Om en ändrad pastoratsindelning även bör föranleda bildandet av en utvidgad pastoratssamfällighet eller annan ändring av kyrkliga samfälligheter, skall utredningen omfatta även sådana frågor.

Berörda församlingar, kyrkliga samfälligheter och kyrkoherdar skall ges tillfälle att yttra sig.

39 § I samband med ett beslut om ändring i pastoratsindelningen skall stiftsstyrelsen bestämma vilka prästtjänster utöver kyrkoherdetjänsten som skall finnas i de nybildade pastoraten. I beslutet skall även anges hur kyrkoherdetjänsten i ett nybildat pastorat skall tillsättas.

40 § Stiftsstyrelsen får meddela de ytterligare föreskrifter som behövs för att indelningsändringen skall kunna genomföras.

Ekonomisk reglering

41 § När ett pastorat delas, skall de inbördes ekonomiska förhållandena mellan pastoraten regleras enligt den nya indelningen. Den ekonomiska regleringen fastställs av stiftsstyrelsen när beslutet om indelningsändringen meddelas.

42 § Egendom som förvaltas enligt särskild författning, övertas av det pastorat som efter indelningsändringen skall svara för de angelägenheter som egendomen är avsedd för. Sådan fast egendom med därtill hörande lös egendom skall, om inte särskilda skäl föranleder annat, följa den församling där den geografiskt är belägen.

Andel i prästlönefastighet eller prästlönejordsfond övertas av det pastorat från vars lönetillgångar andelen härrör.

43 § Betalningsansvaret för en skuld som hänför sig till en prästgård eller ett löneboställe, övertas av den som har övertagit fastigheten.

44 § Regleringen av andra tillgångar och förbindelser än som avses i 42 och 43 §§ skall ske på ett ändamålsenligt och skäligt sätt mellan de kyrkliga kommuner som berörs.

Om enighet inte föreligger om förmögenhetens fördelning, skall denna fördelas i förhållande till skatteunderlaget i de berörda församlingarna.

45 § Ansvaret för en förbindelse får överföras från ett pastorat till ett annat även om fordringsägaren inte lämnat sitt medgivande till det.

46 § Om ett pastorat vid fördelningen av tillgångar och förbindelser får en större del av tillgångarna eller förbindelserna än som följer av grunden för regleringen, skall utjämning ske i pengar. Stiftsstyrelsen får bestämma att utjämningsbeloppet skall betalas på en gång eller fördelas på två eller flera år.

47 § När ett pastorat läggs samman med ett annat pastorat, övergår pastoratets tillgångar och ansvarigheten för dess förbindelser till det pastorat som bildas genom sammanläggningen.

När beslut om ändring i pastoratsindelningen träder i kraft

48 § En ändring i pastoratsindelningen träder i kraft den 1 januari det år som bestäms i beslutet om ändringen. Om en ändrad pastoratsindelning berör en utvidgad pastoratssamfällighet eller en utvidgad flerpastoratssamfällighet, skall beslutet dock träda i kraft den 1 januari året efter det år då val i hela riket av kyrkofullmäktige har ägt rum.

49 § Beslut om ändrad pastoratsindelning skall meddelas senast ett år innan det skall träda i kraft. Länsstyrelsen skall genast underrättas om beslutet.

Hur man överklagar indelningsbeslut

50 § Stiftsstyrelsens beslut får överklagas hos kammarkollegiet. Kammarkollegiets beslut får inte överklagas.

Bildande av kyrkliga samfälligheter m.m.*Hur samfällighetsbildningar skall ske*

51 § Beslut om att en pastoratssamfällighet skall få sköta alla ekonomiska angelägenheter i ett pastorat (beslut om utvidgad pastoratssamfällighet) fattas av församlingarna och anmäls till stiftsstyrelsen, som fastställer beslutet. Är församlingarna inte eniga, får stiftsstyrelsen besluta att samfälligheten skall utvidgas, om det finns ett allmänt behov av en sådan utvidgning.

En fråga om utvidgning av en pastoratssamfällighet får väckas av en församling i pastoratet. Stiftsstyrelsen kan ta upp en sådan fråga på eget initiativ. Innan stiftsstyrelsen fattar beslut i ärendet, skall berörda församlingar och kyrkliga samfälligheter ges tillfälle att yttra sig.

52 § Beslut om att bilda en flerpastoratssamfällighet eller en utvidgad flerpastoratssamfällighet fattas av stiftsstyrelsen. Ett sådant beslut får meddelas endast om berörda pastorat har samtyckt till åtgärden eller om det finns ett allmänt behov av den.

Frågor om bildande av sådana samfälligheter får väckas av en församling eller ett pastorat som skulle beröras av samfällighetsbildningen genom anmälan till stiftsstyrelsen. Stiftsstyrelsen får också ta upp en sådan fråga på eget initiativ. Innan ärendet avgörs, skall berörda församlingar och kyrkliga samfälligheter ges tillfälle att yttra sig.

53 § I samband med beslut om att bilda en kyrklig samfällighet får stiftsstyrelsen bestämma att beslutanderätten i samfälligheten skall utövas av indelningsdelegerade till dess att indelningsändringen träder i kraft. Om indelningsdelegerade finns bestämmelser i lagen (1972:229) om kyrkliga indelningsdelegerade.

54 § Sedan en samfällighetsbildning har beslutats eller, om indelningsdelegerade skall utses, sedan delegerade har valts, kan samfälligheten förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter.

Ändring eller upplösning av samfälligheter

55 § En kyrklig samfällighet får ändras eller upplösas om sådana ändrade förhållanden inträtt att de angelägenheter samfälligheten har hand om lämpligare sköts på annat sätt. Bestämmelserna i 51 och 52 §§ om bildande av samfälligheterna skall tillämpas även i fråga om ändring eller upplösning.

Ekonomisk reglering

56 § I fråga om den ekonomiska regleringen vid bildandet eller ändringar av kyrkliga samfälligheter skall 41–47 §§ tillämpas.

När beslut om samfällighetsbildning träder i kraft

57 § Beslut om att utvidga en pastoratssamfällighet eller att bilda en utvidgad flerpastoratssamfällighet träder i kraft den 1 januari året efter det år då val i hela riket av kyrkofullmäktige har ägt rum.

Beslut om att bilda en flerpastoratssamfällighet träder i kraft den 1 januari det år som bestäms i beslutet om samfällighetsbildningen.

58 § Ett beslut om att fastställa eller utvidga en pastoratssamfällighet och beslut om att bilda en annan kyrklig samfällighet skall meddelas senast ett år innan det skall träda i kraft. Om beslutet gäller utvidgning av en pastoratssamfällighet eller bildande av en utvidgad flerpastoratssamfällighet, skall länsstyrelsen genast underrättas om beslutet.

Hur man överklagar beslut om samfällighetsbildning

59 § Stiftsstyrelsens beslut får överklagas hos kammarkollegiet. Kammarkollegiets beslut får inte överklagas.

4 kap. Om församlingar samt kyrkliga samfälligheter på lokal nivå

Allmänna bestämmelser

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om församlingar, pastoratssamfälligheter och flerpastoratssamfälligheter. Dessa är kyrkliga kommuner.

Bestämmelserna i kapitlet tillämpas också på icke-territoriella församlingar.

Församlingsangelägenheter

2 § En församling får själv eller i samverkan med andra församlingar sköta sina angelägenheter.

Med församlingsangelägenheter avses frågor om

1. främjande av kyrkans gudstjänstliv och undervisning samt diakoni och evangelisation,

2. inre underhåll av kyrkobyggnad, församlingshus och andra församlingslokaler samt underhåll och återanskaffande av inventarier till dessa lokaler,

3. underhåll av kyrkotomt och sådan begravningsplats som är avsedd för dem som är kyrkobokförda i församlingen (församlingskyrkogård),

4. anskaffande och yttre underhåll av kyrkobyggnad, församlingshus och andra församlingslokaler,

5. anskaffande och underhåll av andra byggnader och lokaler än som anges i 4 samt mark för kyrkligt ändamål,

6. nyanskaffande av inventarier till de byggnader och lokaler som anges i 4 och 5,

7. anläggande av begravningsplats samt underhåll av annan begravningsplats än församlingskyrkogård, om inte regeringen för särskilt fall beslutar att uppgiften skall ankomma på en borgerlig kommun,

8. avlöningsförmåner åt personal som tjänstgör i församlingen.

Om vissa angelägenheter som ankommer på församlingarna finns särskilda bestämmelser.

Församlingar i enförsamlingspastorat

3 § Om en församling utgör ett pastorat (enförsamlingspastorat), sköter församlingen själv alla de församlingsangelägenheter som anges i 2 § andra stycket. Församlingen skall också sköta de angelägenheter som enligt lag eller annan författning ankommer på pastoratet.

Församlingar i flerförsamlingspastorat, pastoratssamfälligheter och flerpastoratssamfälligheter

4 § Om en församling bildar pastorat med en eller flera andra församlingar sköter församlingen själv de församlingsangelägenheter som anges i 2 § andra stycket 1–3.

För att sköta de församlingsangelägenheter som anges i 2 § andra stycket 4–8 skall församlingarna inom pastoratet utgöra en kyrklig samfällighet (pastoratssamfällighet), om stiftsstyrelsen inte beslutar något annat. Pastoratssamfälligheten skall också sköta de angelägenheter som enligt lag eller annan författning ankommer på pastoratet.

5 § En pastoratssamfällighet får även sköta alla ekonomiska församlingsangelägenheter (utvidgad pastoratssamfällighet).

Församlingarna inom flera pastorat får bilda kyrklig samfällighet för att sköta en eller flera ekonomiska församlingsangelägenheter (flerpastoratssamfällighet) eller alla sådana angelägenheter (utvidgad flerpastoratssamfällighet).

lighet). Sådana samfälligheter får även bildas för angelägenheter som enligt lag eller annan författning ankommer på pastoraten.

Kyrkliga samfälligheter som avses i första och andra styckena får inte ha hand om sådana angelägenheter som sköts av stiftssamfälligheten.

Bestämmelser om utvidgning av pastoratssamfälligheter och om bildande av kyrkliga samfälligheter finns i 3 kap.

Beslutanderätten i församlingar och i kyrkliga samfälligheter på lokal nivå

6 § En församlings beslutanderätt utövas av kyrkofullmäktige eller kyrkostämman om inte annat följer av 7 §.

I församlingar med över 250 röstberättigade kyrkomedlemmar skall beslutanderätten utövas av kyrkofullmäktige.

Om antalet röstberättigade kyrkomedlemmar i en församling med kyrkofullmäktige har gått ned till 250 eller därunder, skall beslutanderätten fortfarande utövas av kyrkofullmäktige. Fullmäktige får dock besluta att församlingens beslutanderätt skall utövas på kyrkostämman.

En församling med 250 röstberättigade kyrkomedlemmar eller därunder får uppdra beslutanderätten åt kyrkofullmäktige. Förslag om att upphäva ett sådant beslut får inte väckas i kyrkofullmäktige förrän tre år har förflutit sedan ledamöterna i fullmäktige började sin tjänstgöring.

7 § Om en församling med över 250 röstberättigade kyrkomedlemmar ingår i en utvidgad pastoratssamfällighet eller en utvidgad flerpastoratssamfällighet, får stiftsstyrelsen besluta att församlingens beslutanderätt skall utövas av kyrkorådet, om församlingen begär det.

8 § Beslut om att införa eller avskaffa kyrkofullmäktige enligt 6 § eller att beslutanderätten skall utövas av kyrkorådet enligt 7 § skall tillämpas från och med året efter det år då val i hela riket av kyrkofullmäktige förrättas nästa gång. Beslutet skall fattas före utgången av april månad valåret. Länsstyrelsen och stiftsstyrelsen skall genast underrättas om beslutet.

9 § I en pastorats- eller flerpastoratssamfällighet utövas beslutanderätten av församlingsdelegerade.

I en utvidgad pastoratssamfällighet eller en utvidgad flerpastoratssamfällighet utövas beslutanderätten av samfällighetens kyrkofullmäktige.

Förvaltningen och verkställigheten i församlingar och i kyrkliga samfälligheter på lokal nivå

10 § I en församling ankommer förvaltningen och verkställigheten på kyrkorådet och övriga nämnder. Nämnderna bereder även ärenden som skall avgöras av fullmäktige eller stämman. För en sådan uppgift kan varje nämnd tillsätta en särskild beredning bestående av en eller flera personer.

Fullmäktige eller stämman får uppdra åt kyrkorådet eller någon annan nämnd att i fullmäktiges eller stämmans ställe fatta beslut i vissa grupper av ärenden, om inte något annat följer av lag eller annan författning. Ett sådant

uppdrag får inte avse ärenden som är av principiell beskaffenhet eller i övrigt av större vikt.

11 § I en kyrklig samfällighet som avses i detta kapitel ankommer förvaltningen och verkställigheten på kyrkorådet och övriga nämnder.

Nämnderna bereder även ärenden som skall avgöras av fullmäktige eller församlingsdelegerade. Bestämmelserna i 10 § om en särskild beredning och om uppdrag att i fullmäktiges eller kyrkostämmans ställe fatta beslut i vissa frågor tillämpas även i samfälligheten.

Kyrkofullmäktige i församling

Antalet ledamöter

12 § Kyrkofullmäktige beslutar hur många ledamöter som skall utses i fullmäktige. Antalet skall bestämmas till ett udda tal och till minst

15 i församling med 5 000 röstberättigade kyrkomedlemmar eller därunder,

19 i församling med över 5 000 till och med 10 000 röstberättigade kyrkomedlemmar, och

25 i församling med över 10 000 röstberättigade kyrkomedlemmar.

När fullmäktige skall utses första gången, beslutar kyrkostämman om antalet ledamöter i fullmäktige.

Vid tillämpningen av första stycket skall som röstberättigad anses den som har upptagits i gällande röstlängd.

Beslutar fullmäktige om ändring av antalet ledamöter, tillämpas beslutet först när val i hela riket av fullmäktige förrättas nästa gång. Beslutet skall fattas före utgången av april månad valåret. Länsstyrelsen skall genast underrättas om beslutet.

Suppleanter

13 § För ledamöterna i kyrkofullmäktige skall suppleanter utses.

Fullmäktige bestämmer det antal suppleanter som skall ligga till grund för tillämpningen av bestämmelserna i 17 kap. 53 § om utseende av suppleanter. Antalet skall utgöra en viss andel, dock högst hälften, av det antal platser som varje parti får i församlingen. Om det därvid uppkommer ett brutet tal, avrundas detta till närmast högre hela tal. Länsstyrelsen skall genast underrättas om fullmäktiges beslut.

När kyrkofullmäktige skall utses första gången, beslutar kyrkostämman om antalet suppleanter.

Rösträtt

14 § Rösträtt vid val av ledamöter och suppleanter i kyrkofullmäktige har den som är kyrkobokförd i församlingen, är medlem av svenska kyrkan och har uppnått arton års ålder senast på valdagen. Den som är omyndigförklarad av domstol har dock inte rösträtt. Den som inte är svensk medborgare har rösträtt endast om han har varit kyrkobokförd i riket den 1 november de tre

åren närmast före valåret. Varje röstberättigad har en röst.

Den som är kyrkobokförd i en icke-territoriell församling har inte rösträtt vid val av ledamöter och suppleanter i kyrkofullmäktige i en annan församling.

Frågan huruvida rösträtt enligt första och andra styckena föreligger avgörs på grundval av en före valet upprättad röstlängd.

Valbarhet

15 § Ledamöter och suppleanter i kyrkofullmäktige väljs bland dem som uppfyller villkoren för rösträtt enligt 14 § första och andra styckena.

Valbar är dock inte

1. den som innehar tjänst som biskop,
2. kyrkoherde eller annan präst som är ledamot av församlingens kyrkoråd,
3. den som är anställd hos församlingen och som i egenskap av föredragande hos kyrkorådet eller på grund av andra uppgifter som hör till tjänsten har den ledande ställningen bland församlingens tjänstemän.

Om en ledamot eller en suppleant inte längre är valbar upphör hans uppdrag genast. Fullmäktige skall befria en ledamot eller en suppleant från uppdraget, om han vill avgå och särskilda skäl inte talar emot det.

Rätt till ledighet för uppdraget

16 § Ledamöter och suppleanter i kyrkofullmäktige eller beredning har rätt till den ledighet från anställning som behövs för uppdraget.

Valperiodens längd

17 § Ledamöter och suppleanter i kyrkofullmäktige väljs för tre år räknat från och med den 1 januari året efter det år då valet har skett.

Bestämmelser om valet

18 § I 17 kap. finns bestämmelser om

1. indelning i valdistrikt,
2. valdag, röstlängd, förrättande och avslutande av val, samt
3. förfarandet när en ledamot i fullmäktige har avgått före den bestämda tjänstgöringstidens utgång och när en suppleant för en ledamot har inträtt som ledamot i fullmäktige eller av annan anledning har avgått som suppleant.

Ordförandeskapet

19 § Kyrkofullmäktige väljer för den tid som fullmäktige bestämmer bland sina ledamöter en ordförande och en eller två vice ordförande. Till dess valen har förrättats, utövas ordförandeskapet av den som har varit ledamot längst tid. Om två eller flera har varit ledamöter lika länge, har den som är äldst företräde.

Om varken ordföranden eller någon vice ordförande kan närvara vid ett sammanträde, utser fullmäktige en annan ledamot att för tillfället vara ordförande.

Bestämmelser om sammanträdena

20 § Kyrkofullmäktige sammanträder enligt den ordning som fullmäktige bestämmer med iakttagande av föreskrifterna i andra stycket samt i 84 och 96 §§ om tid för handläggning av vissa ärenden. Sammanträde skall även hållas, när kyrkorådet eller minst en tredjedel av fullmäktiges ledamöter begär det eller ordföranden anser att det behövs.

Vid sammanträde före december månads utgång förrättas val till de befattningar inom församlingen som blir lediga vid årets slut. Det år då val i hela riket av fullmäktige har ägt rum, skall valen förrättas av de nyvalda fullmäktige. Dessa förrättar även andra val som ankommer på fullmäktige och avser tid efter utgången av det nämnda året.

Kungörelse

21 § Kungörelse om sammanträde med kyrkofullmäktige utfärdas av ordföranden. Kungörelsen skall innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet samt om de ärenden som skall behandlas. När sammanträde skall hållas första gången, sedan beslutanderätten har uppdragits åt fullmäktige, utfärdas kungörelsen av den senast valda ordföranden i kyrkostämman.

Kungörelsen skall minst en vecka före sammanträdesdagen anslås på församlingens anslagstavla och inom samma tid sändas med posten till varje ledamot och suppleant i fullmäktige eller på annat tillförlitligt sätt tillställas dem.

Uppgift om tid och plats för sammanträde samt, om fullmäktige har bestämt det, uppgift om de ärenden som skall behandlas, skall minst en vecka före sammanträdesdagen införas i en eller flera ortstidningar. Vid sammanträde före december månads utgång avgörs för det följande kalenderåret i vilken eller vilka tidningar sådana tillkännagivanden skall införas. Därvid bör sådana tidningar väljas som genom sin spridning inom olika grupper av församlingsbor når så många som möjligt. Om ett förslag om att tillkännagivandena skall införas i någon annan ortstidning får minst en tredjedel av rösterna, skall tillkännagivandena införas också i denna tidning.

Om ett ärende fordrar så skyndsamt handläggning att kungörelse på det sätt som föreskrivs i andra och tredje styckena inte hinns med, skall kungörelsen med uppgift om ärendet anslås senast vardagen före sammanträdesdagen och på ett tillförlitligt sätt sändas till varje ledamot och suppleant i fullmäktige så tidigt att den kan antas komma dem tillhanda inom samma tid.

Suppleanternas inträde

22 § Om en ledamot i kyrkofullmäktige är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i sammanträdet, inträder i hans ställe den suppleant som enligt den för suppleanterna bestämda ordningen står i tur att

tjänstgöra. Vad som har sagts om ledamot gäller även suppleant som har kallats att tjänstgöra eller som tjänstgör i stället för ledamot.

En ledamot som inställer sig under pågående sammanträde eller till fortsatt sammanträde, har rätt att tjänstgöra även om en suppleant har inträtt i hans ställe. Dock får inte en ledamot som har avbrutit tjänstgöringen vid ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, därefter under samma dag tjänstgöra vid sammanträdet.

En suppleant som har börjat tjänstgöra med stöd av första stycket, har företräde framför en annan suppleant, även om denne står i tur att tjänstgöra enligt den för suppleanterna bestämda ordningen. En suppleant som på grund av att han är jävig i ett ärende avbryter tjänstgöringen vid ett sammanträde, får åter tjänstgöra sedan ärendet har handlagts.

Om samtliga suppleanter för en ledamot i fullmäktige är förhindrade att inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i ett sammanträde, inträder i ledamotens ställe den suppleant som enligt den för suppleanterna bestämda ordningen står i tur att tjänstgöra för den ledamot som har fått den första platsen för partiet. Om en sådan suppleant inte kan tjänstgöra, inträder den suppleant som står i tur att tjänstgöra för den ledamot som har fått den andra platsen för partiet och så vidare efter samma grund.

Beslutförhet

23 § Kyrkofullmäktige får handlägga ärenden endast om mer än hälften av ledamöterna är närvarande. Fullmäktige kan dock föreskriva att interpellationer och frågor får besvaras även om antalet närvarande är lägre än vad som nu har sagts.

Om en närvarande ledamot enligt 24 § eller 92 § på grund av jäv är förhindrad att delta i handläggningen av ett ärende, får fullmäktige handlägga detta även om antalet deltagande på grund av hindret inte uppgår till vad som föreskrivs i första stycket.

Jäv

24 § En ledamot i kyrkofullmäktige får inte delta i handläggningen av ett ärende som personligen rör honom själv eller hans maka, föräldrar, barn eller syskon eller någon annan närstående. Bestämmelser om jäv i samband med revision finns i 92 §.

Rätt att rösta och närvara

25 § Varje ledamot i kyrkofullmäktige har en röst.

Rätt att delta i fullmäktiges överläggningar men inte i besluten har även

1. ordföranden eller vice ordföranden i kyrkorådet samt kyrkoherden,
2. ordföranden eller vice ordföranden i en annan nämnd eller i en beredning vid handläggning av ärenden som har beretts av nämnden eller beredningen och vid besvarande av interpellationer eller frågor som har framställts till ordföranden i nämnden eller beredningen,
3. ledamot i kyrkorådet vid besvarande av en interpellation som enligt 35 §

tredje stycket har överlämnats för att besvaras av honom,

4. revisor hos församlingen vid behandling av revisionsberättelsen för den verksamhet som hans uppdrag avser,

5. sådan tjänsteman hos församlingen som avses i 15 § andra stycket, samt

6. i den mån fullmäktige har beslutat det, ledamot eller suppleant i kyrkorådet, annan nämnd eller beredning.

Fullmäktige får kalla tjänstemän hos församlingen eller särskilda sakkunniga för att meddela upplysningar vid ett sammanträde.

Ärendenas art och beredning

26 § Kyrkofullmäktige skall besluta i ärenden som väckts av

1. kyrkorådet eller annan nämnd, om inte något annat är föreskrivet i lag,

2. ledamot genom motion,

3. regeringen, central förvaltningsmyndighet, länsstyrelsen, domkapitlet, stiftsstyrelsen eller egendomsnämnden,

4. revisorerna, om ärendet avser förvaltning som har samband med revisionsuppdraget, eller

5. beredning, om fullmäktige har föreskrivit det.

27 § Ett ärende som kyrkofullmäktige skall besluta i, skall beredas av den nämnd eller beredning dit ärendet efter sin beskaffenhet hör eller av en beredning som fullmäktige särskilt har utsett för ändamålet.

Om ett ärende har beretts av någon annan än den nämnd eller beredning dit ärendet efter sin beskaffenhet hör, skall nämnden eller beredningen få tillfälle att avge yttrande i ärendet innan det avgörs. Kyrkorådet skall alltid få tillfälle att yttra sig i ett ärende som har beretts av någon annan än rådet.

Val får förrättas utan föregående beredning. Beredning behövs inte heller för ärenden som avser ändring av antalet ledamöter eller suppleanter i kyrkorådet eller annan nämnd eller avsägelse från uppdrag som ledamot eller suppleant i fullmäktige, i rådet eller i annan nämnd eller som revisor eller revisorssuppleant.

28 § En motion bör beredas så, att kyrkofullmäktige kan fatta beslut med anledning av motionen vid sammanträde som hålls inom ett år från det att motionen har väckts. Om beredningen inte kan avslutas inom sådan tid, skall detta och vad som har framkommit vid beredningen anmälas till fullmäktige vid sammanträde inom den angivna tiden. Fullmäktige får vid behandlingen av en sådan anmälan avskryva motionen från vidare handläggning.

29 § Kyrkofullmäktige får besluta att det som ett led i beredningen av ett ärende som tillhör fullmäktiges handläggning skall inhämtas synpunkter från röstberättigade i församlingen. Detta kan ske genom omröstning, opinionsundersökning eller liknande förfarande. Därvid får valnämnden i kommunen anlitas, om nämndens verksamhet i övrigt inte hindras därigenom. En församling får dock anlita valnämnden endast om kommunfullmäktige

beslutar det. Kommunen har rätt att få ersättning för de kostnader som föranleds av att en församling anlitar valnämnden.

Avbrutna sammanträden

30 § Om ett sammanträde med kyrkofullmäktige inte kan slutföras på utsatt dag, skall det fortsätta genast eller vid en senare tidpunkt. Om sammanträdet skall fortsätta vid en senare tidpunkt, bestämmer och tillkännager ordföranden genast tid och plats för det fortsatta sammanträdet.

Om fortsättande och avslutande av valförrättning, när valet är proportionellt, finns bestämmelser i lagen (1955:138) om proportionellt valsätt vid val inom landsting, kommunfullmäktige m.m.

Bordläggning

31 § Ett ärende skall bordläggas, om det begärs av minst en tredjedel av de närvarande ledamöterna. För bordläggning i fråga om val eller av ett tidigare bordlagt ärende krävs beslut av kyrkofullmäktige med enkel majoritet.

Om bordläggning beslutas, bestämmer och tillkännager ordföranden innan sammanträdet avslutas till vilken dag ärendet skall uppskjutas.

Ordförandens uppgifter

32 § Ordföranden leder kyrkofullmäktiges sammanträden och föredrar ärendena. Ordföranden skall se till att ett ärende inte avgörs utan att föreskrifterna i 21 § om kungörande och i 27 § om beredning har iakttagits i fråga om ärendet.

Ett ärende som fordrar skyndsam handläggning får dock avgöras vid sammanträdet även om föreskrifterna i 21 § om kungörande inte har iakttagits, om samtliga närvarande ledamöter beslutar det. Ett sådant ärende får också avgöras även om föreskrifterna i 27 § om beredning inte har iakttagits, om samtliga närvarande ledamöter är ense om beslutet.

33 § Sedan ordföranden har förklarat överläggningen i ett ärende avslutad, framställer han proposition, så avfattad att den kan besvaras med ja eller nej. Ordföranden tillkännager därefter vad som enligt hans uppfattning har beslutats och befäster beslutet med klubbslag, om omröstning inte begärs.

Om omröstning begärs, skall den verkställas efter upprop och ske öppet utom i ärenden som avser val eller tillsättning av tjänst. Vid öppen omröstning får omröstningsapparat användas. Utgången bestäms genom enkel majoritet, om inte något annat är föreskrivet för särskilda fall. Vid lika röstetal för olika meningar sker avgörandet genom lottning, om ärendet avser val eller tillsättning av tjänst, och genom ordförandens utslagsröst i övriga ärenden.

Proportionella val

34 § Val av ledamöter och suppleanter i församlingsdelegerade, kyrkoråd, annan nämnd och beredning samt av elektorer och deras ersättare för val av stiftsfullmäktige samt av revisorer och revisorssuppleanter som avses i 91 § skall vara proportionellt, om det begärs av minst så många ledamöter som motsvarar den kvot som erhålls om antalet närvarande ledamöter delas med det antal personer som valet avser, ökat med 1. Om kvoten är ett brutet tal, skall den avrundas till närmast högre hela tal. Bestämmelser om förfarandet vid ett sådant proportionellt val finns i lagen (1955:138) om proportionellt valsätt vid val inom landsting, kommunfullmäktige m.m.

Interpellationer och frågor

35 § En ledamot i kyrkofullmäktige får till ordföranden i kyrkorådet, annan nämnd eller beredning framställa interpellation i ämnen som tillhör fullmäktiges handläggning.

Fullmäktige beslutar utan föregående överläggning om en interpellation får framställas. Interpellationen skall vara tillgänglig för varje ledamot, innan fullmäktige fattar ett sådant beslut.

Fullmäktige kan föreskriva att ordföranden i kyrkorådet får överlämna en interpellation som har framställts till honom att besvaras av någon annan ledamot i rådet som på grund av sitt uppdrag har särskilda förutsättningar att besvara interpellationen.

Om fullmäktige föreskriver det, får en ledamot till ordföranden i kyrkorådet, annan nämnd eller beredning framställa fråga i ämnen som tillhör fullmäktiges handläggning.

Krav på protokollet

36 § Vid kyrkofullmäktiges sammanträden skall protokoll föras på ordförandens ansvar. Av protokollet skall framgå vilka ledamöter som har varit närvarande. Protokollet skall för varje ärende innehålla en kortfattad redogörelse för ärendets beskaffenhet, uppgift om de förslag och yrkanden i ärendet som inte har återkallats och fullmäktiges beslut i ärendet. Om omröstning har ägt rum, skall protokollet innehålla en redogörelse för propositionsordningen och uppgift om hur omröstningen har utfallit. När omröstningen har skett öppet, skall det i protokollet anges hur var och en har röstat. Om reservation som avses i 37 § har anmälts, skall protokollet innehålla uppgift om reservationen.

Protokollet skall justeras av ordföranden och minst två ledamöter som fullmäktige för varje gång utser bland de närvarande. Justeringen skall äga rum senast fjorton dagar efter sammanträdesdagen på tid som ordföranden bestämmer och tillkännager vid sammanträdet. Justeringen får också verkställas av fullmäktige antingen genast eller vid nästa sammanträde.

Senast på andra dagen efter justeringen skall denna samt uppgift om den plats där protokollet finns tillgängligt tillkännages på anslagstavlan. Tillkännagivandet skall innehålla uppgift om vilken dag det har anslagits. Det får

inte avlägsnas före besvärstidens utgång. Bevis om dagen för anslaget skall tecknas på protokollet eller utfärdas särskilt.

37 § Den som vid kyrkofullmäktiges sammanträde har deltagit i avgörandet av ett ärende får reservera sig mot det fattade beslutet. Reservationen skall anmälas innan sammanträdet avslutas samt, om den utvecklas närmare, avfattas skriftligen och lämnas senast när protokollet justeras.

38 § Kyrkofullmäktiges protokoll och andra arkivhandlingar skall förvaras i kyrkoarkiv. Om kyrkoarkiv finns särskilda bestämmelser.

Offentlighet och ordning

39 § Kyrkofullmäktiges sammanträden skall vara offentliga. Fullmäktige får dock för ett visst ärende besluta att överläggningen skall hållas inom stängda dörrar. Suppleanter får närvara vid en sådan överläggning.

Ordföranden vakar över ordningen vid sammanträdet. Han kan utvisa den som uppträder störande och inte rättar sig efter tillsägelse. Om det uppstår oordning som ordföranden inte kan avstyra, får han upplösa sammanträdet.

Ersättning till ledamöter och suppleanter i fullmäktige eller beredning

40 § Kyrkofullmäktige får besluta att det till ledamöter och suppleanter i fullmäktige eller beredning skall utgå skäligt arvode samt skälig ersättning för resekostnader, förlorad arbetsförtjänst och andra utgifter som föranletts av uppdraget. Om kyrkofullmäktige beslutar att arvode skall utgå, skall arvodet bestämmas till lika belopp för lika uppdrag.

Arbetsordning

41 § Kyrkofullmäktige skall i arbetsordning meddela de ytterligare föreskrifter som behövs för fullmäktiges sammanträden och ärendenas handläggning.

Arbetsordningen skall innehålla bestämmelser om

1. vem som skall föra ordet till dess tillfällig ordförande som avses i 19 § andra stycket har utsetts,
2. utsändning av handlingar inför sammanträde,
3. anmälan om hinder för tjänstgöring vid sammanträde,
4. inkallande av suppleanter,
5. handläggningen av motioner,
6. handläggningen av interpellationer och frågor som avses i 35 § fjärde stycket,
7. förfarandet vid omröstning, samt
8. underrättelser om val av ordförande och vice ordförande i fullmäktige och kyrkorådet.

Kyrkostämma

Rösträtt

42 § I fråga om rösträtt på kyrkostämma tillämpas bestämmelserna i 14 § om rösträtt vid val av ledamöter i kyrkofullmäktige i församling.

Ordförandeskapet

43 § Kyrkostämman väljer för tre kalenderår bland de röstberättigade en ordförande och en eller två vice ordförande.

Om ordföranden eller någon vice ordförande avgår under tjänstgöringstiden, väljs en annan för återstoden av denna tid.

44 § I fråga om valbarhet till ordförande och vice ordförande, verkan av att valbarheten upphör och rätt till avsägelse tillämpas bestämmelserna i 15 § om ledamot i kyrkofullmäktige i församling.

Rätt till ledighet för uppdraget

45 § Ordföranden och vice ordföranden i kyrkostämman samt ledamöter och suppleanter i beredning har rätt till den ledighet från anställning som behövs för uppdraget.

Hur bestämmelserna om kyrkofullmäktige i församling tillämpas på kyrkostämma

46 § Beträffande kyrkostämman tillämpas bestämmelserna i 20 § första stycket första meningen och andra stycket första meningen, 21 § första–tredje styckena samt 24–28, 30–39 och 41 §§ om kyrkofullmäktige i församling.

Därvid skall följande gälla:

1. Om en ny församling bildas, i vilken beslutanderätten skall utövas på kyrkostämma, skall stiftsstyrelsen före den 1 juli året innan församlingen bildas förordna en person att hålla kyrkostämma för val av ordförande och vice ordförande samt kyrkoråd. Om en kyrkostämma skall utöva beslutanderätten i en församling där den tidigare har utövats av kyrkofullmäktige, skall den senast valda ordföranden i kyrkofullmäktige sammankalla kyrkostämman första gången.

2. Bestämmelserna om ledamot i kyrkofullmäktige skall i stället avse röstberättigad kyrkomedlem.

3. Kyrkostämma skall hållas när kyrkorådet begär det eller när ordföranden anser att det behövs.

4. Kungörelse om kyrkostämma behöver inte tillställas de röstberättigade i församlingen. Beslut om i vilken eller vilka ortstidningar som kyrkostämman sammanträden skall tillkännages får fattas för flera kalenderår, dock ej för längre tid än till utgången av det år då val i hela riket av kyrkofullmäktige förrättas nästa gång.

5. Om ett ärende fordrar så skyndsamt handläggning att kungörande på det

sätt som föreskrivs i 21 § första—tredje styckena inte hinns med, skall kungörelsen med uppgift om ärendet anslås senast fyra vardagar före stämman.

6. Kyrkostämmans sammanträden skall alltid vara offentliga.

7. Omröstning skall vara sluten även i annat ärende än ärende om val eller tillsättning av tjänst, om det begärs.

8. Av kyrkostämmans protokoll behöver inte framgå vilka som har deltagit i stämman. Inte heller behövs uppgift om hur var och en har röstat vid öppen omröstning.

9. Arbetsordningen för kyrkostämman behöver inte innehålla bestämmelser som anges i 41 § andra stycket 2, 3 och 4.

Ersättning till ordförande samt till ledamöter och suppleanter i beredning

47 § Kyrkostämman får besluta att det till stämmans ordförande samt ledamöter och suppleanter i beredning skall utgå skäligen arvode samt skäligen ersättning för resekostnader, förlorad arbetsförtjänst och andra utgifter som föranleds av uppdraget.

Församlingsdelegerade

Antalet ledamöter

48 § Antalet ledamöter i församlingsdelegerade skall bestämmas till ett udda tal och till minst

15 i samfällighet med 5 000 röstberättigade kyrkomedlemmar eller därunder,

25 i samfällighet med över 5 000 till och med 20 000 röstberättigade kyrkomedlemmar,

35 i samfällighet med över 20 000 till och med 40 000 röstberättigade kyrkomedlemmar, och

45 i samfällighet med över 40 000 röstberättigade kyrkomedlemmar.

När delegerade skall utses första gången, bör församlingarna träffa överenskommelse om antalet ledamöter med ledning av första stycket. Länsstyrelsen skall genast underrättas om beslutet. Om församlingarna inte kan enas, bestämmer länsstyrelsen antalet ledamöter.

Församlingsdelegerade beslutar själva om ändring av antalet ledamöter. Ett sådant beslut skall tillämpas från och med året efter det år då val i hela riket av kyrkofullmäktige förrättas nästa gång. Länsstyrelsen skall genast underrättas om beslutet.

Länsstyrelsen bestämmer, med tillämpning av bestämmelserna i 17 kap. 9 § första stycket, hur många ledamöter i församlingsdelegerade som varje församling skall utse. Länsstyrelsens beslut får överklagas hos valprovningssnämnden. Valprovningssnämndens beslut får inte överklagas.

Val av ledamöter

49 § Ledamöterna i församlingsdelegerade väljs av kyrkofullmäktige eller kyrkostämman i varje församling.

Valbarhet

50 § I fråga om valbarhet till ledamot i församlingsdelegerade, verkan av att valbarheten upphör och rätt till avsägelse tillämpas bestämmelserna i 15 § om ledamot i kyrkofullmäktige i församling. Därvid skall dock bestämmelserna om kyrkoherde eller annan präst som är ledamot i församlingens kyrkoråd avse kyrkoherde som är ledamot eller ersättare för sådan ledamot i samfällighetens kyrkoråd.

Rätt till ledighet för uppdraget

51 § Ledamöterna i församlingsdelegerade eller beredning har rätt till den ledighet från anställning som behövs för uppdraget.

Valperiodens längd m.m.

52 § Ledamöterna i församlingsdelegerade väljs för tre år räknat från och med den 1 januari året efter det år då val i hela riket av kyrkofullmäktige har förrättats. När val som sker första gången inte äger rum under år då val i hela riket av fullmäktige förrättas, skall valet dock inte avse längre tid än till utgången av det år då sådana val av fullmäktige skall äga rum nästa gång.

Om ett val till kyrkofullmäktige som har utsett ledamöter i församlingsdelegerade, har upphävts och omval har ägt rum eller om rättelse har vidtagits genom förnyad sammanräkning och mandatfördelningen mellan partierna därvid har ändrats, upphör uppdraget för ledamöterna två månader efter det att omvalet eller sammanräkningen har avslutats. När omvalet eller den förnyade sammanräkningen har avslutats, skall fullmäktige förrätta nytt val av ledamöter för återstoden av tjänstgöringstiden.

Val av ledamöter i församlingsdelegerade förrättas före december månads utgångsåret före det år då tjänstgörings tiden börjar. Det år då val i hela riket av kyrkofullmäktige har ägt rum förrättas valet i församling med fullmäktige av de nyvalda fullmäktige vid sammanträde som avses i 20 § andra stycket.

Om en ledamot i församlingsdelegerade avgår under tjänstgöringstiden, förrättas fyllnadsval för återstoden av denna tid.

Hur bestämmelserna om kyrkofullmäktige i församling tillämpas på församlingsdelegerade

53 § Beträffande församlingsdelegerade tillämpas bestämmelserna i 19–41 §§ om kyrkofullmäktige i församling.

Därvid skall följande gälla:

1. Bestämmelserna om kyrkoråd skall avse samfällighetens kyrkoråd.
2. Kungörelser och tillkännagivanden skall anslås på samfällighetens anslagstavla.
3. När sammanträde med delegerade skall hållas första gången, utfärdas kungörelse om sammanträdet av ordföranden i kyrkofullmäktige i den församling i samfälligheten som har flest röstberättigade kyrkomedlemmar

eller om han har förhinder, av vice ordföranden i samma församlings fullmäktige. Om fullmäktige inte finns i denna församling, utfärdas kungörelsen av ordföranden i församlingens kyrkostämma eller, om han har förhinder, av vice ordföranden i stämman.

4. Rätt att delta i delegerades överläggningar men inte i besluten har, utöver de personer som avses i 25 § andra stycket, ordföranden eller vice ordföranden i en församlings kyrkoråd vid handläggning av ärenden som angår församlingen särskilt. Om samfälligheten omfattar församlingar i olika pastorat tillkommer rätten för kyrkoherde att delta i överläggningarna den av församlingarnas kyrkoherdar som domkapitlet utser.

Kyrkofullmäktige i kyrkliga samfälligheter

Antalet ledamöter

54 § Om beslutanderätten i en kyrklig samfällighet skall utövas av kyrkofullmäktige, fastställer stiftsstyrelsen antalet ledamöter i fullmäktige.

Bestämmelser om kyrkliga samfälligheters indelning i valkretsar och om fastställandet av det antal ledamöter i fullmäktige som skall utses i varje församling finns i 17 kap.

Antalet suppleanter

55 § För ledamöterna i en samfällighets kyrkofullmäktige skall suppleanter utses.

Fullmäktige bestämmer det antal suppleanter som skall ligga till grund för tillämpningen av bestämmelserna i 17 kap. 53 § om utseende av suppleanter. Antalet skall utgöra en viss andel, dock högst hälften, av det antal platser som varje parti får i samfälligheten eller i varje valkrets, om regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer enligt 17 kap. 8 § andra stycket har beslutat att valbarheten skall vara inskränkt till valkrets. Om det därvid uppkommer ett brutet tal, avrundas detta till närmast högre hela tal. Länsstyrelsen skall genast underrättas om fullmäktiges beslut.

När kyrkofullmäktige skall utses första gången, fattas beslut enligt andra stycket av stiftsstyrelsen, om stiftsstyrelsen inte har bestämt att beslutanderätten i samfälligheten skall utövas av indelningsdelegerade.

Hur bestämmelserna om kyrkofullmäktige i församling tillämpas på kyrkofullmäktige i kyrklig samfällighet

56 § Beträffande kyrkofullmäktige i kyrklig samfällighet tillämpas bestämmelserna i 14–41 §§ om kyrkofullmäktige i församling.

Därvid skall följande gälla:

1. Bestämmelserna om kyrkoråd skall avse samfällighetens kyrkoråd.
2. Bestämmelserna i 15 § andra stycket om kyrkoherde som är ledamot av församlingens kyrkoråd skall avse kyrkoherde som är ledamot eller ersättare för sådan ledamot i samfällighetens kyrkoråd.
3. Kungörelser och tillkännagivanden skall anslås på samfällighetens anslagstavla.

4. När sammanträde med fullmäktige i en kyrklig samfällighet skall hållas första gången, utfärdas kungörelse om sammanträdet av den ordförande som anges i 53 § 3.

5. Om samtliga suppleanter för en ledamot i fullmäktige är förhindrade att inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i ett sammanträde, inträder i ledamotens ställe den suppleant som enligt den för suppleanterna bestämda ordningen står i tur att tjänstgöra för den ledamot som har fått den första platsen för partiet i församlingen eller i en sådan grupp av församlingar som avses i 17 kap. 8 §. Om en sådan suppleant inte kan tjänstgöra, inträder den suppleant som står i tur att tjänstgöra, för den ledamot som har fått den andra platsen för partiet i församlingen eller gruppen av församlingar och så vidare efter samma grund. Om ett partis samtliga suppleanter i församlingen eller gruppen av församlingar är förhindrade att i en ledamots ställe inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i sammanträdet, inträder en suppleant som har utsetts för partiet i en annan församling eller grupp av församlingar efter den grund som nyss har sagts. Därvid har den suppleant företräde som har utsetts i den församling eller grupp av församlingar där partiets röstetal är högst.

6. Rätt att delta i fullmäktiges överläggningar men inte i besluten har, utöver de personer som avses i 25 § andra stycket, ordföranden eller vice ordföranden i en församlings kyrkoråd vid handläggning av ärenden som angår församlingen särskilt. Om samfälligheten omfattar församlingar i olika pastorat, tillkommer rätten för kyrkoherde att delta i överläggningarna den av församlingarnas kyrkoherdar som domkapitlet utser.

7. Fullmäktige får förvara protokoll och andra arkivhandlingar på annat sätt än i kyrkoarkiv, om så beslutas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Kyrkoråd och övriga nämnder i församling

Kyrkorådets uppgifter

57 § I varje församling skall det finnas ett kyrkoråd. Kyrkorådet är församlingens styrelse.

Två eller flera församlingar får utse ett gemensamt kyrkoråd för en eller flera angelägenheter.

58 § Kyrkorådet skall ha omsorg om församlingens liv och verka för dess utveckling, leda förvaltningen av församlingens angelägenheter och ha tillsyn över övriga nämnders verksamhet. Rådet skall uppmärksam följa de frågor som kan inverka på församlingens ekonomiska ställning samt hos kyrkofullmäktige eller kyrkostämman och övriga nämnder liksom hos andra myndigheter göra de framställningar som rådet anser behövs.

Kyrkorådet skall vidare

1. bereda eller yttra sig i ärenden som skall handläggas av kyrkofullmäktige eller kyrkostämman,

2. ha hand om den ekonomiska förvaltningen och därvid förvalta kyrkans och församlingens egendom i den mån sådan egendomsförvaltning inte har uppdragits åt en annan nämnd eller annars ankommer på någon annan,

3. ha hand om medelsförvaltningen i den mån kyrkofullmäktige eller kyrkostämman inte har medgett någon annan nämnd att helt eller delvis ha hand om sin medelsförvaltning,

4. verkställa kyrkofullmäktiges eller kyrkostämmans beslut i den mån verkställigheten inte har uppdragits åt någon annan,

5. självt eller genom ombud föra församlingens talan i alla mål och ärenden i den mån detta inte på grund av lag eller annan författning eller beslut av kyrkofullmäktige eller kyrkostämman ankommer på någon annan,

6. ha hand om församlingens informationsverksamhet i den mån kyrkofullmäktige eller kyrkostämman inte har uppdragit denna åt någon annan nämnd,

7. verka för sådana förenklingar i verksamheten som kan underlätta enskildas kontakter med församlingen, samt

8. i övrigt fullgöra de uppdrag som kyrkofullmäktige eller kyrkostämman har överlämnat till rådet.

Kyrkorådet skall handlägga de ärenden som enligt särskilda författningar ankommer på rådet.

Kyrkorådet får infordra yttranden och upplysningar från övriga nämnder och från beredningar och tjänstemän i församlingen, när det behövs för att rådet skall kunna fullgöra sina uppgifter.

Ledamöter och suppleanter

59 § Kyrkoherden är ledamot i kyrkorådet.

Kyrkoherden får förordna en präst som tjänstgör i pastoratet att vara kyrkorådsledamot i annexförsamling i stället för kyrkoherden. Förordnandet skall avse den tid för vilken övriga kyrkorådsledamöter har valts. Kyrkoherden skall underrätta kyrkofullmäktiges eller kyrkostämmans ordförande om förordnandet.

Om församlingar som tillhör olika pastorat har ett gemensamt kyrkoråd, förordnar domkapitlet en av församlingarnas kyrkoherdar att vara ledamot i rådet och en annan att, vid förhinder för honom, vara ledamot i stället.

60 § Andra ledamöter än den som avses i 59 § samt suppleanter i kyrkorådet väljs, utom i fall som avses i 61 §, av kyrkofullmäktige eller kyrkostämman till det antal som fullmäktige eller stämman bestämmer. Hela antalet ledamöter får dock inte vara mindre än fem. Antalet suppleanter bör vara minst lika stort som antalet valda ledamöter.

Om suppleanterna inte väljs proportionellt, skall det vid valet även bestämmas i vilken ordning de skall inkallas till tjänstgöring.

61 § Om beslutanderätten i en församling utövas av kyrkorådet enligt 7 §, skall andra ledamöter än den som avses i 59 § och suppleanter utses genom direkta val när val i hela riket till kyrkofullmäktige äger rum. Rösträtt vid ett sådant val har den som uppfyller de villkor som anges i 14 §.

Kyrkorådet beslutar hur många ledamöter som skall utses. Hela antalet ledamöter får dock inte vara mindre än tio. För de valda ledamöterna skall suppleanter utses.

Beslutar kyrkorådet om ändring av antalet ledamöter, tillämpas beslutet

först när val i hela riket av kyrkofullmäktige förrättas nästa gång. Beslutet skall fattas före utgången av april månad valåret. Länsstyrelsen skall genast underrättas om beslutet.

Kyrkorådet bestämmer det antal suppleanter som skall ligga till grund för tillämpningen av bestämmelserna i 17 kap. 53 § om utseende av suppleanter. Antalet skall utgöra en viss andel, dock högst hälften, av det antal platser som varje parti får i församlingen. Om det därvid uppkommer ett brutet tal, avrundas detta till närmast högre hela tal. Länsstyrelsen skall genast underrättas om kyrkorådets beslut.

När kyrkorådet skall utses första gången, beslutar kyrkofullmäktige i församlingen om antalet ledamöter och suppleanter.

I 17 kap. finns bestämmelser om

1. indelning i valdistrikt,
2. valdag, röstlängd, förrättande och avslutande av val, samt
3. förfarandet när en ledamot i kyrkorådet har avgått före den bestämda tjänstgöringstidens utgång och när en suppleant för en ledamot har inträtt som ledamot i kyrkorådet eller av annan anledning har avgått som suppleant.

62 § Antalet ledamöter i ett gemensamt kyrkoråd och det antal ledamöter i rådet som varje församling skall utse bestäms genom överenskommelse mellan församlingarna. Varje församling skall välja minst en ledamot. Om församlingarna inte kan enas, bestämmer länsstyrelsen antalet ledamöter i rådet och det antal som skall utses av varje församling.

Valbarhet

63 § I fråga om valbarhet till ledamot eller suppleant i kyrkorådet, verkan av att valbarheten upphör och rätt till avsägelse tillämpas bestämmelserna i 15 § om ledamot och suppleant i kyrkofullmäktige. Den som har uppnått arton års ålder senast på dagen för valet till kyrkorådet är dock valbar. Utöver de personer som avses i 15 § andra stycket får inte heller en tjänsteman som förestår någon förvaltning som är underställd rådet väljas till ledamot eller suppleant i rådet.

Rätt till ledighet för uppdraget

64 § Valda ledamöter och suppleanter i kyrkorådet har rätt till den ledighet från anställning som behövs för uppdraget.

Valperiodens längd

65 § Sådana ledamöter och suppleanter i kyrkorådet som avses i 60 och 61 §§ väljs för tre år, räknat från och med den 1 januari året efter det år då val i hela riket av kyrkofullmäktige har ägt rum.

Om valet till kyrkofullmäktige har upphävts och omval har ägt rum eller om rättelse har vidtagits genom förnyad sammanräkning och mandatfördelningen mellan partierna därvid har ändrats, upphör uppdragen för de ledamöter och suppleanter i kyrkorådet som har valts av fullmäktige två

månader efter det att omvalet eller sammanräkningen har avslutats. När omvalet eller den förnyade sammanräkningen har avslutats, skall kyrkofullmäktige förrätta nytt val av ledamöter och suppleanter för återstoden av tjänstgöringstiden.

Om en sådan ledamot som avses i 60 § och som har utsetts vid proportionellt val avgår under tjänstgöringstiden, inträder en suppleant i ledamotens ställe för återstoden av tjänstgöringstiden. Suppleanten inträder enligt den ordning mellan suppleanterna som har bestämts vid valet. Om en annan av kyrkofullmäktige eller kyrkostämman vald ledamot avgår, förrättas fyllnadsval för återstoden av tjänstgöringstiden.

Ordförandeskapet

66 § Kyrkofullmäktige eller kyrkostämman väljer för den tid som fullmäktige eller stämman bestämmer bland kyrkorådets ledamöter en ordförande och en eller två vice ordförande. Kyrkoråd som utsetts genom val enligt 61 § och gemensamt kyrkoråd skall dock själva välja ordförande och en eller två vice ordförande bland sina ledamöter.

Om varken ordföranden eller någon vice ordföranden kan närvara vid ett sammanträde med kyrkorådet, utser rådet en annan ledamot att för tillfället vara ordförande.

Om ordföranden på grund av sjukdom eller annars för längre tid är förhindrad att fullgöra sitt uppdrag, får kyrkorådet utse en annan ledamot att som ersättare för ordföranden fullgöra dennes uppgifter.

Bestämmelser om sammanträdena i kyrkorådet

67 § Kyrkorådet bestämmer tid och plats för sina sammanträden. Sammanträde skall även hållas, när minst en tredjedel av rådets ledamöter eller någon ledamot som avses i 59 § begär det eller ordföranden anser att det behövs.

Kallelse till sammanträde med kyrkorådet skall minst en vecka före sammanträdesdagen anslås på församlingens anslagstavla och inom samma tid sändas med posten till varje ledamot och suppleant i rådet eller på annat tillförlitligt sätt tillställas dem. Om ett ärende fordrar skyndsam handläggning, skall kallelsen med uppgift om ärendet anslås senast vardagen före sammanträdesdagen och på ett tillförlitligt sätt sändas till varje ledamot och suppleant i rådet så tidigt att den kan antas komma dem till handa inom samma tid.

Kyrkorådet får till sina sammanträden kalla ledamöter eller suppleanter i kyrkofullmäktige, ordföranden eller vice ordföranden i kyrkostämman, ledamöter eller suppleanter i annan nämnd eller beredning, tjänstemän hos församlingen eller särskilda sakkunniga att närvara. De som har kallats till ett sammanträde får, om rådet beslutar det, delta i överläggningarna men inte i beslutet.

Suppleanternas inträde

68 § I fråga om suppleanternas tjänstgöring i kyrkorådet gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 22 § om suppleanternas tjänstgöring i kyrkofullmäktige. Detta gäller även när en av kyrkofullmäktige eller kyrkostämma utsedd ledamot som inte har utsetts vid proportionellt val har avgått och fyllnadsval ännu inte har ägt rum.

Suppleanterna får närvara vid rådets sammanträden och skall underrättas om tid och plats för sammanträdena.

Beslutförhet och jäv

69 § Kyrkorådet får handlägga ärenden endast om mer än hälften av ledamöterna är närvarande.

En ledamot i kyrkorådet eller någon annan som har att handlägga ärenden hos rådet får inte delta i eller närvara vid handläggningen av ett ärende som personligen rör honom själv eller hans maka, föräldrar, barn eller syskon eller någon annan närstående.

Val av särskild avdelning eller utskott inom kyrkorådet samt krav på beslut och protokoll

70 § När kyrkorådet väljer en sådan avdelning som avses i 73 § eller ett organ bestående av ledamöter eller suppleanter i rådet för beredning av ärenden som rådet skall handlägga, tillämpas bestämmelserna i 34 § om proportionellt val.

I fråga om förfarandet vid fattande av beslut, förande av protokoll, protokollets innehåll, justering av protokoll, tillkännagivande om justering och reservation tillämpas bestämmelserna i 33, 36 och 37 §§ om kyrkofullmäktige. Protokollet får dock justeras på det sätt som kyrkorådet bestämmer av ordföranden och minst en ytterligare ledamot.

Framställningar till kyrkorådet m.m.

71 § Kyrkorådet skall på lämpligt sätt kungöra var framställningar till rådet tas emot.

Bestämmelserna i 10 § förvaltningslagen (1986:223) om när en handling anses ha kommit in till en myndighet tillämpas i ärenden hos kyrkorådet.

Delgivning med kyrkorådet sker med ordföranden eller den som enligt reglemente, instruktion eller särskilt beslut är behörig att ta emot delgivning.

Hur kyrkvårdar, kassaförvaltare och elektorers utses

72 § Kyrkorådet väljer kyrkvårdar bland dem som är röstberättigade i församlingen enligt 14 § första och andra styckena. Minst en av kyrkvårdarna skall utses bland ledamöterna och suppleanterna i kyrkorådet. Kyrkvårdarna utses för tre år räknat från och med den 1 januari året efter det år då val i hela riket av kyrkofullmäktige har ägt rum.

Kyrkorådet utser för varje kalenderår en kassaförvaltare, om rådets

medelsförvaltning inte har ordnats på annat sätt.

Det år då val i hela riket av kyrkofullmäktige har ägt rum skall det nyvalda kyrkorådet före december månads utgång utse befattningshavare som avses i första och andra styckena. Det nyvalda kyrkorådet skall även före december månads utgång utse elektorer som avses i 18 och 21 kap.

Reglemente om kyrkorådets verksamhet m.m.

73 § Kyrkofullmäktige eller kyrkostämman får anta reglemente med närmare bestämmelser om kyrkorådets verksamhet.

Kyrkorådet får, om kyrkofullmäktige eller kyrkostämman beslutar det, uppdra åt en särskild avdelning, bestående av ledamöter eller suppleanter i rådet, åt en ledamot eller en suppleant eller åt en tjänsteman hos församlingen att på rådets vägnar besluta i vissa grupper av ärenden. Dessa ärendegrupper skall anges i reglemente eller särskilt beslut. Framställningar eller yttranden till fullmäktige eller stämman liksom yttranden med anledning av att rådets beslut har överklagats får dock beslutas endast av rådet samfällt.

Första och andra styckena tillämpas också på kyrkoråd som har utsetts enligt 61 §.

Därvid skall dock vad som sägs om kyrkofullmäktige eller kyrkostämman i stället avse kyrkorådet.

Beslut som har fattats med stöd av uppdrag enligt andra stycket skall anmälas till kyrkorådet, som bestämmer på vilket sätt detta skall ske.

Tillsättning av nämnder

74 § Kyrkofullmäktige eller kyrkostämman tillsätter nämnder för den förvaltning och verkställighet som enligt särskilda författningar ankommer på dessa. För sådana nämnder gäller vad som är föreskrivet i dessa författningar.

För förvaltning och verkställighet i övrigt får fullmäktige eller stämman tillsätta de nämnder som behövs. Ledamöter och suppleanter i sådana nämnder väljs av fullmäktige eller stämman till det antal som fullmäktige eller stämman bestämmer. För dessa nämnder tillämpas bestämmelserna om kyrkorådet i 60 § andra stycket, 63–64 §§, 65 § andra och tredje styckena, 66–71 §§, 72 § andra och tredje styckena samt 73 §.

Handläggningen av vissa ärenden

75 § Kyrkofullmäktige och kyrkostämman får, om inte något annat är föreskrivet i lag eller annan författning, besluta att kyrkorådet eller någon annan nämnd skall

1. ha hand om förvaltning och verkställighet i fråga om egendom som annars förvaltas av någon annan nämnd,

2. handlägga frågor om anställning, ledighet, vikariat eller skiljande från tjänst samt andra frågor beträffande personal som är underställd någon annan nämnd.

Närvarorätt vid sammanträdena m.m.

76 § Kyrkofullmäktige eller kyrkostämman får besluta att en ledamot eller en suppleant i fullmäktige, kyrkorådet, annan nämnd eller beredning får närvara vid rådets eller någon annan nämnds sammanträde, även om han inte är ledamot eller suppleant i rådet eller nämnden, och delta i överläggningarna men inte i besluten samt få sin mening antecknad i protokollet.

Om beslutanderätten i en församling utövas av kyrkorådet enligt 7 §, tillämpas första stycket på sådan församling. Därvid skall dock vad som sägs om kyrkofullmäktige och kyrkostämma i stället avse kyrkofullmäktige i den samfällighet i vilken församlingen ingår.

Förvaring av arkivhandlingar

77 § Kyrkorådets och övriga nämnders protokoll och andra arkivhandlingar skall förvaras i kyrkoarkiv. Om kyrkoarkiv finns särskilda bestämmelser.

Ersättning till ledamöter och suppleanter

78 § Kyrkofullmäktige eller kyrkostämman får besluta att det till ledamöter och suppleanter i kyrkorådet som har valts enligt 60 § samt till ledamöter och suppleanter i annan nämnd skall utgå skäligt arvode samt skälig ersättning för resekostnader, förlorad arbetsförtjänst och andra utgifter som föranleds av uppdraget. Detsamma gäller annan ledamot i kyrkorådet, om han har utsetts till ordförande. Om kyrkofullmäktige eller kyrkostämman beslutar att arvode skall utgå, skall arvodet bestämmas till lika belopp för lika uppdrag.

Om en församling ingår i en utvidgad pastoratssamfällighet eller utvidgad flerpastoratssamfällighet, får kyrkofullmäktige i samfälligheten besluta att arvode och ersättning som avses i första stycket skall utgå till ledamöter och suppleanter i församlingens kyrkoråd. Om kyrkofullmäktige i samfälligheten beslutar att arvode skall utgå, skall arvodet bestämmas till lika belopp för lika uppdrag.

Kyrkoråd och övriga nämnder i kyrklig samfällighet .*Kyrkorådets uppgifter*

79 § Kyrkorådet i en kyrklig samfällighet skall leda förvaltningen av samfällighetens angelägenheter och ha tillsyn över övriga nämnders verksamhet. Rådet skall uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på samfällighetens ekonomiska ställning samt hos samfällighetens fullmäktige eller församlingsdelegerade och övriga nämnder liksom hos andra myndigheter göra de framställningar som rådet anser behövs. Beträffande kyrkorådets uppgifter i övrigt tillämpas bestämmelserna i 58 § andra–fjärde styckena. Därvid skall dock vad som sägs om församling och kyrkofullmäktige i stället avse samfälligheten och dess fullmäktige eller församlingsdelegerade.

Hur bestämmelserna i 59, 60 och 62–78 §§ tillämpas på kyrkorådet och övriga nämnder i kyrklig samfällighet

80 § Beträffande kyrkliga samfälligheters kyrkoråd och övriga nämnder tillämpas bestämmelserna i 59, 60 och 62–78 §§ om kyrkorådet m.m. i församling.

Därvid skall följande gälla:

1. Bestämmelserna om församling och kyrkofullmäktige skall avse samfälligheten och dess fullmäktige eller församlingsdelegerade.
2. Om samfälligheten utgörs av församlingar som tillhör olika pastorat, förordnar domkapitlet en av församlingarnas kyrkoherdar att vara ledamot i samfällighetens kyrkoråd och en annan att, vid förhinder för honom, vara ledamot i stället.
3. Vid val av kyrkoråd i samfälligheten bör om möjligt varje församling bli företrädd i rådet genom minst en ledamot eller suppleant.
4. Kungörelser och tillkännagivanden skall anslås på samfällighetens anslagstavla.
5. Samfällighetens kyrkoråd skall underrätta församlingarna om frågor av större ekonomisk betydelse. Rådet får infordra yttranden och upplysningar från församlingarnas kyrkoråd, när det behövs för att rådet skall kunna fullgöra sina uppgifter.
6. Samfällighetens kyrkoråd får, om inte samfällighetens fullmäktige eller församlingsdelegerade beslutar något annat, uppdra åt kyrkorådet eller någon annan nämnd i en församling eller åt ett för församlingarna i ett pastorat gemensamt kyrkoråd att verkställa beslut av samfällighetens fullmäktige eller församlingsdelegerade eller att förvalta anslag som enligt fastställd budget eller särskilda beslut blivit anvisat åt församlingen.
7. Samfällighetens fullmäktige eller församlingsdelegerade får ge samfällighetens kyrkoråd en annan benämning än kyrkoråd.
8. Protokoll och andra arkivhandlingar får förvaras på annat sätt än i kyrkoarkiv, om så beslutas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Ekonomisk förvaltning

Församling

81 § Fast eller lös egendom som tillhör en församling bör förvaltas så att förmögenheten inte minskas.

82 § Församlingens medelsbehov skall, i den mån det inte fylls på annat sätt, täckas med skatt.

83 § Församlingen skall årligen upprätta budget för nästa budgetår.

Budgeten skall, med utgångspunkt i ställningen enligt de avslutade räkenskaperna för året före det år då budgeten upprättas, innehålla en plan för ekonomin under budgetåret. I planen skall redovisas de anslag som skall anvisas och täckningen av medelsbehovet med angivande av skattesatsen.

84 § Förslag till budget skall upprättas av kyrkorådet före oktober månads utgång. Om särskilda förhållanden kräver det, får budgetförslaget göras upp i november månad. I sådant fall skall kyrkorådet före oktober månads utgång föreslå skattesats för den församlingsskatt som ingår i preliminär skatt för inkomst under det följande året. Kyrkorådet bestämmer när övriga nämnder senast skall lämna sina särskilda budgetförslag till rådet.

Kyrkorådet skall samråda med kommunstyrelsen innan budgetförslaget görs upp.

Budgeten fastställs av kyrkofullmäktige eller kyrkostämman före november månads utgång. Om budgeten till följd av särskilda förhållanden inte kan fastställas före november månads utgång, skall kyrkofullmäktige eller kyrkostämman ändå fastställa skattesatsen inom denna tid. Budgeten skall därefter fastställas före december månads utgång. Därvid får fullmäktige eller stämman, om det finns särskilda skäl till det, fastställa annan skattesats än som har bestämts tidigare.

Kyrkorådets förslag till budget skall från och med kungörandet av det sammanträde med kyrkofullmäktige eller den kyrkostämman då budgeten skall fastställas vara tillgängligt för allmänheten på plats som tillkännages i kungörelsen.

85 § Beslut om anslag skall även innefatta anvisning av medel för att täcka anslaget. Kyrkofullmäktige eller kyrkostämman kan besluta att ett särskilt anslag, som inte förbrukas under det år för vilket det har beviljats, får användas för samma ändamål under det följande året. Ett sådant beslut får därefter fattas för ett år i sänder.

86 § En församling får avsätta medel till kapitalfonder och driftfonder. Fondmedel får tas i anspråk för annat ändamål än det som fonden avser endast genom beslut i samband med att budgeten fastställs.

87 § Församlingen får ta upp lån och ingå borgen. Församlingen får inte upplåta panträtt i sin egendom till säkerhet för en fordran. Vid förvärv av egendom får församlingen överta betalningsansvaret för lån som tidigare har tagits upp mot säkerhet av panträtt i egendomen.

88 § Kyrkorådet skall fortlöpande föra räkenskaper över de medel som det förvaltar.

Andra nämnder som förvaltar medel skall föra räkenskaper enligt kyrkorådets anvisningar och årligen, inom den tid som kyrkorådet bestämmer, till rådet lämna redovisning för sin medelsförvaltning under föregående kalenderår.

När sådana redovisningar har lämnats, skall kyrkorådet inom den tid som kyrkofullmäktige eller kyrkostämman bestämmer, sammanfatta och avsluta räkenskaperna.

Gemensamt kyrkoråd skall årligen lämna redovisning till de församlingar för vilka rådet är gemensamt. Sådan redovisning skall lämnas senast den 31 mars.

89 § Särskilda bestämmelser finns om

1. vård om och förvaltning av kyrka och kyrkoegendom,
2. förvaltning av medel som en myndighet har särskilt inseende över, samt
3. kollektmedel.

*Kyrklig samfällighet***90 §** Beträffande kyrkliga samfälligheter tillämpas 81–89 §§.

Därvid skall följande gälla:

1. Bestämmelserna om församlingens kyrkofullmäktige samt om dess kyrkoråd och övriga nämnder skall i stället avse samfällighetens kyrkofullmäktige eller församlingsdelegerade samt dess kyrkoråd och övriga nämnder.
2. Församlingarnas kyrkoråd skall lämna sina särskilda förslag om anslag för det nästföljande året till samfällighetens kyrkoråd. Detta bestämmer när förslagen skall avlämnas.

Revision*Församling*

91 § Nyvalda kyrkofullmäktige eller kyrkostämman väljer under år då val i hela riket av kyrkofullmäktige har ägt rum tre eller flera revisorer samt minst lika många revisorssuppleanter för granskning av de tre följande årens verksamhet. Fullmäktige eller stämman får därvid välja revisorer och suppleanter för granskning av viss eller vissa nämnders verksamhet. Antalet revisorer, liksom antalet suppleanter, för varje nämnd eller grupp av nämnder skall dock vara minst tre. Om val till kyrkofullmäktige har upphävts och omval har ägt rum eller om rättelse har vidtagits genom förnyad sammanräkning och mandatfördelningen mellan partierna därvid har ändrats, upphör uppdragen för revisorerna och suppleanterna två månader efter det att omvalet eller sammanräkningen har avslutats. När omvalet eller den förnyade sammanräkningen har avslutats, skall fullmäktige förrätta nytt val av revisorer och suppleanter för återstoden av tjänstgöringstiden.

I fråga om valbarhet till revisor och revisorssuppleant, verkan av att valbarheten upphör och rätt till avsägelse skall bestämmelserna i 15 § om ledamot och suppleant i kyrkofullmäktige tillämpas. Den som inte är kyrkobokförd i församlingen är dock valbar. Detsamma gäller den som har uppnått arton års ålder senast på dagen för valet till revisor eller suppleant.

Om en revisor som inte har utsetts vid proportionellt val avgår under tjänstgöringstiden, får fullmäktige eller stämman förrätta fyllnadsval för återstoden av denna tid.

Revisorer och revisorssuppleanter har rätt till den ledighet från anställning som behövs för uppdraget.

Fullmäktige eller stämman får besluta att det till revisorer och revisorssuppleanter skall utgå skäligt arvode samt skälig ersättning för resekostnader, förlorad arbetsförtjänst och andra utgifter som föranleds av uppdraget.

Om fullmäktige eller stämman beslutar att arvode skall utgå, skall arvodet bestämmas till lika belopp för lika uppdrag.

92 § Den som är ledamot eller suppleant i kyrkorådet eller annars är redovisningsskyldig till församlingen får inte vara revisor eller revisorssuppleant för granskning av verksamhet som omfattas av redovisningsskyldigheten och inte heller delta i val av revisor eller revisorssuppleant för granskning av sådan verksamhet eller i handläggningen av ärenden om ansvarsfrihet för verksamheten. Detsamma gäller make, föräldrar, barn eller syskon eller annan närstående till den redovisningsskyldige. Ordföranden och vice ordföranden i kyrkorådet eller andra nämnder vars verksamhet granskningen gäller får, utan hinder av vad som nu har sagts och även om de inte är ledamöter i kyrkofullmäktige, delta i fullmäktiges eller stämmans överläggning, när revisionsberättelsen som avser granskningen behandlas.

93 § Revisorerna granskar kyrkorådets och övriga nämnders verksamhet. De prövar om verksamheten har utövats på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den kontroll som har utövats inom nämnderna är tillräcklig.

En revisor har rätt att av en nämnd få de uppgifter och upplysningar som behövs för revisionsarbetet. En revisor får när som helst inventera de penningmedel och värdehandlingar som en nämnd förvaltar samt ta del av räkenskaper och andra handlingar som berör nämndens verksamhet.

Vad som har sagts om nämnd gäller även beredning.

94 § Revisorerna utövar, om kyrkofullmäktige som har valt dem eller om kyrkostämman inte bestämmer något annat, själva den förvaltning som har samband med revisionsuppdraget. Beslut som revisorerna fattar angående förvaltningen skall upptas i protokoll. I fråga om justering av protokoll och tillkännagivande om justeringen tillämpas bestämmelserna i 70 § andra stycket.

95 § Revisorerna skall årligen till kyrkofullmäktige som har valt dem eller till kyrkostämman avge berättelse med redogörelse för resultatet av den revision som avser verksamheten under det föregående året. Av berättelsen skall framgå om anmärkning beträffande den granskade verksamheten föreligger eller inte. Om anmärkning framställs, skall anledningen till denna anges i berättelsen. Revisionsberättelsen skall innehålla ett särskilt uttalande i frågan huruvida ansvarsfrihet tillstyrks eller inte.

96 § Sedan förklaringar har inhämtats över de anmärkningar som har framställts i revisionsberättelsen, skall kyrkofullmäktige som har valt revisorerna eller kyrkostämman vid sammanträde före utgången av året efter det år som revisionen avser, besluta om ansvarsfrihet skall beviljas eller om åtgärd för att bevara församlingens rätt skall vidtas. Om talan inte väcks inom ett år från det att revisionsberättelsen lades fram på sammanträde med fullmäktige eller stämman, anses ansvarsfrihet beviljad. Trots att ansvarsfrihet har beviljats, får talan dock föras beträffande skada på grund av

brottslig handling, om inte ansvarsfriheten uppenbarligen avsåg även den skadan.

97 § Kyrkofullmäktige som väljer revisorer eller kyrkostämman får meddela närmare föreskrifter om revisionen.

Kyrklig samfällighet

98 § Beträffande kyrkliga samfälligheter tillämpas 91–97 §§.

Därvid skall följande gälla:

1. Bestämmelserna om församlingens kyrkofullmäktige samt om dess kyrkoråd och övriga nämnder skall i stället avse samfällighetens kyrkofullmäktige eller församlingsdelegerade samt dess kyrkoråd och övriga nämnder.

2. Församlingkyrkoråd som förvaltar medel för samfällighetens räkning eller kyrklig samfällighets kyrkoråd som förvaltar medel för stiftssamfällighetens räkning skall årligen avge redovisning för sin förvaltning under det föregående kalenderåret. Redovisningen skall lämnas till samfällighetens kyrkoråd eller stiftsstyrelsen, som bestämmer när detta skall ske.

Församlingsskatt

Församling

99 § Bestämmelser om skyldighet att erlægga församlingsskatt finns i kommunalskattelagen (1928:370).

Den som är kyrkobokförd i en icke-territoriell församling är inte skyldig att erlægga församlingsskatt till den territoriella församling där han är mantalskriven.

Särskilda bestämmelser om lindring i skattskyldigheten finns i lagen (1951:691) om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan.

100 § Skattesatsen för församlingsskatt bestäms enligt de grunder som anges i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

101 § När budgeten har fastställts, skall kyrkorådet genast underrätta den kommun där församlingen är belägen om den skattesats som har bestämts för det följande året. I kommunallagen (1977:179) finns föreskrifter om skyldighet för kommunstyrelsen att underrätta den lokala skattemyndigheten och statistiska centralbyrån om denna skattesats.

Om skattesatsen inte har fastställts före oktober månads utgång, skall kyrkorådet genast underrätta kommunen om rådets förslag till skattesats. Har annan skattesats än den föreslagna fastställts, skall rådet genast underrätta kommunen om den fastställda skattesatsen. Om budgeten inte har fastställts före november månads utgång skall, så snart skattesatsen har fastställts, kommunen underrättas om denna.

102 § Bestämmelser om utbetalning av församlingsskatt finns i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

103 § Länsstyrelsen skall senast den 8 mars till kyrkorådet överlämna redovisning för det föregående året över skatt som tillkommer församlingen och som har utanordnats till denna.

Kyrklig samfällighet

104 § Beträffande kyrkliga samfälligheter tillämpas 100–103 §§ om församling.

Stockholms territoriella församlingar och kyrkliga samfälligheter

105 § För Stockholms territoriella församlingar och kyrkliga samfälligheter gäller följande.

Varje församlings och samfällighets kyrkoråd i Stockholm skall, sedan budgeten har fastställts, genast underrätta berörda lokala skattemyndigheter och statistiska centralbyrån om den skattesats som har bestämts för det följande året.

Om skattesatsen inte har fastställts före oktober månads utgång, skall kyrkorådet genast underrätta berörda lokala skattemyndigheter och statistiska centralbyrån om rådets förslag till skattesats. Har annan skattesats än den föreslagna fastställts, skall rådet genast underrätta dessa myndigheter och riksskatteverket om den fastställda skattesatsen. Om budgeten inte har fastställts före november månads utgång skall, så snart skattesatsen har fastställts, berörda lokala skattemyndigheter och statistiska centralbyrån underrättas om denna.

Kommunalbesvär

Hur man överklagar beslut i församling

106 § Kyrkofullmäktiges eller kyrkostämmans beslut får, om inte något annat är särskilt föreskrivet, överklagas genom besvär hos kammarrätten. Besvären får grundas endast på omständigheter som innebär att beslutet

1. inte har tillkommit i laga ordning,
2. står i strid mot lag eller annan författning,
3. på annat sätt överskrider kyrkofullmäktiges eller kyrkostämmans befogenheter,
4. kränker klagandens enskilda rätt, eller
5. annars vilar på orättvis grund.

Besvärshandlingen skall ha kommit in till kammarrätten inom tre veckor från den dag då justeringen av det över beslutet förda protokollet tillkännagavs på församlingens anslagstavla. Om besvärshandlingen före besvärstidens utgång i stället har kommit in till församlingen, skall besvären ändå prövas.

I besvärshandlingen skall anges det beslut som överklagas och de

omständigheter på vilka besvären grundas. Klaganden får inte anföra någon ny omständighet till grund för besvären efter besvärstidens utgång.

107 § I fråga om besvär över beslut av kyrkorådet eller annan nämnd skall bestämmelserna i 106 § om besvär över kyrkofullmäktiges beslut tillämpas, om inte något annat är särskilt föreskrivet. Beslut av rent förberedande eller rent verkställande art får inte överklagas.

Bestämmelserna i första stycket gäller även beslut som har fattats med stöd av uppdrag enligt 73 § andra stycket. I fråga om beslut som inte har protokollförts särskilt räknas besvärstiden från den dag då justeringen av det protokoll, som fördes vid det sammanträde med kyrkorådet eller nämnden då beslutet anmäldes, tillkännagavs på anslagstavlan. Bestämmelserna i första stycket gäller också i fråga om besvär över sådant beslut av revisorerna som avses i 94 §.

108 § Beslut enligt 106 och 107 §§ får överklagas av den som är kyrkobokförd i församlingen och av den som utan att vara kyrkobokförd i församlingen enligt taxering till kommunal inkomstskatt skall erlägga församlingsskatt till församlingen.

109 § Kammarrätten skall inhämta stiftsstyrelsens yttrande över besvären, om det behövs.

Vid tillämpning av förvaltningsprocesslagen (1971:291) anses församlingen som part.

Ett föreläggande enligt 5 § förvaltningsprocesslagen får inte gälla sådan brist i besvärshandlingen som består i att denna inte anger den eller de omständigheter på vilka besvären grundas. Bestämmelsen i 29 § förvaltningsprocesslagen om rätt att utan yrkande besluta till det bättre för enskild tillämpas inte.

110 § Beslut av kammarrätten som har gått klaganden emot får överklagas endast av denne. Besvär över ett beslut, varigenom kammarrätten har bifallit besvär eller förbjudit att det överklagade beslutet verkställs, får anföras av församlingen och av var och en som sägs i 108 §.

111 § Om beslut av kyrkofullmäktige eller kyrkostämman har blivit upphävt genom avgörande som har vunnit laga kraft och om beslutet redan har verkställts, skall fullmäktige eller stämman föranstalta om rättelse av verkställigheten i den mån det är möjligt.

Första stycket tillämpas även i fråga om beslut av kyrkorådet eller annan nämnd eller av revisorerna.

Hur man överklagar beslut i kyrklig samfällighet

112 § I fråga om besvär över beslut av församlingsdelegerade, kyrkofullmäktige, kyrkorådet eller annan nämnd i en kyrklig samfällighet tillämpas 106–111 §§. Besvär får anföras även av en församling som ingår i samfälligheten.

5 kap. Om stiftssamfälligheter, domkapitel och biskopar

Allmänt om stiftssamfälligheter

Stiftssamfällighetens uppgifter m.m.

1 § De territoriella församlingarna inom ett stift skall utgöra en kyrklig samfällighet (stiftssamfällighet). Denna är en kyrklig kommun.

2 § Stiftssamfälligheten sköter följande gemensamma församlingsangelägenheter:

1. främjande av församlingens utveckling inom stiftet,
2. församlingsarbete bland finskspråkiga och samer, andlig vård vid sjukhus och andra större vårdinrättningar samt vid kriminalvårdsanstalter och militära förband, när det gäller verksamhet som omfattar hela stiftet eller flera pastorat inom stiftet,
3. anläggande och underhåll av begravningsplats för icke kristna trosbekännare,
4. avlöningsförmåner åt arbetstagare hos stiftssamfälligheten.

Stiftssamfälligheten får även ha hand om andra ekonomiska frågor, om de är gemensamma för församlingarna inom stiftet (utvidgad stiftssamfällighet). Ett förslag om utvidgad verksamhet skall, om det inte förkastas av stiftsfullmäktige, på yrkande av minst en tiondel av dess ledamöter vila tills nästa nyvalda stiftsfullmäktige sammanträder. Utan hinder av detta kan stiftsfullmäktige anta förslaget om minst två tredjedelar av de röstande enar sig om beslutet.

Om vissa angelägenheter som ankommer på stiftssamfälligheter finns särskilda bestämmelser.

Beslutanderätten, förvaltningen och verkställigheten i en stiftssamfällighet

3 § En stiftssamfällighets beslutanderätt utövas av stiftsfullmäktige.

4 § Förvaltningen och verkställigheten i en stiftssamfällighet handhas av stiftsstyrelsen och övriga nämnder. Nämnderna bereder även ärenden som skall avgöras av stiftsfullmäktige. För en sådan uppgift kan varje nämnd tillsätta en särskild beredning bestående av en eller flera personer.

Stiftsfullmäktige får uppdra åt stiftsstyrelsen eller någon annan nämnd att i fullmäktiges ställe fatta beslut i vissa grupper av ärenden, om inte något annat följer av lag eller annan författning. Ett sådant uppdrag får inte avse ärenden som är av principiell beskaffenhet eller i övrigt av större vikt.

Hur bestämmelserna i 4 kap. om ekonomisk förvaltning, revision, församlingsskatt och kommunalbesvär tillämpas på stiftssamfälligheter

5 § Beträffande stiftssamfälligheter tillämpas bestämmelserna i 4 kap. 81–89 §§ om ekonomisk förvaltning, 91–97 §§ om revision, 99–103 och 105 §§ om församlingsskatt och 106–111 §§ och 112 § andra meningen om kommunalbesvär.

Därvid skall följande gälla:

1. Bestämmelserna om församlingens kyrkofullmäktige samt om dess kyrkoråd och övriga nämnder skall i stället avse stiftsfullmäktige samt stiftsstyrelsen och övriga nämnder.
2. Stiftsstyrelsen skall samråda med representanter för kommuner och landstingskommuner inom stiftet innan budgetförslaget görs upp.
3. Val av revisorer och revisorssuppleanter i en stiftssamfällighet skall förrättas av de nyvalda stiftsfullmäktige snarast efter valperiodens början.

Stiftssamfällighetens beslutande organ – stiftsfullmäktige

Antalet ledamöter och suppleanter

6 § Stiftsfullmäktige beslutar hur många ledamöter i fullmäktige som skall utses. Antalet skall bestämmas till ett udda tal och till minst 51.

Beslutar stiftsfullmäktige om ändring av antalet ledamöter, tillämpas beslutet från och med året efter det år då val i hela riket av kyrkofullmäktige förrättas nästa gång. Beslutet skall fattas före utgången av april månad valåret. Den centrala valmyndighet som avses i 1 kap. 2 § vallagen (1972:620) skall genast underrättas om beslutet.

7 § För ledamöterna i stiftsfullmäktige skall lika många suppleanter utses.

Valbarhet

8 § Valbar till ledamot eller suppleant i stiftsfullmäktige är den som är medlem av svenska kyrkan och som är myndig samt är kyrkobokförd inom valkretsen.

Valbar är dock inte

1. den som innehar tjänst som biskop,
2. domprosten eller annan kyrkoherde som är biskopens ersättare i stiftsstyrelsen,
3. den som är anställd hos stiftssamfälligheten och som i egenskap av föredragande hos stiftsstyrelsen eller på grund av andra uppgifter som hör till tjänsten har den ledande ställningen bland stiftssamfällighetens tjänstemän.

I fråga om verkan av att valbarheten upphör och om rätt att avsäga sig uppdraget tillämpas bestämmelserna i 4 kap. 15 § tredje stycket om ledamot och suppleant i kyrkofullmäktige.

Valet till stiftsfullmäktige m.m.

9 § Bestämmelser om hur valet till stiftsfullmäktige förrättas, valperiodens längd och om hur valen får överklagas finns i 18 kap.

Hur bestämmelserna om kyrkofullmäktige i församling tillämpas på stiftsfullmäktige

10 § Beträffande stiftsfullmäktige tillämpas bestämmelserna i 4 kap. 16 § och 19–41 §§ om kyrkofullmäktige i församling.

Därvid skall följande gälla:

1. Bestämmelserna om kyrkoråd skall avse stiftsstyrelsen.

2. Kungörelser och tillkännagivanden skall anslås på stiftssamfällighetens anslagstavla.

3. Om suppleanten för en ledamot i stiftsfullmäktige är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i ett sammanträde, inträder i ledamotens ställe den suppleant som enligt den för suppleanterna bestämda ordningen står i tur att tjänstgöra för den ledamot som har fått den första platsen för partiet i valkretsen. Om en sådan suppleant inte kan tjänstgöra, inträder den suppleant som står i tur att tjänstgöra för den ledamot som har fått den andra platsen för partiet i valkretsen och så vidare efter samma grund. Om ett partis samtliga suppleanter i valkretsen är förhindrade att i en ledamots ställe inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i sammanträdet, inträder en suppleant som har utsetts för partiet i en annan valkrets efter den grund som nyss har sagts. Därvid har den suppleant företräde som har utsetts i den valkrets där partiets röstetal är högst.

4. Rätt att delta i stiftsfullmäktiges överläggningar men inte i besluten har

a) de personer som anges i 8 § andra stycket,

b) ledamöter i stiftsstyrelsen samt ordföranden eller vice ordföranden i en nämnd eller beredning vid handläggning av ärenden som har beretts av nämnden eller beredningen och vid besvarande av interpellationer eller frågor som har framställts till ordföranden i nämnden eller beredningen,

c) revisor hos stiftssamfälligheten vid behandling av revisionsberättelsen för den verksamhet som hans uppdrag avser, samt

d) ordföranden eller vice ordföranden i en församlings eller en kyrklig samfällighets kyrkoråd i ärenden som rör församlingen eller den kyrkliga samfälligheten särskilt.

Stiftsfullmäktige får därtill kalla tjänstemän hos stiftssamfälligheten eller särskilda sakkunniga för att meddela upplysningar vid ett sammanträde.

5. Det år då val i hela riket av kyrkofullmäktige har ägt rum förrättas val till de befattningar inom samfälligheten som blir lediga vid årets slut. Valet förrättas av de nyvalda stiftsfullmäktige vid sammanträde snarast efter valperiodens början. Dessa förrättas även andra val som ankommer på stiftsfullmäktige och avser tid efter utgången av det nämnda året.

6. Stiftsfullmäktige får förvara protokoll och andra arkivhandlingar på annat sätt än i kyrkoarkiv, om så beslutas av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer.

Stiftsstyrelsen och övriga nämnder i stiftssamfälligheten

Stiftsstyrelsens uppgifter

11 § Stiftsstyrelsen skall leda förvaltningen av stifts samfällighetens angelägenheter och ha tillsyn över övriga nämnders verksamhet.

Stiftsstyrelsen skall uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på stiftssamfällighetens ekonomiska ställning samt hos stiftsfullmäktige och övriga nämnder liksom hos andra myndigheter göra de framställningar som stiftsstyrelsen anser behövs. Beträffande stiftsstyrelsens uppgifter i övrigt tillämpas bestämmelserna i 4 kap. 58 § andra och fjärde styckena om kyrkorådet i församling. Därvid skall vad som sägs om församling och kyrkofullmäktige i stället avse stiftssamfälligheten och stiftsfullmäktige.

Stiftsstyrelsen skall handlägga de ärenden som enligt särskilda författningar ankommer på stiftsstyrelsen.

Ledamöter och suppleanter

12 § Biskopen är ledamot i stiftsstyrelsen.

Domprosten är biskopens ersättare. Där det inte finns någon domprost är domkapitlets vice ordförande biskopens ersättare.

13 § Andra ledamöter i stiftsstyrelsen än biskopen väljs av stiftsfullmäktige till det antal fullmäktige bestämmer. Hela antalet ledamöter får dock inte vara mindre än nio. För de valda ledamöterna skall lika många suppleanter utses.

Om suppleanterna inte väljs proportionellt, skall det vid valet även bestämmas i vilken ordning de skall inkallas till tjänstgöring.

Valbarhet

14 § Valbar till ledamot eller suppleant i stiftsstyrelsen är den som är medlem av svensk kyrkan och som är myndig senast på dagen för valet till stiftsstyrelsen samt är kyrkobokförd inom stiftet.

Persone: som avses i 8 § andra stycket 2 och 3 är dock inte valbara. Inte heller får en tjänsteman som förestår någon förvaltning som är underställd stiftsstyrelsen väljas till ledamot eller suppleant i stiftsstyrelsen.

Ifråga om verkan av att valbarheten upphör och rätt till avsägelse tillämpas bestämmelserna i 4 kap. 15 § tredje stycket om ledamot och suppleant i kyrkofullmäktige.

Valperiodens längd

15 § Sådana ledamöter och suppleanter i stiftsstyrelsen som avses i 13 § väljs för stiftsfullmäktiges valperiod snarast efter valperiodens början. Valet gäller till dess att stiftsfullmäktige förrättar nytt val under nästa valperiod.

Ordförandeskapet

16 § Biskopen är stiftsstyrelsens ordförande. Bland de valda ledamöterna utser stiftsfullmäktige en vice ordförande.

Hur bestämmelserna i 4 kap. om kyrkoråd m.m. i församling tillämpas på stiftsstyrelsen och andra nämnder än egendomsnämnden i stiftssamfällighet

17 § Beträffande stiftsstyrelsen och andra nämnder än egendomsnämnden tillämpas bestämmelserna i 4 kap. 64 § och 65 § andra och tredje styckena, 67–71 §§, 73–77 §§ och 78 § första stycket om kyrkoråd m.m. i församling.

Därvid skall följande gälla:

1. Bestämmelserna om församling, kyrkofullmäktige och kyrkoråd skall avse stiftssamfälligheten, stiftsfullmäktige och stiftsstyrelsen.

2. Kungörelser och tillkännagivanden anslås på stiftssamfällighetens anslagstavla.

3. Stiftsstyrelsen skall underrätta församlingarna om frågor av större ekonomisk betydelse. Stiftsstyrelsen får begära upplysningar från församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas kyrkoråd, när det behövs för att stiftsstyrelsen skall kunna fullgöra sina uppgifter.

4. Stiftsstyrelsen får, om inte stiftsfullmäktige beslutar något annat, uppdra åt kyrkorådet eller någon annan nämnd i en församling eller kyrklig samfällighet att verkställa beslut av stiftsfullmäktige eller att förvalta anslag som enligt fastställd budget eller särskilt beslut blivit anvisat åt församlingen eller den kyrkliga samfälligheten.

5. Protokoll och andra arkivhandlingar får förvaras på annat sätt än i kyrkoarkiv, om så beslutas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Stiftssamfällighetens egendomsnämnd

Egendomsnämndens uppgifter m.m.

18 § I varje stiftssamfällighet skall det finnas en egendomsnämnd. Nämnden skall ha hand om de uppgifter i fråga om kyrklig jord i stiftet som ankommer på nämnden enligt denna lag eller bestämmelser som meddelats med stöd av lagen.

Nämnden skall särskilt verka för en rationell förvaltning av den kyrkliga jorden i stiftet. Vid förvaltning av skog skall nämnden särskilt beakta möjligheterna till samarbete med myndigheter och företag som är verksamma inom skogsbruk eller skogsindustri.

Ledamöter och suppleanter

19 § Ledamöter och suppleanter i egendomsnämnden väljs av stiftsfullmäktige till det antal fullmäktige bestämmer. Antalet ledamöter får dock inte

vara mindre än fem. Antalet suppleanter bör vara minst lika stort som antalet valda ledamöter.

Om suppleanterna inte väljs proportionellt, skall det vid valet även bestämmas i vilken ordning de skall inkallas till tjänstgöring.

Till ledamöter och suppleanter bör utses personer som har insikt i de frågor som ankommer på egendomsnämnden.

Hur bestämmelserna om kyrkoråd i församling och om stiftsstyrelsen tillämpas på egendomsnämnden

20 § Beträffande egendomsnämnden tillämpas bestämmelserna i 4 kap. 64 §, 66–68 §§, 69 § första stycket, 70 och 71 §§, 73 §, 77 §, 78 § första stycket samt 14 och 15 §§ i detta kapitel.

Därvid skall följande gälla:

1. Bestämmelserna om stiftsstyrelsen skall avse egendomsnämnden.
2. Bestämmelserna om församlingen, kyrkofullmäktige och kyrkostämman skall avse stiftssamfälligheten och stiftsfullmäktige.

Jäv

21 § I ärenden hos egendomsnämnden gäller 11 och 12 §§ förvaltningslagen (1986:223) om jäv.

Domkapitel

Domkapitlets uppgifter m.m.

22 § I varje stift skall det finnas ett domkapitel.

Domkapitlet skall

1. se till att den för svenska kyrkan gällande ordningen med avseende på svenska kyrkans lära, böcker, sakrament, gudstjänst och övriga handlingar iakttas i församlingarna,
2. ha uppsikt över prästernas ämbets- och tjänsteutövning och sätt att leva, samt
3. i övrigt fullgöra de särskilda uppgifter som enligt författning ankommer på domkapitlet.

Ledamöter och suppleanter

23 § Domkapitlet består av följande ledamöter:

1. Biskopen som ordförande.
2. Domprosten eller, där domprost inte finns, en av regeringen för sex år i sänder bland stiftets kyrkoherdar förordnad ledamot som vice ordförande.
3. En av stiftets präster vald präst som innehar prästtjänst i stiftet.
4. Tre av stiftsfullmäktige valda lekmän.

För den ledamot som avses i första stycket 3 skall en suppleant utses.

För de ledamöter som avses i första stycket 4 skall lika många suppleanter utses.

Suppleanterna utses på samma sätt som ledamöterna. I fråga om behörighet gäller detsamma som för ledamöterna.

Vid handläggning av ärenden som avses i 10 kap. 1–3 och 16–30 §§ skall den sekreterare som anges i 25 § vara ledamot i domkapitlet. Detsamma skall gälla när domkapitlet handlägger motsvarande ärenden rörande präster som inte uppehåller någon prästtjänst.

Valbarhet

24 § Valbar till ledamot eller suppleant i domkapitlet är den som är medlem av svenska kyrkan och som är myndig senast på dagen för valet samt är kyrkobokförd inom stiftet.

Om en ledamot eller suppleant inte längre är valbar, upphör hans uppdrag genast.

Sekreteraren i domkapitlet

25 § Domkapitlet skall ha en sekreterare. Denne skall tillhöra svenska kyrkan och ha avlagt juris kandidatexamen eller juristexamen. Sekreteraren förordnas av domkapitlet.

Personal och lokaler m.m.

26 § Stiftssamfälligheten i stiftet skall tillhandahålla domkapitlet erforderlig personal, kontorslokaler, inventarier, materiel och det som i övrigt behövs för att domkapitlet skall kunna fullgöra sina uppgifter.

Valet av vissa ledamöter och suppleanter i domkapitlet

27 § Bestämmelser om hur valet av prästledamot och suppleant för denne samt stiftsfullmäktiges val av ledamöter och suppleanter i domkapitlet förrättas, valperiodens längd och om hur valen får överklagas finns i 19 kap.

Hovkonsistorium

28 § I Stockholm finns ett hovkonsistorium, som har samma befogenheter med avseende på hovförsamlingen som domkapitlet har gentemot församlingarna.

29 § Hovkonsistoriet består av överhovpredikanten som ordförande samt de ordinarie hovpredikanterna.

Biskopar

30 § Biskopen i varje stift har vissa särskilda uppgifter, nämligen att

1. utse kontraktsprost efter hörande av kontraktets präster och vikarie för kontraktsprost, ge icke prästvigda personer rätt att predika och förrätta altartjänst i kyrka inom stiftet samt i övrigt fullgöra de uppgifter som enligt lag eller förordning ankommer på biskopen,

2. fullgöra de uppgifter som enligt kyrklig kungörelse ankommer på honom som innehavare av biskopsämbetet.

Biskopen får uppdra åt en annan präst att sköta de ämbetsuppgifter som avses i första stycket 2, om detta är förenligt med vad som föreskrivs i kyrklig kungörelse om uppgifternas fullgörande.

31 § Om biskopen är förhindrad eller biskopstjänsten är ledig ankommer det på domkapitlet att

1. bestämma om vem som skall besluta i frågor som ankommer på biskopen enligt 30 § första stycket 1,

2. anlita biskopen i ett annat stift för de ämbetsuppgifter som enligt kyrklig kungörelse måste fullgöras av en biskop,

3. besluta i frågor som enligt kyrklig kungörelse ankommer på biskopsämbetet men som får fullgöras av domkapitlet, om ärendet inte kan uppskjutas.

6 kap. Om kyrkomötet och dess myndigheter

Grundläggande bestämmelser

1 § Grundläggande bestämmelser om kyrkomötets och svenska kyrkans centralstyrelsens sammansättning, uppgifter och befogenheter m.m. finns i lagen (1982:942) om svenska kyrkan.

Kyrkomötets sammanträden

2 § Kyrkomötet skall sammanträda en gång varje år med början den tredje tisdagen i augusti.

Kyrkomötets första sammanträde under valperioden skall vara avslutat inom femton dagar. De därefter följande sammanträdena skall vara avslutade inom tolv dagar.

3 § Kyrkomötet skall, så snart det kan ske, fatta beslut över anmärkningar som har tagits upp i den granskningsberättelse som avses i 21 kap. 28 § första stycket och även andra anmärkningar mot en ledamots eller ersättares behörighet. En ledamot vars behörighet prövas får delta i överläggningarna men inte i beslutet. Den som förklaras obehörig är därmed skild från sitt uppdrag.

4 § Kyrkomötet skall för varje valperiod välja en ordförande samt en förste och en andre vice ordförande. Till dess valen har förrättats, utövas ordförandeskapet av den som har varit ledamot längst tid. Om två eller flera har varit ledamöter lika länge, har den äldste av dem företräde.

5 § De statsråd som inom regeringen är föredragande i förvaltningsärenden och lagstiftningsärenden rörande svenska kyrkan samt ledamöterna i svenska kyrkans centralstyrelse har rätt att närvara och delta i kyrkomötets överläggningar, men i besluten endast om de är ledamöter av kyrkomötet.

Hur kyrkomötets ärenden bereds

6 § Ärenden som riksdagen eller regeringen överlämnar till kyrkomötet skall före avgörandet beredas i svenska kyrkans centralstyrelse eller i utskott.

7 § Kyrkomötet skall inom sig för varje valperiod tillsätta ett särskilt beredningsutskott för prövning av frågor som avses i 12 §.

Kyrkomötet kan inom sig tillsätta ytterligare utskott för beredningen av andra ärenden som skall behandlas av kyrkomötet. Sådana utskott får inte tillsättas för längre tid än kyrkomötets valperiod.

Kyrkomötet väljer ledamöter i utskott till det antal som kyrkomötet bestämmer. För ledamöterna skall väljas lika många ersättare.

Utöver vad som följer av andra och tredje styckena beslutar kyrkomötet om hur lärofrågorna skall beredas före utskottsbehandlingen.

8 § Kyrkomötet får besluta att en eller flera biskopar, även om de inte är ledamöter av kyrkomötet, får närvara vid ett utskotts sammanträden och delta i dess överläggningar men inte i besluten.

9 § Om det krävs för beredningen av ett ärende, får kyrkomötet medge att ett utskott sammanträder mellan kyrkomötets sammanträden under valperioden. Ett sådant medgivande får inte avse längre tid än sex dagar mellan två sammanträden.

Hur kyrkomötets ärenden avgörs

10 § Ett ärende som riksdagen eller regeringen överlämnar till kyrkomötet skall avgöras av kyrkomötet vid dess närmaste sammanträde, om ärendet har överlämnats senast två månader före sammanträdet början. I annat fall skall ärendet avgöras senast vid det därpå följande sammanträdet.

11 § Varje ledamot av kyrkomötet har en röst. Omröstning skall ske öppet utom i ärenden som avser val.

Utom i fall då särskilt flertal krävs enligt 12 § första stycket gäller som kyrkomötets beslut den mening som mer än hälften av de röstande enar sig om. Vid lika röstetal för olika meningar sker avgörandet genom lottning.

12 § Ett förslag till kyrklig kungörelse som gäller svenska kyrkans lära eller avser bibelöversättning, psalmbok, evangeliebok, kyrkohandbok eller katekes skall, om det inte förkastas av kyrkomötet, på yrkande av lägst tio av dess ledamöter vila till dess att nästa nyvalda kyrkomöte sammanträder. Kyrkomötet kan dock omedelbart anta förslaget om minst fem sjättedelar av de röstande enar sig om beslutet. Detsamma gäller förslag till kyrklig kungörelse om ändring eller upphävande av kungörelse som nu har sagts.

Det särskilda beredningsutskottet prövar för kyrkomötets vidkommande om första stycket är tillämpligt på ett visst förslag.

13 § Avgörandet av ett ärende skall delas upp på skilda beslut om det behövs. Föreligger ett yrkande som avses i 12 § första stycket att ett förslag skall vila och dessutom ett yrkande att förslaget skall förkastas, skall kyrkomötet pröva sistnämnda yrkande innan förslaget ställs under omröstning om omedelbart antagande.

Val inom kyrkomötet

14 § Kyrkomötet skall för varje valperiod inom sig utse en valberedning. Valberedningen bereder val av svenska kyrkans centralstyrelse, kyrkomötets besvärsnämnd och kyrkomötets utskott.

15 § Val inom kyrkomötet skall ske med slutna sedlar om omröstning begärs. Valsedlarna skall vara lika till storlek, material och färg. De skall vara enkla och omärkta samt, om valet inte sker proportionellt, uppta namn på så många personer som valet avser. Vid lika röstetal sker avgörandet genom lottning.

Val av svenska kyrkans centralstyrelse, kyrkomötets besvärsnämnd, utskott och valberedning skall vara proportionellt, om det begärs av minst så många ledamöter som motsvarar den kvot som erhålls om antalet närvarande ledamöter delas med det antal personer som valet avser, ökat med 1. Om kvoten är ett brutet tal, skall den avrundas till närmast högre hela tal. Vid sådant proportionellt val skall bestämmelserna i lagen (1955:138) om proportionellt valsätt vid val inom landsting, kommunfullmäktige m.m. tillämpas.

Om ersättare inte väljs proportionellt skall det vid valen även bestämmas i vilken ordning de skall inkallas till tjänstgöring.

16 § Val med slutna sedlar får överklagas hos riksdagens valprovsnämnd inom fem dagar efter det att resultatet av valet har meddelats. Valet skall gälla även om det har överklagats.

Vid handläggningen och prövningen av överklaganden tillämpas bestämmelserna i riksdagsordningen om besvär över val med slutna sedlar inom riksdagen. Vad som där sägs om kammarkansliet, kammare och talmannen skall i stället gälla svenska kyrkans centralstyrelse, kyrkomötet och kyrkomötets ordförande.

17 § Val av svenska kyrkans centralstyrelse skall förrättas snarast efter valperiodens början och gälla till dess att kyrkomötet förrättar nytt val under nästa valperiod.

Centralstyrelsens sammanträden

18 § Svenska kyrkans centralstyrelse sammanträder på kallelse av ordföranden. Ordföranden eller, när denne har förhinder, vice ordföranden är skyldig att sammankalla styrelsen om minst en tredjedel av dess ledamöter begär det.

19 § Svenska kyrkans centralstyrelse får handlägga ärenden endast om ordföranden eller, när denne har förhinder, vice ordföranden och minst hälften av de övriga ledamöterna är närvarande.

Som styrelsens beslut gäller den mening som de flesta enar sig om. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst. Bestämmelserna i 29 kap. rättegångsbalken skall dock tillämpas i sådana personalfrågor där detta skall ske för arbetstagare i allmänhet hos staten.

Tjänster vid centralstyrelsen

20 § Tjänster vid svenska kyrkans centralstyrelse tillsätts av styrelsen.

Hur man överklagar centralstyrelsens beslut

21 § Centralstyrelsens beslut får överklagas hos kyrkomötets besvärsnämnd. Detta gäller dock inte om annat är särskilt föreskrivet.

Kyrkomötets besvärsnämnd

22 § Kyrkomötets besvärsnämnd är en myndighet under kyrkomötet. Besvärsnämnden väljs av kyrkomötet för varje valperiod.

23 § Besvärsnämnden består av en ordförande, som skall vara eller ha varit ordinarie domare, och fyra inom kyrkomötet valda ledamöter. Ordföranden väljs särskilt.

För ordföranden skall det finnas en ersättare. Vad som föreskrivs om ordföranden gäller också ersättaren. För övriga ledamöter skall lika många ersättare utses inom kyrkomötet.

24 § Besvärsnämnden är beslutför när ordföranden och minst tre andra ledamöter är närvarande.

Som nämndens beslut gäller den mening som de flesta enar sig om. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

25 § Besvärsnämndens beslut får inte överklagas.

SVENSKA KYRKANS PERSONAL

7 kap. Inledande bestämmelser

Pastoratstjänster

1 § I varje pastorat skall det finnas en tjänst som kyrkoherde. I pastorat där stiftets domkyrka är belägen skall det finnas en tjänst som domprost, om inte regeringen bestämmer något annat. Domprosten är kyrkoherde i pastoratet.

I pastoraten kan det också finnas tjänster som komminister.

2 § För kyrkomusikalisk verksamhet i pastoraten skall det finnas kyrkomusiker. Kyrkomusiker skall anställas som organist eller som kantor. I pastorat med domkyrkoförsamling skall det finnas en tjänst som domkyrkoorganist.

I stället för att kyrkomusiker anställs får de kyrkomusikaliska uppgifterna enligt första stycket fullgöras som fyllnadstjänstgöring av lärare enligt föreskrifter som regeringen meddelar eller av någon annan som är behörig att anställas för uppgifterna.

Om den kyrkomusikaliska verksamheten har mycket begränsad omfattning eller om det finns andra särskilda skäl, får de kyrkomusikaliska uppgifterna i ett pastorat fullgöras av annan person än som avses i första eller andra stycket.

3 § Särskild personal kan finnas anställd i de kyrkliga kommunerna för sådana angelägenheter som avses i 4 kap. 2 och 3 §§.

Stiftstjänster

4 § I varje stift skall det finnas en tjänst som biskop. I Uppsala stift är ärkebiskopen biskop.

I en stiftssamfällighet kan det finnas tjänster som stiftsadjunkt och kontraktsadjunkt.

I ett stift kan det finnas aspiranttjänster som pastorsadjunkt.

5 § I varje stiftssamfällighet skall det finnas en tjänst som stiftsmusiker.

6 § Särskild personal kan finnas anställd i stiftssamfälligheterna för sådana angelägenheter som avses i 5 kap. 2 §.

Övriga tjänster

7 § För den rikskyrkliga verksamheten kan det finnas personal anställd hos svenska kyrkans centralstyrelse och hos andra organ.

Ansvaret för avlöningsförmåner

8 § Pastoratet svarar för kostnader för avlöningsförmåner till i pastoratet anställda präster och kyrkomusiker, vikarier på sådana tjänster samt icke prästvigda tjänstebiträden.

Med pastorat förstås i denna paragraf territoriella pastorat samt, i den mån regeringen beslutar det, icke-territoriella pastorat.

9 § Stiftssamfälligheten svarar för kostnader för avlöningsförmåner till stiftsadjunkter, kontraktsadjunkter och stiftsmusiker, vikarier på sådana tjänster samt för prosttillägg.

10 § I övrigt svarar de kyrkliga kommunerna för kostnaderna för hos dem anställd personal.

Särskilt om präster

Denna lags tillämpningsområde

11 § Bestämmelserna i detta kapitel och i 8–10 kap. tillämpas på tjänster som biskop samt på prästtjänster i territoriella pastorat och stiftssamfälligheter. De är även tillämpliga på aspiranttjänster som präst och vikariat.

Bestämmelserna i dessa kapitel tillämpas också på prästtjänster i icke-territoriella pastorat, i den mån regeringen bestämmer detta.

Bestämmelsen i 14 § om tystnadsplikt för präster gäller även för präster som inte uppehåller någon nu nämnd prästtjänst.

Tillämpningsområdet för andra författningar

12 § Lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet och lagen (1982:80) om anställningsskydd tillämpas på de präster som anges i 11 § första och andra styckena, i den mån något annat inte föreskrivs i lag eller i författning som har meddelats med stöd av lag.

Bestämmelserna i 2, 21 och 22 §§ lagen om medbestämmande i arbetslivet skall dock inte tillämpas.

Bestämmelser i andra författningar än lagar skall tillämpas utan hinder av att de avviker från lagen om anställningsskydd.

Tillsättning av präster m.m.

13 § Bestämmelser om tillsättningen av och anställningen som präst m.m. samt om prästanställningens upphörande finns i 8–10 kap.

Tystnadsplikt för präster

14 § En präst har tystnadsplikt i fråga om det som han har erfarit under bikt eller under själavårdande samtal i övrigt.

Särskilt om kyrkomusiker och annan kyrkokommunalt anställd personal

15 § Bestämmelser om anställning som kyrkomusiker finns i 11 kap.

För kyrkokommunalt anställd personal vars anställning inte är statligt reglerad tillämpas även 1–3 kap. lagen (1976:600) om offentlig anställning.

Särskilt om anställda för den rikskyrkliga verksamheten

16 § För anställda inom den rikskyrkliga verksamheten tillämpas lagen (1976:600) om offentlig anställning.

8 kap. Om tillsättning av präster m.m.

Tillsättning av pastoratstjänster

Tjänster som domprost

1 § Tjänster som domprost tillsätts av regeringen.

En sådan tjänst söks hos domkapitlet, som skall ge kyrkoråden i varje församling i pastoratet tillfälle att yttra sig över de behöriga sökandena till tjänsten.

Domkapitlet skall med eget yttrande överlämna ansökningshandlingarna från behöriga sökande till regeringen.

Tjänster som kyrkoherde

2 § Första och andra gången en tjänst som kyrkoherde blir ledig i ett pastorat tillsätts tjänsten av kyrkorådet i församlingen, om pastoratet består av en enda församling, eller av en för ändamålet särskilt utsedd tillsättningsnämnd, om pastoratet består av två eller flera församlingar.

Tjänst som avses i första stycket får endast tillsättas med en sökande som domkapitlet har uppfört på förslag till tjänsten.

Domkapitlet utfärdar anställningsbevis för den som har fått tjänsten.

3 § När tillsättningsnämnd skall utses väljer kyrkorådet i varje församling i pastoratet inom sig ledamöter till nämnden. Antalet ledamöter i nämnden och det antal ledamöter som varje församlingskyrkoråd skall utse bestäms genom överenskommelse mellan församlingskyrkoråden. Varje församlingskyrkoråd skall välja minst en ledamot. Om församlingarna inte kan enas, bestämmer stiftsstyrelsen antalet ledamöter i nämnden och det antal som skall utses av varje kyrkoråd. För ledamöterna i nämnden skall lika många suppleanter utses.

Val av ledamöter och suppleanter i nämnden skall ske på samma sätt som val av ledamöter i kyrkoråd. Om suppleanterna inte väljs proportionellt, skall det vid valet även bestämmas i vilken ordning de skall inkallas till tjänstgöring.

Beträffande tillsättningsnämnden tillämpas i övrigt bestämmelserna om kyrkoråd i 4 kap. 64 §, 66 § första stycket andra meningen, 67–69 §§, 70 § andra stycket samt 77 och 78 §§.

4 § Var tredje gång en tjänst som kyrkoherde blir ledig i pastoratet tillsätter domkapitlet tjänsten. Innan tjänsten tillsätts skall kyrkoråden i varje församling i pastoratet ges tillfälle att yttra sig.

5 § Om en kyrkoherdetjänst skall tillsättas enligt 2 §, skall domkapitlet föra upp tre behöriga sökande på förslag till tjänsten, om detta är möjligt.

6 § Om endast en eller två sökande har kunnat föras upp på förslag, skall tjänsten kungöras ledig på nytt, om kyrkorådet eller tillsättningsnämnden begär det. Kan inte heller därefter tre behöriga sökande föras upp på förslag,

får kyrkorådet eller tillsättningsnämnden tillsätta tjänsten med en sökande som har förts upp på förslag eller lämna över tillsättningsärendet till domkapitlet. Domkapitlet får därvid tillsätta tjänsten med en behörig sökande eller besluta att tjänsten skall hållas vakant.

Tjänster som komminister

7 § Tjänster som komminister tillsätts på samma sätt som när en tjänst som kyrkoherde blir ledig första och andra gången, om inte annat följer av 8 §.

8 § Tjänst som komminister som är inrättad för samarbete med Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen tillsätts av domkapitlet efter yttrande av kyrkoråden i varje församling i pastoratet. Domkapitlet skall också bereda den distriktsstyrelse inom Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen som berörs tillfälle att yttra sig.

Tillsättning av stiftstjänster

Tjänster som biskop

9 § Tjänster som biskop tillsätts enligt bestämmelserna i 20 kap.

Tjänster som stifts-, kontrakts- och pastorsadjunkt

10 § Tjänster som stiftsadjunkt och kontraktsadjunkt tillsätts av stiftsstyrelsen.

Tjänsterna söks hos domkapitlet, som med eget yttrande skall överlämna ansökningshandlingarna från behöriga sökande till stiftsstyrelsen.

11 § Tjänster som pastorsadjunkt tillsätts av domkapitlet.

Tillsättning av vikariat

12 § Vikariat på tjänster som domprost, kyrkoherde eller komminister tillsätts av domkapitlet.

13 § Vikariat på tjänster som stiftsadjunkt eller kontraktsadjunkt tillsätts av stiftsstyrelsen.

Behörighet och befordringsgrunder

14 § Av lagen (1982:942) om svenska kyrkan framgår att endast den som bekänner svenska kyrkans lära får utnämnas till präst.

En prästtjänst får tillsättas endast med den som får utöva prästämbetet.

15 § Av regeringsformen följer att svenskt medborgarskap gäller som särskilt villkor för innehav och utövande av tjänst som biskop.

16 § På förslag till en prästtjänst som skall tillsättas av kyrkorådet eller tillsättningsnämnden får inte uppföras

1. den som står på förslag till annan prästtjänst eller som har överklagat ett sådant förslag och där överklagandet ännu inte har avgjorts,
2. den som är sökande till annan prästtjänst som skall tillsättas av domkapitlet, stiftsstyrelsen eller regeringen.

17 § Regeringen får meddela föreskrifter om de särskilda villkor som i övrigt skall gälla för behörighet till annan prästtjänst än biskopstjänst.

18 § Vid tillsättning av en prästtjänst och vid upprättande av förslag till sådan tjänst skall avseende fästas endast vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet. Närmare föreskrifter om detta meddelas av regeringen.

Vid tillsättning och upprättande av förslag enligt första stycket skall främst skickligheten beaktas, om det inte finns särskilda skäl för något annat.

Kungörelse om ledig prästtjänst, söknan och behörighetsprövning

19 § Prästtjänster och vikariat på sådana tjänster skall kungöras lediga till söknan av domkapitlet, om regeringen inte bestämmer något annat.

Söknan skall ges in till domkapitlet inom föreskriven tid. Om det finns särskilda skäl, får dock domkapitlet även beakta en söknan som har kommit in för sent.

Domkapitlet prövar de sökandes behörighet.

Vad som nu har sagts gäller inte tjänster som biskop eller, såvitt avser första och andra styckena, tjänster som pastorsadjunkt.

Anställningsformer

20 § Prästtjänster tillsätts med förordnande eller med fullmakt. Regeringen bestämmer vilka prästtjänster som skall tillsättas med fullmakt.

Vikariat tillsätts med förordnande.

21 § Förordnanden gäller för bestämd tid eller tills vidare.

Tjänster som pastorsadjunkt tillsätts med förordnande för bestämd tid. Förordnanden får i övrigt tidsbegränsas endast om det föranleds av arbetsuppgifternas särskilda beskaffenhet eller om anställningen gäller vikariat.

Har ett förordnande meddelats i strid med vad som sägs i andra stycket, skall förordnandet på yrkande av prästen förklaras gälla tills vidare utan tidsbegränsning.

Inrättande av prästtjänster

22 § Frågor om inrättande av tjänster som biskop och domprost prövas av regeringen.

Frågor om inrättande av tjänster som stiftsadjunkt och kontraktsadjunkt prövas av svenska kyrkans centralstyrelse.

Frågor om inrättande av tjänster som pastorsadjunkt prövas av domkapitlet.

Frågor om inrättande av tjänster som kyrkoherde och komminister prövas av stiftsstyrelsen.

Vakanthållning och indragning av prästtjänster

23 § När en prästtjänst blir ledig, skall myndigheten pröva om den behöver tillsättas.

Om tjänsten inte behöver tillsättas, skall den hållas vakant eller dras in.

24 § Frågan om att hålla en prästtjänst vakant prövas av den som tillsätter tjänsten.

Frågan om att dra in en prästtjänst prövas av den som inrättar tjänsten.

När en myndighet finner att en tjänst som en annan myndighet inrättar bör dras in, skall myndigheten föreslå det hos den myndighet som inrättar tjänsten.

Hur man överklagar vissa beslut enligt detta kapitel m.m.

25 § Kyrkorådets, tillsättningsnämndens eller stiftsstyrelsens beslut enligt detta kapitel får överklagas genom besvär enligt 4 kap. 106–108 §§, om inte annat följer av 28 §. Därvid skall dock i fråga om beslut om tillsättning av en prästtjänst gälla att besvär endast får anföras av dem som uppfyller villkoren för rösträtt vid kyrkofullmäktigval samt att ett sådant beslut även får överklagas av den som har sökt tjänsten. Beträffande besvären tillämpas i övrigt bestämmelserna i 4 kap. 109–111 §§.

26 § Domkapitlets beslut enligt detta kapitel får överklagas hos regeringen om inte annat följer av 28 §.

Skrivelsen med överklagandet skall ha kommit in till domkapitlet inom tre veckor från den dag då beslutet tillkännagavs genom anslag på domkapitlets anslagstavla.

27 § Domkapitlets beslut om förslag till en prästtjänst eller tillsättning av en prästtjänst får överklagas endast av den som har sökt tjänsten.

Domkapitlets beslut om tillsättningen av en prästtjänst enligt 6 § får överklagas även av kyrkorådet eller tillsättningsnämnden.

28 § Svenska kyrkans centralstyrelses, domkapitlets eller stiftsstyrelsens beslut om inrättande eller indragning av prästtjänst får inte överklagas.

29 § Den som är missnöjd med en myndighets beslut enligt 21 § tredje stycket får väcka talan hos tingsrätten eller arbetsdomstolen enligt bestämmelserna i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.

9 kap. Om anställning som präst

Skyldighet att utöva andra prästtjänster

1 § Innehavaren av en prästtjänst är skyldig att efter beslut av domkapitlet utöva annan prästtjänst inom samma stift i stället för den egna tjänsten. En deltidsanställd präst är dock inte skyldig att fullgöra tjänstgöring av större omfattning än som åligger honom i hans egen tjänst.

En präst är inte skyldig att utöva högre tjänst under längre tid än sammanlagt tre månader av samma kalenderår. Detta gäller dock inte när innehavaren av en tjänst i befordringsgång förordnas att utöva en tjänst i högst samma lönegrad som den högsta tjänsten i befordringsgången.

2 § Utöver vad som följer av 1 § första stycket får en präst

1. som är anställd i ett pastorat åläggas av domkapitlet att under högst tre månader av samma kalenderår och jämsides med sin egen tjänst utöva en annan prästtjänst i samma eller närbeläget pastorat inom stiftet,

2. enligt de närmare bestämmelser som regeringen meddelar åläggas av domkapitlet att jämsides med sin egen tjänst eller i stället för denna utöva en sådan prästtjänst inom stiftet som inrättas i pastorat med tillfällig befolkningsökning under en del av året.

3 § Bestämmelserna i 1 och 2 §§ gäller inte tjänst som biskop och arvodestjänst.

Prästers bisysslor m.m.

4 § En präst får inte utanför tjänsten inneha anställning eller uppdrag eller utöva verksamhet som kan rubba förtroendet för hans eller andra kyrkligt anställdas tjänsteutövning eller skada kyrkans anseende.

5 § Präster får endast efter tillstånd av regeringen uppbära sådana gåvo- eller donationsmedel eller liknande förmåner som är förenade med tjänsten.

Arbetskonflikter och skadestånd

6 § I prästerligt arbete som består i myndighetsutövning eller som är oundgängligen nödvändigt för att genomföra myndighetsutövning, får stridsåtgärd vidtas endast i form av lockout, strejk, vägran att arbeta på övertid eller nyanställningsblockad. Stridsåtgärd får inte vidtas på grund av annat än förhållandet mellan domkapitlet och de präster som omfattas av bestämmelserna i detta kapitel.

Även i annat prästerligt arbete än som sägs i första stycket är stridsåtgärd i syfte att påverka inhemska politiska förhållanden otillåten.

7 § Om det uppkommer tvist om en viss stridsåtgärd är tillåten enligt 6 §, får denna inte vidtas förrän tvisten har avgjorts slutligt.

8 § Präster får delta i stridsåtgärd endast efter beslut av den arbetstagarorganisation som har anordnat åtgärden.

9 § En arbetstagarorganisation får inte anordna eller på annat sätt orsaka stridsåtgärder som inte tillåts enligt 6 och 7 §§. En sådan organisation får inte heller genom understöd eller på annat sätt medverka vid otillåtna stridsåtgärder. Om en präst som tillhör en arbetstagarorganisation tänker inleda eller har inlett en otillåten stridsåtgärd, är arbetstagarorganisationen skyldig att söka hindra åtgärden eller verka för att den upphör.

10 § Om en präst som tillhör en arbetstagarorganisation har inlett en stridsåtgärd i strid mot 8 §, skall domkapitlet och arbetstagarorganisationen omedelbart ta upp överläggningar med anledning av stridsåtgärden och gemensamt verka för att den upphör.

Första stycket gäller lokal arbetstagarorganisation, om sådan finns och om inte något annat bestämts i kollektivavtal.

11 § Om domkapitlet bryter mot 6, 7 eller 10 § eller arbetstagarorganisationen mot 9 eller 10 §, skall domkapitlet eller organisationen, även om förpliktelse till följd av kollektivavtal inte har åsidosatts, ersätta uppkommen skada enligt de grunder som anges i 54, 55, 60 och 61 §§ lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet. Detsamma gäller präster som bryter mot 6, 7 eller 8 §, om inte annat följer av andra stycket.

Har arbetstagarorganisationen inlett eller orsakat en stridsåtgärd som inte är tillåten enligt 6 eller 7 §, får prästen åläggas skadestånd för att han har deltagit i åtgärden endast om det finns synnerliga skäl.

12 § Bestämmelserna i 6–11 §§ gäller inte biskopar.

Rättegång m.m.

13 § Den som är missnöjd med ett beslut eller en åtgärd enligt 1, 2 eller 5–10 §§ eller som vill begära skadestånd enligt 11 § får väcka talan hos tingsrätten eller arbetsdomstolen enligt bestämmelserna i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.

14 § Talan om skadestånd enligt 11 § skall väckas senast tre månader efter det att stridsåtgärden har avslutats. Väcks inte talan inom den föreskrivna tiden, är rätten till talan förlorad.

10 kap. Om prästanställningens upphörande m.m

Anställningens upphörande på annat sätt än genom avskedande

1 § En präst får skiljas från sin prästtjänst endast med stöd av vad som föreskrivs i detta kapitel.

2 § Präster som är förordnade tills vidare får sägas upp om det är sakligt grundat.

Saklig grund föreligger inte om det är skäligt att kräva att prästen bereds annat arbete inom det pastorat eller den stiftsamfällighet där han är anställd.

Om uppsägningen beror på förhållanden som hänför sig till prästen personligen, får den inte grundas enbart på omständigheter som domkapitlet har känt till mer än en månad innan underrättelse om uppsägning lämnades. Har domkapitlet underlåtit att underrätta, räknas tiden i stället från tidpunkten för uppsägningen.

Uppsägningen skall ske skriftligen för att vara giltig.

I fråga om förfarandet i övrigt vid uppsägning tillämpas lagen (1982:80) om anställningsskydd.

3 § En präst som överger svenska kyrkans lära är skyldig att avgå från sin prästtjänst.

4 § En präst är skyldig att avgå från sin prästtjänst vid den ålder som anges i avtal om statlig pension eller motsvarande avtal (pensionsåldern).

5 § En präst får entledigas innan han har uppnått pensionsåldern

1. om han förlorat sin arbetsförmåga eller fått den så nedsatt att han i framtiden inte kan fullgöra sina arbetsuppgifter tillfredsställande,

2. om han till följd av nedsatt arbetsförmåga under två år i följd inte har tjänstgjort annat än försöksvis under kortare tid och socialstyrelsen anser det dels sannolikt att han inte kan återinträda i arbete inom ytterligare ett år, dels ovisst hur arbetsförmågan därefter kommer att utveckla sig.

6 § En präst som är anställd med fullmakt får entledigas, om han inte kan fullgöra sin tjänst tillfredsställande och om högst fem år återstår tills han får avgå med ålderspension.

7 § En präst som har rätt till statlig pension men inte har uppnått pensionsåldern, får inte entledigas enligt 5 eller 6 § om han lämpligen kan förflyttas eller annars omplaceras till en annan tjänst som är förenad med sådan pensionsrätt.

8 § En prästs begäran om entledigande skall ske skriftligen för att vara giltig.

9 § Om en präst får en annan statligt reglerad tjänst, upphör den första anställningen utan särskild åtgärd, om inte något annat följer av föreskrifter om förening av tjänster. Sådana föreskrifter meddelas i kollektivavtal eller, i fråga om förening av en fullmaktstjänst med en annan statligt reglerad tjänst, av regeringen. Vad som nu har sagts tillämpas även där den andra tjänsten är en anställning hos riksdagen eller dess myndigheter.

Med stutligt reglerad tjänst förstås i denna paragraf en anställning där enligt lag eller särskilt beslut av riksdagen avlöningsförmånerna fastställs

under medverkan av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Om det finns särskilda skäl, får regeringen besluta att anställningen skall bestå utan hinder av första stycket.

Turordning vid uppsägning på grund av arbetsbrist

10 § I ärenden om uppsägning på grund av arbetsbrist skall, när det behövs, turordning för uppsägningen fastställas.

Frågor om turordningen handläggs enligt bestämmelserna i lagen (1982:80) om anställningsskydd, om inte annat följer av 11 och 12 §§.

11 § När en prästs plats i turordningen bestäms, skall hänsyn även tas till att uppgifterna i det pastorat eller den stiftssamfällighet där prästen är anställd kan fullgöras på ett tillfredsställande sätt.

12 § En uppsägning som strider mot bestämmelserna om turordning, skall på talan av prästen förklaras ogiltig.

Vid tvist om giltigheten av en uppsägning enligt första stycket tillämpas 34 § andra och tredje styckena, 37 §, 40 § första och tredje styckena samt 42 § lagen (1982:80) om anställningsskydd. I fråga om avvikelser i kollektivavtal från vad som sägs i 40 § första och tredje styckena lagen om anställningsskydd tillämpas 2 § andra stycket samma lag.

Företrädesrätt till återanställning

13 § I ärenden om tjänstetillsättning skall, när det behövs, turordning fastställas för företrädesrätt till återanställning.

Frågor om företrädesrätt till återanställning handläggs enligt bestämmelserna i lagen (1982:80) om anställningsskydd, om inte annat följer av 14 och 15 §§.

Om sakliga grunder för tjänstetillsättning gäller vad som sägs i 8 kap. 18 §.

14 § Företrädesrätt till återanställning gäller inte högre tjänst än den som det tidigare förordnandet avsåg, om det inte finns särskilda skäl till något annat. Sådan företrädesrätt gäller inte heller gentemot en präst som skall omplaceras på grund av vad som föreskrivs i 2 § andra stycket.

15 § Anmälan enligt 27 § första stycket lagen (1982:80) om anställningsskydd som rör anspråk på företrädesrätt till återanställning skall för att vara giltig göras skriftligen hos domkapitlet.

I beslut om uppsägning på grund av arbetsbrist och i besked om att ett tidsbegränsat förordnande på grund av arbetsbrist inte kommer att förnyas skall det tas in en upplysning om var och hur anmälan skall göras.

Disciplinansvar

16 § Om en präst uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosätter vad som åligger honom i hans prästtjänst och felet inte är ringa, får disciplinpåföljd åläggas honom för tjänsteförseelse.

Disciplinpåföljd enligt första stycket får dock inte i något fall åläggas en präst därför att han har deltagit i strejk eller därmed jämförlig stridsåtgärd.

17 § Disciplinpåföljder är varning och löneavdrag.

Mer än en disciplinpåföljd får inte åläggas samtidigt.

Löneavdrag får göras för minst en och högst trettio dagar. Om storleken av löneavdrag föreskriver regeringen.

18 § Innehåller kollektivavtal någon bestämmelse som avviker från 17 § eller från regeringens föreskrifter om löneavdragets storlek, gäller i stället den bestämmelsen för präster som är sysselsatta inom det område som avtalet avser.

Avskedande

19 § Om en präst har begått brott som visar att han uppenbarligen är olämplig att inneha sin prästtjänst, får han avskedas.

20 § Har en präst genom annan gärning än brott begått grov tjänsteförseelse som visar att han uppenbarligen är olämplig att inneha sin prästtjänst, får han avskedas i stället för att åläggas disciplinpåföljd. Detsamma skall gälla om en präst som ålagt disciplinpåföljd av ett domkapitel eller ansvarsnämnden för biskopar, inom två år därefter i anställning inom samma stift på nytt har begått tjänsteförseelse och därigenom visat sig uppenbarligen olämplig att inneha sin prästtjänst.

21 § En präst som har rätt till statlig pension men inte har uppnått pensionsåldern får inte avskedas enligt 19 eller 20 §, om han har begått brottet eller tjänsteförseelsen under inflytande av själslig abnormitet som avses i 33 kap. 2 § brottsbalken och han lämpligen kan förflyttas eller annars omplaceras till en annan prästtjänst som är förenad med sådan pensionsrätt.

22 § Avskedande får inte grundas enbart på en omständighet som domkapitlet har känt till mer än en månad före prövningen.

När frågan om avskedande prövas av ansvarsnämnden för biskopar får avskedande inte grundas enbart på en omständighet som nämnden har känt till mer än två månader före prövningen.

Första och andra styckena gäller inte när beslutet om avskedande begärs av riksdagens ombudsman eller justitiekanslern inom sex månader efter det att omständigheten har inträffat.

Åtalsanmälan

23 § En präst som är skäligen misstänkt för att i tjänsteutövningen ha begått brott enligt 20 kap. 1–3 §§ brottsbalken eller annat brott varigenom han har åsidosatt åligganden i tjänsteutövningen, skall anmälas till åtal, om fängelse är föreskrivet för brottet eller om det finns anledning anta att talan om enskilt anspråk kommer att föras.

24 § I fråga om allmänfarlig vårdslöshet som avses i 13 kap. 6 § första stycket brottsbalken får regeringen medge undantag från anmälningskyldigheten enligt 23 §.

Avstängning och läkarundersökning

25 § Inleds enligt detta kapitel ett förfarande som syftar till att avskeda en präst, får han avstängas från arbetet.

Vidtas en åtgärd för att anställa åtal mot en präst, får han avstängas från arbetet, om gärningen i fråga kan antas medföra uppsägning eller avskedande.

En avstängning enligt första eller andra stycket gäller längst till dess att anställningen upphör.

26 § Om en präst inte fullgör sina arbetsuppgifter tillfredsställande, får han avstängas från sitt arbete, om den bristande tjänstdugligheten beror på sjukdom eller därmed jämförligt förhållande.

Om det inte är tillräckligt utrett att den bristande tjänstdugligheten beror på sjukdom eller därmed jämförligt förhållande men framstår detta ändå som sannolikt, får prästen åläggas att låta sig undersökas av läkare som anvisas honom.

Följer prästen inte åläggandet får han avstängas från arbetet.

27 § Upphör grunden för avstängning enligt 25 eller 26 §, skall avstängningen omedelbart hävas.

28 § Närmare föreskrifter för tillämpningen av 25 och 26 §§ meddelas av regeringen.

Handläggningen av frågor som avses i 16–27 §§

29 § Bestämmelserna i 14 kap. lagen (1976:600) om offentlig anställning skall tillämpas vid handläggningen av frågor enligt 16–27 §§ i detta kapitel.

30 § Bestämmelserna i 11–14 §§ lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet skall inte tillämpas i fråga om beslut som meddelas med stöd av 16–27 §§ i detta kapitel.

Beslutande myndighet m.m.

31 § Frågor om uppsägning enligt 2 §, avgångsskyldighet enligt 3 §, disciplinansvar, avskedande, åtalsanmälan, avstängning och läkarundersökning prövas av det domkapitel som prästen lyder under.

32 § För biskopar prövas frågor som avses i 31 § av ansvarsnämnden för biskopar.

Nämnden består av fem ledamöter som förordnas av regeringen för sex år i sänder. Ledamöterna skall tillhöra svenska kyrkan. Ordföranden skall vara lagkunnig och erfaren i domarvärv. Av de övriga ledamöterna skall en vara biskop. De återstående ledamöterna skall vara lekmän som är särskilt insatta i det kyrkliga församlingslivet.

Närmare bestämmelser om nämndens sammansättning och verksamhet meddelas av regeringen.

33 § Frågor om anställningens upphörande enligt 4–7 §§ skall för präster som är anställda med fullmakt prövas av regeringen.

För andra präster prövas frågor om anställningens upphörande enligt 4, 5 och 7 §§ av det domkapitel som prästen lyder under.

34 § Beträffande den beslutande myndighetens skyldighet att i vissa fall pröva frågor som avses i 31 § på anmälan av riksdagens ombudsman, justitiekanslern eller åklagare, skall bestämmelserna i 15 kap. 3 § lagen (1976:600) om offentlig anställning tillämpas.

Rättegång m.m.

35 § Den som är missnöjd med en myndighets beslut enligt 1–29 §§ får väcka talan hos tingsrätten eller arbetsdomstolen enligt bestämmelserna i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.

36 § Om en präst vill söka ändring i ett beslut enligt 4–6 §§, 16, 19, 20 eller 26 § andra stycket, skall han väcka talan inom fyra veckor från den dag han fick del av beslutet. Väcks inte talan inom den föreskrivna tiden, är rätten till talan förlorad.

37 § Om rätt för riksdagens ombudsman och justitiekanslern att söka ändring i beslut om disciplinansvar och avskedande enligt 16–22 §§ samt avstängning enligt 25 §, skall bestämmelserna i 16 kap. 3 § lagen (1976:600) om offentlig anställning tillämpas.

38 § Bestämmelserna om skadestånd i 38, 41 och 42 §§ lagen (1982:80) om anställningsskydd skall tillämpas, om en myndighet i ärenden om uppsägning, disciplinansvar, avskedande, avstängning eller läkarundersökning bryter mot någon av följande bestämmelser:

1. 29 §, såvitt gäller tillämpningen av 14 kap. 1 eller 3–9 § lagen (1976:600) om offentlig anställning,

2. 31–34 §§,

3. föreskrifter enligt 28 § om handläggning av ärende om avstängning eller läkarundersökning.

I fråga om avvikelser i kollektivavtal från vad som sägs i 41 § lagen om anställningsskydd tillämpas 2 § andra stycket samma lag.

Verkställighet av beslut

39 § Beslut om anställnings upphörande enligt 5 eller 6 §§ eller om avskedande får inte verkställas förrän beslutet har prövats slutligt efter talan som avses i 36 § eller förrän rätten till sådan talan har förlorats.

40 § Beslut om avstängning enligt 25 eller 26 § har omedelbar verkan. I tvist om sådan avstängning får domstolen dock, för tiden intill dess lagakraftägande dom eller beslut föreligger, förordna att beslutad avstängning skall vara hävd.

11 kap. Om kyrkomusiker m.m.

Ansvaret för kyrkomusiken

1 § Pastoraten skall handha den kyrkomusikaliska verksamheten i församlingarna.

Bestämmelserna i detta kapitel skall också gälla för de icke-territoriella pastoraten, i den mån regeringen beslutar det.

2 § Stiftsstyrelsen skall följa och aktivt främja utvecklingen av den kyrkomusikaliska verksamheten i stiftet. I dessa angelägenheter biträds stiftsstyrelsen av stiftsmusikern.

Pastoratskyrkorådet och kyrkoherden har den omedelbara tillsynen över den kyrkomusikaliska verksamheten. I flerförsamlingspastorat som inte har pastoratskyrkoråd handhas tillsynen av ett gemensamt kyrkoråd och kyrkoherden.

Kyrkomusikens omfattning och minimikrav på kompetens för kyrkomusikertjänst

3 § Stiftsstyrelsen skall fastställa minimum för omfattningen av den kyrkomusikaliska verksamheten i varje pastorat. Stiftsstyrelsen skall även fastställa den kyrkomusikaliska behörighet som lägst skall krävas av den eller dem som skall fullgöra de kyrkomusikaliska uppgifterna i pastoratet. Pastoraten skall, efter hörande av församlingskyrkoråden, lämna förslag till stiftsstyrelsen i de nu angivna hänseendena.

Stiftsstyrelsens beslut enligt första stycket kan omprövas när stiftsstyrelsen eller pastoratet finner skäl till det.

Behörighet till tjänst som kyrkomusiker

4 § Behörig att anställas som organist, domkyrkoorganist eller stiftsmusiker är den som har avlagt organistexamen och som är lämplig för anställningen. Detsamma gäller den som uppfyller behörighetsvillkoren enligt äldre bestämmelser för en tjänst som ordinarie eller extra ordinarie organist.

5 § Behörig att anställas som kantor är den som har avlagt organistexamen eller kantorsexamen och som är lämplig för anställningen. Detsamma gäller den som uppfyller behörighetsvillkoren enligt äldre bestämmelser för en tjänst som ordinarie eller extra ordinarie organist, som extra ordinarie kyrkokantor eller som skolkantor.

6 § Behörig att fullgöra de kyrkomusikaliska uppgifterna som fyllnadstjänstgöring enligt 7 kap. 2 § andra stycket är den som är behörig att anställas som organist enligt 4 § eller som kantor enligt 5 §.

7 § Om det finns särskilda skäl får stiftsstyrelsen, efter hörande av kyrkoråd som sägs i 2 § andra stycket, förklara den som söker tjänst enligt 7 kap. 2 § behörig för de kyrkomusikaliska uppgifterna, trots att han inte uppfyller fastställda krav på kyrkomusikalisk utbildning.

8 § Om en behörig kyrkomusiker inte kan anställas får annan kyrkomusiker anställas. En sådan kyrkomusiker skall anställas tills vidare längst till viss tidpunkt, dock längst för en tid av två år.

Handläggningen av ansökan om kyrkomusikertjänst

9 § Stiftsstyrelsen skall inhämta yttrande över ansökningarna till en tjänst som stiftsmusiker från svenska kyrkans centralstyrelse.

Pastoraten skall ge kyrkoråden i de berörda församlingarna tillfälle att yttra sig över ansökningarna till en tjänst enligt 7 kap. 2 §. Avser ansökningarna tjänst som domkyrkoorganist skall yttrande dessutom inhämtas från svenska kyrkans centralstyrelse.

Om ett pastorat begär det skall stiftsstyrelsen avge yttrande över ansökningarna till andra tjänster enligt 7 kap. 2 § än som domkyrkoorganist.

Hur man överklagar vissa beslut enligt detta kapitel

10 § Stiftsstyrelsens beslut enligt 3 § får överklagas av pastoratet och beslut enligt 7 § av sökanden hos svenska kyrkans centralstyrelse. Centralstyrelsens beslut i dessa ärenden får inte överklagas.

KYRKLIG EGENDOM

12 kap. Inledande bestämmelser

1 § Med kyrklig egendom förstås i denna lag:

1. kyrkobyggnader och därtill hörande tomter,
2. kyrkliga inventarier,
3. kyrklig jord,
4. kyrkliga medel som är anslagna för särskilda ändamål,
5. kyrkokommunal egendom som inte omfattas av 1–4.

2 § Med kyrkokommunal egendom avses egendom som ägs av en församling eller en kyrklig samfällighet.

3 § Bestämmelser om den egendom som avses i 1 § 1–4 finns i 13–16 kap.

Bestämmelser om den kyrkokommunala egendomens förvaltning finns även i 4 och 5 kap.

13 kap. Om kulturhistorisk tillsyn över kyrkobyggnader och kyrkliga inventarier m.m.

Kyrkobyggnader och kyrkotomter

Definitioner

1 § Bestämmelserna i detta kapitel har till syfte att säkerställa att kulturhistoriska värden hos kyrkobyggnader, kyrkotomter och kyrkliga inventarier bevaras.

I detta kapitel avses med

kyrkobyggnad: byggnad som invigts för svenska kyrkans gudstjänst och som underhålls av en kyrklig kommun samt domkyrka som står under egen förvaltning;

kyrkotomt: område kring en kyrkobyggnad som hör samman med byggnadens funktion och miljö och som inte utgör begravningsplats.

Godkännande när kyrkobyggnader och kyrkotomter skall ändras

2 § För kyrkobyggnader och kyrkotomter som är uppförda respektive anlagda före utgången av år 1939 krävs godkännande av riksantikvarieämbetet och statens historiska museer för de åtgärder som anges nedan, nämligen beträffande

kyrkobyggnader: ändring, rivning eller flyttning av byggnaden samt ändring eller tillägg av byggnadens fasta inredning eller av dess konstnärliga utsmyckning eller ändring av dess färgsättning;

kyrkotomter: utvidgning eller annan väsentlig ändring av kyrkotomten samt uppförande eller väsentlig ändring av byggnad eller mur, portal eller

annan sådan fast anordning på tomten.

Bestämmelserna i första stycket skall också tillämpas på kyrkobyggnader eller kyrkotomter som har tillkommit efter utgången av år 1939, om riksantikvarieämbetet och statens historiska museer beslutar det.

Sedvanligt underhållsarbete eller brådskande reparationer får utföras utan godkännande.

Förfarandet när kyrkobyggnader inte längre behövs

3 § Om de kyrkliga kommuner som svarar för underhållet av en kyrkobyggnad finner att denna inte behövs för gudstjänster, kan de skriftligen ansöka hos stiftsstyrelsen att kyrkobyggnaden förklaras övertalig.

4 § Stiftsstyrelsen skall pröva om kyrkobyggnaden behövs för gudstjänster inom svenska kyrkan. Om så inte är fallet, skall stiftsstyrelsen förklara kyrkobyggnaden övertalig.

5 § När en kyrkobyggnad förklarats övertalig, skall riksantikvarieämbetet och statens historiska museer bedöma kyrkobyggnadens kulturhistoriska värde.

6 § Finner riksantikvarieämbetet och statens historiska museer att kyrkobyggnadens kulturhistoriska värde är sådant att det är ett riksintresse att bevara kyrkobyggnaden, skall de kyrkliga kommunerna underhålla byggnaden som kyrka.

7 § Har en kyrkobyggnad förklarats övertalig och saknar den sådant kulturhistoriskt värde som anges i 6 §, skall biskopen avlysa byggnaden som kyrka.

8 § När en kyrkobyggnad blivit avlyst, skall de kyrkliga kommunerna låta dokumentera byggnaden och dess inventarier.

9 § En byggnad som blivit avlyst som kyrka får inte utan stiftsstyrelsens godkännande användas för annat ändamål.

Tillsynen över kyrkliga inventarier

10 § Kulturhistoriskt värdefulla kyrkliga föremål som ägs eller förvaltas av en kyrklig kommun eller en domkyrka och som inte tillhör någon enskild person eller släkt, får inte avyttras utan riksantikvarieämbetet och statens historiska museers medgivande.

11 § I varje församling skall det finnas en förteckning över föremål som avses i 10 §. I förteckningen skall särskilt anges om ett föremål ägs eller förvaltas av annan än församlingen. Minst vart sjätte år skall det genom kontraktsprostens försorg kontrolleras att alla föremål i förteckningen finns kvar. Kontroll skall också göras vid byte av kyrkoherde eller sådan kyrkvärd som anges i

andra stycket. I församling där en kontraktsprost är kyrkoherde skall kontrollen ske genom biskopens försorg. Ett föremål får inte avföras ur förteckningen utan medgivande av riksantikvarieämbetet och statens historiska museer.

Kyrkoherden och en av kyrkorådet utsedd kyrkvård skall se till att föremålen förvaras och vårdas väl. Kyrkvärden skall vara ledamot eller suppleant i kyrkorådet.

12 § Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer får besikta föremål som avses i 10 §.

13 § Föremål får inte utan medgivande av riksantikvarieämbetet och statens historiska museer repareras, ändras eller flyttas från den plats till vilken de sedan gammalt hör. Medgivande behövs inte vid mera obetydliga reparationer.

Om det finns allvarlig fara för att ett föremål skadas, får riksantikvarieämbetet och statens historiska museer efter samråd med kontraktsprosten eller med biskopen, när det gäller föremål i kontraktsprostens församling, ta hand om föremålet för vård tills vidare på annan plats eller vidta annan nödvändig åtgärd för att skydda det.

Hur man överklagar beslut enligt detta kapitel

14 § Beslut som avses i 2 § första stycket, 10, 11 och 13 §§ får överklagas hos kammarrätten.

Riksantikvarieämbetet och statens historiska museers beslut enligt 2 § andra stycket och 5 § får överklagas hos regeringen. Detsamma gäller biskopens beslut enligt 7 §.

15 § Beslut av stiftsstyrelsen enligt 4 och 9 §§ överklagas enligt bestämmelserna i 4 kap. 106–111 §§ och 112 § andra meningen om kommunalbesvär.

14 kap. Om tillfällig upplåtelse av kyrka

1 § Kyrkor som är invigda för svenska kyrkans gudstjänst och som vårdas av en församling, får upplåtas tillfälligt enligt bestämmelserna i detta kapitel. Bestämmelserna gäller också domkyrkor som står under egen förvaltning.

Med upplåtelse av kyrka avses medgivande att använda kyrkorummet för annat ändamål än

gudstjänster som ingår i den av domkapitlet fastställda tjänstgöringen för pastoratets präster och

kyrkliga förrättningar som hålls av församlingens präster och avser någon som tillhör församlingen.

Genom vad som föreskrivs i kapitlet ändras inte biskopens rätt att använda domkyrkan för biskopliga förrättningar.

2 § Tillfällig upplåtelse av kyrka får ske endast om det kan antas att kyrkorummet och dess inventarier kommer att behandlas med pietet och

aktsamhet. Upplåtelse får inte ske för ändamål som kränker kyrkorummets helgd eller är oförenligt med svenska kyrkans ordning. Upplåtelse får inte heller ske så att den hindrar församlingens gudstjänstliv eller kyrkliga verksamhet i övrigt.

3 § Frågor om tillfällig upplåtelse av kyrka skall prövas av församlingens kyrkoråd.

Kyrkorådet får endast av skäl som anges i 2 § vägra att upplåta kyrkan för en kyrklig förrättning som avser någon som tillhör församlingen.

4 § Innan kyrkorådet beslutar om upplåtelse av kyrkan, skall kyrkoherden, om denne är förhindrad att delta i beslutet, såvitt möjligt ges tillfälle att yttra sig. Om upplåtelsen gäller en domkyrka som står under egen förvaltning, skall också den särskilda domkyrkostyrelsen ges tillfälle att yttra sig.

5 § Kyrkorådet får uppdra åt kyrkoherden eller åt en särskild avdelning, bestående av kyrkoherden och andra ledamöter eller suppleanter i kyrkorådet, att på kyrkorådets vägnar besluta i vissa ärenden om upplåtelse av kyrka.

6 § I annexförsamlingar där kyrkoherden har förordnat en annan präst att vara ledamot i kyrkorådet, skall vad som sägs i 4 och 5 §§ om kyrkoherden gälla den prästen.

7 § Kyrkorådets beslut om tillfällig upplåtelse av kyrka skall gälla omedelbart.

Kyrkorådets beslut får överklagas hos domkapitlet. Beslutet får överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom emot. Beslutet får även överklagas av ledamot i kyrkorådet.

Domkapitlets beslut får inte överklagas.

15 kap. Om förvaltning av kyrklig jord

Definitioner m.m.

1 § Kyrklig jord är sådan fast egendom eller tomträtt

1. vars avkastning är avsedd för avlöning åt kyrkoherde eller komminister i visst pastorat (*löneboställe*),
2. där tjänstebostad är anvisad åt en kyrkoherde eller komminister (*prästgård*),
3. vars avkastning är avsedd för en församlingskyrkas behov (*församlingskyrkas fastighet*),
4. som förvärvats för medel ur prästlönefonder från flera pastorat och vars avkastning är avsedd för avlöning åt kyrkoherde eller komminister i dessa pastorat (*prästlönefondsfastighet*),
5. vars avkastning tillförs kyrkofonden (*kyrkofondsfastighet*),
6. vars avkastning är avsedd för en domkyrkas behov (*domkyrkas fastighet*), eller

7. där tjänstebostad är anvisad åt en biskop (*biskopsgård*).

Om tjänstebostad inte längre är anvisad på prästgård blir denna löneboställe.

Vid tillämpning av 14 och 16 §§ skall även sådan fast egendom på vilken en församlingskyrka eller domkyrka av stiftelsekaraktär är uppförd anses som församlingskyrkas fastighet respektive domkyrkas fastighet.

2 § Bestämmelser i lag eller annan författning om fast egendom eller tomträtt som tillhör staten tillämpas inte på kyrklig jord.

3 § Vad som enligt lag eller annan författning åligger fastighetsägare skall fullgöras av den som förvaltar den kyrkliga jorden.

Förvaltningen

Allmänna bestämmelser

4 § Löneboställen och församlingskyrkors fastigheter, med undantag av tillhörande skog, samt prästgårdar skall förvaltas av pastoratet.

Prästlönefondsfastigheter, kyrkofondsfastigheter, domkyrkofastigheter och biskopsgårdar samt skogen på löneboställen och församlingskyrkors fastigheter skall förvaltas av egendomsnämnden. Lunds domkyrkas fastigheter förvaltas dock av ett särskilt domkyrkoråd. Bestämmelser om domkyrkorådet i Lund meddelas av regeringen.

Regeringen får efter ansökan av den som förvaltar den kyrkliga jorden besluta att denna skall förvaltas på annat sätt.

Särskilda bestämmelser om prästgårdar och biskopsgårdar

5 § Ett pastorat får besluta att innehavaren av en tjänst som kyrkoherde eller komminister skall anvisas tjänstebostad. Om tjänsten är tillsatt får pastoratet meddela eller upphäva ett sådant beslut endast om den som innehar tjänsten samtycker till det.

Pastoratet skall underrätta domkapitlet och egendomsnämnden om beslut enligt första stycket.

Kostnaderna för en tjänstebostad skall betalas av pastoratet. Hyran för tjänstebostaden tillfaller pastoratet.

Med pastorat förstås i denna paragraf territoriella pastorat samt, i den mån regeringen beslutar det, icke-territoriella pastorat.

6 § Om ett pastorat har anvisat en kyrkoherde eller en komminister tjänstebostad på en prästgård skall pastoratet ställa i ordning prästgården.

Pastoratet skall underhålla och vid behov bygga nya hus på prästgården. Pastoratet svarar för prästgårdens skötsel, om detta inte ankommer på innehavaren av tjänstebostaden enligt bestämmelser som regeringen meddelar eller enligt avtal.

I fråga om biskopsgård ankommer de uppgifter som avses i första och

andra styckena på egendomsnämnden, om inte regeringen bestämmer något annat.

Särskilda bestämmelser om annan kyrklig jord

7 § Förvaltningen av löneboställen, församlingskyrkors fastigheter, prästlönefondsfastigheter, kyrkofondsfastigheter och domkyrkors fastigheter skall inriktas på att egendomens avkastningsförmåga tas tillvara på ekonomiskt bästa sätt. Naturvårdens och kulturminnesvårdens intressen skall beaktas i skäligen omfattning.

8 § Bestämmelser om upplåtelse av rätt till jakt eller fiske på kyrklig jord som avses i 7 § får meddelas av regeringen.

9 § Egendomsnämnden skall företräda kyrklig jord som avses i 7 § i följande ärenden om upplåtelse av rättigheter, även om jorden inte förvaltas av nämnden:

1. nyttjanderätt till mark för församlingsändamål, kommunalt behov, bostadsbebyggelse, industri eller annat liknande ändamål,
2. tomträtt,
3. rätt till annan naturtillgång än vattenkraft,
4. servitut.

10 § Kammarkollegiet skall företräda kyrklig jord som avses i 7 § i ärenden som rör upplåtelse av rätt till vattenkraft.

Egendomsnämnden skall företräda kyrklig jord som avses i 7 § i ärenden som rör ledningsrätt eller vägrätt, även om jorden inte förvaltas av nämnden. Detsamma gäller ärenden som rör byggnadsminnen, naturvårdsområden, naturreservat, naturminnen eller bestämmelser till skydd för djurlivet, om inte regeringen bestämmer något annat.

11 § En fråga om ändrad användning av kyrklig jord som inte avser sådan upplåtelse eller sådant godkännande som avses i 9 eller 10 § skall prövas av den som förvaltar egendomen. Beror ändringen på att ett självständigt jordbruk inte längre är bärkraftigt eller leder ändringen till att ett sådant jordbruk inte kan bestå, skall frågan alltid prövas av egendomsnämnden.

12 § Vinst eller förlust på förvaltningen av prästlönefondsfastigheter fördelas på pastoraten i förhållande till deras andelar i fastigheterna. Motsvarande gäller för vinst eller förlust på egendomsnämndens förvaltning av skogen på löneboställena och församlingskyrkornas fastigheter i stiftet.

Bestämmelser om hur andelarna beräknas meddelas av regeringen.

Tillsynen över förvaltningen

13 § Egendomsnämnden skall ha tillsyn över sådan förvaltning av kyrklig jord som den inte själv har hand om.

Vid sin tillsyn får egendomsnämnden meddela sådant föreläggande eller förbud som behövs för att bestämmelserna i detta kapitel eller med stöd av

bestämmelserna meddelade föreskrifter skall efterlevas.

I beslutet om föreläggande eller förbud får egendomsnämnden utsätta vite.

Försäljning eller byte av kyrklig jord

14 § Tillstånd till försäljning eller byte av kyrklig jord får lämnas

1. för att tillgodose bostadsbehovet i orten,
2. för att se till att lämpliga enheter för jordbruk eller skogsbruk bildas,
3. för att främja annat syfte liknande det som avses i 1 eller 2,
4. för att tillgodose ändamål som avses i 2 kap. expropriationslagen (1972:719),
5. när jorden på grund av särskilda omständigheter inte lämpligen bör behållas för sitt ändamål, eller
6. när jordens avkastning inte svarar mot vad som skulle kunna erhållas om dess värde placerades i andra förmögenhetstillgångar.

Tillstånd till överlåtelse får lämnas endast om överlåtelsen kan ske utan olägenhet för det allmänna och endast om den sker mot ersättning som motsvarar fastighetens värde med hänsyn till ortens pris och fastighetens avkastning.

Om det finns särskilda skäl får tillstånd även ges till sådan försäljning eller sådant byte av kyrklig jord som medför att denna blir kyrklig jord av annat slag.

15 § Frågor om tillstånd enligt 14 § skall prövas av kammarkollegiet eller egendomsnämnden enligt bestämmelser som regeringen meddelar.

Om prästlönefonder m.m.

16 § Ersättning för kyrklig jord på grund av försäljning, expropriation, upplåtelse av naturtillgång eller av andra liknande skäl skall fonderas. Avkastningen skall användas för samma ändamål som jorden varit avsedd för.

Utän hinder av vad som sagts i första stycket skall ersättning som härrör från löneboställe eller prästlönefondsfastighet användas till betalning av sådant lån ur kyrkofonden som upptagits för lönebostället eller prästlönefondsfastigheten. Kammarkollegiet eller egendomsnämnden får i övrigt enligt bestämmelser som regeringen meddelar medge undantag från skyldigheten att fondera medel.

17 § Ersättning som skall fonderas enligt 16 § och som kommer från löneboställe eller prästgård skall utgöra prästlönefond för pastoratet. Även annan fond vars avkastning är avsedd för avlöning åt en kyrkoherde eller komminister utgör prästlönefond.

Prästlönefonderna skall förvaltas av pastoraten. De skall göras räntebärande på samma sätt som föreskrivs om omyndigs medel. Egendomsnämnden får medge att fondernas tillgångar placeras på annat sätt enligt bestämmelser som meddelas av regeringen.

Av medel ur prästlönefonder från flera pastorat får prästlönejordsfond bildas för inköp av prästlönefondsfastighet. Prästlönejordsfonderna skall förvaltas av egendomsnämnderna.

18 § Ersättning som skall fonderas enligt 16 § och som kommer från prästlönefondsfastighet får behållas av stiftets prästlönejordsfond och användas till köp av fast egendom, om det kan antas att köp kan komma till stånd inom en nära framtid. Bestämmelser om sådant köp finns i 21 §.

I annat fall än som avses i första stycket skall ersättning som anges där tillföras pastoratens prästlönefonder i förhållande till pastoratens andelar i fastigheten.

19 § Ersättning som skall fonderas enligt 16 § och som kommer från en församlingskyrkas eller en domkyrkas fastighet utgör fastighetsfond för församlingskyrkan respektive domkyrkan.

Ersättning som skall fonderas enligt 16 § och som kommer från biskopsgården i Lunds stift skall tillföras fastighetsfonden för Lunds domkyrka.

Församlingskyrkas fastighetsfond förvaltas av pastoratet. Domkyrkas fastighetsfond förvaltas av den som förvaltar domkyrkan.

En församlingskyrkas eller domkyrkas fastighetsfond skall göras räntebärande på samma sätt som föreskrivs om omyndigs medel. Egendomsnämnden får enligt bestämmelser som regeringen meddelar medge undantag från denna skyldighet.

20 § Ersättning som avses i 16 § och som kommer från kyrkofondsfastighet eller annan biskopsgård än biskopsgården i Lunds stift skall tillföras kyrkofonden. Om sådan ersättning tillförts kyrkofonden, får medel ur kyrkofonden till motsvarande belopp användas till köp av fast egendom.

Köp av fast egendom eller tomträtt

21 § Kammarkollegiet eller egendomsnämnden skall enligt bestämmelser som regeringen meddelar pröva frågor om köp av fast egendom eller tomträtt för medel ur prästlönefond, prästlönejordsfond eller församlingskyrkas fastighetsfond samt frågor om ur vilka prästlönefonder medel skall tillskjutas till prästlönejordsfond.

Hur man överklagar beslut enligt detta kapitel

22 § Pastoratets beslut enligt detta kapitel får överklagas genom besvär enligt bestämmelserna i 4 kap. 106–112 §§.

23 § Egendomsnämndens beslut enligt detta kapitel får överklagas hos kammarkollegiet. Beslut enligt 12 § om fördelning av vinst eller förlust som avses där överklagas dock hos kamrarrätten.

Kammarkollegiet får överlämna ett ärende till regeringens avgörande, om kollegiet anser att särskilda skäl motiverar det. Kammarkollegiet skall då bifoga eget yttrande i ärendet.

Kammarkollegiets beslut enligt detta kapitel i en överklagad fråga får inte

överklagas. Kammarkollegiets beslut i övrigt med anledning av det överklagade ärendet eller i andra ärenden enligt detta kapitel får överklagas hos regeringen.

16 kap. Om kyrkofonden

Inledande bestämmelser

1 § Vissa kostnader för svenska kyrkans verksamhet skall fördelas mellan kyrkliga kommuner och kyrkofonden enligt bestämmelserna i detta kapitel.

2 § Med *kyrklig kommun* förstås i detta kapitel församling och kyrklig samfällighet som har beskattningsrätt.

Med *pastorat* förstås i detta kapitel territoriellt pastorat samt, i den mån regeringen beslutar det, icke-territoriellt pastorat. Om indelning i territoriella pastorat finns bestämmelser i 3 kap. Regeringen beslutar om icke-territoriella pastorat.

3 § Med *bidragsår* förstås det år under vilket bidrag betalas ut enligt 13–19 §§.

Med *skatteunderlag* förstås antalet skattekronor enligt taxeringsnämnds beslut om taxering till kommunal inkomstskatt året före bidragsåret.

Med *skattekraft* förstås skatteunderlag per kyrkobokförd invånare vid ingången av året före bidragsåret.

Med *medelskatekraft* förstås skatteunderlaget för riket per kyrkobokförd invånare vid ingången av året före bidragsåret.

Statistiska centralbyrån fastställer medelskatekraften senast den 31 december året före bidragsåret.

Kyrkofondens styrelse och förvaltning

4 § För kyrkofonden skall det finnas en styrelse. Denna skall bestå av en ordförande och sex andra ledamöter. För ledamöterna skall det finnas lika många ersättare. Ordföranden och tre ledamöter samt ersättare för dem utses för tre år av regeringen. Tre ledamöter samt ersättare för dem utses av kyrkomötet.

5 § Bestämmelser om förvaltningen av kyrkofonden meddelas av regeringen.

Hur kyrkofonden tillförs medel

6 § Till kyrkofonden betalas

1. allmän och särskild kyrkoavgift enligt 10–12 §§,
2. ersättning av staten för prästerskapets indragna tionde m.m. med 5 050 737 kronor i juli månad varje år, samt
3. statsbidrag som beviljas för ändamålet.

Till kyrkofonden skall även föras avkastning och ersättning som härrör från fondens tillgångar och från andra kapitaltillgångar enligt regeringens bestämmande.

7 § Om det behövs får kyrkofonden ta upp lån i den omfattning som regeringen bestämmer.

Hur kyrkofondens medel används

8 § Ur kyrkofonden betalas

1. allmänt och extra utjämningsbidrag enligt 13–16 §§,
2. stifts-, kyrkobyggnads- och strukturbidrag enligt 17–19 §§,
3. kostnader för försäkring av egendom som förvaltas av kyrkliga kommuner enligt bestämmelser som meddelas av regeringen,
4. kostnader för avlöningsförmåner till biskopar, pastorsadjunkter samt präster anställda i de svenska utlandsförsamlingarna,
5. kostnader för pensionsförmåner till präster eller efterlevande till präster enligt bestämmelser som regeringen meddelar eller enligt avtal samt för försäkringsförmåner som enligt statlig grupplivförsäkring utgår för präster eller andra kyrkomusiker än skolkantorer,
6. kostnader för arvoden och annan ersättning till ledamöter och suppleanter i domkapitlen enligt regeringens bestämmande,
7. kostnader för verksamhet som bedrivs av Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet i den omfattning som regeringen bestämmer,
8. förvaltningskostnader enligt regeringens bestämmande för departement eller myndigheter där kyrkliga frågor handläggs samt kostnader för kyrkofondens förvaltning,
9. kostnader för kyrkomötet, samt
10. andra kostnader för svenska kyrkans verksamhet enligt regeringens bestämmande.

9 § Ur kyrkofonden får lån lämnas för åtgärder som syftar till att rationalisera driften av löneboställen eller prästlönefondsfastigheter. Lån får också lämnas för förvärv av jordbruksfastighet som löneboställe eller prästlönefondsfastighet, om förvärvet syftar till en rationalisering av det kyrkliga jordinnehavet i stiftet.

Möjlighet till lån finns också om ett löneboställe eller en prästlönefondsfastighet skall belastas med kostnader till följd av fastighetsbildningsförrättning eller företag enligt vattenlagen (1983:291), lagen (1939:608) om enskilda vägar eller anläggningslagen (1973:1149).

Kyrkoavgifter

Allmän kyrkoavgift

10 § Pastoraten skall varje år betala allmän kyrkoavgift till kyrkofonden. Avgiften beräknas på skatteunderlaget och är 16 öre per skattekrona.

11 § Vid beräkningen av den allmänna kyrkoavgiften enligt 10 § skall det antal skattekronor som hänför sig till personer som inte är medlemmar i svenska kyrkan minskas med 70 procent.

Särskild kyrkoavgift

12 § Pastorat som innehar lönetillgångar skall varje år också betala en särskild kyrkoavgift till kyrkofonden. Pastoratens lönetillgångar är löneboställen och prästlönefonder samt andelar i prästlönejordsfonder och prästlönefondsfastigheter.

Avgiften är för lönetillgångar som består av

1. fast egendom eller andel i fast egendom, eller om en viss del av den fasta egendomen åsatts skogsbruksvärde	två procent av 1988 års taxeringsvärde sex procent av skogsbruksvärdet för denna del
2. aktier och andelar i aktiefonder	två procent av anskaffningsvärdet
3. obligationer, förlagsbevis och konvertibla skuldebrev	åtta procent av anskaffningsvärdet
4. bankmedel och övriga fordringar	åtta procent av nominella värdet

Med fast egendom likställs tomträtt. För lönetillgångar som utgörs av andel i fast egendom skall avgiften beräknas i proportion till andelstalet.

Närmare föreskrifter om beräkning av den särskilda kyrkoavgiften meddelas av regeringen.

Utjämningsbidrag

Allmänt utjämningsbidrag

13 § Kyrkliga kommuner får ett allmänt utjämningsbidrag om skatteunderlaget understiger det som motsvarar den garanterade skattekraften enligt 15 §. Bidraget utgår med ett belopp som motsvarar produkten av det enligt 14 § beräknade tillskottet av skatteunderlag och skattesatsen för bidragsåret.

14 § Tillskottet av skatteunderlag utgör skillnaden mellan det skatteunderlag som motsvarar den garanterade skattekraften enligt 15 § och den kyrkliga kommunens skatteunderlag.

För kyrkliga samfälligheter skall tillskottet av skatteunderlag utgöra summan av de tillskott som utgår eller skulle ha utgått till församlingarna enligt första stycket.

Tillskott av skatteunderlag avrundas till närmaste hela tusental skattekronor varvid 500 skattekronor avrundas uppåt.

15 § För kyrkliga kommuner gäller följande skattekraft i procent av medelskattkraften som garanti.

Kyrkliga kommuner i	Garanterad skattekraft
Stockholms län	97
Uppsala län	97
Södermanlands län	97
Östergötlands län	97
Jönköpings län	97
Kronobergs län	97
Kalmar län utom Mörbylånga och Borgholms kommuner	97
Mörbylånga och Borgholms kommuner	100
Gotlands län	103
Blekinge län	
Kristianstads län	97
Malmöhus län	97
Hallands län	97
Göteborgs och Bohus län	97
Älvsborgs län	97
Skaraborgs län	97
Värmlands län	100
Örebro län	97
Västmanlands län	97
Kopparbergs län	100
Gävleborgs län	100
Västernorrlands län	103
Jämtlands län	109
Västerbottens län utom Dorotea, Sorsele, Storumans, Vilhelmina och Åsele kommuner	109
Dorotea, Sorsele, Storumans, Vilhelmina och Åsele kommuner	112
Norrbottnens län: Bodens, Haparanda, Kalix, Luleå, Piteå och Älvsbyns kommuner	109
Arvidsjaurs kommun	112
Arjeplogs kommun	118
Gällivare, Jokkmokks, Kiruna, Pajala, Övertkalix och Övertorneå kommuner	118

Extra utjämningsbidrag

16 § Kyrkofondens styrelse får bevilja en kyrklig kommun extra utjämningsbidrag enligt föreskrifter som meddelas av regeringen.

Övriga bidrag*Stiftsbidrag*

17 § Kyrkofondens styrelse får bevilja stiftssamfälligheter bidrag till förvaltningskostnader och kostnader för avlöningsförmåner åt präster anställda hos samfälligheten enligt föreskrifter som meddelas av regeringen.

Kyrkobyggnadsbidrag

18 § Kyrkofondens styrelse får bevilja kyrkliga kommuner bidrag till kostnadskrävande underhåll och restaurering av andra församlingskyrkor än medeltida domkyrka enligt föreskrifter som meddelas av regeringen.

Strukturbidrag

19 § Stiftsstyrelsen får, i den omfattning kyrkofondens styrelse bestämmer, bevilja kyrkliga kommuner inom stiftet med särskilda behov bidrag ur kyrkofonden enligt föreskrifter som meddelas av regeringen. Sådant bidrag får inte beviljas stiftssamfälligheten.

Övriga bestämmelser*Fördelning av bidragsbelopp vid indelningsändring*

20 § Vid indelningsändring som berör kyrkliga kommuner beslutar kyrkofondens styrelse om fördelningen av bidragsbelopp.

Inskränkning av bidrag

21 § Kyrkofondens styrelse får inskränka utbetalningen av allmänt eller extra utjämningsbidrag om dessa kan leda till en sänkning av en kyrklig kommuns utdebitering under en av regeringen fastställd nivå, vilken dock inte får sättas högre än 20 öre över rikets medelutdebitering av församlings-skatt.

Fastställelse av skatteunderlag samt allmän och särskild kyrkoavgift

22 § Kyrkofondens styrelse fastställer för varje kyrklig kommun tillskott av skatteunderlag samt allmän och särskild kyrkoavgift. Styrelsen skall meddela dessa uppgifter senast den 25 januari bidragsåret.

Till ledning för det kyrkokommunala budgetarbetet skall kyrkofondens styrelse senast den 10 september året före bidragsåret meddela de kyrkliga

kommunerna preliminära uppgifter om tillskott av skatteunderlag, stiftsbidrag samt belopp för allmän och särskild kyrkoavgift.

Underrättelse om fastställt strukturbidrag

23 § Stiftsstyrelsen skall underrätta berörda kyrkliga kommuner och kyrkofondens styrelse om fastställt strukturbidrag senast den 10 september året före bidragsåret.

KYRKLIGA VAL

17 kap. Om val till kyrkofullmäktige och om val av kyrkoråd i vissa fall

Inledande bestämmelser

1 § Detta kapitel gäller vid val av kyrkofullmäktige samt vid val av kyrkoråd i en sådan församling som avses i 4 kap. 7 §.

Kapitlets bestämmelser om församling gäller även kyrkliga samfälligheter där kyrkofullmäktige skall utses.

Vid val av kyrkoråd skall vad som sägs i detta kapitel om kyrkofullmäktige, fullmäktige och kyrkofullmäktig i stället avse kyrkorådet och ledamot av kyrkorådet.

2 § Om en ändring i församlingsindelningen skall träda i kraft den 1 januari året efter det år då val av kyrkofullmäktige sker i hela riket, skall redan det valet avse församlingen enligt den nya indelningen.

Valets organisation

Centrala valmyndigheten

3 § För val enligt detta kapitel skall det finnas en central valmyndighet. Regeringen bestämmer vilken myndighet som skall vara central valmyndighet.

Valdagar

4 § Val av kyrkofullmäktige i hela riket skall äga rum den tredje söndagen i oktober.

Val av kyrkofullmäktige som inte omfattar hela riket skall äga rum den söndag som länsstyrelsen bestämmer efter samråd med centrala valmyndigheten. Ett sådant val får inte äga rum samtidigt med val av landstingsmän eller kommunfullmäktige inom valdistriktet.

Valnämnd

5 § Uppgifter som enligt detta kapitel ankommer på en valnämnd skall fullgöras av valnämnden i den kommun där valdistriktet finns. I ett valdistrikt inom en nybildad kommun skall uppgifterna fullgöras av den valnämnd som utsetts för den nybildade kommunen.

Om ett valdistrikt omfattar delar av flera kommuner, förordnar länsstyrelsen valnämnden i någon av kommunerna att fullgöra valnämndsuppgifterna för distriktet. Innan ett sådant beslut meddelas, skall församlingen och valnämnderna i kommunerna ges tillfälle att yttra sig.

Valförrättare

6 § Bestämmelserna om valförrättare i 3 kap. 4 och 5 §§ samt 6 § andra stycket vallagen (1972:620) skall tillämpas vid val av kyrkofullmäktige.

Ansvaret för valnämnders m.fl. kostnader

7 § En åtgärd eller anordning som en kommun, en valnämnd eller en valförrättare skall vidta eller ombesörja enligt detta kapitel skall bekostas av kommunen.

Valkretsar

8 § Vid val av fullmäktige skall varje församling utgöra en valkrets.

Vid val av fullmäktige i en kyrklig samfällighet skall varje församling som ingår i samfälligheten eller sådan grupp av församlingar som har bestämts enligt 9 § tredje stycket utgöra en valkrets. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får förordna att valbarheten skall vara inskränkt till valkretsen.

Mandatfördelningen mellan valkretsar i kyrklig samfällighet

9 § Varje församling i en kyrklig samfällighet skall välja en ledamot till samfällighetens fullmäktige. Av det återstående antalet ledamöter skall varje församling välja en ledamot för varje gång som antalet röstberättigade i församlingen är jämnt delbart med det tal som erhålls, när antalet röstberättigade i samfälligheten delas med det återstående antalet ledamöter i samfällighetens fullmäktige. Om det antal ledamöter som skall utses enligt dessa regler inte uppgår till det antal som har bestämts för samfälligheten, skall, för att detta antal skall kunna uppnås, de församlingar där antalet röstberättigade mest överskjuter de tal som är bestämmande för fullmäktiges antal inom församlingarna vara berättigade att var för sig i ordning efter överskottens storlek välja ytterligare en ledamot. Är överskottstalen lika för två eller flera församlingar, avgörs företrädet genom lottning.

Länsstyrelsen skall före maj månads utgång det år då val av kyrkofullmäktige skall ske i hela riket fastställa det antal ledamöter i fullmäktige som varje församling skall utse enligt första stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får besluta att

alla eller vissa församlingar i samfälligheten skall föras samman till en eller flera grupper vid tillämpningen av första och andra styckena. Om så har skett, skall det som sägs i första och andra styckena om församling i stället avse gruppen.

Hur man överklagar beslut om mandatfördelning

10 § Länsstyrelsens beslut enligt 9 § får överklagas hos riksdagens valprövningsnämnd. Valprövningsnämndens beslut får inte överklagas.

Valdistrikt

11 § Varje församling bildar ett valdistrikt.

Ingår delar av en församling i olika valdistrikt vid val till riksdagen, skall varje del bilda ett eget valdistrikt vid val av kyrkofullmäktige. Länsstyrelsen får dock besluta att sådana delar av en församling tillsammans skall utgöra ett valdistrikt. Innan beslut om detta meddelas, skall församlingen och valnämnden ges tillfälle att yttra sig.

I fråga om beslut som avses i andra stycket tillämpas 3 kap. 3 § fjärde stycket och 6 § första stycket vallagen (1972:620).

Förberedande av valet

Röstlängden

12 § Vid upprättandet av allmän röstlängd skall utöver vad som sägs i 4 kap. vallagen (1972:620) bestämmelserna i 13–15 §§ iakttas.

13 § För den som den 1 juni enligt länsstyrelsens personband inte är medlem av svenska kyrkan eller som enligt personbandet tillhör en icke-territoriell församling skall anteckning om detta förhållande göras i röstlängden.

14 § Om ett valdistrikt som avses i vallagen (1972:620) omfattar två eller flera församlingar eller distrikt eller delar av församlingar eller distrikt vid val av kyrkofullmäktige, skall det upprättas en särskild del av röstlängden för varje församling eller kyrkligt valdistrikt eller del därav. Om det behövs med anledning av en beslutad ändrad indelning i församlingsindelningen, skall en särskild del av röstlängden läggas upp för det område av församlingen som indelningsändringen avser.

15 § Om det gjorts anteckning om någon enligt 13 § och anmärkning mot detta inte har framställts på det sätt som föreskrivs i 4 kap. 4 § första stycket vallagen (1972:620), skall länsstyrelsen ändå efter ansökan av denne eller av den lokala skattemyndigheten besluta om rättelse i röstlängden, om det är uppenbart att anteckningen är felaktig. Ansökan om detta skall ha gjorts hos länsstyrelsen senast den 1 oktober det år då röstlängden upprättades. I fråga om ansökan och beslut tillämpas bestämmelserna i 4 kap. 8 § vallagen.

Valsedlarna

16 § Valsedlarna för val av kyrkofullmäktige för kyrklig samfällighet skall vara av särskilt papper som tillhandahålls av den centrala valmyndigheten.

17 § Valsedlarna skall ha formatet 105x148 millimeter (A6). För val av kyrkofullmäktige för församling skall vita valsedlar användas och för val av kyrkofullmäktige för kyrklig samfällighet blå valsedlar.

På valsedlarna skall det finnas partibeteckning. Valsedlarna bör dessutom innehålla

1. namn på en eller flera kandidater,
2. beteckning som visar för vilken valkrets sedeln är avsedd (valkrets-beteckning), samt
3. uppgift om det val för vilket sedeln gäller (valbeteckning).

Kandidaterna skall anges på sådant sätt att det klart framgår vem som avses. Vid varje kandidatnamn bör därför kandidatens personnummer eller annan identifieringsuppgift sättas ut.

18 § Om en valsedel upptar mer än ett kandidatnamn, skall namnen upptas i en följd under varandra och förses med nummer som visar ordningen mellan dem. Namnen gäller själva valet. Om de inte tas i anspråk gäller de vid val av suppleanter för kyrkofullmäktige i församlingar där sådana skall finnas.

19 § Efter beställning av ett parti som är representerat i en sådan fullmäktigförsamling för kyrklig samfällighet som valet gäller, tillhandahåller den centrala valmyndigheten partiet papper till valsedlar för detta val i den mängd partiet önskar.

Om beställningen görs av något annat parti än som anges i första stycket eller av någon annan än den som är behörig företrädare för partiet, får den centrala valmyndigheten besluta att papperet till valsedlar skall tillhandahållas endast om beställaren betalar det i förskott.

20 § En församling får besluta att ett parti som är eller genom valet blir representerat i församlingens kyrkofullmäktige skall erhålla bidrag av församlingen till partiets kostnader för valsedlar. Beslutet skall innebära att ersättning lämnas till varje sådant parti efter enhetliga grunder.

Detsamma gäller kyrkliga samfälligheter där det ingår en församling för vilken kyrkoråd skall väljas enligt detta kapitel. Beslut om bidrag skall därvid avse ett parti som är eller genom valet blir representerat i kyrkorådet i församlingen.

21 § I varje lokal där röstning äger rum skall väljarna ha tillgång till blanketter till valsedlar.

Lantbrevbärare som tar emot valsedelsförsändelser bör ha med sig valsedelsblanketter.

Valsedelsblanketter tillhandahålls av den centrala valmyndigheten.

Röstkorten m.m.

22 § Vid val av kyrkofullmäktige skall, om den centrala valmyndigheten inte beslutat annat, röstkort upprättas för var och en som enligt gällande röstlängd är röstberättigad vid valet. Röstkortet skall innehålla uppgifter om den röstberättigade samt uppgifter om valet till ledning för den röstberättigade.

Gemensamt röstkort upprättas då val av kyrkofullmäktige för en församling och för en kyrklig samfällighet äger rum samtidigt.

23 § I fråga om röstkort tillämpas 7 kap. 1 § andra stycket, 2 § första stycket och 3 § vallagen (1972:620). Röstkorten skall sändas till de röstberättigade, vid val i hela riket senast 30 dagar och vid annat val senast 20 dagar före valdagen.

24 § Den centrala valmyndigheten bör på lämpligt sätt sprida kännedom bland allmänheten om tid och sätt för röstningen och om de bestämmelser i övrigt som gäller för valet.

Allmänna bestämmelser om röstningen*Var röstning sker m.m.*

25 § Röstningen sker på valdagen i vallokalen för det valdistrikt där väljaren är upptagen i röstlängden. Om den röstberättigade vistas utom riket eller på annan ort inom riket eller av annat skäl är förhindrad att rösta på valdagen i vallokaler för det valdistrikt där han är upptagen i röstlängden, får han rösta på postkontor inom riket.

Om val av kyrkofullmäktige för en församling och för en kyrklig samfällighet äger rum samtidigt, skall väljare som röstar på postkontor vid ett och samma tillfälle utöva sin rösträtt i de val som han vill delta i.

26 § I fråga om röstningen i vallokal och på postkontor tillämpas i övrigt 8 kap. 2 § första stycket, 3–5 §§, 7 §, 9 § första och andra styckena samt 10, 11, 13 och 14 §§ vallagen (1972:620).

27 § I lokaler där röstning äger rum skall ett exemplar av detta kapitel och av vallagen (1972:620) finnas tillgängliga.

Om kuvert

28 § Kuvert tillhandahålls endast av den centrala valmyndigheten.

Valkuverten och innerkuverten för valedelsförsändelserna skall vara så beskaffade att färgen på inneliggande valedel kan iakttas utan att valhemligheten röjs.

Ytterkuvert som skall användas vid röstning på postkontor skall vara försedda med fönster.

Röstning genom bud

29 § Bestämmelser om avlämnande av valsedel genom bud (röstning med valsedelsförsändelse) finns i 46 §.

Särskilda bestämmelser om röstning i vallokal*Vallokal*

30 § Kommunen skall tillhandahålla lämpliga vallokaler. I anslutning till vallokalen eller i denna skall det anordnas en lämplig plats där partierna som deltar i valen kan lägga ut sina valsedlar. Valförrättaren skall se till att väljarna där har tillgång till blanketter för valsedlar.

Valskjutsar

31 § Kommunen bör på valdagen ordna med valskjutsar för de väljare som bor avlägset eller isolerat och som endast med avsevärd kostnad eller tidsförlust kan infinna sig i vallokalen.

Vallokalens öppethållande m.m.

32 § Vallokalen skall hållas öppen för röstning minst två timmar mellan klockan 8 och 15, dock inte under tid för allmän gudstjänst, samt dessutom mellan klockan 18 och 20. Den centrala valmyndigheten får bestämma att vallokalen i ett valdistrikt skall vara öppen för röstning kortare tid, om det kan antas att väljarna likväl har tillfredsställande möjligheter att utöva sin rösträtt.

Valtider för varje valdistrikt bestäms av valnämnden efter hörande av kyrkorådet.

Hur röstningen går till m.m.

33 § När vallokalen har öppnats för röstning, visar valförrättaren de närvarande att varje valurna är tom. Härefter får röstningen börja.

34 § Röstningen går till på följande sätt.

När väljaren kommer in i vallokalen, får han ett valkuvert för vart och ett av valen. Han uppsöker därefter en av de avskilda platserna och lägger där för varje val in sin valsedel i ett valkuvert. Valsedeln får inte vikas.

Väljaren lämnar sina valkuvert till valförrättaren. Om denne begär det, skall väljaren uppge sitt fullständiga namn, sin födelsetid och sin adress inom valdistriktet. Valförrättaren kontrollerar att väljaren är upptagen som röstberättigad i röstlängden, att han inte redan har röstat i valet, att han ställt i ordning endast ett valkuvert för varje val och att hans kuvert inte är försedd med obehörig märkning. Valförrättaren lägger därefter i väljarens närvaro valkuverten i valurnorna. I samband härmed antecknas i röstlängden att väljaren röstat.

35 § Om ett valkuvert är tomt eller försett med obehörig märkning, får det inte tas emot. Detsamma gäller om det inte klart framgår att kuvertet innehåller någon valsedel. Har väljaren lämnat mer än ett valkuvert för något val, får endast ett av dessa tas emot. Om väljaren begär det, skall samtliga kuvert för det valet återlämnas till honom.

36 § När vallokalen stängts för röstning och de som är närvarande fått tillfälle att lämna sina valsedlar, förklaras röstningen avslutad.

Särskilda bestämmelser om röstning på postkontor

Var röstning sker m.m.

37 § Röstning får ske på varje postkontor inom riket. Vid val i hela riket får röstning ske från och med den tjugofjärde dagen och vid annat val från och med den sjuttonde dagen före valdagen till och med torsdagen före valdagen. Detta gäller om inte annat följer av 38 eller 39 §.

38 § Röstningen på postkontor äger rum under tid då postkontoret är öppet för allmänheten. På förslag av postverket får centrala valmyndigheten begränsa tiden för röstning på postkontor. Röstning skall dock alltid kunna äga rum under minst en timme varje dag då postkontoret är öppet för allmänheten.

39 § Om det finns särskilda skäl, får centrala valmyndigheten på förslag av postverket bestämma att röstmottagning skall anordnas endast på vissa postkontor. Vid val som omfattar hela riket skall röstning dock alltid kunna äga rum på minst ett postkontor i varje kommun.

40 § Om det med anledning av valet inrättas postkontor vid sjukhus, ålderdomshem, kriminalvårdsanstalter eller liknande vårdinrättningar eller vårdanstalter, sker röstningen där på tider som postverket bestämmer efter samråd med valnämnden och med vårdinrättningens eller vårdanstaltens ledning. Röstning får dock tidigast ske sjunde dagen före valdagen. Postverket skall samråda med valnämnden och med vårdinrättningens eller vårdanstaltens ledning om hur röstningen skall genomföras. På begäran av postverket skall valnämnden utse ett erforderligt antal personer att biträda röstmottagarna på postkontoren.

Röstmottagare

41 § Röstmottagare på ett postkontor är den som postverket utser.

Hur röstningen går till m.m.

42 § Röstningen på ett postkontor går till på följande sätt.

När väljaren har visat upp sitt röstkort för röstmottagaren, får han av denne ett valkuvert för vart och ett av valen. Han uppsöker därefter en av de

avskilda platserna och lägger där för varje val in sin valsedel i ett valkuvert. Valsedeln får inte vikas.

Väljaren lämnar valkuverten och röstkortet till röstmottagaren. Denne kontrollerar att väljaren har ställt i ordning endast ett valkuvert för varje val och att kuverten inte är försedda med obehörig märkning. Därefter lägger röstmottagaren i väljarens närvaro in de mottagna valkuverten i ett ytterkuvert tillsammans med väljarens röstkort, vilket placeras närmast ytterkuvertets fönster, och tillsluter ytterkuvertet. Röstmottagaren tar slutligen hand om ytterkuvertet samt antecknar på en särskild förteckning väljarens namn och den valnämnd till vilken ytterkuvertet skall sändas. På ytterkuvertet antecknas det värdepostnummer som är angivet i förteckningen.

En väljare som inte är känd för röstmottagaren skall legitimera sig. Om han inte gör det, får han inte rösta.

43 § Om ett valkuvert är tomt eller försett med obehörig märkning, får det inte tas emot. Detsamma gäller om det inte klart framgår att kuvertet innehåller någon valsedel. Har väljaren lämnat mer än ett valkuvert för något val, får endast ett av dessa tas emot. Om väljaren begär det, skall samtliga kuvert för det valet återlämnas till honom.

44 § Röstmottagaren skall sända mottagna ytterkuvert till valnämnden i den kommun där väljaren är upptagen i allmän röstlängd. Försändelsen skall anordnas som värdepost.

45 § I fråga om den vidare behandlingen av röster som har lämnats på postkontor tillämpas samma förfarande som anges i 12 kap. 1–5 §§ vallagen (1972:620) med följande undantag.

Ytterkuvert som kommer in till valnämnden efter valdagen eller så sent denna dag att de inte kan beräknas komma valförrättarna till handa innan röstningen i vallokalen slutar, skall behållas av valnämnden som därefter förfar med dem på det sätt som anges i 13 kap. 10 § vallagen.

Särskilda bestämmelser om röstning med valsedelsförsändelse

46 § En väljare som är gift får lämna valsedel genom sin make. En väljare som på grund av sjukdom, rörelsehinder eller hög ålder inte kan inställa sig i vallokalen för det valdistrikt där han är upptagen i röstlängd, får lämna valsedel genom bud. Bud får den vara som är väljarens barn, barnbarn, far, mor eller syskon eller hans vårdare och som fyllt 18 år.

Väljare som betjänas av lantbrevbärare får lämna valsedelsförsändelse genom denne, om röstning äger rum vid det postkontor som lantbrevbäraren är knuten till. Vid val som inte omfattar hela riket får dock centrala valmyndigheten på förslag av postverket begränsa antalet linjer vid vilka valsedel får lämnas genom lantbrevbärare.

47 § I fråga om anordnande av valsedelsförsändelse tillämpas 11 kap. 1 § andra stycket, 3 § andra stycket, 5 § andra stycket samt 6 a § tredje stycket vallagen (1972:620). Valsedelsförsändelse får vara anordnad vid val i hela

riket tidigast 24 dagar och vid annat val tidigast 17 dagar före valdagen. I fråga om avlämnande av valedelsförsändelse till lantbrevbärare tillämpas vidare 11 kap. 5 § tredje stycket vallagen.

48 § Valedelsförsändelse enligt 46 § första stycket lämnas på valdagen i vallokalen för det valdistrikt där väljaren är upptagen i röstlängd. Sådan försändelse får också lämnas på ett postkontor där röstning äger rum.

Valedelsförsändelse enligt 46 § andra stycket lämnas på det postkontor som lantbrevbäraren är knuten till. Valedelsförsändelsen får tas emot även under tid då postkontoret inte är öppet för allmänheten.

49 § I fråga om valedelsförsändelser tillämpas i övrigt 11 kap. 7–9 §§ vallagen (1972:620).

Valets avslutande

Den preliminära rösträkningen

50 § Omedelbart efter det att röstningen i en vallokal förklarats avslutad räknar valförrättaren preliminärt de avgivna rösterna. Rösträkningen är offentlig och skall genomföras utan avbrott.

Den preliminära rösträkningen i vallokal genomförs enligt 13 kap. 2–6 §§ och 7 § första stycket vallagen (1972:620).

51 § Omedelbart efter det att den preliminära rösträkningen i vallokalen har avslutats sänds röstlängd, protokoll och de särskilda kuvert och omslag som avses i 13 kap. 6 § vallagen (1972:620) till valnämnden. Sker insändandet med posten, skall försändelsen anordnas som värdepost.

52 § Valnämnden skall se till att samtliga handlingar som avses i 51 § kommer in till nämnden och att, om så inte är fallet, infordra det som fattas.

Valnämnden vidarebefordrar omgående röstlängderna och övrigt material till länsstyrelsen. Om det sker med posten, skall försändelsen anordnas som värdepost.

Den slutliga sammanräkningen

53 § Den slutliga sammanräkningen verkställs av länsstyrelsen vid en offentlig förrättning som påbörjas så snart det kan ske. Länsstyrelsen skall kungöra tid och plats för sammanräkningen. I kungörelsen anges i förekommande fall i vilken ordning som de olika valen kommer att räknas, om det inte finns något hinder mot detta. Kungörelsen skall anslås på församlingarnas anslagstavlor samt senast dagen före sammanräkningens början införas i ortstidning inom länet.

I fråga om den slutliga sammanräkningen tillämpas i övrigt de bestämmelser i 14 kap. 1 § andra stycket, 2–4 §§ 5 § första stycket 1 och 2 samt 15, 15 d, 16, 17, 19, 20 och 22–24 §§ vallagen (1972:620) som avser val av kommunfullmäktige och utseende av suppleanter för fullmäktige.

Vad som sägs i 14 kap. 19 § vallagen om beslut som fattats med stöd av 2 kap. 2 § kommunallagen (1977:179) skall vid tillämpningen av första stycket i stället gälla beslut som har fattats med stöd av 4 kap. 13, 55 eller 61 §.

Utfärdande av bevis för ledamot och suppleant

54 § Bestämmelserna i 15 kap. 2 § vallagen (1972:620) om bevis för den som blivit utsedd till ledamot av kommunfullmäktige eller till suppleant skall tillämpas vid kyrkofullmäktigval.

Hur man överklagar beslut och förrättningar

55 § Beslut varigenom länsstyrelsen fastställt utgången av ett val eller en förrättning som hållits för att utse en fullmäktigs efterträdare eller en ytterligare suppleant får överklagas hos riksdagens valprovsnämnd.

56 § Skrivelsen med överklagandet skall ges in till länsstyrelsen och vara denna tillhanda inom tio dagar efter det att valet eller förrättningen avslutades. Om skrivelsen kommit in till valprovsnämnden inom överklagandetiden men till länsstyrelsen först därefter, skall överklagandet ändå prövas.

57 § Den som vill överklaga har rätt att hos länsstyrelsen genast få utdrag ur protokoll eller annan handling över förrättningen.

Vem som får överklaga valutgången

58 § Ett beslut som avses i 55 § får överklagas av den som enligt röstlängd var röstberättigad vid valet samt av den som enligt beslut av länsstyrelsen över anmärkning mot röstlängden var utesluten från rösträtt. Det får också överklagas av ett parti som har deltagit i valet.

Hur överklagandena kungörs och handläggs

59 § Snarast möjligt efter överklagandetidens utgång skall länsstyrelsen samtidigt kungöra samtliga överklaganden och sända skrivelserna till valprovsnämnden. Kungörelsen införs i ortstidning i den kommun i vilken församlingen ingår. I kungörelsen anges viss kort tid inom vilken förklaring över överklagandena skall ha kommit in till valprovsnämnden. Länsstyrelsen skall även skyndsamt inkomma till valprovsnämnden med yttrande över överklagandena.

60 § Vid handläggningen och prövningen av överklaganden som avses i 55 § tillämpas 15 kap. 6, 7 och 9 §§ vallagen (1972:620).

Tillträde till uppdrag som ledamot eller suppleant

61 § Beslut varigenom någon har utsetts till ledamot eller suppleant i kyrkofullmäktige skall gälla även om beslutet har överklagats. Om det överklagade beslutet ändras, skall den nya ledamoten eller suppleanten inta sin plats så snart det val eller den förrättning varigenom han blivit utsedd har avslutats.

Valprövningsnämnden får inte förbjuda att beslutet verkställs.

18 kap. Om val till stiftsfullmäktige**Valmetod**

1 § Ledamöter och suppleanter i stiftsfullmäktige väljs av elektor (indirekta val).

Valets organisation*Valkretsar*

2 § För val av stiftsfullmäktige är varje stift indelat i valkretsar. Varje kontrakt utgör en valkrets.

Mandatfördelningen mellan valkretsarna

3 § I varje valkrets skall väljas en ledamot till stiftsfullmäktige. Av det återstående antalet ledamöter skall i varje valkrets väljas en ledamot för varje gång som antalet röstberättigade kyrkomedlemmar i valkretsen är jämnt delbart med det tal som erhålls, när antalet röstberättigade i stiftssamfälligheten delas med det återstående antalet ledamöter i stiftsfullmäktige. Om det antal ledamöter som skall utses enligt dessa regler inte uppgår till det antal som har bestämts för stiftssamfälligheten, skall, för att detta antal skall kunna uppnås, de valkretsar i vilka antalet röstberättigade mest överskjuter de tal som är bestämmande för fullmäktiges antal inom valkretsarna vara berättigade att var för sig i ordning efter överskottens storlek välja ytterligare en ledamot. Är överskottstalen lika för två eller flera valkretsar, avgörs företrädet genom lottning. Antalet röstberättigade kyrkomedlemmar beräknas med ledning av den senast upprättade röstlängden.

Den centrala valmyndighet som avses i 1 kap. 2 § vallagen (1972:620) skall före september månads utgång det år då val i hela riket av kyrkofullmäktige skall äga rum fastställa det antal ledamöter i stiftsfullmäktige som varje valkrets skall utse enligt första stycket.

Hur man överklagar beslut om mandatfördelning

4 § Den centrala valmyndighetens beslut enligt 3 § får överklagas hos riksdagens valprovsningsnämnd. Valprovsningsnämndens beslut får inte överklagas.

Valdistrikt

5 § För val av elektorer är varje valkrets indelad i valdistrikt. Varje församling utgör ett valdistrikt.

Val av elektorer och ersättare*Vilka organ som utser elektorer och ersättare*

6 § Elektorer väljs för varje församling av kyrkofullmäktige eller av kyrkorådet, om kyrkofullmäktige inte finns. Valet förrättas av de nyvalda kyrkofullmäktige eller av de nyvalda kyrkoråden.

Antalet elektorer utgör för församling

med högst	500 röstberättigade kyrkomedlemmar	1
med mer än	500 men högst 1 000 röstberättigade kyrkomedlemmar	2
med mer än	1 000 men högst 2 000 röstberättigade kyrkomedlemmar	3
med mer än	2 000 men högst 4 000 röstberättigade kyrkomedlemmar	4
med mer än	4 000 men högst 6 000 röstberättigade kyrkomedlemmar	5
med mer än	6 000 men högst 8 000 röstberättigade kyrkomedlemmar	6
med mer än	8 000 men högst 10 000 röstberättigade kyrkomedlemmar	7
med mer än	10 000 men högst 12 000 röstberättigade kyrkomedlemmar	8
med mer än	12 000 men högst 14 000 röstberättigade kyrkomedlemmar	9
med mer än	14 000 men högst 16 000 röstberättigade kyrkomedlemmar	10
med mer än	16 000 men högst 18 000 röstberättigade kyrkomedlemmar	11
med över	18 000 röstberättigade kyrkomedlemmar	12

Antalet röstberättigade kyrkomedlemmar beräknas med ledning av den senast upprättade röstlängden.

För elektorerna utses lika många ersättare. Om ersättare inte väljs proportionellt, skall det vid valet bestämmas i vilken ordning de skall inkallas till tjänstgöring.

Valbarhet

7 § Valbar till elektor eller ersättare för elektor är den som är medlem av svenska kyrkan och som är myndig samt är kyrkobokförd inom valdistriktet.

Tidpunkt för valet

8 § Elektorer och deras ersättare skall utses före utgången av november det år då val i hela riket av kyrkofullmäktige har ägt rum.

Protokoll över val av elektorer skall skyndsamt översändas till kontraktsprosten.

Hur man överklagar val av elektorer och ersättare

9 § Beslut varigenom elektorer och deras ersättare har utsetts, får överklagas endast i samband med talan mot det beslut varigenom ledamöter och suppleanter i stiftsfullmäktige har utsetts.

Elektors rätt till ersättning

10 § En elektor har rätt till skälig ersättning för resekostnader och andra utgifter som föranleds av uppdraget. Kostnaderna skall betalas av församlingarna.

Val av ledamöter och suppleanter

Valsammanträde

11 § För val av ledamöter och suppleanter i stiftsfullmäktige skall kontraktsprosten kalla elektorerna inom varje valkrets till ett sammanträde inför kontraktsprosten eller en av honom förordnad valförrättare. Sammanträdet skall hållas före utgången av december det år då val i hela riket av kyrkofullmäktige har ägt rum.

Förfarandet vid valet

12 § Val av ledamöter och suppleanter skall ske inför öppna dörrar och på samma sätt som val av ledamöter och suppleanter i kyrkoråd. Om suppleanter inte väljs proportionellt, skall det vid valet bestämmas i vilken ordning de skall inkallas till tjänstgöring.

Över förrättningen skall protokoll föras.

När valet är avslutat

13 § Valets utgång skall kungöras genom uppläsning av protokollet. Därmed är valet avslutat.

Förvaring av valmaterial

14 § Valsedlar och annat valmaterial skall förvaras på ett betryggande sätt till dess att valet har vunnit laga kraft.

Ledamots avgång

15 § Om en ledamot i stiftsfullmäktige avgår under tjänstgöringstiden, skall stiftsfullmäktiges ordförande skyndsamt anmäla detta till kontraktsprosten.

När kontraktsprosten har fått underrättelse om att en ledamot har avgått, skall kontraktsprosten till ny ledamot i den avgångnes ställe utse den suppleant som står i tur att tillträda enligt den mellan suppleanterna bestämda ordningen.

Utfärdande av bevis för ledamot och suppleant

16 § För den som har blivit vald till ledamot i stiftsfullmäktige eller till suppleant skall kontraktsprosten genast utfärda ett bevis om detta. I beviset anges den valdes namn samt för vilken tid och valkrets ledamoten eller ersättaren har blivit vald. Beviset skall sändas till den som har blivit vald och stiftsfullmäktiges ordförande.

Utdrag ur protokollet från valförrättningen gäller som bevis.

Valperiodens längd

17 § Ledamöter och suppleanter i stiftsfullmäktige väljs för tre år räknat från och med den 1 januari året efter det år då val i hela riket av kyrkofullmäktige har ägt rum.

Hur man överklagar val av ledamöter och suppleanter m.m.

18 § Beslut varigenom ledamöter och suppleanter i stiftsfullmäktige har utsetts får överklagas hos riksdagens valprövningsnämnd. Rätt att överklaga har den som uppfyller villkoren för rösträtt vid kyrkofullmäktigval och som är kyrkobokförd inom valkretsen. Partier som har deltagit i valet får också överklaga beslutet.

Skrivelsen med överklagandet skall ges in till kontraktsprosten inom tio dagar efter det att valet eller förrättningen avslutades. Om skrivelsen kommit in till valprövningsnämnden inom överklagandetiden men till kontraktsprosten först därefter, skall överklagandet ändå prövas.

Hur överklagandena kungörs och handläggs

19 § Kontraktsprosten skall snarast möjligt efter överklagandetidens utgång samtidigt kungöra samtliga överklaganden och sända skrivelserna till valprövningsnämnden.

Kungörelsen införs i ortstidning inom valkretsen. I kungörelsen anges viss kort tid inom vilken förklaring över överklagandena skall ha kommit in till valprövningsnämnden. Kontraktsprosten skall dessutom skyndsamt yttra sig över överklagandena till valprövningsnämnden.

Den som vill överklaga har rätt att hos kontraktsprosten genast få utdrag ur protokoll eller annan handling över förrättningen.

20 § I fråga om handläggningen och prövningen av överklaganden som avses i 18 § skall 15 kap. 6, 7 och 9 §§ vallagen (1972:620) tillämpas.

Tillträde till uppdrag som ledamot eller suppleant

21 § Den som har valts till ledamot i stiftsfullmäktige får utöva sitt uppdrag även om valet har överklagats. Om valet ändras, skall den nya ledamoten inta sin plats så snart ändringen har kungjorts. Vad som nu har sagts om ledamot gäller också för suppleant.

Valprövningsnämnden får inte förbjuda att beslutet verkställs.

19 kap. Om val till domkapitel**Valet av prästledamot och suppleant för denne i domkapitlet***Rösträtt vid valet*

1 § Rösträtt vid val av prästledamot i domkapitlet och suppleant för denne har den präst som är kyrkobokförd inom stiftet och som är behörig att utöva prästämbetet. Präst som inte innehar prästtjänst och som har fyllt 65 år har dock inte rösträtt vid valet.

Valperiodens längd m.m.

2 § § Prästledamoten och dennes suppleant väljs för sex år räknat från och med den 1 januari året efter det år då valet har skett. Valet sker vid möte med stiftets präster inför biskopen som valförrättare.

Om ledamoten eller suppleanten avgår före tjänstgöringstidens utgång och mer än sex månader återstår av denna, skall fyllnadsval förrättas för den återstående tiden. Kan inte fyllnadsvalet utan onödigt dröjsmål vänta till nästa möte med stiftets präster, får valet förrättas kontraktvis med varje kontraktspastor som valförrättare inom sitt kontrakt.

Kungörelse om valet

3 § Domkapitlet utfärdar kungörelse om tid och plats för valet. Kungörelsen tillställs kontraktspastorerna, som ansvarar för att den i god tid före valet kommer till de röstberättigades kännedom.

Förfarandet vid valet

4 § Valet sker med slutna sedlar. Vid lika röstetal avgörs utgången av valet genom lottning.

5 § Röstberättigad som är förhindrad att personligen närvara vid valet får sända in sin valsedel till valförrättaren i igenklistrat kuvert. Kuvertet skall förses med egenhändigt undertecknad, av vittnen styrkt påskrift om innehållet. Valsedlarna för valet av ledamoten respektive suppleanten skall läggas i olika kuvert.

De insända kuverten öppnas vid valförrättningen. Valsedlarna tas ut, utan att läsas, och sammanblandas med de valsedlar som lämnats vid valtillfället. Sedan räknas rösterna samman.

6 § Protokoll skall föras över valet. I detta anges vilka röstberättigade som avlämnat sina valsedlar personligen vid valtillfället och vilka som sänt in sina valsedlar. Protokollet justeras samt skrivs under av valförrättaren och minst två röstberättigade. Det skall sedan omedelbart sändas över till domkapitlet.

Röstsammanräkning

7 § Om valet förrättas kontraktvis, skall domkapitlet räkna samman rösterna på den dag som angetts i kungörelsen om valet och tillkännage valets utgång genom anslag. När valet förrättas på möte med stiftets präster, tillkännager valförrättaren valets utgång efter det att rösterna har räknats samman.

Förvaring av valhandlingar

8 § Valsedlar och annat valmaterial skall förvaras på ett betryggande sätt till dess att valet har vunnit laga kraft.

Hur man överklagar valet

9 § Val av prästledamot och suppleant för denne får överklagas hos kammarrätten. Skrivelsen med överklagandet skall ges in till domkapitlet inom tre veckor från den dag då valet avslutades. Valförrättarens förklaring över överklagandena samt valsedlar och övriga valhandlingar infordras av domkapitlet. Domkapitlet översänder dessa handlingar jämte överklagandena med eget yttrande till kammarrätten.

Stiftsfullmäktiges val av ledamöter och suppleanter i domkapitlet

Tidpunkt för valet

10 § Stiftsfullmäktige skall snarast efter valperiodens början förrätta val av lekmanaledamöter och suppleanter i domkapitlet. Valet gäller till dess att stiftsfullmäktige förrättar nytt val under nästa valperiod.

Om en ledamot eller suppleant avgår före tjänstgöringstidens utgång och mer än sex månader återstår av denna, skall fyllnadsval förrättas för den återstående tiden.

Förfarandet vid valet

11 § Stiftsfullmäktiges val av ledamöter och suppleanter skall ske på samma sätt som val av ledamöter i stiftsstyrelsen.

Om suppleanter inte väljs proportionellt, skall det vid valet även bestämmas i vilken ordning de skall inkallas till tjänstgöring.

Protokoll över valet

12 § Sedan protokollet över valet har justerats skall det sändas till domkapitlet.

Hur man överklagar valet

13 § Stiftsfullmäktiges val av ledamöter och suppleanter i domkapitlet får överklagas genom besvär enligt 4 kap. 106–112 §§.

20 kap. Om biskopsval**Allmänna bestämmelser**

1 § När en tjänst som ärkebiskop eller biskop blir ledig, skall efter regeringens bestämmande val förrättas för att upprätta förslag till innehavare av tjänsten (biskopsval).

Röstberättigade vid biskopsval

2 § Biskopsval som inte avser ärkebiskopstjänsten förrättas av en valkorporation som består av

1. domkapitlets ledamöter,
2. präster som vid tidpunkten för valet innehar i i stiftet inrättade tjänster som kyrkoherde, komminister, stiftsadjunkt eller kontraktsadjunkt eller enligt förordnande uppehåller obesatta sådana tjänster, samt
3. särskilt utsedda elektorater för stiftets lekmän.

I Stockholms stift ingår i valkorporationen även de präster som vid tidpunkten för valet innehar tjänster hos Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet för arbete bland döva eller enligt förordnande uppehåller obesatta sådana tjänster.

I stift där det finns diakonianstalter ingår i valkorporationen dessutom de präster som vid tidpunkten för valet är anställda som föreståndare för sådana anstalter.

Röstberättigade vid ärkebiskopsval

3 § Val av ärkebiskop förrättas dels i Uppsala stift av en valkorporation, som är sammansatt på samma sätt som föreskrivs i 2 §, dels i övriga stift av domkapitlet, vart och ett såsom en valkorporation.

I Uppsala stift ingår i valkorporationen även de präster som vid tidpunkten för valet innehar tjänster hos svenska kyrkan i utlandet som kyrkoherde eller motsvarande i svensk utlandsförsamling eller också enligt förordnande uppehåller obesatta sådana tjänster. Dessutom ingår i valkorporationen de präster som vid nämnda tidpunkt är anställda hos Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet som direktor vid Nämnden för svenska kyrkans mission, Nämnden för gudstjänstliv och evangelisation, Nämnden för svenska kyrkan i utlandet eller Nämnden för diakoni och samhällsansvar.

Val av elektorer för stiftets lekmän*Valkretsar*

4 § Vid val av elektorer bildar varje pastorat en valkrets.

Antalet elektorer i varje valkrets

5 § I varje pastorat utses elektorer till ett antal som motsvarar antalet i pastoratet inrättade tjänster som kyrkoherde och komminister, med undantag av sådana tjänster som är obesatta och inte uppehålls enligt förordnande.

För elektorerna skall lika många suppleanter utses.

Vem som förrättar valet

6 § Består ett pastorat av en enda församling, förrättas elektorsvalet av kyrkofullmäktige eller, där fullmäktige inte finns, av kyrkorådet.

Består ett pastorat av två eller flera församlingar, förrättas elektorsvalet av kyrkofullmäktige eller församlingsdelegerade i pastoratet eller, om kyrkofullmäktige eller församlingsdelegerade inte finns i pastoratet, på det sätt som regeringen bestämmer.

Om elektorsvalet förrättas av kyrkorådet, får i valet inte delta präster som har rösträtt vid biskopsvalet.

Valbarhet

7 § Valbar till elektor och suppleant för elektor är den som är behörig att utses till ledamot i kyrkofullmäktige i församling inom pastoratet, dock inte präst som har rösträtt vid biskopsvalet.

Proportionellt val

8 § Skall två eller flera elektorer eller suppleanter utses, skall valet vara proportionellt, om detta begärs av minst så många väljande som motsvarar det tal vilket erhålls om samtliga väljandes antal delas med det antal personer valet avser, ökat med 1. Bestämmelser om förfarandet vid sådant val finns i lagen (1955:138) om proportionellt valsätt vid val inom landsting, kommunfullmäktige m.m.

Om valet av suppleanter inte sker proportionellt, skall det vid valet bestämmas i vilken ordning suppleanterna skall kallas till biskopsval.

Biskopsvalets förrättande*Tidpunkt för valet*

9 § Biskopsvalet förrättas på den dag som domkapitlet bestämmer. Regeringen bestämmer dock dagen för valet av ärkebiskop.

Plats för valet

10 § Valet förrättas av ledamöterna i domkapitlet och av övriga röstberättigade inom varje kontrakt inför kontraktsprosten.

I valet inom varje kontrakt deltar de röstberättigade prästerna inom kontraktet och elektorerna för lekmännen i kontraktets pastorat.

Stifts- och kontraktsadjunkter samt präster som avses i 2 § andra och tredje styckena och 3 § andra stycket deltar i valet i det kontrakt där stiftets domkyrka är belägen.

Följande präster får före valet insända valsedel till kontraktsprosten i det kontrakt där de får utöva sin rösträtt:

1. präster som på grund av laga förfall är hindrade att infinna sig vid valet,
2. präster som avses i 2 § andra stycket,
3. kyrkoherde eller motsvarande som innehar tjänst hos Svenska kyrkan i utlandet i svensk utlandsförsamling.

En ledamot av domkapitlet får inte delta i valet på annat sätt än i domkapitlet.

Förfarandet vid valet

11 § Vid biskopsvalet har varje röstberättigad en röst.

Vid valet skall användas valsedlar av vitt papper utan kännetecken samt särskilda valkuvert.

Varje röstberättigad skall på sin valsedel ange de tre till biskopstjänsten behöriga personer som han anser vara lämpligast för tjänsten. Namnen skall upptas i en följd under varandra.

Röstsammanräkning och upprättande av förslag vid annat biskopsval än val av ärkebiskop

12 § Domkapitlet räknar samman rösterna vid annat biskopsval än val av ärkebiskop. Varje godkänd valsedel räknas som en hel röst för det första namnet, som en halv röst för det andra namnet och som en tredjedels röst för det tredje namnet som upptagits på valsedeln.

13 § Sedan rösterna har räknats samman enligt 12 § skall domkapitlet föra upp på förslag till innehavare av tjänsten de tre som fått högsta röstetal vid valet. Vid lika röstetal för olika namn sker avgörandet genom lottning, om detta behövs för att bestämma vilka som skall uppföras på förslaget.

Röstsammanräkning och upprättande av förslag vid val av ärkebiskop

14 § Vid val av ärkebiskop räknar domkapitlet i Uppsala samman samtliga röster, varvid rösterna räknas särskilt för varje valkorporation. Varje godkänd valsedel räknas på det sätt som anges i 12 §.

Domkapitlet upprättar för varje valkorporation en förteckning i ordningsföljd efter röstetalen på de tre som vid korporationens val fått högsta röstetal. Vid lika röstetal för olika namn sker avgörandet genom lottning.

De som har uppförts på varje förteckning skall ha röstvärdena 6, 3 och 2 beträffande valet i Uppsala stift samt i övrigt röstvärdena 1, 1/2 och 1/3 efter den ordningsföljd som de har uppförts i.

15 § Domkapitlet i Uppsala uppför därefter på förslag till ärkebiskop de tre som fått det högsta röstvärdet. Vid lika röstvärde sker avgörandet genom lottning.

Kungörelse av förslaget

16 § Ett upprättat förslag till innehavare av ärkebiskops- eller biskopstjänst skall genast kungöras genom anslag.

Nytt biskopsval

17 § Om någon av dem som uppförts på förslaget har avlidit, blivit obehörig eller anmält att han inte vill bli utnämnd till biskop eller ärkebiskop, får regeringen besluta att nytt biskopsval skall förrättas.

Hur man överklagar elektors- och biskopsvalen

18 § Elektors- och biskopsvalen överklagas hos kammarrätten. Skrivelsen med överklagandet skall ha kommit in inom tre veckor från den dag förslaget blivit kungjort genom anslag.

19 § Elektorsvalet får överklagas endast i samband med att biskopsvalet och det i anledning därav upprättade förslaget överklagas.

20 § Biskopsvalet och det i anledning därav upprättade förslaget får överklagas av den som varit röstberättigad vid valet. Rätt att överklaga har också den som varit röstberättigad vid elektorsvalet och som menar att fel förekommit vid det valet.

Utnämningen till tjänsten

21 § Enligt lagen (1982:942) om svenska kyrkan skall regeringen till ärkebiskop eller biskop utnämna en av de tre som har föreslagits vid valet.

21 kap. Om val till kyrkomötet

Valmetod

1 § Ledamöterna av kyrkomötet och deras ersättare väljs av elektorer (indirekta val).

Valets organisation

Valkretsar

2 § För val till kyrkomötet är riket indelat i valkretsar. Varje stift utgör en valkrets. Vart och ett av Lunds, Härnösands och Luleå stift utgör dock två valkretsar.

Lunds stifts sydvästra valkrets omfattar Malmöhus län och dess nordöstra valkrets Kristianstads län och Blekinge län.

Härnösands stifts västra valkrets omfattar Jämtlands län och dess östra valkrets Västernorrlands län.

Luleå stifts södra valkrets omfattar Västerbottens län och dess norra valkrets Norrbottens län.

Mandatfördelningen mellan valkretsarna

3 § Mandaten i kyrkomötet utgörs av tvåhundrafemtioen valkretsmandat.

Den centrala valmyndighet som avses i 1 kap. 2 § vallagen (1972:620) fastställer antalet valkretsmandat i varje valkrets före utgången av september det år då val i hela riket av kyrkofullmäktige skall äga rum. Härvid tillförs varje valkrets ett mandat för varje gång som antalet röstberättigade kyrkomedlemmar där är jämnt delbart med en tvåhundrafemtioendel av antalet röstberättigade kyrkomedlemmar i riket. De mandat som härefter återstår, tillförs valkretsarna efter storleken av de överskott som har uppkommit vid denna fördelning. Mellan lika överskottstal avgörs företrädet genom lottning. Antalet röstberättigade kyrkomedlemmar beräknas med ledning av den senast upprättade röstlängden.

Om någon valkrets, vid den fördelning som sker enligt andra stycket, tillförs färre mandat än två, skall antalet mandat ändå bestämmas till två. Härvid skall antalet mandat i övriga kretsar jämkas i motsvarande mån.

Hur man överklagar beslut om mandatfördelning

4 § Den centrala valmyndighetens beslut enligt 3 § får överklagas hos riksdagens valprövningsnämnd. Valprövningsnämndens beslut får inte överklagas.

Antalet ledamöter och ersättare

5 § För varje mandat som en valkrets har fått utses en ledamot av kyrkomötet. För ledamöterna utses det dubbla antalet ersättare.

Valdistrikt

6 § För val av elektorer är varje valkrets indelad i valdistrikt. Varje pastorat utgör ett distrikt. Icke-territoriella församlingar bildar distrikt för sig. Av 10 § framgår att det i vissa fall kan hållas gemensamt val för flera distrikt.

Antalet elektorer i varje valdistrikt

7 § I valdistrikt med högst 2 000 röstberättigade kyrkomedlemmar utses en elektor och i distrikt med mer än 2 000 men högst 4 000 röstberättigade kyrkomedlemmar utses två elektorer. För varje påbörjat 4 000-tal röstberättigade kyrkomedlemmar utöver 4 000 utses ytterligare en elektor. Antalet röstberättigade kyrkomedlemmar beräknas med ledning av den senast upprättade röstlängden.

För elektorerna utses lika många ersättare.

Val av elektorer och ersättare*Vilka organ som utser elektorer och ersättare*

8 § Om ett pastorat eller annat valdistrikt består av en enda församling, skall elektorer och deras ersättare väljas av kyrkofullmäktige eller av kyrkorådet, om kyrkofullmäktige inte finns. Valet förrättas av de nyvalda fullmäktige eller det nyvalda kyrkorådet.

9 § Om ett pastorat består av två eller flera församlingar, skall elektorer och deras ersättare väljas av församlingsdelegerade eller kyrkofullmäktige i pastoratet.

Om församlingsdelegerade eller kyrkofullmäktige inte finns i pastoratet, skall valet i stället förrättas gemensamt av de kyrkoråd som finns i församlingarna i pastoratet. Valet skall ske inför ordföranden i kyrkorådet i den av församlingarna som har det största antalet röstberättigade kyrkomedlemmar.

Valet skall förrättas av de nyvalda församlingsdelegerade eller kyrkofullmäktige eller av de nyvalda kyrkoråden.

10 § Om församlingarna i två eller flera pastorat ingår i en kyrklig samfällighet för alla ekonomiska församlingsangelägenheter, får regeringen för särskilt fall besluta att val av elektorer och deras ersättare skall förrättas gemensamt av samfällighetens fullmäktige för de pastorat som omfattas av samfälligheten. Ett sådant beslut får meddelas endast om minst hälften av församlingarna i samfälligheten har samtyckt till det.

Valbarhet

11 § Valbar till elektor eller ersättare för elektor är den som är medlem av svenska kyrkan och som är myndig samt är kyrkobokförd inom valdistriktet, eller, i fall som avses i 10 §, inom en församling som ingår i samfälligheten.

Tidpunkt för valet

12 § Elektorerna och deras ersättare skall utses före februari månads utgång året näst efter det år då val i hela riket av kyrkofullmäktige har ägt rum.

Protokoll över valet av elektorer skall skyndsamt sändas till domkapitlet.

Förfarandet vid valet

13 § Val av elektorerna och deras ersättare skall ske på samma sätt som val av ledamöter i kyrkoråd. Om ersättare inte väljs proportionellt, skall det vid valet bestämmas i vilken ordning de skall inkallas till tjänstgöring.

Hur man överklagar val av elektorerna och ersättare

14 § Beslut varigenom elektorerna och deras ersättare har utsetts, får överklagas endast i samband med talan mot det beslut varigenom valet till kyrkomötet har fastställts.

Elektorns rätt till ersättning

15 § En elektor har i skälig omfattning rätt till traktamente och kostnads-erättning för resa som krävs för uppdraget. Kostnaderna skall betalas av pastoraten eller av de icke-territoriella församlingar som bildar valdistrikt för sig.

Val av ledamöter och ersättare*Valsammanträde*

16 § För val av ledamöter av kyrkomötet och ersättare för dem skall domkapitlet kalla elektorerna inom varje valkrets till ett sammanträde inför en av domkapitlet förordnad valförrättare. Sammanträdet skall hållas före april månads utgång året näst efter det år då val i hela riket av kyrkofullmäktige har ägt rum.

Förfarandet vid valet

17 § Val av ledamöter och ersättare skall ske inför öppna dörrar. Omröstningen skall ske med slutna sedlar, om inte annat följer av 20 §. Valsedlarna skall vara lika till storlek, material och färg.

Över förrättningen skall protokoll föras.

18 § Val av ledamöter av kyrkomötet skall vara proportionellt, om det begärs av minst så många väljande som motsvarar den kvot som erhålls om samtliga väljandes antal delas med det antal personer som valet avser, ökat med 1. Om kvoten är ett brutet tal, skall det avrundas till närmast högre hela tal. Vid sådant proportionellt val tillämpas bestämmelserna i lagen (1955:138) om proportionellt valsätt vid val inom landsting, kommunfullmäktige m.m.

19 § Om valet inte sker proportionellt, skall elektorerna var för sig till ledamöter föreslå så många personer som skall väljas. Vid första omröstningen är den vald som har fått mer än hälften av de avgivna rösterna. Om ett tillräckligt antal ledamöter inte har utsetts vid denna omröstning, skall ytterligare en omröstning ske. Valförrättaren skall därvid upprätta en

förteckning som skall innehålla, för det fall att inte någon har blivit vald vid första omröstningen, de namn som har fått flest röster och i annat fall de namn som vid den första omröstningen har fått högsta röstetalet näst efter dem som har blivit valda. Förteckningen skall då innehålla två gånger så många namn som det återstår ledamöter att välja. Den nya omröstning som skall företas får inte avse andra personer än dem som finns uppförda på förteckningen. De personer som vid denna omröstning får flest röster är valda. Vid lika röstetal sker avgörandet genom lottning.

20 § Om det vid valet läggs fram en enda lista, som upptar namn på så många ledamöter som valet avser, får valet förrättas utan rösträkning om elektorerna är ense om det.

21 § Vad som har föreskrivits i 18–20 §§ gäller även vid val av ersättare. Om valet sker på det sätt som anges i 19 eller 20 §, får valet av ledamöter och ersättare ske i ett sammanhang.

Om ersättare inte väljs proportionellt, skall det vid valet även bestämmas i vilken ordning de skall inkallas till tjänstgöring.

Ogiltiga valsedlar

22 § En valsedel är ogiltig om den är försedd med kännetecken som uppenbarligen har satts dit med avsikt.

Namn som inte medräknas på valsedeln

23 § Ett namn på en valsedel skall anses obefintligt om kandidaten inte är valbar, om namnet är överstruket eller om det inte klart framgår vem som avses.

När valet är avslutat

24 § Valets utgång skall kungöras genom uppläsning av protokollet. Därmed är valet avslutat.

Förvaring av valmaterial

25 § Valsedlar och annat valmaterial skall förvaras på betryggande sätt till dess valet har vunnit laga kraft. Detsamma gäller då det görs avbrott i förrättningen.

Ledamots avgång

26 § Den som blir vald till ledamot av kyrkomötet för mer än en valkrets skall bestämma för vilken valkrets han vill anses vald och skyndsamt avsäga sig uppdraget som ledamot för övriga valkretsar.

Om en ledamot av kyrkomötet på annat sätt har avgått före utgången av den period för vilken han har blivit vald, skall kyrkomötets ordförande skyndsamt anmäla detta till domkapitlet.

När domkapitlet har fått underrättelse om att en ledamot av kyrkomötet har avgått, skall domkapitlet till ny ledamot i den avgångnes ställe utse den ersättare som står i tur att tillträda enligt den mellan ersättarna bestämda ordningen.

Utfärdande av bevis för ledamot och ersättare

27 § För den som blivit vald till ledamot av kyrkomötet eller till ersättare skall domkapitlet genast utfärda ett bevis om detta. I beviset skall anges den valdes namn samt för vilken tid och valkrets han blivit vald. Beviset skall sändas till den valde samt till riksdagens valprovsnämnd och kyrkomötets ordförande.

Utdrag ur protokollet från valförrättningen gäller som bevis.

Granskning av ledamöters och ersättares bevis

28 § Riksdagens valprovsnämnd skall granska bevisen för ledamöterna av kyrkomötet och deras ersättare och därvid pröva om bevisen har blivit utfärdade i enlighet med 27 §. Granskningen skall vara avslutad senast dagen före kyrkomötets första sammanträde under valperioden eller, i fråga om bevis som kommer in till valprovsnämnden under kyrkomötets valperiod, så snart det kan ske. Berättelse om granskningen skall genast överlämnas till kyrkomötets ordförande.

Valprovsnämnden skall i berättelsen anteckna om något har förekommit som ger anledning att ifrågasätta någon ledamots eller ersättares behörighet.

Hur man överklagar val och beslut

29 § Val av ledamöter av kyrkomötet och beslut varigenom en ersättare har utsetts till ledamot får överklagas hos riksdagens valprovsnämnd.

30 § Skrivelsen med överklagandet skall ges in till domkapitlet och vara detta tillhanda inom tio dagar efter det att valet avslutades. Om skrivelsen kommit in till valprovsnämnden inom överklagandetiden men till domkapitlet först därefter, skall överklagandet ändå prövas.

31 § Dea som vill överklaga har rätt att hos domkapitlet genast få utdrag av protokoll eller annan handling över förrättningen.

Hur överklagandena kungörs och handläggs

32 § Snarast möjligt efter överklagandetidens utgång skall domkapitlet samtidigt kungöra samtliga överklaganden och sända skrivelserna till valprovsnämnden. Kungörelsen införs i ortstidning inom valkretsen. I kungörelsen anges viss kort tid inom vilken förklaring över överklagandena skall ha kommit in till valprovsnämnden. Domkapitlet skall även skyndsamt inkomma till valprovsnämnden med yttrande över överklagandena.

33 § Vid handläggningen och prövningen av överklaganden som avses i 29 § tillämpas 15 kap. 6, 7 och 9 §§ vallagen (1972:620)

Tillträde till uppdrag som ledamot och suppleant

34 § Den som har valts till ledamot av kyrkomötet utövar sitt uppdrag även om valet har överklagats. Om valet ändras, skall den nya ledamoten inta sin plats så snart ändringen har kungjorts. Vad som nu har sagts om ledamot gäller också för ersättare.

Valprövningsnämnden får inte förbjuda att beslutet verkställs.

4 Förslag till Lag om införande av kyrkolagen

Häriigenom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 § Den nya kyrkolagen och denna lag träder i kraft den 1 januari 1990.

2 § Genom den nya kyrkolagen upphävs med den begränsning som följer av övergångsbestämmelserna i denna lag följande författningar.

1. Kungl. Maj:ts instruktion den 28 juni 1681, varefter dess consistorium aulicum vid de där förefallande ärender skall hava sig att rätta,
2. lagen (1936:567) om domkapitel,
3. lagen (1970:939) om förvaltning av kyrklig jord,
4. lagen (1972:704) om kyrkofullmäktigval,
5. lagen (1979:926) om tystnadsplikt för präst inom svenska kyrkan,
6. lagen (1982:377) om tillfällig upplåtelse av kyrka,
7. lagen (1982:943) om kyrkomötet,
8. lagen (0000:0000) om församlingar och kyrkliga samfälligheter,
9. lagen (0000:0000) om kyrkomusikalisk verksamhet i svenska kyrkan,
10. lagen (0000:0000) om ändring i pastoratsindelningen och om bildande av kyrkliga samfälligheter,
11. lagen (0000:0000) om prästtjänster,
12. lagen (0000:0000) om kyrkofonden.

3 § Om det i lag eller annan författning hänvisas till föreskrifter som har ersatts genom bestämmelser i den nya kyrkolagen eller denna lag tillämpas i stället de nya bestämmelserna.

Övergångsbestämmelser till 4 kap. i den nya kyrkolagen

4 § Beträffande icke-territoriell församling tillämpas den ordning som har gällt förut, om församlingen beslutar det.

5 § En kyrklig samfällighet som har bildats före den 1 januari 1963 och som omfattar alla de angelägenheter som avses i lagen (1930:259) om församlingsstyrelse skall efter den 1 januari 1990 bestå endast för ekonomiska angelägenheter. Bestämmelserna i 4 kap. i den nya kyrkolagen om en församlings rätt att själv vårda sina angelägenheter, om beslutanderätten och om kyrkoråd i församling skall tillämpas på de enskilda församlingarna i samfälligheten. I sådana församlingar skall utan hinder av bestämmelserna i 4 kap. 6 § i den nya kyrkolagen beslutanderätten utövas på kyrkostämma, i församling med över 250 röstberättigade kyrkomedlemmar, dock längst till utgången av år 1991.

6 § Annan kyrklig samfällighet än som avses i 5 § och som har bildats före den 1 januari 1989 skall bestå. Om samfälligheten inte omfattar de försam-

lingar och ekonomiska angelägenheter som anges i 4 kap. 4 eller 5 § i den nya kyrkolagen, får den dock bestå längst till utgången av år 1991. I fråga om sådana samfälligheter och församlingar som ingår i dessa tillämpas äldre bestämmelser. Bestämmelserna i 3 kap. 55 § i den nya kyrkolagen tillämpas i fråga om ändring eller upplösning av sådana samfälligheter.

7 § I fråga om förutsättningarna för att en församlings beslutanderätt skall utövas av kyrkofullmäktige tillämpas äldre bestämmelser till utgången av år 1991. Om en församling med över 250 röstberättigade kyrkomedlemmar i vilken beslutanderätten enligt 4 kap. 6 § första stycket i den nya kyrkolagen skall utövas av kyrkofullmäktige inte har fullmäktige vid ingången av år 1991 och det inte har bestämts att beslutanderätten skall utövas av kyrkorådet enligt 4 kap. 7 § i den nya kyrkolagen, skall fullmäktige väljas i församlingen detta år. Om det före utgången av år 1991 har bestämts att beslutanderätten i församlingen skall utövas av kyrkorådet enligt 4 kap. 7 § i den nya kyrkolagen, skall utan hinder av bestämmelserna i 4 kap. 61 § femte stycket i den nya kyrkolagen kyrkostämman besluta om antalet ledamöter och suppleanter i rådet.

Övergångsbestämmelse till 5 kap. i den nya kyrkolagen

8 § Stiftsfullmäktiges val av ledamöter och suppleanter i egendomsnämnden som skett före utgången av juni 1989 gäller från och med den 1 juli 1989 till dess att stiftsfullmäktige förrättar nytt val under nästa valperiod.

Övergångsbestämmelser till 8 kap. i den nya kyrkolagen

9 § Om förfarande för tillsättning av prästtjänst som avses i 8 kap. i den nya kyrkolagen har påbörjats före den 1 juli 1989, skall tillsättningsärendet handläggas enligt äldre bestämmelser.

10 § Den turordning som enligt äldre bestämmelser varit avgörande för hur en kyrkoherdetjänst tillsätts ändras inte genom de nya bestämmelserna i 8 kap. i den nya kyrkolagen.

11 § Utan hinder av bestämmelserna i 8 kap. i den nya kyrkolagen får regeringen var tredje gång en kyrkoherdetjänst är ledig i ett pastorat tillsätta tjänsten genom att till denna förflytta en präst som är anställd med fullmakt. Sådan förflyttning får ske endast om det är nödvändigt av organisatoriska eller andra synnerliga skäl. Vid tillsättning som nu sagts skall i övrigt alltjämt tillämpas bestämmelserna i 37–39 §§ lagen (1957:577) om prästval.

Övergångsbestämmelse till 11 kap. i den nya kyrkolagen

12 § Behörig enligt 11 kap. 5 § i den nya kyrkolagen att anställas som kantor är även den som har avlagt organist- och kantorsexamen samt innehaft en tjänst som kyrkomusiker med minst 40 procent av heltidsanställning i minst fem år.

Övergångsbestämmelser till 15 kap. i den nya kyrkolagen

13 § Om en ordinarie församlingspräst den 1 juli 1987 bor i en anvisad tjänstebostad, upphör pastoratets skyldighet att tillhandahålla bostaden först sedan prästen har avgått från sin tjänst och avflyttat eller vid den tidigare tidpunkt som parterna kommer överens om.

14 § Om det den 1 juli 1987 har väckts ett ärende vid arrendenämnd eller domstol, gäller 15 § lagen (1970:939) om förvaltning av kyrklig jord till dess att ärendet har slutligt avgjorts.

Övergångsbestämmelser till 19 kap. i den nya kyrkolagen

15 § Uppdraget för prästledamöter och suppleanter för dessa som har utsetts enligt äldre bestämmelser gäller till och med utgången av det år då möte med stiftets präster hålls nästa gång. Sådant möte skall hållas inom sex år räknat från och med det år då prästmöte senast hölls i stiftet.

16 § Uppdraget för lekmanaledamöter och suppleanter för dessa som har utsetts enligt äldre bestämmelser upphör när stiftsfullmäktige har valt lekmanaledamöter och suppleanter enligt de nya bestämmelserna.

5 Förslag till

Lag om ändring i religionsfrihetslagen (1951:680)

Härigenom föreskrivs i fråga om religionsfrihetslagen (1951:680) att 6–16 §§ samt andra och tredje styckena övergångsbestämmelserna skall upphöra att gälla vid utgången av år 1989.

6 Förslag till Lag om ändring i lagen (1972:229) om kyrkliga indelningsdelegerade

Härigenom föreskrivs att 1–3, 6, 11, 15, 17, 18, 20 och 21 §§ lagen (1972:229) om kyrkliga indelningsdelegerade skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreskrivs det enligt 3 kap. 12 § lagen (1979:411) om ändring i rikets indelning i kommuner, landstingskommuner och församlingar att beslutanderätten i en församling skall utövas av indelningsdelegerade eller enligt 1 kap. 10 § lagen (1982:1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter att beslutanderätten i en kyrklig samfällighet skall utövas av sådana delegerade, skall delegerade och suppleanter utses från varje församling vars område helt eller delvis skall ingå i församlingen enligt den nya indelningen eller som skall ingå i den kyrkliga samfälligheten.

Om delegerade skall utses från mer än en församling, fastställer regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer antalet delegerade och suppleanter från varje församling. Är församlingarna ense om antalet, skall detta fastställas i enlighet härmed.

Om delegerade skall utses från endast en församling, beslutar kyrkofullmäktige eller kyrkostämman i denna församling om antalet delegerade och suppleanter.

Föreslagen lydelse

1 §¹

Bestämmer kammarkollegiet enligt 3 kap. 29 § kyrkolagen (0000:0000) att beslutanderätten i en församling skall utövas av indelningsdelegerade eller bestämmer stiftsstyrelsen enligt 3 kap. 52 § kyrkolagen att beslutanderätten i en kyrklig samfällighet skall utövas av sådana delegerade, skall delegerade och suppleanter utses från varje församling vars område helt eller delvis skall ingå i församlingen enligt den nya indelningen eller som skall ingå i den kyrkliga samfälligheten.

Om delegerade skall utses från mer än en församling, fastställer kammarkollegiet eller stiftsstyrelsen antalet delegerade och suppleanter från varje församling. Är församlingarna ense om antalet, skall detta fastställas i enlighet härmed.

2 §²

Delegerade och suppleanter för varje församling väljs av kyrkofullmäktige eller kyrkostämman senast trettio dagar efter det församlingen fått del av beslutet om indelningsändringen eller vid den senare tidpunkt som regeringen bestämmer. Valbar är den som är fullmäktig eller supp-

Delegerade och suppleanter för varje församling väljs av kyrkofullmäktige eller kyrkostämman senast trettio dagar efter det församlingen fått del av beslutet om indelningsändringen eller vid den senare tidpunkt som kammarkollegiet eller stiftsstyrelsen bestämmer. Valbar är den

¹Senaste lydelse 1984:978

²Senaste lydelse 1982:1057

Nuvarande lydelse

leant för fullmäktig i en församling eller kyrklig samfällighet, som berörs av indelningsändringen, eller, om fullmäktige inte finns i en viss församling, den som enligt 2 kap. 4 § lagen (1982:1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter skulle ha varit valbar till fullmäktig eller suppleant. Bestämmelserna i 2 kap. 23 § nämnda lag om proportionellt val skall tillämpas. Om suppleanterna inte väljs proportionellt, skall vid valet även bestämmas den ordning i vilken suppleanterna skall inkallas till tjänstgöring.

Sedan val ägt rum, skall uppgift om de valdas namn och postadress genast sändas till länsstyrelsen och domkapitlet.

Avgår delegerad före utgången av den bestämda tjänstgöringstiden, tillämpas 5 kap. 8 § tredje stycket lagen om församlingar och kyrkliga samfälligheter.

Föreslagen lydelse

som är fullmäktig eller suppleant för fullmäktig i en församling eller kyrklig samfällighet, som berörs av indelningsändringen, eller om fullmäktige inte finns i en viss församling, den som enligt 4 kap. 15 § kyrkolagen (0000:0000) skulle ha varit valbar till fullmäktig eller suppleant. Bestämmelserna i 4 kap. 34 § nämnda lag om proportionellt val skall tillämpas. Om suppleanterna inte väljs proportionellt, skall vid valet även bestämmas den ordning i vilken suppleanterna skall inkallas till tjänstgöring.

Avgår delegerad före utgången av den bestämda tjänstgöringstiden, tillämpas 4 kap. 65 § tredje stycket kyrkolagen.

3 §³

Bestämmelserna i 2 kap. 4 § tredje stycket lagen (1982:1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter om verkan av valbarhetens upphörande och om rätt till avsägelse skall tillämpas på delegerade och suppleanter.

Bestämmelserna i 3 kap. 15 § tredje stycket kyrkolagen (0000:0000) om verkan av valbarhetens upphörande och om rätt till avsägelse skall tillämpas på delegerade och suppleanter.

6 §⁴

Sammanträden skall hållas på det ställe och enligt den ordning som delegerade bestämmer. Sammanträde hålls även när länsstyrelsen eller domkapitlet förordnar om det, när de flesta delegerade eller det arbetsutskott som avses i 14 § begär det och när ordföranden finner det behövt.

Bestämmelsen i 6 kap. 4 § tredje stycket lagen (1982:1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter skall tillämpas på delegerade.

Bestämmelsen i 4 kap. 84 § tredje stycket kyrkolagen (0000:0000) skall tillämpas på delegerade.

11 §⁵

Bestämmelserna i 2 kap. 5, 12, 13, 19–26 och 28 §§ lagen (1982:1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter om fullmäktige och deras ordförande skall tillämpas på dele-

Bestämmelserna i 4 kap. 16, 23, 24, 30–37 och 39 §§ kyrkolagen (0000:0000) om fullmäktige och deras ordförande skall tillämpas på delegerade och deras ordförande.

³Senaste lydelse 1982:1057

⁴Senaste lydelse 1982:1057

⁵Senaste lydelse 1982:1057

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

gerade och deras ordförande.

En interpellation får framställas förutom till ordföranden i arbetsutskottet eller en kommitté även till ordföranden i kyrkorådet, annan nämnd eller beredning i en församling eller kyrklig samfällighet som berörs av indelningsändringen.

Tillkännagivande som avses i 2 kap. 25 § tredje stycket nämnda lag skall ske på anslagstavlan i varje församling och kyrklig samfällighet som berörs av indelningsändringen.

Tillkännagivande som avses i 4 kap. 36 § tredje stycket nämnda lag skall ske på anslagstavlan i varje församling och kyrklig samfällighet som berörs av indelningsändringen.

15 §⁶

Ledamöter och suppleanter i arbetsutskottet eller i en kommitté väljs till det antal delegerade bestämmer och för delegerades tjänstgöringstid. Antalet ledamöter i arbetsutskottet får ej vara under fem.

I fråga om valbarhet till ledamot eller suppleant i arbetsutskottet eller i kommitté, verkan av valbarhetens upphörande och rätt till avsägelse tillämpas bestämmelserna i 5 kap. 6 § lagen (1982:1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter om ledamot och suppleant i kyrkorådet. Därvid skall iakttas, att utöver delegerad och suppleant för delegerad endast den som är kyrkobokförd inom området för församlingen enligt den nya indelningen eller för den kyrkliga samfälligheten är valbar.

I fråga om valbarhet till ledamot eller suppleant i arbetsutskottet eller i kommitté, verkan av valbarhetens upphörande och rätt till avsägelse tillämpas bestämmelserna i 4 kap. 63 § kyrkolagen (0000:0000) om ledamot och suppleant i kyrkorådet. Därvid skall iakttas, att utöver delegerad och suppleant för delegerad endast den som är kyrkobokförd inom området för församlingen enligt den nya indelningen eller för den kyrkliga samfälligheten är valbar.

Om suppleanterna inte väljs proportionellt, skall vid valet även bestämmas den ordning i vilken suppleanterna skall inkallas till tjänstgöring.

17 §⁷

Bestämmelserna i 5 kap. 7 §, 8 § tredje stycket, 10 § första stycket, 11–12 §§, 13 § andra stycket, 14 § andra och tredje styckena samt 20 § lagen (1982:1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter om kyrkoråd skall tillämpas på arbetsutskottet och på kommitté. Tillkännagivande som avses i 5 kap. 13 § andra stycket nämnda lag skall ske på anslagstavlan i varje församling och kyrklig samfällighet som berörs av indelningsändringen.

Bestämmelserna i 4 kap. 64 §, 66 § tredje stycket, 68 § första stycket, 69 och 70 §§, 71 § andra stycket, 72 § andra och tredje styckena samt 78 § kyrkolagen (0000:0000) om kyrkoråd skall tillämpas på arbetsutskottet och på kommitté. Tillkännagivande som avses i 4 kap. 70 § andra stycket nämnda lag skall ske på anslagstavlan i varje församling och kyrklig samfällighet som berörs av indelningsändringen.

⁶Senaste lydelse 1982:1057

⁷Senaste lydelse 1982:1057

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Arbetsutskottet och kommitté får kalla en delegerad eller suppleant för en delegerad, en ledamot av en kommitté eller en tjänsteman hos en församling som har valt delegerade eller en särskild sakkunnig att närvara vid ett sammanträde. Den som har kallats får, om utskottet eller kommittén beslutar det, delta i överläggningarna men ej i besluten.

18 §⁸

Ärende av annat slag än som anges i 2 kap. 16 § tredje stycket och 21 § andra stycket lagen (1982:1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter får ej avgöras av delegerade, innan det blivit berett på något av de sätt som anges i 14 §. Har ärende beretts på annat sätt än av arbetsutskottet, skall tillfälle lämnas utskottet att yttra sig, innan ärendet avgörs.

Ärende av annat slag än som anges i 4 kap. 27 § tredje stycket och 32 § andra stycket kyrkolagen (000:0000) får ej avgöras av delegerade, innan det blivit berett på något av de sätt som anges i 14 §. Har ärende beretts på annat sätt än av arbetsutskottet, skall tillfälle lämnas utskottet att yttra sig, innan ärendet avgörs.

20 §⁹

Delegerade kan bestämma om ersättning till delegerad, ledamot i arbetsutskottet eller kommitté och suppleant. Därvid skall 2 kap. 29 § lagen (1982:1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter tillämpas.

Delegerade kan bestämma om ersättning till delegerad, ledamot i arbetsutskottet eller kommitté och suppleant. Därvid skall 4 kap. 40 § kyrkolagen (0000:0000) tillämpas.

21 §¹⁰

Beträffande besvär, över beslut av delegerade, arbetsutskottet eller en kommitté gäller i tillämpliga delar 9 kap. 1–4 §§ lagen (1982:1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter. Besvär får anföras av varje församling eller kyrklig samfällighet som berörs av indelningsändringen och av den som har rätt att anföra besvär över beslut av kyrkofullmäktige, kyrkostämman eller församlingsdelegerade i en sådan församling eller samfällighet.

Beträffande besvär över beslut av delegerade, arbetsutskottet eller en kommitté gäller i tillämpliga delar 4 kap. 106–109 §§ kyrkolagen (0000:0000). Besvär får anföras av varje församling eller kyrklig samfällighet som berörs av indelningsändringen och av den som har rätt att anföra besvär över beslut av kyrkofullmäktige, kyrkostämman eller församlingsdelegerade i en sådan församling eller samfällighet.

Beträffande besvär över kammarrättens beslut tillämpas 9 kap. 5 § lagen om församlingar och kyrkliga samfälligheter. Besvär över ett beslut, varigenom kammarrätten har bifallit besvär eller förbjudit att det

Beträffande besvär över kammarrättens beslut tillämpas 4 kap. 110 § kyrkolagen. Besvär över ett beslut varigenom kammarrätten har bifallit besvär eller förbjudit att det överklagade beslutet verkställs får anfö-

⁸Senaste lydelse 1982:1057

⁹Senaste lydelse 1982:1057

¹⁰Senaste lydelse 1982:1057

Nuvarande lydelse

överklagade beslutet verkställs får anföras även av en församling eller kyrklig samfällighet som berörs av indelningsändringen och av den som har rätt att anföra besvär över beslut av kyrkofullmäktige, kyrkostämman eller församlingsdelegerade i en sådan församling eller samfällighet.

Bestämmelserna i 9 kap. 6 § lagen om församlingar och kyrkliga samfälligheter om rättelse av verkställighet tillämpas beträffande beslut av delegerade, arbetsutskottet eller en kommitté.

Föreslagen lydelse

ras även av en församling eller kyrklig samfällighet som berörs av indelningsändringen och av den som har rätt att anföra besvär över beslut av kyrkofullmäktige, kyrkostämman eller församlingsdelegerade i en sådan församling eller samfällighet.

Bestämmelserna i 4 kap. 111 § kyrkolagen om rättelse av verkställighet tillämpas beträffande beslut av delegerade, arbetsutskottet eller en kommitté.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1990.

7 Förslag till Lag om ändring i lagen (1979:411) om ändring i rikets indelning i kommuner, landstingskommuner och församlingar

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1979:411) om ändring i rikets indelning i kommuner, landstingskommuner och församlingar att 3 kap. skall upphöra att gälla samt att rubriken till lagen skall ha följande lydelse.

Lag (1979:411) om ändring i rikets indelning i kommuner och landstingskommuner

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1990.

8 Förslag till Lag om ändring i förvaltningslagen (1986:223)

Härigenom föreskrivs att 31 § förvaltningslagen (1986:223) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Bestämmelserna i 13–30 §§ gäller inte sådana ärenden hos kommunala, landstingskommunala och kyrkokommunala myndigheter i vilka besluten kan överklagas enligt 7 kap. kommunallagen (1977:179) eller 9 kap. lagen (1982:1052) om församlingar och kyrkliga samfundigheter.

Föreslagen lydelse

31 §

Bestämmelserna i 13–30 §§ gäller inte sådana ärenden hos kommunala, landstingskommunala och kyrkokommunala myndigheter i vilka besluten kan överklagas enligt 7 kap. kommunallagen (1977:179) eller 4 kap. 106–112 §§ kyrkolagen (0000:0000).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1990.

9 Förslag till Lag om ändring i lagen (1976:600) om offentlig anställning

Häri genom föreskrivs i fråga om lagen (1976:600) om offentlig anställning

dels att punkt 4 i övergångsbestämmelserna till lagen skall upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 2 och 5 §§ samt punkt 5 i övergångsbestämmelserna till lagen skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Lagen gäller *ej* statsråden eller riksdagens ombudsmän och *ej* heller den som är anställd på *annan prästerlig tjänst än sådan som omfattas av 1 § 2*.

I fråga om arbetstagare hos kommun, landstingskommun, kommunalförbund, församling eller kyrklig samfällighet gäller 4–17 kap. endast om anställningen är statligt reglerad *och ej avser prästerlig tjänst*.

Förekommer i författning, *som ej är kyrkolag*, hänvisning till eller avses där annars bestämmelse som har ersatts av föreskrift i den nya lagen, tillämpas i stället den nya föreskriften.

Föreslagen lydelse

1 kap.
2 §

Lagen gäller *inte* statsråden eller riksdagens ombudsmän och *inte* heller den som är anställd på *prästtjänst*.

5 §¹

I fråga om arbetstagare hos kommun, landstingskommun, kommunalförbund, församling eller kyrklig samfällighet gäller 4–17 kap. endast om anställningen är statligt reglerad.

Förekommer i författning hänvisning till eller avses där annars bestämmelse som har ersatts av föreskrift i den nya lagen, tillämpas i stället den nya föreskriften.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1990.

¹Senaste lydelse 1981:372

10 Förslag till Lag om allmänna helgdagar

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Med helgdagar i lag eller förordning avses

söndagar,

långfredagen, annandag påsk, Kristi himmelfärdsdag, annandag pingst, midsommardagen och alla helgons dag samt, i den mån de inte infaller på söndagar,

nyårsdagen, trettondedag jul, första maj, juldagen och annandag jul.

2 § Av de förut angivna helgdagarna infaller

nyårsdagen	den 1 januari
trettondedag jul	den 6 januari
långfredagen	fredagen närmast före den söndag – <i>påskdagen</i> – som infaller efter den första fullmåne som inträffar på eller efter den 21 mars (under skottår den 20 mars)
annandag påsk	dagen närmast efter påskdagen
Kristi himmelfärdsdag	sjätte torsdagen efter påskdagen
annandag pingst	åttonde måndagen efter påskdagen
midsommardagen	den lördag som infaller under tiden den 20–26 juni
alla helgons dag	den lördag som infaller under tiden den 31 oktober–den 6 november
juldagen	den 25 december
annandag jul	den 26 december

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1990.

2. Genom lagen upphävs lagen (1938:107) om den 1 majs likställande i vissa hänseenden med allmän helgdag.

11 Förslag till Lag om ändring i lagen (1946:804) om införande av nya rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1946:804) om införande av nya rättegångsbalken att 10 § skall upphöra att gälla vid utgången av år 1989.

12 Förslag till Lag om ändring i lagen (1929:116) om tillsyn över stiftelser

Härigenom föreskrivs att 22 § lagen (1929:116) om tillsyn över stiftelser skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

De i kungl. cirkulären d. 24 april 1788, d. 10 oktober 1806 och d. 13 juli 1809 meddelade *bestämmelser skola icke äga tillämpning å stiftelse, som står under tillsyn enligt denna lag.*

Föreslagen lydelse

22 §

De i kungl. cirkulären d. 10 oktober 1806 och d. 13 juli 1809 meddelade *bestämmelserna skall inte tillämpas på stiftelse som står under tillsyn enligt denna lag.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1990.

13 Förslag till Lag om ändring i lagen (0000:0000) om kulturhistorisk tillsyn över kyrkobyggnader, kyrkliga inventarier och begravningsplatser

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (0000:000) om kulturhistorisk tillsyn över kyrkobyggnader, kyrkliga inventarier och begravningsplatser dels att 2–13 §§ och 18 § skall upphöra att gälla,
dels att 1 § skall ha följande lydelse,
dels att nuvarande 14 § skall betecknas 2 §,
dels att nuvarande 15–17 §§ skall betecknas 3–5 §§ och ha följande lydelse,
dels att rubriken till lagen skall ha följande lydelse.

Lag (0000:0000) om kulturhistorisk tillsyn över begravningsplatser

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag har till syfte att säkerställa att kulturhistoriska värden hos kyrkobyggnader, kyrkotomter, begravningsplatser och kyrkliga inventarier bevaras.

Denna lag har till syfte att säkerställa att kulturhistoriska värden hos begravningsplatser bevaras.

I denna lag avses med kyrkobyggnad: en byggnad som invigts för svenska kyrkans gudstjänst och som underhålls av en kyrklig kommun samt domkyrka som står under egen förvaltning;

kyrkotomt: område kring en kyrkobyggnad som hör samman med byggnadens funktion och miljö och som ej utgör begravningsplats.

15 §

Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer har överinseende över frågor som rör tillämpningen av 14 §.

3 §

Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer har överinseende över frågor som rör tillämpningen av 2 §.

16 §

Beslut som anges i 2 § första stycket, 10, 11 och 13 §§ samt 14 § första stycket får överklagas genom besvär hos kammarrätten.

4 §

Beslut som anges i 2 § första stycket får överklagas hos kammarrätten. Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer får överklaga dessa beslut.

Nuvarande lydelse

Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer får överklaga länsstyrelsens beslut enligt 14 § första stycket.

17 §

Riksantikvarieämbetets och statens historiska museers beslut enligt 2 § andra stycket, 5 § och 14 § andra stycket och biskopens beslut enligt 7 § får överklagas genom besvär hos regeringen.

*Föreslagen lydelse**5 §*

Riksantikvarieämbetet och statens historiska museers beslut enligt 2 § andra stycket får överklagas hos regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1990.

14 Förslag till

Lag om upphävande av 1686 års kyrkolag och vissa andra författningar på det kyrkliga området

Härigenom föreskrivs att följande författningar skall upphöra att gälla vid utgången av år 1989, nämligen

1. kyrkolagen (1686:0903),
2. kammarkollegiets kungörelse (1867:9 s. 7) angående landgille och städja för vissa kyrkolägenheter i Skåne, Halland och Blekinge,
3. lagen (1925:456) angående anlitande av kyrkofonden för uppförande av prästgårdar inom vissa delar av Härnösands och Luleå stift,
4. lagen (1927:25) innefattande ändring i gällande stadganden om nattvardsgång,
5. lagen (1927:26) innefattande ändring i gällande stadganden om allmänt skriftermål,
6. lagen (1927:28) innefattande bestämmelser angående högmässogudstjänsts förrättande å annan plats än i kyrka,
7. lagen (1942:118) om anordnande av högmässogudstjänst såsom barn-gudstjänst,
8. lagen (1952:48) angående tiden för firandet av Marie bebådelsedag, midsommardagen och allhelgonadagen,
9. lagen (1975:1190) om andra allmänna gudstjänster än högmässa,
10. lagen (1976:173) om gemensamt nattvardsfirande mellan svenska kyrkan och andra kristna samfund i landet.

15 Förslag till Förordning om upphävande av vissa författningar på det kyrkliga området

Regeringen föreskriver att följande författningar skall upphöra att gälla vid utgången av år 1989, nämligen

1. resolutionen den 17 december 1697 på prästerskapets allmänna besvär, § 7,
2. förordningen den 4 november 1772 angående sabbatens firande samt vissa helgdagars flyttning eller indragning,
3. cirkulärbrevet den 24 april 1788 angående konsistoriernas redogörelse-ansvar för förvaltningen av de under deras vård lämnade medel,
4. cirkulärbrevet den 14 februari 1805 om ämbetskors, utmärkande värdigheten för ärkebiskopen och biskoparna,
5. cirkuläret den 11 oktober 1878 till samtliga consistoria ecclesiastica angående antagande av ny katekes,
6. förordningen (1884:13 s. 1) angående förändrade bestämmelser om prästexamen,
7. förordningen (1884:13 s. 2) om prästexamen,
8. kungörelsen (1889:60) angående befrielse i vissa fall från avläggande, för inträde i prästämbetet, av prästexamen eller annat prov,
9. påbudet (1917:684) angående stadfästande av ny kyrkobibel,
10. kungörelsen (1921:829) angående ny översättning av gamla testamentets apokryfiska böcker,
11. kungörelsen (1929:296) angående rätt för administrerande präst till självkommunion i vissa fall,
12. påbudet (1930:54) angående reviderad översättning av Luthers lilla katekes,
13. kungörelsen (1937:882) angående stadfästande av ny svensk psalmbok,
14. kungörelsen (1939:741) angående ny svensk koralbok,
15. kungörelsen (1941:895) angående plats för hållande av tingspredikan,
16. kungörelsen (1942:816) angående stadfästande av ny svensk kyrkohandbok,

17. kungörelsen (1942:818) angående stadfästande av första delen av ny svensk mässbok,
18. kungörelsen (1944:772) angående godkännande av andra delen av ny svensk mässbok,
19. kungörelsen (1949:531) angående alternativ musik för introitus vid högmässa,
20. cirkuläret den 9 september 1964 till samtliga domkapitel och hovkonsistoriet angående ett alternativ till koralbokens melodier,
21. cirkuläret den 24 januari 1969 till samtliga domkapitel och hovkonsistoriet om alternativa melodier till vissa i psalmboken upptagna sånger,
22. cirkuläret den 11 april 1969 till samtliga domkapitel och hovkonsistoriet om alternativ mässmusik,
23. ämbetskrivelsen den 10 december 1971 till statskontoret med provisoriska bestämmelser om lån och anslag ur kyrkofonden för uppförande av prästgårdar å vissa orter,
24. förordningen (1976:114) om biträde vid utdelande av nattvarden inom svenska kyrkan.

Bilagor

Bilaga 1

Sammanställning över 1686 års kyrkolag och anslutande författningar

Författning	Inte gäl- lande	Anslutande för- fattning:		Bör be- handlas av kyrko- mötet	Bör behand- las av riks- dagen och regeringen	Anm. Se betänkandet avsnitt
		grund	ändring			
<i>Kap. 1 Om den rätta kristliga läran</i>						
1 §				x		4.4.4 a)
a) lagen (1893:86 s. 1) angående präst- edens utbytande mot ett löfte			x	x		4.4.4
b) påbudet (1917:684) angående stadfäs- tande av ny kyrkobibel		x		x		4.4.4
c) kungörelsen (1921:829) angående ny översättning av gamla testamentets apokryfiska böcker		x		x		4.4.4
d) påbudet (1930:54) angående reviderad översättning av Luthers lilla katekes		x				4.4.4
2 §				x	x	4.4.4 b) 4.4.6 a)
lagen (1948:489) om tillägg till kyrkolagen			x	x	x	4.4.4 b) 4.4.6 a)
3-6 §§	x					4.4.3
7 §				x		4.4.4 c)
<i>Kap. 2 Om predikan och gudstjänstens or- dentliga förrättande</i>						
1 §				x		4.4.4
2 §				x		4.4.4
3 §				x		4.4.4
a) förordningen 4 nov. 1772 angående sab- batens firande samt vissa helgdagars flyttning eller indragning		x		x	x	IV
b) lagen (1898:90 s. 1) innefattande änd- ring i 2 kap. 3 § kyrkolagen			x	x		4.4.4
c) lagen (1910:29 s. 2) innefattande änd- ring i 2 kap. 3, 4 och 8 §§ kyrkolagen			x	x		4.4.4
4 §				x		4.4.4
a) cirkulärbrevet 3 december 1823 angå- ende tiden för gudstjänsternas början			x	x		4.4.4
b) lagen (1910:29 s. 2) innefattande änd- ring i 2 kap. 3, 4 och 8 §§ kyrkolagen			x	x		4.4.4
5 §				x		4.4.4
a) lagen (1927:28) innefattande bestäm- melser angående högmässogudstjänsts förrättande å annan plats än i kyrka		x		x		4.4.4
b) lagen (1942:117) med vissa bestämmel- ser om kungörande i kyrka m.m.		x			x	4.4.5
c) lagen (1942:118) om anordnande av högmässogudstjänst såsom barnguds- tjänst		x		x		4.4.4

Författning	Inte gäl- lande	Anslutande för- fattning:		Bör be- handlas av kyrko- mötet	Bör behand- las av riks- dagen och regeringen	Anm. Se betänkandet avsnitt
		grund	ändring			
d) kungörelsen (1942:816) angående stad- fästande av ny svensk kyrkohandbok		x		x		4.4.4
e) lagen (1947:276) om kungörande i kyr- ka vid förfall för präst		x			x	4.4.5
f) kungörelsen (1970:469) om kungöran- de i kyrka		x			x	4.4.5
g) lagen (1975:1190) om andra allmänna gudstjänster än högmässa		x		x		4.4.4
6 § cirkulärbrevet 3 december 1823 angående tiden för gudstjänsternas början				x		4.4.4
7 § kungliga brevet 11 juli 1781 angående lör- dagspredikningar i Västerbotten			x	x		4.4.4 d)
8 § a) lagen (1910:29 s. 2) innefattande änd- ring i 2 kap. 3, 4 och 8 §§ kyrkolagen			x	x		4.4.4
b) lagen (1921:589) angående upphävande av vissa delar av kyrkolagen			x	x		4.4.4
c) förordningen 4 november 1772 angäen- de sabbatens firande samt vissa helgda- gars flyttning eller indragning		x		x	x	IV
9 § cirkuläret 11 oktober 1878 till samtliga consistoria ecclesiastica angående anta- gande av ny katekes		x		x		4.4.4
10 §				x		4.4.4
11 § förordningen 4 november 1772 angående sabbatens firande samt vissa helgdagars flyttning eller indragning		x		x	x	IV
12 §				x		4.4.4
13 § a) resolutionen 17 december 1697 på prä- sterskapets allmänna besvär, 7 §		x		x		V
b) förordningen 19 juli 1872 angående ändring i gällande stadganden rörande gudstjänsten vid häradssting			x	x		V
c) lagen (1910:29 s. 2) innefattande änd- ring i 2 kap. 13 § kyrkolagen			x	x		V
d) kungörelsen (1941:895) angående plats för hållande av tingspredikan		x		x		V
14 §				x		4.4.4 c)
<i>Kap. 3 Om döpelsen</i>						
1 §				x		4.4.4
2 §		x				4.4.3

Författning	Inte gäl- lande	Anslutande för- fattning:		Bör be- handlas av kyrko- mötet	Bör behand- las av riks- dagen och regeringen	Anm. Se betänkandet avsnitt
		grund	ändring			
3 § förrordningen (1864:55 s. 1) angående ändring av 3 kap. 2 § kyrkola- gen, jämte förklaring av 3 § i samma kap.				x		4.4.4
4 § a) förrordningen (1859:53 s. 1) angående förklaring av 3 kap. 4 § och ändring av 11 kap. 11 § kyrkolagen b) lagen (1910:29 s. 1) innefattande änd- ring i gällande stadganden om natt- vardsgång			x	x		4.4.4
5 §				x		4.4.4
6 §				x		4.4.4
7 §				x		4.4.4
8-11 §§	x					4.4.3
12 § lagen (1946:778) om tillägg till kap. 3 kyrkolagen	x		x			4.4.3 a) 4.4.3 b)
13 § förrordningen (1855:61 s. 12) om avskaf- fande av kyrkoplikt			x	x		4.4.4 4.4.4
<i>Kap. 4 Om nöddop</i>				x		4.4.4
<i>Kap. 5 Om barnakvinnors kyrkogång</i>	x					4.4.3 c)
<i>Kap. 6 Om skriftermål och avlösning</i>						
1 §				x		4.4.4
2 § förrordningen (1855:61 s. 12) om avskaf- fande av kyrkoplikt			x	x		4.4.4 4.4.4
<i>Kap. 7 Om hemliga skriftermål</i>						
1 §				x		4.4.4
2 §	x					4.4.3 d)
3 §				x		4.4.4
4 §				x		4.4.4
<i>Kap. 8 Om allmänt skriftermål</i>						
1 § lagen (1927:26) innefattande ändring i gäl- lande stadganden om allmänt skrifter- mål			x	x		4.4.4 4.4.4
2 § lagen (1910:29 s. 1) innefattande ändring i gällande stadganden om nattvardsgång			x	x		4.4.4 4.4.4

Författning	Inte gällande	Anslutande författning:		Bör behandlas av kyrkomötet	Bör behandlas av riksdagen och regeringen	Anm. Se betänkandet avsnitt
		grund	ändring			
3 § förfordningen (1855:61 s. 12) om avskaffande av kyrkoplikt				x		4.4.4
			x	x		4.4.4
4 §				x		4.4.4
<i>Kap. 9 Om uppenbar skrift och kyrkoplikt</i>	x					4.4.3 e)
<i>Kap. 10 Om bann</i>	x					4.4.3
<i>Kap. 11 Om Herrens nattvard</i>						
1 §				x		4.4.4
2 §	x					4.4.3
3-6 §§				x		4.4.4
7 § förfordningen (1861:19 s. 1) angående jämkning i gällande föreskrifter om tiden för begående av Herrens nattvard				x		4.4.4
			x	x		4.4.4
8 §				x		4.4.4
9 § a) förfordningen (1855:61 s. 12) om avskaffande av kyrkoplikt				x		4.4.4
b) lagen (1916:92) innefattande ändring i gällande stadganden om nattvardsgång			x	x		4.4.4
c) lagen (1927:26) innefattande ändring i gällande stadganden om allmänt skriftmål		x		x		4.4.4
10 § lagen (1975:1192) om ändring i kyrkolagen				x	x	4.4.4
				x	x	4.4.4
11 §	x					4.4.3
12 § lagen (1927:25) innefattande ändring i gällande stadganden om nattvardsgång				x		4.4.4
		x		x		4.4.4
<i>Övriga till kapitlet anslutande författningar:</i>						
a) kungörelsen (1929:296) angående rätt för administrerande präst till självkommunion i vissa fall		x		x		4.4.4
b) förfordningen (1976:114) om biträde vid utdelande av nattvarden inom svenska kyrkan		x		x		4.4.4
c) lagen (1976:173) om gemensamt nattvardsfirande mellan svenska kyrkan och andra kristna samfund i landet		x		x		4.4.4
<i>Kap. 12 Om allmänlig bön och litanian</i>						
1-2 §§				x		4.4.4
3 § lagen (1909:16 s. 5) innefattande ändring i 12 kap. 3 § kyrkolagen				x		4.4.4
			x	x		4.4.4

Författning	Inte gäl- lande	Anslutande för- fattning:		Bör be- handlas av kyrko- mötet	Bör behand- las av riks- dagen och regeringen	Anm. Se betänkandet avsnitt
		grund	ändring			
<i>Kap. 13 Om kyrkosång</i>						
1 §				x		4.4.4
a) kungörelsen (1937:882) angående stad- fästade av ny svensk psalmbok		x		x		4.4.4
b) kungörelsen (1939:741) angående ny svensk koralbok		x		x		4.4.4
c) kungörelsen (1942:818) angående stad- fästade av första delen av ny svensk mässbok		x		x		4.4.4
d) kungörelsen (1944:772) angående god- kännande av andra delen av ny svensk mässbok		x		x		4.4.4
e) kungörelsen (1949:531) angående alter- nativ musik för introitus vid högmässa		x		x		4.4.4
f) cirkuläret 9 september 1964 angående ett alternativ till koralbokens melodier		x		x		4.4.4
g) cirkuläret 24 januari 1969 om alternati- va melodier till vissa i psalmboken upp- tagna sånger		x		x		4.4.4
h) cirkuläret 11 april 1969 om alternativ mässmusik		x		x		4.4.4
2 §				x		4.4.4
kungörelsen 13 augusti 1823 om kyr- komusikens fortfarande under fastlags- tiden			x	x		4.4.4
<i>Kap. 14 Om högtids- och helgdagar</i>						
1 §				x		IV
a) förordningen 4 november 1772 angäen- de sabbatens firande samt vissa helgda- gars flyttning eller indragning		x		x	x	IV
b) lagen (1952:48) angående tiden för fi- randet av Marie bebådelsedag, midsom- mardagen och allhelgonadagen		x		x	x	IV
2 §				x		4.4.4
3–6 §§	x					4.4.3
<i>Kap. 15 Om trolovning och äktenskap</i>	x					4.4.3 f)
<i>Kap. 16 Om skillnad i trolovningar och äktenskap</i>	x					4.4.3 f)
<i>Kap. 17 Om sjukas och fångars besökning</i>				x		4.4.4
<i>Kap. 18 Om kristlig begravning</i>	x					4.4.3 g)
<i>Kap. 19 Om predikoämbetet</i>						
1 §				x		III
2 §	x					4.4.3

Författning	Inte gäl- lande	Anslutande för- fattning:		Bör be- handlas av kyrko- mötet	Bör behand- las av riks- dagen och regeringen	Anm. Se betänkandet avsnitt
		grund	ändring			
3 §				x		III
a) förordningen (1884:13 s. 1) angående förändrade bestämmelser om prästexa- men		x		x		III
b) förordningen (1884:13 s. 2) om prästexamen		x		x		III
c) kungörelsen (1889:60) angående befrielse i vissa fall från avläggande, för inträde i prästämbetet, av prästexamen eller annat prov		x			x	III
4 §				x		III
5 §					x	III
6 §					x	4.4.6 b)
7-16 §§	x					4.4.3
17 §	x					4.4.3 h)
a) kungörelsen (1946:705) angående in- ventering av kyrkoarkiv och kontrakts- prostarkiv		x			x	4.4.5
b) allmänna arkivstadgan (1961:590). (2 § - ang. kyrkoarkiv)		x			x	4.4.5
c) arkivstadgan (1962:40) för Stockholm. (1 § - ang. kyrkoarkiv)		x			x	4.4.5
18 §	x					4.4.3 i)
19 §				x		4.4.4
20 §	x					4.4.3 j)
21-26 §§	x					4.4.3
27 §				x		4.4.4
circulärbrevet 14 februari 1805 om äm- betskors, utmärkande värdigheten för ärkebiskopen och biskoparna		x		x		4.4.4
28-32 §§	x					4.4.3
<i>Kap. 20 Om biskopsval</i>	x					4.4.3 k)
<i>Kap. 21 Om sätt till att ordinera en vald biskop</i>				x		4.4.4
<i>Kap. 22 Om sätt till att ordinera präster</i>						
1 §				x		4.4.4
2 §				x		4.4.4
lagen (1893:86 s. 1) angående prästedens utbytande mot ett löfte			x	x		4.4.4
3 §				x		4.4.4
4 §				x	x	III
<i>Kap. 23 Huru en lagligen kallad kyrkoher- de skall inställas i en församling</i>				x		4.4.4

Författning	Inte gäl- lande	Anslutande för- fattning:		Bör be- handlas av kyrko- mötet	Bör behand- las av riks- dagen och regeringen	Anm. Se betänkandet avsnitt
		grund	ändring			
<i>Kap. 24 Om biskopar, superintendenter, prostar, kyrkoherdar, capellaner samt andra kyrkobetjante</i>						
1 §				x		4.4.4
2 §	x					4.4.3
3 §	x					4.4.3
4 §	x					4.4.3 l)
5 §	x					4.4.3 m)
6 §				x		III
7-9 §§				x		4.4.4
10-17 §§	x					4.4.3
18 §					x	III
19 §				x		4.4.4
20 §	x					4.4.3
21 §					x	13. (5 kap. 30 § nya KL)
22-33 §§	x					4.4.3
<i>Kap. 25 Om prästmöte förordningen (1855:32 s. 3) angående änd- ring i vissa delar av kyrkolagens stad- ganden om prästmöte</i>						
				x		4.4.6 c)
<i>Kap. 26 Om kyrkor, deras skrud och egendom</i>						
1-2 §§	x					4.4.3 n)
3-4 §§	x					4.4.3
5 §	x					4.4.3 o)
6 §					x	4.4.6 d)
7 §	x					4.4.3 n)
8 §					x	4.4.6 d)
9 §	x					4.4.3
<i>Kap. 27 Huru gudstjänsten i en nybyggd kyrka skall begynnas och förrättas</i>						
1 §				x		4.4.4 f)
2-4 §§				x		4.4.4
<i>Kap. 28 Om hospital</i>						
	x					4.4.3

Bilaga 2

1686 års kyrkolag¹

Kap. 1 Om den rätta kristliga läran.

1 § Uti Vårt konungarike och dess underliggande länder skola alla bekänna sig endast och allena till den kristliga lära och tro, som är grundad uti Guds heliga ord, det gamla och nya testamentets profetiska och apostoliska skrifter, och författad uti de tre huvudsymbolis: Apostolico, Nicaeno och Athanasiano, jämväl uti den oförändrade Augsburgiska bekännelsen av år 1530, vedertagen i Uppsala concilio 1593, samt uti hela så kallade Libro Concordiae förklarad; och alla de som uti läroståndet, vid kyrkor, akademier, gymnasier eller skolor något ämbete tillträda, skola vid ordinationen eller då de någon grad antaga, med livlig ed till denna lära och trosbekännelse sig förplikta.

Lärans grundvalar

2 § Dem i läroståndet såväl som alla andra, av vad stånd de äro skall och härmed allvarligen vara förbjudet häremot att upptänka och utsprida några villfarande meningar eller bruka några anstötliga ordasätt Guds församling därmed att bekymra eller förarga: gör det någon och uppå föregången allvarlig förmaning sig icke rättar, vare efter laga rannsaking och dom räknad för en avfälling, miste sitt ämbete och förvises riket. Den som ock alldeles gör avfall ifrån vår rätta religion, straffes likaså och njute aldrig något arv, rätt eller rättighet inom Sveriges gränser.

Förbud mot utspridande av villfarande meningar

3 § Ingen fördriste sig här i riket eller någon tillydande provins, där som icke igenom pacta några vissa orter sådant är förbehållet, uppenbarligen att hava någon främmande religionsövning eller densamma bevista vid 100 daler silvermynts böter. Drager och någon hit in lärare av en främmande religion till någon gudstjänsts övning eller till barns undervisning i religionen; så skall densamme böta till nästa hospital eller husarma 500 daler silvermynt och förvisas riket.

4 § Främmande potentaters sändebud, som äro av annan religion, antingen de sig längre eller kortare tid här uppehålla, efterlåta Vi fuller deras religionsövning uti sina hus, för sig och sitt medföljande folk allena; men utom huset skola deras präster varken predika eller administrera sakramenten. Icke heller skall någon annan, eho han är, tillåtligt vara, deras gudstjänst att bevista och besöka, utan var och en vara förbunden hörsamlingen att skicka sig efter de år 1655, 1667 och år 1671 utgångna stadgar och förordningar.

Främmande sändebuds religionsutövning

5 § De av en annan religion, än den Vi och Våra undersåtar bekänna Oss till, som antingen allaredan äro här i riket och dess tillhöriga provinser eller härefter komma hit in för någon tjänst, enkannerligen krigstjänst skull, eller ock att här driva och idka köpenskap, handel, hantverk eller något annat näringsmedel, må fuller, så länge de stilla och utan förargelse leva, uti sin religion bliva; men när de vilja förätta sin gudstjänst med läsande och sjungande skola de det göra uti sina hus och härbärgen inom lyckta dörrar för sig allena och utan anställd sammankomst med andra. Dock skola deras barn, såfram de vilja njuta burskap, i följd av Våra och Våra höglövlige förfäders, Sveriges rikets konungars, stadgar och förordningar, uppfostras uti den rätta kristliga läran, efter den oförändrade Augsburgiska bekännelsen; jämväl vara förpliktade, förutan den kunskap, som de härom hemma och uti husen förmedels prästernas flitiga undervisning utav catechismo intaga böra, på alla söndagar, högtids- och allmänna böndagar sig infinna i våra kyrkor och darsammastädes gudstjänsten ifrån begynnelsen till ändan bevista. Ingen, som av främmande religion är, skall

Religionsfrihet för främmande religionsbekännare

¹ Kantrubriker enligt Kyrkolagarna I, Håkan Ohlssons förlag

understå sig någon, som bekänner sig till vår lära, det vare sig tjänstefolk eller andra, att tubba, draga eller truga till sin gudstjänst, utan tillhålla sitt tjänstefolk, som är av vår religion, att flitigt gå i våra kyrkor.

Förmaning mot villfarelse

6 § Såsom en noga uppsyn med ungdomens upptuktelse, studier och resor i främmande land drager i längden efter sig en stor nytta för Guds församling och det världsliga regementet och lätteligen hända kan, medan de vistas ibland folk av villfarande religioner, att de ock insuga villfarande meningar, dem de sedan oförsiktigt bringa med sig hem i landet igen, sig och andra till skada och fördärv; alltså förmana Vi alla, i synnerhet föräldrar eller dem som stå i föräldrars stad och vilja sända sina söner eller förvanter i främmande land, så ock dem själva, som äro komna till sina myndiga år och av eget råd vilja sig en slik resa företaga, att först och främst bära åhåga om det, som till deras själs salighet länder, vinnlägga sig om vår kristliga religions rätta kunskap och övning och vad som därtill hörer, samt noga underrätta sig om ovanberörda slut och stadgar, på det de så mycket bättre må veta att vakta sig för främmande gudstjänster, hålla sig stadigt vid Guds heliga ord och undfly deras umgänge, som söka att bedraga dem ifrån vår rätta till någon villfarande lära.

Förbud att avvika från brukliga ceremonier

7 § De kristliga ceremonier, som hertill uti våra församlingar hava varit i bruk och ännu brukas, oansett de äro i sig själva villkorliga och intet göra till saligheten, skola de likväl, som till en god ordning och skick tjänande, härefter framgent behållas, och ingen have makt av eget godtycke däruti något att förändra; däruppå biskoparna och superintendenterna med domkapiteln måste flitigt inseende hava och så laga, att i alla stift bliver hållen en likhet. De som på andra tungomål samma gudstjänst förrätta, skola också lämpa sig efter de ceremonier, som här i riket äro brukliga.

Kap. 2 Om predikan och gudstjänstens ordentliga förrättande.

Prästernas bibelstudium

1 § Prästerna skola flitigt framför andra läsa den heliga skrift och troligen bedja Gud om nåd och upplysning, att de densamma må rätteligen kunna förstå och så till sin egen som sina åhörarens bättring och salighet lära och förklara. Åhörarna skola ock sin gudstjänst troligen och med andäktighet förrätta samt uti böner, lovsånger, Guds ords hörande och sakramentens bruk visa ödmjukhet och botfärdighet icke allenast med hjärta och mun utan ock med själva åthävnorna till den store Gudens tjänst och dyrkan.

Åhörarnas gudstjänstfirande

Prästens förberedelse till och framförande av predikan

2 § Utan kristlig förberedelse och bön om den Helige Andes upplysning skall ingen träda till Guds ords predikan, och vad som talas och läres måste vara rent och tydligt, samt grundat uti den heliga skrift. Det som utur kyrkans lärare till förklaring andrages, bör ske med beskedlighet och sparsamhet och alldeles komma överens med Guds ord och den rätta kristliga läran. Texten skall ordentligen, dock korteligen och enfaldeligen, förklaras efter dess egentliga mening med allvarsamma undervisningar och förmaningar, lämpade till åhörarnas förstånd, tröst och uppbyggelse, så att alla, enkannerligen de unga och enfaldiga, må det grundligen fatta, begripa och sig till förkovring i lära och leverne nytteligen anlägga. De skola på den ena sidan varna dem för säkerhet och syndens sömn, straffa förargelsen, förmana till bot och bättring, kristlig kärlek, tukt och dygd; å den andra sidan trösta, hugsvala och vederkvicka de blöda och förskräckta samveten, alltid fliteligen driva catechismi lära och underrätta sina åhörare, huru de, vad helst uti predikan blir framställt, till någotdera av huvudstyckena må lämpa kunna. När de röra några höga och djupsinniga lärostycken och kätterska villfarelser, måste sådant ske grundligen och korteligen, med gott förstånd, saktmodighet och försiktighet; och när en eller annan text giver dem anledning till att tala något om världsliga saker och beställningar, så måste allt sådant ske med beskedlighet och varsamhet, utan obetänksamhet och förmätenhet uti tal eller

omdöme om de saker, som en del intet förstå och som läroämbetet egentligen intet angå; skoland de, som sig härutinnan förgripa och med någon otidighet och otjänlighet på predikstolen framkomma, första gången med näpst och hårt tilltal anses och om de oftare därmed beträdas, alldeles sättas ifrån sitt ämbete, det de således missbrukat och vanvördat hava. De åtvarnas också i lika måtto ingalunda smädliggen att tala om någon främmande nation och landsort; utan efter Guds ord framföra vad kristligt, vad lovligt och uppbyggligt är, straffa, truga och förmana med all saktmodighet och lärdom. De skola hava återhåll med vidlyftigt förtäljande, huru en och annan texterna utlägger, inte bruka fåfänga fabler, dåraktiga spörsmål och ordtråtor, otjänliga och mörka liknelser eller sådant tal, som snarare uppväcker hos åhörarna löje och gäckeri än andakt, ingalunda av hat och otidig iver anföra sina egna eller andras tråtor, fast mindre av ovilja namngiva någon på predikstolen, såfram icke den till bättring eller i bann lysas måste. De skola vänja sig till att tala rätt svenska och bruka ord, som allom kunniga äro; och där de något i predikningarna på latin indraga, som sällan ske måste, skall sådant strax uttolkas. De skola icke fika efter något högt svassande tal eller alltför djupsinniga och ofta onödiga och onyttiga frågor; icke heller namngiva och beteckna några stumma och hos oss i gemen obekanta synder, vidskepelser och missbruk vilkas omrörande mera länder till förargelse än förbättring: utan uti försiktig enfaldighet och ren lärdom med gudfruktigt och ostraffligt leverne, exempel och efterdöme skola de sina åhörare föregå och på salighetens väg föra och ledsaga,

3 § På söndagar och de tre stora årshögtider samt allmänna stora böndagar skall i städerna hållas ottesång, högpredikan och aftonsång jämväl på de andra högtidsdagar, vilka uti det 14 kap. uppräknade bliva. På apostladagarna hålles predikan i Stockholm och andra stora städer, som härtill varit vanligt; men i de mindre och på landet hålles allenast en predikan, vilken begynnes klockan åtta. Onsdags- och fredagspredikningarna i varje vecka skola efter vanligheten om morgonen börjas och hela gudstjänsten tre fjärdedelar till åtta vara fulländad. På de andra dagarna skall i de stora städer bön hållas uti kyrkan afton och morgon.

Gudstjänster på sön- och högtidsdagar

Veckopredikningar

4 § Till ottesången skall ringningen ske i Stockholm och andra stora städer klockan fyra och sammanringningen klockan fem; men i de mindre städer begynnes klockan fem och ringes samman något före sex. gudstjänsten börjas med en morgonpsalm och O Gud, vi love dig. Därefter sjunges en vers om den Helige Andes bistånd; och själva predikan begynnes med morgonbönen och Fader vår utan något vidlyftigt förtal. Sedan skall förhandlas ett stycke utur catechismo och alltsammans tillika med bönerna vara fulländad på en halv timme; omsider slutas med välsignelsen och en vers med mindre den heliga nattvarden skall begås, då läses välsignelsen för altaret. Uti landskyrkorna begynnes ottesången om jul-, påsk- och pingstdagen så bittida, att den kan vara ändad vid pass klockan åtta om morgonen, och högpredikan middagstiden.

Ottesång

5 § Uti alla städer skall till högpredikan ringas klockan sju och tillsamman klockan åtta; men uti landskyrkorna hålles med ringningen sålunda, att högpredikan klockan nio begynnes. Alla skola sig ombeflita att komma så tidigt tillstädes och så enhälligt infinna sig i kyrkan, att de sin syndabekännelse allmänneligen göra kunna. Uti högpredikan skall episteln och evangelium sjungas för altaret, helst när den heliga nattvards sakrament utdelas; och uti predikan, vilken med förtalet och utläggningen intet skall vara längre än en timme och när vintern är sträng, något kortare, skola de hos oss brukliga evangeliska texter förhandlas. Efter predikan skola böner för de sjuka samt lysningar för brudfolk och kyrkans nödtorftigheter ske på predikstolen och sedan bönerna äro förrättade, avkunnas vad Vi eller Våra befallningshavande på Våra vägnar kunna hava att bjuda och tillkännagiva; men alla andra världsliga saker skola på kyrkovallen eller i sockenstugan avkunnas; dock må väl lysas efter det, som borttappat

Högmässa

eller stulet är, som tjänligen kan nämnas av predikstolen, när sådant i tid och förut hos prästen angives.

Aftonsång

6 § Till aftonsången ringes klockan ett, men tillsammans halv två; och då förhandlas de sedvanliga texter med sång och böner före och efter predikan, och välsignelsen sker vid altaret. Till aftonsången om lördagen eller på de dagar, som gå näst framför högtids- och helgdagarna, ringes, när klockan är ett eftermiddagen; sedan sjunges en tjänlig psalm och episteln. En av botpsalmerna uppläses också för deras skull, som gå till skrift och avlösning, och slutas för altaret med bön och välsignelsen.

Veckopredikningar

7 § Uti de veckopredikningar, som ske i städerna, skola texter av gamla och nya testamentets skrifter korteligen och grundligen förklaras; ett helt eller halvt kapitel åtminstone, som det är långt till, skall uppläsas och uttydas var gång och den bok, som begynnes, skall ordentligen till ända föras. Till dessa veckopredikningar i städerna ringes första gången om morgonen klockan sex och sedan andra gången halvgånget till sju. Varuppå strax sjunges Fader vår, som i himlom äst eller någon annan psalm; sedan predikas och slutas med bön och välsignelse. Om någon helgdag infaller på mån- eller tisdagen, då bliver allenast bön om onsdagen; infaller han på torsdag eller lördag, sker bön om fredagen. På landet predikas allenast en söckendag i veckan, nämligen om fredagen, där som icke redkyrkor och annexer äro, och då hålles predikan i den ena kyrkan om onsdagen och i den andra om fredagen. Men där som mycket vittbegripna socknar äro, såsom en del i Finland, Norrland och annorstädes, skall veckopredikningen ske om lördagseftermiddagen, på det de vitt avlägsna, som ärna sig till söndagspredikan, må då komma tillstädes och töva där över natten till att bevista gudstjänsten om söndagen.

Passionspredikningar m.m

8 § Kristi pinas historia skall begynnas uppå fastlags söndagen att predikas intill påskveckan, ett stycke i varje veckopredikning och i aftonsången uti städerna, så att dess förklaring varder uti palmsöndags aftonsång ändad; men på landet förklaras densamma i veckopredikningarna allena. I dymmelveckan skall hon änyo uti städerna upprepas och en akt predikas var dag. Långfredagen bör såväl å landet som i städerna firas och helgas och folket till fasta och nykterhet förmanas. I städerna hållas då trenne predikningar, ävensom på de stora allmänna böndagarna; i de tvenne första skall handlas om Kristi lidande och korsfästning; men i aftonsången om dess begravning. På landet predikas allenast tvenne gånger, först om Kristi lidande och korsfästning och sedan om begravningen så att hela gudstjänsten vid middagstiden bliver sluten. Predikanterna må väl då något över vanliga tiden predika för texternas vidlyftighets skull. Om lördagen blir ingen predikan hållen. På skärtorsdagen och långfredagen utdelas Herrens nattvard, där så begäres, och där det i de stora församlingar gudstjänsten icke må på de nästföljande högtidsdagar utom vanliga tiden förlängd bliva.

Ungdomens kristendomsförhör

9 § Ungdomens förhör uti sin kristendom skall med största flit idkas uti alla församlingar över hela riket efter den ordning, som här föreskrives; nämligen uti alla städer skall utav catechismo något predikas i ottesången på en halv timme vid pass och alltid några vissa hus, som de äro folkrika till, var söndag eller helgdag, särskilt sammankallas och förut tillsägas, att de komma och låta sig förhöra. På landsbygden skall folket komma så bittida tillsammans, att de före högpredikan kunna bevisa catechismi förklaring och förhör, vilket skall således ske, att predikanten efter första ringningen begynner med en psalm och sedan läser morgonbönen på predikstolen och ett stycke av catechismo, det han allenast på en fjärdeles timme tydligen förklarar, och efter slutet med en andäktig bön strax företager dess förhör med någon viss rote, som åtta dagar förut därtill av prediksolen skall ansagd bliva, så lagande, att allt detta bliver ändat innan klockan nio, att icke högpredikan för långt utdrages. Om någon i oträngda

Katekesförhör

mål och förfallolöst sådant själv försummar eller andra därifrån hindrar och icke med kristligt allvar skyndar till detta förhör; då skola föräldrar och husbönder utgiva första gången vardera fyra öre silvermynt för sig och för vart barn och legohjon två öre silvermynt, dem sexmännerna var uti sin rote utfordra och till kyrkans behov upptaga skola. Försumma de andra resan, plikte dubbelt och vare icke dess mindre förbundna följande söndag sig att inställa. Samma lag vare för krigs-, bruks- och herrgårdsfolk samt andra flera sådana i församlingen boende.

10 § Denna ordning med catechismi lära och förhör på landet skall hela året igenom vidmakthållas, undantagande den brådaste andtiden och när kortaste dagarna äro. Prästerna skola hålla vissa längder på alla sina åhörare, hus ifrån hus, gård ifrån gård, och veta besked om deras framsteg och kunskap uti deras kristendomsstycken, driva med flit därpå, att barn, drängar och pigor lära läsa i bok och se med egna ögon, vad Gud i sitt heliga ord bjuder och befäller. De skola sedan skiftas i tre delar eller hopar: den första blir den, som enfaldeligen kan läsa sina kristendomsstycken; den andra, som kan läsa Luthers uttydning över tio Guds bud, tron, Fader vår, döpelsen och Herrens nattvard; den tredje, som jämte uttydningen kan fatta och förstå spörsmål och hustavlan och därhos lära skriftens språk, på vilka vår tro sig grundar. Uttydningen skall åhörarna så förbehållen bliva, att de icke allenast lära den utantill utan ock med sina egna enfaldiga ord att säga, huru de förstå dess rätta mening och veta att lämpa sig densamma till lärdom, tröst och förmaning.

11 § Om bödens kraft, nytta och nödvändighet skall folket ofta och fliteligen underrättas men särdeles uti gångdagarna, då de vanliga därom handlande texter predikas. På söndagen Rogate sjunges litanian i koret efter högpredikan.

12 § När evangelium och episteln läsas, tron och O Gud, vi love dig sjungas, skall hela församlingen, man och kvinna, hög och låg stå upp; men när syndabekännelsen, instiftelseorden och Fader vår läsas, skola alla falla på knä och således både med hjärta, mun och åthävor tjäna och vörda den store och allsmåktige Guden.

13 § Så ofta lagmans- och häradsting infalla, skall prästen om morgonen, förrän rätten sig sätter, hålla gudstjänst med sång och böner samt någon tjanlig texts förklaring, som giver anledning till att betänka det verkets viktighet, som företagas skall; förmanande såväl dem, som i rätten sitta, som dem, vilka för rätten komma skola, kristligen och tillbörligen att förhålla sig och bedja Gud om upplysning och välsignelse. Vilket allt sker i kyrkan, om hon så nära är, eller där hon avlägsen är, på själva tingsstaden. I städerna, varest rätterna sitta hela året om, kan sådant vid årets begynnelse förrättas i huvudkyrkan, men vid Våra hovrätter sker det i begynnelsen av sessionerna, då presidenten och samtliga rättens ledamöter böra träda upp i kyrkan och jämte anhörandet av en till verket lämpad predikan åkalla Gud om nåd och bistånd.

14 § Såframt uti sättet till att förrätta gudstjänsten, antingen uti bönerna, texterna och sången eller ock själva tiden, på vilken predikan bör hållas, catechismus förklaras och folket däruti förhöras, något av en eller annans godtycke finnes vara för detta infört, som intet kommer överens med denna, så ock den uti handboken föreskrivna ordning, det skola biskoparna vid visitationer och kyrkoherdarna var å sin ort avskaffa samt allmogen behörigen undervisa om den nyttan, som en likformighet i gudstjänstens övning med sig haver; brukande härvid varsamhet och lämpa, så att ingen må däröver förargas.

Förhör och förhörlängder

Bönens nytta

Litanian

Församlingens förhållande under gudstjänsten

Rättegångsgudstjänster

Likformighet i gudstjänstens förrättande

Kap. 3 Om döpelsen.

- Församlingen och dopet** 1 § Döpelsen skall i all som största ära och vördnad hållas, och prästerna, så ofta därom läres och predikas, förmana folket att hava vid dess förrättande sådana åthävor och tankar, som andäktiga kristna höves, på det ingen må förargas eller sakramentet vanäras.
- Dopets nödvändighet** 2 § Alla fullkomligen till världen födda och levande barn skola av deras föräldrar åtminstone inom det åttonde dygnet till den heliga döpelsen befordras. Försummar någon det av vårdslöshet, så skall densamme antingen med kyrkoplikt av konsistorium beläggas eller i dess ställe giva något ansenligt till kyrkan och de fattiga.
- Dopets förrättande** 3 § Det heliga dopet skall alltid värdeligen och gudligen förrättas i kyrkan, när icke nödfall eller andra skäligen orsaker äro, som fordra, att barnet skall döpas hemma: och på sådan händelse skall döpelsen rätteligen och fullkomligen med alla de vanliga böner och ceremonier förrättas, och sedan ingen ny somligstädes härtill så kallad och bruklig kristningsakt tillåtas. Döpelsen måste ock, såvida möjligt är, ske på någon söndag, helgdag eller bönstund, när den kristliga församlingen är tillhopa och kan samhäligen bedja Gud för barnet och uppväckas till andakt och vördnad för detta salighetsmedlet.
- Dopförrättare och dopceremonier** 4 § Döpelsen skall med Guds ord och rent, obemängt vatten förrättas utav de ordinarie predikanterna i församlingen, där barnen födda äro, helst av kyrkoherden själv, om han är vid handen och oförhindrad. Dock skall intet vara församlingens ledamöter förbjudet att bruka härutinnan capellanen, om de så vilja. Prästen blottar allenast barnets huvud och det med vatten begjuter, brukande därvid de ceremonier och böner samt det sättet, som härtilldags varit vanligt, och uti handboken fört är.
- Faddrar** 5 § Efter det är en gammal god och kristlig sed, att vid döpelsen brukas några personer, dem man kallar faddrar, som äro vittnen till barnens dop, så skall den ock hädanefter som härtill behållen varda; dock därtill inga andra bjudas än de, som äro av vår religion, till laga ålder komna och i catechismi lära väl kunniga. Den, som någon uppenbar last och missgärning övertygad är, skall till fadder ingalunda bjudas eller av prästen utan föregående bättring tillåten varda. Fördenskull skola föräldrarna vara förpliktade tidigt förut giva predikanten, helst kyrkoherden, om han är tillstädes, tillkänna, fast de än skulle bruka capellanen vid döpelsen, vilka personer till vittnen kallade äro, på det icke något oväsande, sedan de komma i kyrkan, må förorsakas. Och när capellanen blir någon gång därtill kallad, måste han strax, särdeles i städerna, varest det bekvämligen ske kan, kungöra kyrkoherden sådant, under vilkens lydnad han står; på det han må hava all nödig kunskap om hans förrättning, och barnens tillika med faddrarnas namn i kyrkoboken inskrivna bliva.
- Oriktigt dop** 6 § Prästen bör alltid fråga, om barnet är hemma döpt eller ej och rätteligen döpt; förnimmer han det inte vara rätt döpt, då skall han döpa det, likasom vore det odöpt.
- Hittebarns dop** 7 § Hittebarn, om vilkas dop ingen viss rättelse finnes, skola döpas av den präst, som först därom anmodad bliver; och sedan påminnas Våra ämbetsmän och stadsmagistraten, att de om deras underhåll och uppfostran sig vårda låta.
- 8 § Alla av främmande religion, som här i riket bo och vistas, skola låta döpa sina barn av våra präster med våra ceremonier och böner, så ock därtill inga andra faddrar bjudas än de, som äro av vår religion.

9 § Om de landstrykare, som hos oss tattare kallas, skulle emot Vårt förbud uti Vårt rike sig in Smyga och här föda några barn eller föra nyligen födda med sig, åt vilka de begära döpelsen; då skall sådant tillåtas och föräldrarna troligen förmanas att sätta sig här neder på en viss ort, låta sig undervisa i den kristliga läran och träda till Guds församlings gemenskap; eller i vidrigt fall lämna barnen kvar vilka Våra ämbetsmän skola låta försörja.

S.k. tattarebarns dop

10 § Judar, turkar, morianer och hedningar, som här i riket inkomma, skola undervisas om vår rätta lära och befordras till dop och kristendom; försumma de detta, som böra sig härom vårda låta, då skola de därför tilltalas.

11 § När något oäkta barn skall döpas, bör väl prästen fråga efter dess föräldrar; men kan han därom ingen kunskap bekomma, må han härför ingalunda förvägra barnet döpelsen utan hos världslig rätt angiva, att ett oäkta barn är fött och döpt vordet, vilken åligger rannsaking om barnets föräldrar på vederbörligt sätt att anställa.

Utomäktenskapliga barns dop

12 § Prästen skall uti kyrkoboken anteckna orten och dagen, var och när ett barn fött är, såsom ock när det döpt varder, jämväl barnets, dess föräldrars och deras namn, som vittnen till dess döpelse varit hava.

Kyrkoboksanteckning ang. dop.

13 § Havande kvinnor skola av prästerna förmanas att tacka Gud för deras livsfrukt och befalla den uti Guds beskydd med trogna böner. De skola ock fliteligen varnas för den vårdslöshet, igenom vilken, under tiden av föräldrarna själva, under tiden av ammorna, barnen förkvävas. När sådan olycklig händelse sig tilldrager, skola de brottsliga stå kyrkoplikt och ammorna dessutom av världsliga domare med hårt straff beläggas, androm till varnagel.

Förmaning till blivande mödrar

Kap. 4 Om nöddop.

1 § Huru och när nöddop skall och må förrättas, böra prästerna undervisa folket, så att därvid allt missbruk, säkerhet och vårdslöshet må förekommas och avbjas.

Undervisning om nöddop

2 § När barnet är mycket svagt, så att det varken kan till kyrka föras eller prästens ankomst tryggeligen avbidas, då vare gudfruktig och till laga ålder kommet, förståndigt och i catechismi lära väl underrättat folk av mankön och, där ingen därav är för handen, någon av kvinnkönet tillåtet att döpa barnet, allenast det sker rätteligen med vatten i Guds, Faderns, Sons och den Helige Andes namn, befallande de som närvarande äro barnet i Guds vårdnad med Herrens bön och välsignelsen.

Nöddops förrättande

3 § När ett sådant i nödfall döpt barn kommer till krafter, skall det föras till kyrkan och prästen efterfråga, om det är rätt döpt; sedan läsa däröver de uti handboken stående och därtill förordnade böner samt giva barnet namn, såfram det icke vid dopet redan skett vore.

Nöddops bekräftande

4 § Till barnmorskor eller jordgummor skola gudfruktiga, ärliga, nyktra och i sådana beställningar väl förfarna kvinnor antagas och förordnas uti städerna av magistraten och på landet av kyrkoherden och kyrkans föreståndare och sexmän. De skola ock tillika av prästerskapet uti deras kristendom förhöras och undervisas, huru nöddop skall förrättas och allt missbruk därvid förekommas, så ock huru de med tröstliga ord skola styrka barnaföderskorna uti deras nöd och vända samt förmana dem till hopp och tålmod.

Barnmorskor

Kap. 5 Om barnakvinnors kyrkogång.

1 § Barnaföderskor skola hålla sig inne vid pass sex veckor efter födelsen, emedan en kristlig sedvana, tukt och ärbarhet så ock deras egen hälsa sådant fordrar; sedan tagas de i kyrkan efter vanlighet.

2 § De kvinnor, som hava avlat barn tillhopa med sina fästmän och föda samt söka kyrkogång, förrän vigseln tillkommer, skola icke intagas som andra kyska barnaföderskor utan med ett särdeles bönesätt, som i handboken är infört. Men de, som befinnas vara hävdade av deras män, dock icke föda barn före bröllopsdagen, skola som andra ärliga hustrur intagas och för otidigt sänglag giva till kyrkan två daler silvermynt.

Kap. 6 Om skriftermål och avlösning.

Undervisning om Kristi försoning

1 § Prästerna skola förmana folket att tacka Gud, som den försoning, vilken vår Herre Jesus Kristus för oss och våra synder genom sin pina och död gjort haver, så tackeligen anammar, att han icke allenast i döpelsen tager oss till vänskap och förlåter synderna utan ock, när någon genom djävulens eggelse och av köttets onda begärelse åter faller uti svåra och fördömliga synder, vill han icke hava nådens port tillstängd, utan densamma alltid öppen lämna, allom i gemen samt var och en i synnerhet, som sig till en rätt kristlig syndabot skicka och av hjärtat omvända vilja.

Undervisning om syndabekännelsen

2 § Därnäst skall folket undervisas att väl åtskilja den bot och bättring, som dagligen bör ske, då de bekänna sig inför Gud att vara syndare, och den syndabekännelsen, som här nu omtalas, vilken är treggehanda; först den hemliga, sedan den allmänna, då många tillika eller en särskilt låter skriftna sig och sist den uppenbara, som en syndare för någon grov begången missgärning måste göra till att försona Gud församling, som av honom är förgad.

Kap. 7 Om hemliga skriftermål.

Hemligt skriftermål

1 § Det hemliga skriftermålet sker då, där en för Guds ords tjänare uppenbarar någon grov synd, såsom livs- och högmålssak eller något annat, som hans samvete besvärar, på det honom må givas råd och tröst utav den heliga skrift.

Prästens tystnadsplikt

2 § När synden är så hemlig, att hon ingen annan än Gud och syndaren eller flera i synden delaktiga kunnig är, och syndaren för prästen henne bekänner och ångrar samt bättring lovar, då skall han avlösas, och ingen prästman må en sådan syndare och hans brott röja vid livsstraff till görande. Utkommer något sådant av prästen eller någon, som står på lur, det skall aldrig äga vitsord, och en sådant lurant skall, ävensom prästen, straffas till livet.

Prästens förfarande vid bekännelse om brottsligt uppsåt

3 § Ifall någon ångerfull och botfärdig syndare bekänner, att han eller flera med honom hava för händer något crimen laesae majestatis emot Oss och Vårt kungl. hus till liv och välfärd eller något förrådligt uppsåt emot fäderneslandet eller någon brand, något mord och förgift emot några i gemen eller en i synnerhet, så skola prästerna noga och väl utleta omständigheterna samt råda och förmana syndaren att själv giva det Våra ämbetsmän på orten tillkänna eftersom Vi en sådan, som sitt onda uppsåt således upptäcker och ångrar, härmed försäkra om tillgift och befrielse från straffet, där han dem, som med honom i råd och död varit hava, uppenbarar och angiver. Kan han ej därtill övertalas, då måste prästerna dem, som vederbör, tidigt och försiktigen om

saken åtvarna, att de taga sig för skadan till vara; men icke må någon lärare tvingas att röja personen.

4 § Kommer någon fram och bekänner på sig en grov livs- och högmålsak, varom ett rykte lång tid haver varit ibland ärligt, opartiskt och förståndigt folk, som är enahanda och på sannolika skäl och omständigheter grundat; eller ock där någon bekänner en högmålssak, för vilken han uppenbarligen är beskylld och lagsökt vorden; då skall prästen förmana densamme till bekännelse inför domaren. Vill syndaren av fruktan för straffet sig därtill intet bekväma, och synden är av den art och natur, att hon är fullbordad och intet mer kan lända till någons fördärv och skada, då skall predikanten något dröja med avlösningen och Herrens nattvard, med mindre syndaren är stadd i dödsfara: men är synden sådan, att hon ännu kan komma skada och ofärd åstad och draga efter sig någons fördärv, då må syndaren ingalunda avlösas, förrän han densamma för domaren bekänner; men prästen vare icke tillåtet honom att uppenbara. Skulle ock någon, som vore av domaren fri erkänd, efteråt sin synd frivilligt bekänna och ångra, så skall han av prästen få avlösning och icke angivas eller besväras med vidare undersökande i samma mål.

Kap. 8 Om allmänt skriftermål.

1 § Till det allmänna skriftermål, som uti alla våra svenska församlingar brukas, kommer folket fram för skriftefadern, stundom få, stundom många, som sina synder bekänna och begära ifrån dem bliva avlösta, eller ock en person särskilt och allena; vilka bägge sätt äro uti sitt rätta bruk lovlige, och fördenskull bör den särskilda avlösningen, där hon begäres eller i Vårt rike brukas, ingom förvägras.

2 § Alla som vilja låta sig skriftna, skola något förut hos predikanten sig angiva; och när någon husfader med sina barn och tjänstefolk tillika vill undfå skriftermål, måste densamme, om han kan skriva, uppsätta vars och ens namn på en lista och sända den till predikanten eller ock eljest, särdeles på landsbygden, giva det muntligen prästen tillkänna, då han kommer till kyrkan, på det han må veta, vilka och huru många gå var gång till skrift. Uti städerna, där som det tillförne så varit brukligt, skola de församlas i kyrkan om lördagen eller den dagen, som näst föregår andra helg- och stora böndagar, och efter föregången Guds åkallan med sång och böner träda till någon av ordinarie prästerna, antingen kyrkoherden eller capellanen, och låta sig skriftna. Begär någon att gå särskilt till skrift och för viktiga orsakers skull samma dag att anamma Herrens högvärdiga nattvard, skall det icke vägras: men på landet skall folket om en söndags-, högtids- eller stor böndagsmorgon skriftas, sedan catechismi förhör är förbi, och förrän det sammanringes till högpredikan; vilket ävenväl dem, som i städerna boende äro, skall efterlåtas, om de det åstunda. De som första resan vilja gå till avlösning och Guds bord, eller nyligen äro komna utur en församling i en annan eller eljest obekanta, skola intet tillåtas, förrän de hos kyrkoherden sig angivit och han dem uti deras kristendom förhört samt inhämtat kunskap och vittnesbörd om deras leverne.

3 § Till avlösning och Herrens nattvard skall ingen tillåtas, som någon offentlig last bedrivit, vilken hörer under uppenbar skrift mycket mindre en bannlyst, utan han är stadd i dödsfara dock alltid med förbehåll, att om han kommer till hälsan igen, skall han försona församlingen. Den som fuller sin gärning bekänner, men nekar sig därmed hava illa gjort, skall icke avlösas; ej heller fånar, så länge de intet kunna sig besinna; ej heller de, som intet kunna göra reda för sig uti deras kristendomsstycken; ej heller barn, som äro yngre än 13 eller 14 år, med mindre hos dem efter flitigt förhör skönjes ett gott förstånd om avlösningens nytta och den heliga nattvardens värdighet, så ock en synnerlig andakt och längtan därefter, särdeles i dödsfaran, då ock väl yngre än förmått

Prästens förfarande vid bekännelse om fullbordat brott

Allmänt skriftermål

Anmälan till allmänt skriftermål

Villkor för nattvardsgång

är må därmed tröstas och vederkvickas. Ålderstigna och dem minnet är förfallet, så att de intet kunna lära, och likväl bekänna sig för fattiga syndare och tro, att deras synder för Kristi skull bliva förlåtna, må till avlösning och Herrens nattvard tillåtas. Sammanledes besatta människor, när de det begära och igenom Guds nåd äro fria för satans anfäktningar, bekänna Jesus Kristus för sin frälsare och bedja Gud om syndernas förlåtelse, förstå deras salighetsstycken och föra ett kistligt leverne; men ingalunda de som äro i sådant sitt elände ogudaktiga. Dumbar, som leva kristligen och vissa tecken giva, att de åstunda avlösning och Herrens nattvard, skola ock därav bliva delaktiga. Främmande av vår religion, som intet kunna vårt språk, må skriftas igenom någon, som emellan prästen och dem tolka kan.

4 § Ingen prästman må för ett löst tals eller ogrundat ryktes skull stänga någon ifrån avlösning och Herrens nattvard.

Kap. 9 Om uppenbar skrift och kyrkoplikt.

1 § Uppenbar skrift och kyrkoplikt är den syndabekännelse, som en syndare, lagvunnen och sakfälld, gör inför församlingen, då han tillstår sig vara uti den sak brottslig, för vilken han uppenbart skriftas och betygar sin ånger över bemälda synd, beder Gud och församlingen om förlåtelse samt utlovar bot och bättring.

2 § När någon för en offentligt begången last efter världslig dom skall stå uppenbar skrift och densamme tredskas, då skola Våra befallningshavande räcka prästerskapets handen och så laga att varken därmed för länge uppskjutes, eller sådan plikt aldeles nederlägges.

3 § När en sådan syndare visar en allvarlig ånger och ruelse över sin begångna synd och utlovar bättring, då skall skriftefadern honom offentligen avlösa och i Guds församling taga på sätt och vis som handboken innehåller och därhos förmana honom att visa sin botfärdighet med allmosegift efter råd och ämne.

4 § Den sig med lönskaläge förser, så man som kvinna, skall en söndag under högpredikan stå på en särdeles därtill förordnad pliktfull ifrån den tid det ringes andra gången och samma resa efter avkunnandet på predikstolen i hela församlingens närvaro avlösas. Vill någon därför förskonas, så give etthundra daler silvermynt, halvparten till sockenkyrkan och den andra halvparten antingen till hospitalet eller till de fattiga i församlingen, där brottet skett är, och blive sedan i sakristian avlöst. Skulle någon komma andra bemälda pliktfull, så avlägga dubbelt så mycket som första gången; men beträdes någon tredje resan därmed, då skall densamme böta 200 daler silvermynt till kyrkan och hospitalet eller socknens fattiga och stå en söndag på pliktbanken utan att få lösa sig, och sedan skall han offentligen skriftas och avlösas; orkar han ej botum, så plikte med kroppen efter straffordningen. Den som enkelt hor bedriver skall stå tre söndagar efter varannan på pliktbanken och ingalunda få lösa sig därifrån med penningar.

5 § Vid uppenbara skriftermål skall prästen varna folket att icke vara så obetänkt och förebita den botfärdige syndaren det han kyrkoplikt utstått och sig således för Gud ödmjukat haver; gör det någon, skall han därför tillbörligen näpsas och av världslig rätt med straff beläggas.

Kap. 10 Om bann.

1 § Ehuruväl Vi Våra undersåtar emot allehanda missgärningar, laster och odygder med god lag, ordningar och stadgar således försett hava, att den processen, som till bannlysning hörer, med den Högstes bistånd ej någon tid eller fast sällan skall behövas; likväl, såsom det i första kristliga kyrkan haver varit brukligt, så är ock nödigt, att vid någon sådan händelse i Vårt rike Guds kyrka och församling, vilkens uppsikt, vård och försvar av Gud Oss anförtrott är, må veta, huru därmed skall förhållas, är om bann således stadgat, som följer.

Bannlysningsprocessen

2 § Prästerna skola troligen undervisa sina åhörare om himmelrikets nycklars rätta kraft och verkan efter Guds ord och huruledes de, som genom obotfärdighet ifrån Guds församling stängas, sätta sig uti största våda och fördärv så till sin eviga som timliga välfärd; fördensku skola de, såsom trogna själasörjare, icke allenast i gemen straffa synden utan ock, när någon av åhörarna uti en uppenbar och alla vederlig synd och last sig förhärdat, som förtörnar Gud och uppväcker förargelse, men är likväl av den beskaffenhet, att syndaren icke strax kan därför lagföras (ty uti de mål, som klar lag är uppå, bör strax förfaras efter lag inför världslig domare), då skola de efter Kristi befallning första resan uti enslighet syndaren sina brott förhålla, och där sådant intet vill hjälpa, taga andra resan till sig två eller tre gudfruktiga och förnuftiga män av församlingen och i deras närvaro förmana syndaren ånyo till omvändelse. Skulle han ändå icke vilja bättra sig, då give kyrkoherden sin biskop och konsistorium sådant tillkänna, vilka skola stämma syndaren inför sig, och honom allvarligen förmana, och, där han sig intet heliga nattvardens bruk och andra kyrkans friheter, vilket kallas det mindre bann. Framhärdat han ändå uti synden, då skall kyrkoherden giva det biskopen och konsistorium ånyo tillkänna, och de strax låta Oss eller Våra domhavande veta hans missgärning och obotfärdighet, på det prövas må, om en sådan syndare igenom världsligt straff på sätt och vis, som han förtjänar, icke kan drivas till bättring. Avstår han ändå intet med synden, då må omsider hans kyrkoherde, sedan sakens sannfärdiga beskaffenhet är Oss först och förut vorden kungjord, och han, uppå biskopens och konsistorii befallning, har tre söndagar å rad lyst honom till bättring, upptäckt hans fel och förmanat församlingen att bedja Gud för honom, alledes avsöndra en så förhärdat och obotfärdig syndare ifrån Guds församlings gemenskap och uppenbarligen av predikstolen bannlysa honom på efterföljande sätt:

Efter det N. haver gjort en sådan synd, som är uppenbar, N. ock därmed uti vår församling stor förargelse åstadkommit, är ock nogsamt vorden förmanad, men bjuder likväl ingen bättring till, utan tredskas och framhärdat i sin ondska; ty sätter jag honom nu, efter Herrens Jesu Kristi befallning och predikoämbetet betrodda fullmakt, i bann, skiljande honom ifrån den heliga kristliga kyrkans delaktighet, och bindande honom i hans synd, till dess han sig besinnar, ödmjucar, bekänner och bättring tillbjuder.

3 § Den, som igenom denna större bannlysning varder satt utom Guds församlings gemenskap, skall ock vara utesluten ifrån alla samkväm och umgänge med annat folk, förutom sin hustrus, barns och tjänstehjons. Om någon därutom, som vet att han är bannlyst, honom härbärgerar, eller med honom äter och driver, den skall stå uppenbar skrift; dock må man med honom handla och vandla i köp och byten, men icke som med en kristen broder.

4 § Sitter någon längre i bann än ett helt år och emellertid själasörjarens förmaning alledes föraktar och i sin obotfärdighet framhärdat, då skall han förvisas riket. Giver Gud nåden att den bannlyste gör sann bot och bättring, då skall han ofördröjligen till uppenbar skrift och kyrkans friheter tillåtas.

5 § Varder den, som uti bann sitter, dödssjuk och ångrar sina synder, begärande Herrens nattvard, så måste själasörjaren honom det icke förmena dock med förbehåll att han skall stå uppenbar skrift, ifall han kommer till hälsan; men dör den bannlyste i sin obotfärdighet, skall han icke av någon präst eller uti kyrkogård begravnen varda.

Bannlysning av okänd

6 § Det missbruk måste avskaffas att bannlysa någon, där fuller gärningen kunnig, men själva syndaren obekant är, såsom uti tjuveri, rov och mord; utan församlingen bör i slika fall av predikstolen förmanas att röja syndaren, om han är någon av åhörarna bekant, eller ock att bedja Gud, det ha må uppenbaras.

Kap. 11 Om Herrens nattvard.

Nattvardens betydelse

1 § Det huvudstycket om Herrens heliga nattvard skola predikanterna med största åhåga uti församlingarna lära sina åhörare rätteligen förstå, vad det är, samt vad nytta dess rätta bruk med sig haver, och däremot, vad för själavåda är vid dess missbruk och förakt, på det åhörarnas hjärtan må uppväckas till att ofta och åtminstone tre eller fyra resor om året gudligen bereda sig värdeligen att undfå och anamma detta heliga sakramentet till trons styrka och sina själars eviga salighet; om vilken beredelse, och varuti den består, åhörarna ofta och troligen skola underrättas.

2 § Den som motvilligen sig över är och dag ifrån Herrens nattvard håller skall anses och tilltalas som en okristen, emot vilken må förfaras på det sätt som här ovanför om uppenbar skrift och bann förmält är; med mindre en vore fallen uti någon sådan rättgång, att han därför ej kunde med gott samvete härtill träda och tillåtas, eller ock ens samvete vore av någon sådan anfäktning besvärad, att det ej vore rådligt släppa honom därtill, förrän han genom bättre undervisning föres till rätta igen.

Förmaning till försonlighet

3 § Predikanterna skola esomoftast lära och förmana sina åhörare att fly allehanda tvist och tråtor och befrita sig om vänlighet och en kristlig kärlek samt försonlighet med deras nästa, underrättande dem, huru nödigt det är för den, som vill visa en sann bot och bättring, sedan han haver brutit sin nästa emot och med ord eller gärning tillfogat honom skada till hans synd, avbeder densamma hos honom, som skadan lidit haver, och, så mycket möjligt är, honom tillfredsställer och försonar.

Villkor för nattvardens begående

4 § Om de, som äro stadda i någon sådan rättgång, som kan uppväcka och förorsaka bitterhet och fiendskap, enständigt begära att gå till Herrens nattvard, må det dem icke förvägras, såfram de efter noga tillfrågan och behörig undervisning kunna tryggeligen betyda, att de intet ont hava emot deras vederparts person, utan lita på sin oskyldighet och goda sak, vilken de, utan all vrede och hämndgirighet, hemställa domarens rättvisa omprövande. Sammaledes om någon råkar i ovänskap med en oförsonlig människa, vilken han alla kristliga medel till försoning tilljudit haver, men därmed intet kunnat uträtta, må han ock bliva delaktig av det heliga sakramentet, om han hos sig själv finner, att han det med gott samvete kan anamma.

Missbruk av nattvarden

5 § Herrens nattvard skall ingen missbruka till att därmed betyga sig vara oskyldig till något brott, som honom förevites, mycket mindre till någon förpliktelse, därmed att stadfästa något löfte, det vare i äktenskapsmål eller annat.

Utestängande från nattvarden

6 § Ingen präst skall för någon sin egen eller sina anförvarters och anhörigas saks skull, vad namn den ock hava kan, avstänga någon ifrån Herrens nattvard: men de, som ligga i några grova synder, skola fliteligen och ofta förmanas, att de sig bättra och hålla sig ifrån Herrens nattvard, så länge de leva i obotfärdighet; och om de ingen bättring göra, skall med dem således förfaras, som ovanför om bannlysning förmält är.

7 § Detta heliga sakramentet skall utdelas, så ofta församlingens ledamöter det åstunda och uti de stora och må ingen präst uppskjuta och därmed anstå låta intill de stora årshögtider och böndagarna.

Tid för nattvarens utdelande

8 § När Herrens nattvard skall begås, måste kyrkovärden eller klockaren frambära så många oblater och så mycket vin, som behöves, vilket sättes på altaret, förrän instiftelseorden och Fader vår däröver läsas.

Oblater och vin

9 § Predikanten skall på predikstolen bedja Gud för skriftefolket och Herrens bords gäster, att de må värdeligen begå den heliga nattvarden, jämväl då och förut vid skriftermålet förmana dem, att de väl skickade, med kristligt betänkande, största gudaktighet, sannskyldig tro, vördnad, saktmodighet, sedighet och nykterhet framträda till den heliga nattvarden och sedan undfly allt förargligt sällskap, dans, dobbel, kort- och tärningsspel, samt annat slikt, som förstör andakten och ohelgar sabbaten. Skulle någon vara så obetänkt och ogudaktig, att han drucken, oskriftad eller av prästen för skäliga orsaker varnad att hålla sig därifrån, kommer likväl fram och vill tränga sig därtill, då skall densamme ifrån altaret avvisas och vara förfallen till uppenbar kyrkoplikt, samt etthundra daler silvermynts böter till kyrkan och de fattiga; den som icke orkar botum, bör plikta med kroppen, som straffordningen förmår.

Bön för nattvardsgästerna

Ovärdig nattvardsgång

10 § När prästen efter förrättad predikan har sjungit eller, om tiden så fordrar, läst instiftelseorden för altaret, klädd uti vanlig skrud och prydnad, så skall han med all vördning hantera de helgade håvor och noga tillse, att kommunikanterna bliva därav delaktiga, upprepar för var och en person de vid brödets och vinets utdelande brukliga orden, och så lagande, att vinet icke utdelas före brödet eller någotdera bliver utelåtet. Han skall ock giva noga akt därpå, att oblaterna utav vårdslöshet icke fällas ned på jorden, eller vinet utspilles; och om någon präst bliver så skälvhänt, att där är fara vid, så måste han bruka någon annan prästman i sitt ställe att förrätta gudstjänsten vid altaret. Räcker det vinet eller brödet intet till, som i begynnelsen välsignades, då skall prästen åter, med instiftelseordens läsande i tysthet välsigna det, som ånyo på altaret bäres, och vad som överbliver, skall förvaras och noga uppsikt havas, att icke något av sådana överlevor till vidskepelse bliver brukat.

Nattvarens utdelande

11 § Ingen skall vara tillåtligt att gå ifrån den församling, uti vilken han bor, och till vilken han hör och låta skrifa sig samt anamma Herrens nattvard uti en annan, och av vad präst han helst vill; utan det skall ske av församlingens ordinarie kyrkoherde eller capellan: men uti nödfall stånde var och en fritt att söka den präst han vill och honom är närmast.

12 § Herrens högvärdiga nattvard skall begås i kyrkan och icke hemma i husen, utan för sjukdoms skull eller särdeles viktig orsak och i nödfall. Folket skall ock tillsägas att intet gå utur kyrkan förr, än den heliga nattvarden är hållen och gudstjänsten med välsignelse slutet; såfram icke någon av dess skäligare orsaker bliver därtill föranledd eller för opasslighets skull icke förmår ändan avbida.

Plats för nattvarens begående

Kap. 12 Om allmänlig bön och litanian.

1 § Folket skall såväl uti predikningarna som vid barnaläran undervisas om en rätt sannskyldig böns egenskap, kraft och nytta, samt förmanas dagligen att åkalla Gud hemma uti husen såväl som allmänligen och enhälleligen i församlingen, att hava böner, förböner och tacksägelse för alla människor, konungar och all överhet, och bedja om allt det, som både den timliga och eviga välfärden befrämja och däremot all skada, olycka och bedrövelse avvärja kan.

Undervisning och förmaning till bön

Bönens form

2 § Med de allmänna och i församlingarna brukliga böner förhålls härefter, såsom härtill varit vanligt; och have ingen makt av eget godtycke något däruti att förändra: men när så fordras, att någon ny bön skall författas och till en viss tid brukas, då bör ärkebiskopen tillika med consistorium ecclesiasticum efter Vår befallning henne på ren svenska med gudliga ord förutan prål och vidlyftiga omsvep sammansätta och Oss tillhanda sända, då Vi vilja densamma överse låta och sedan till stiften skicka att brukas i församlingarna. När bön hålles i Guds församling, skall det ock ske förutan långt förtal, och folket med få ord till andakt uppväckas. Litanian skall åtminstone en gång om veckan läsas.

Böneringning

3 § Ut i städerna skall på alla söckendagar klämtas om morgonen klockan tio och om aftonen klockan fyra; sammaledes på landet var morgon och afton, som härtill varit vanligt, och folket därigenom påminnas att bedja om välsignelse till deras förhävande, och att Gud ville bevara överheten, förläna frid och rolighet och en salig ändalykt.

Kap. 13 Om kyrkosång.**Psalmer**

1 § Ut i församlingarna skall man också lova Gud med sång, spel och musik. De psalmer, som härtill varit brukade och uti Uppsala-psalmboken äro införda, skola ock härefter vid gudstjänstens förrättande sjungas; där ock några andra, av gudliga och lärda män författade, befinnas vid överseendet komma överens med Guds ord och trons renhet samt tjäna till andakt och uppbyggelse, må de jämväl tryckas och vid gudstjänsten brukas.

Kyrkomusik

2 § Musiken på orgel eller med andra instrumenter måste intet så långt utdragas, att församlingen därav i sin sång bliver hindrad att lova Gud med egen röst, vilket bör ske ordentligen och samdräkteligen, varken för hastigt eller för långsamt; varuppå kyrkoherden äger inseende hava. Ifrån fastlagssöndag intill påskdagen innehålles med all musik.

Kap. 14 Om högtids- och helgdagar.**Helgdagar**

1§ § Såsom sabbaten, som nu är söndagen hos oss, bör efter Guds lag helgas, så skola ock dessutom efterskrivna högtider, nämligen jul-, påsk- och pingstdagarna behållas och firas på sätt och vis, som härtill vant varit, och folket förmanas sig kristligen och väl därtill att bereda; desslikes nyårs- och trettondedagen, Kristi himmelfärdsdag, kyndelsmässan, Marie bebådelse och besökelse- dag, Johannes döparens, S:t Michaélis- och allhelgonadag jämväl alla apostladagar; dock så, att folket i städer och på landet må uppå apostladagarna driva deras handel ochandel samt annat lovligt arbete, sedan gudstjänsten är förrättad.

Förbud mot bröllop på vissa högtidsdagar

2 § På stora högtidsdagar, såsom förste dag jul, påsk och pingst, må inga bröllop hållas; men om någon för särdeles skäls och orsakers skull vill i fastan gifta sig, bör sådant icke vägras, allenast det sker i stillhet och utan allt brudbång. Vigringar och bröllop böra icke heller tillåtas emellan predikningarna på sön- och högtidsdagar.

3 § När någon högtidsdag infaller på söndagen, avhandlas alltid i högpredikan högtidens evangelium, och det som till söndagen förordnat är förklarar i aftonsången uti städerna och fredagen näst därefter på landet: men om en apostladag faller på söndagen, skall söndags evangelium predikas i högpredikan och helgdagens i aftonsången.

4 § Om fri- och torgmarknader infalla på någon söndag eller högtidsdag, skall marknaden uppskjutas till den nästföljande dagen och folket av predikstolen förmanas redligen att handla och vandla med varandra.

Uppskov med marknader

5 § Om Marie bebådelsedag infaller i dymmelveckan, skall han sättas på palmlörda- gen; men infaller han längre fram skall han hållas tredjedag påsk.

Marie bebådelsedag

6 § När årsloppet så medgiver, att Dominica VI. Epiphaniás infaller, förklaras evangelium om de tio jungfrur, som eljest på Dominica XXVII. Trinitatis plägar predikas. Dominica VII. Trinitatis predikas i högpredikan om Kristi förklaring och söndags evangelium avhandlas i aftonsången; men evangelium om yttersta domen predikas alltid söndagen näst före adventet.

Kap. 15 Om trolovning och äktenskap.

1 § Alldenstund äktenskapssaker äro av den beskaffenhet, att de dels under världslig, dels andlig rätt lyda; fördenskull, till att förekomma all oreda som sig förorsaka kunde av de på en och annan sida infallande tvivelsmål, vilja Vi dessa ärenden på följande sätt åtskilja, så att under världslig dom hörer:

1. Vem sig å naturens vägnar gifta må eller intet.
2. Om någon tvist uppkommer, vilken rätta giftoman är, eller ock densamme missbrukar sin makt och myndighet.
3. När tvist bliver om själva trolovningen samt gåvorna.
4. Att rannsaka och döma över själva gärningen, där någöndera parten av trolovade eller gifta förmenas hava sig försett med hor eller lönskaläge.
5. Om trolovade personers sammangång under fästningstiden, när de varda oense, och endera därtill nekar.
6. Vad rättighet de barn äga till att ärva fader som födas i fästom.
7. När skillnad sker i äktenskapet, vem som bör förse de barn som bägge föräldrarna kännas vid och vad vars och ens giftorätt är uti boet som skall skiftas. Över ovantalda och flera andra slika världsliga mål äger världslig rätt att rannsaka och döma: men likväl må parterna dem i domkapten först angiva och där försökas, om en god och vänlig förlikning kan ingås uti de mål som kunna och böra förlikas.

Däremot äger biskopen och domkapitlet att rannsaka och döma över efterskrivna mål; såsom

1. Att räkna huru nära skyldskapen och svågerlaget är, när därom tvivlas, och de som äro förvanta varannan äga vilja.
2. Huruvida trolovning och äktenskap med gott samvete må byggas och upplösas.
3. Huruvida ovillkorlig trolovning binder, när bägge delar vilja åtskiljas.
4. Huruvida trolovningen upplösas kan, när de trolovade varannan hävdad hava.
5. Med vad skäl fästning eller giftermål, utom hor, skiljas må.
6. Sammaledes när äkta folk må skiljas till säng och säte.
7. När den brottsliga delen, som för hor ifrån sin äkta maka skiljes, må tillåtas sig att gifta och med vem.
8. När den som bliver övergiven av sin maka må träda i äktenskap; med vad mera som egentligen rörer Guds ord och samvetet samt de mål varom ej finnes stadgat i världslig lag, vilka intet angå föräldrars och gifta personers rätt och giftorätt i gods och penningar.

2 § Prästerna skola om äktenskapsmål undervisa sina åhörare i gemen, och särdeles dem som sig i äkta stånd vilja begiva, av vad vikt och värde äktenskapsbandet är och

huru man och kvinna uti mot- och medgång, i trofast kärlek och sämja skola be tillsammans och vara varannan till råd, tröst och bistånd.

3 § De skola ock taga sig till vara, att de intet trolova eller viga någon emot lag och Våra stadgar. Missbrukar någon sitt ämbete och viger sålunda personer tillsammans, vilka icke lovligt är att binda äktenskap, så skall han, efter som Vårt därom utgångna plakat förmår, spisas med vatten och bröd i fängelse en månad och sedan förvisas landet.

4 § Äktenskapet skall begynnas med bön och åkallan om Guds nåd, bistånd och välsignelse samt med gott och moget betänkande och vederbörandes råd och samtycke; men icke av lättsinnighet, lösaktighet, fylleri eller annat sådant.

5 § Så skall ock varken man eller kvinna gifta sig, förrän de äro komna till laglig och mogen ålder.

6 § Vill en mansperson träda i äktenskap och äger föräldrar i livet, då bör han förut intaga deras råd och samtycke: sönes det någon, då skall han, sedan saken i konsistorium varit angiven, och alla medel till förlikning försökta, förvisas till världslig rätt, och föräldrarna vara pliktiga att säga sina skäl; och om de efter noga beprövande gillas, äger sonen föräldrarna åtlyda. Med dotter och mö skall förhållas efter Sveriges lag och privilegierna. Föräldrar och förmyndare skola icke missbruka denna sin myndighet och antingen för sin egen fördel eller andra fåfänga orsaker barnen till deras stora skada och fara uppehålla och förhindra ifrån ett lagligt och ärligt äktenskap; fast mindre tvinga dem att gifta sig med den de ej hava vilja, evad för skäl eljest till giftermålet synas styrka. Där sådant händer, skola barnen det sina själasörjare och andra förståndiga tillkännagiva, och desamma beflita sig all därav befarande oreda med fog att förekomma. Hjälper det intet, då må saken i domkapitlet angivas, som efter noga rannsaking måste med råd och förmaning komma till den parten till hjälp, som lider men och orätt. Kan ändå därmed intet uträttas, så förvises saken till världslig rätt och där skiljes dem emellan.

7 § De som med hordomslast sig förbryta må ingalunda bygga äktenskap med varandra, varken medan den oskyldige maken lever eller efter hans död.

8 § Giftermål mellan främmande religionsförvanter måste flitigt avrådas, dock bliva de icke alldeles förbjudna för hoppet om deras omvändelse till vår lära, och när de ingås med sådana villkor, som Våra stadgar påbjuda.

9 § Vi vilja ock för god ordning samt andra viktiga skäl äktenskap emellan syskonbarn så hädanefter som här till för Våra undersåtar hava förbjudet.

10 § Ingen må trolovas emot sin egen fria vilja och vederbörandes samtycke. Icke heller skall någon trolovning hållas, där icke tvenne ärliga och trovärdiga vittnen av mankön, en å vardera sidan, förutan föräldrar och förmyndare, äro närvarande. Ingen omyndig och stadd under annans våld skall hemligen förlova sig, varken skriftligen eller edligen: gör det någon, vore sådant ogilt och plikte för brott sitt. Samma lag vare med de trolovningar, som ske med någon som mycket drucken är och det sedan ångrar.

11 § De som intet kunna råda sig eller de sina skola i tid låta deras själasörjare förnimma, när de eller deras anhöriga vilja trolovas, att han må varna dem för de hinder som dem till skada av skyld- eller svågerskap kunna i vägen ligga; och skall ingen trolovas, som icke kan Lutheri catechismum och haver begått Herrens nattvard.

12 § Trolovningar skola ske med klara och tydliga ord med eller utan villkor; när nu bägge därtill säga ja förutan räddhåga eller tvång samt giva varannan handen, så är trolovningen förrättad, antingen där gives gåvor eller icke.

13 § Om de trolovade varannan hävda, så är det ett äktenskap, som med kyrkans band fullkomnas skall. Undandrager han sig vigseln, då förklaras hon för hans hustru, och have så den ene som den andra att undfå hos världslig rätt vad lag förmår.

14 § Om någon lockar en mö till lägersmål under äktenskapslöfte, då skall han efter Guds bud vara förpliktad att taga henne till äkta och icke övergiva henne. Nekar han till löftet och icke kan bringas till förening, då förvises han till världslig rätt att där på behörigt sätt sig befria. Tillstår han löftet och dock motvilligen övergiver henne, då njuter hon lika rätt som en trolovad fästmö, och han straffas som den där utan sak en sådan övergiver: dock, om han icke ännu är kommen till mogen ålder, utan står under föräldrars eller förmyndares väld, bör han intet så högt strängas till äktenskapet, med mindre föräldrarna vilja det samtycka.

15 § Trolovningar med villkor må tillåtas, allenast de med Guds ord, naturlig och världslig lag äro likmätiga; och skall ingen till äktenskapet tvingas, så länge bemälda villkor icke fullkomnas, och medan de ännu stå, have ingendera parten makt trolovningen att rygga och sig med en annan förbinda: men om de trolovde varannan hävda, måste äktenskapet fullbordas, antingen villkoren äro fullgjorda eller intet.

16 § Där någon trolovar sig med tvenne, då vare den första trolovningen gill, fastän de i den senare och icke i den förra varannan hävdat hava, såframt den förra vill den otrogne äga; förutan det straff världslig lag honom pålägger: men vill den förra intet äga den ostadige, då blive han med den senare vigder.

17 § Folket skall förmanas att intet lätteligen ingå några villkorliga och till lång tid anstående trolovningar; jämväl varnas för otidigt sängelag och avrådas samt av vederbörande hindras att hålla hus och bohag tillsammans, intill dess vighningen är förrättad.

18 § Förrän bröllopet hålles, skola prästerna för alla som äktenskap vilja fullborda av predikstolen lysa tre söndagar å slag i den församlingen, där bruden tages, med bägges deras namn och tillnamn: men där en bliver av överheten i något hastigt ärende utskickad eller ett oförmodligt uppbrott sker emot rikets fiender, och någon vill före sin avresa låta äktenskapet vinna sin fortgång, må alla tre lysningarna väl ske på en gång och det utan åtskillnad på en sön- eller annan helgdag; vilket ock bör förstås om fästman, såväl som ock om fästmö, som ligger på sotesäng.

19 § Om någon obekant person vill låta lysa för sig, skall det ej ske, förrän han prästen framter säkra bevis om sitt leverne och sina villkor; eller några tillstädesvarande vissa och trovärdiga män därom kunna vittna. Prästen är att enskylla, om han i ovissa eller tvivelaktiga fall dröjer med lysningen, till dess han rådför sig med sin prost, om eljest domkapitlet är något fjärran därifrån. Försummar han detta och varder förledd till att viga dem tillsamman, vilkas äktenskap sedan bliver klandrat, då skall prästen för sitt förseende tillbörligen näpsas: men är saken klar, och han själv ej haver något tvivelsmål därom, då må han utan förfrågan saklöst lysa. Om någon med falskt vittnesbörd honom besviker, skall sådant ställas under världslig dom.

20 § Kvinns personer, som låta lägga sig av deras brudgummar före bröllopsdagen, skall en prästman, om deras förseende eljest är uppenbart, intet viga med annan brudhederän den som Våra stadgar eller vanlig plägsed tillåter. Den som är hävdad av

sin fästman, och sådant är ännu okunnigt, men understår sig likväl att bruka kyska brudars skrud, skall böta till kyrkan två daler silvermynt.

21 § Vigseln förrättas med de böner och sånger, som uti handboken finnas införda; och om prästerna därvid hålla något förtal, skola de göra det korteligen.

22 § Om någöndera av brudfolket, av prästen i vigseln tillspord, uppenbarligen nekar att vilja leva i äktenskap med den som föreställes, då skall prästen till vidare besked med vigseln innehålla.

23 § De ceremonier som antingen efter Våra förordningar och stadgar eller lovlig sedvana vid bröllop pläga brukas, må ej förändras eller förnyas; dock skola prästerna, såsom de andra med skicklighet föregå böra, å ämbetets vägnar avråda bröllopsfolket ifrån all överflödighet, såväl uti Guds gåvors tillredning som deras nyttjande, jämväl ifrån allt oskick med dryck och sorl.

24 § En änka bör sörja sin avlidne make ett helt och en änkling åtminstone ett halvt år, förrän de träda i nytt gifte; och skall härmed alla präster förbudet vara vid förlust av deras tjänst att viga någon änkling eller änka, den de icke förvisso veta hava avvittrat sina barn.

25 § Ingen brudskara må komma till kyrkan med trummor, skjutande och varjehanda otjänligt buller; sker det, då skola sådana plikta efter stadgan.

26 § Om någon vill göra jäv eller förbud på äktenskap, skall han giva sådant den kyrkoherden tillkänna, varest bruden bor, uti två eller tre ärliga mäns närvaro; och tage den som däri talar, om det honom själv angår, strax stämning på den som jävas emot: men talar han å en annans vägnar, då söke kvarstad å vighningen att därmed förbehålla andra vederbörande deras rättighet och sätte borgen för omkostnaden, som igenom sådant inkast för brudfolket förspilles; och om hans talan prövas ohemul, plikte efter lag.

Kap. 16 Om skillnad i trolovningar och äktenskap.

1 § När någon söker skillnad i trolovning eller äktenskap, bör han först giva sig an hos biskopen och kapitlet, där hans vederpart bor, och de vinnlägga sig om att förmå parterna till förlikning: men om det ej vinnas kan, hänvisas de till världslig rätt där att rannsakas och dömas om själva gärningen, varutur skälet till skillnaden sökes. Sedan skall klaganden stämma sin vederpart till domkapitlet, varest alla äktenskapsskillnader ordentligen böra ske. Vill den brottsliga parten förfallolös sig ej inställa, när han är vorden stämd, då framter den oskyldige världsliga domen, varigenom den andra sakfälld är, och då fortfar biskopen med skillnaden såsom uti en klar och ostridig sak. Men om den delen som klagat haver sig ock med hordom försett emot sin maka som påklagas, eller ock den oskyldiga parten haver hävdadt den andra, sedan dess brott honom eller henne bekant var, må de ej skiljas. Ingen, varken trolovad eller vigd, have makt efter egen vilja och godtycke att skilja sig från varannan.

2 § Skillnad i trolovning tillåtes för efterföljande orsaker:

1. När någon är tvungen att trolovas, och sin fästekvinna efter trolovningen intet hävdar, ej heller på annat sätt, när densamma är utan tvång, sitt fria beviljande med de ord eller gärningar betygar, som fullt samtycke kunna bevittna.

2. När ett oförsonligt hat och illvilja emellan de trolovade sig yppar av någon orsak, som de bägge ej hava vetat utav, då de trolovades, och illviljan varken genom tillbudet förlikning och gott folks medlande eller världslig näpst biläggas och rättas kan.
3. Om otuktig beblandelse eller någon grov missgärning före eller efter trolovningen av endera parten begången är, den oskyldige alldeles oveterligen, varigenom den brottslige ära, goda namn och rykte förklenas, eller ett roligt umgänge dem emellan hindras och förspilles.
4. Smittsamma och obotliga sjukdomar, varmed den ena delen hemligen varit bekajad, förrän de trolovades, eller ock där efteråt råkat uti, såsom spetälska, fallandesot, vettlösa, raseri, pocker av lösaktighet, vederstyggliga och stora fel och lyten, som städse kunna hindra en att bruka sin hantering och näring.

3 § Uti ovanbemälda mål skola biskopen och kapitlet icke finnas svåra skillnaden att bevilja; ty om de varit bägge delarna kunniga, den tiden trolovningen skedde, hade visserligen den ena parten, som är fri för sådana besvär, sig annorledes betänkt och med trolovningen haft fördrag: men där bägge parterna, oaktat de sådana omständigheter om varannan veta, ändå vilja bliva tillsamman, måste det dem icke förvägras, undantagande smittsamma sjukdomar, då en behörig tid sättas skall, på vilken må försökas, om sjukdomen botas kan, var ock icke, skall trolovningen upphävas.

4 § Den som utan skäliga orsaker sin trolovade maka övergiver skall förbjudet vara att bygga äktenskap med en annan, intill dess han eller hon sig med den övergivna haver förlikt och densamma försonat.

5 § Om någon efter trolovningen egenvilligt reser ifrån sin fästmö och emot hennes samtycke bliver länge borta, må henne tillåtas att gifta sig med en annan; dock skall hon först giva sig an hos biskopen och konsistorium.

6 § Uti äktenskapet tillåtes ock skillnad, när man eller kvinna vid världslig rätt såväl av andra skäl som egen bekännelse beprövas hava under varande äktenskap beblandat sig med någon annan och hor bedrivit, och den oskyldiga parten intet vill låta sig försona; på vilken händelse de av biskopen och kapitlet skola åtskiljas således, att den oskyldige säges fri ifrån äktenskapsbandet och får begiva sig i ett annat giftermål, vilket den brottslige däremot skall förbjudas, så länge den obrottslige bliver ogift: men huruvida densamme sedan må gifta sig eller ej, det lämnas till konsistorii omprövande.

Vid äktenskapsskillnader brukas följande formulär:

Emedan N. genom klara bevis och egen bekännelse noggsamt kunnigt är, huruledes denna din maka N. med hordomslast emot Gud och hans heliga bud sig försett och därmed all äktenskapsrätt emot dig förverkat haver; ty säger jag dig på Guds och hans heliga ords vägnar fri, ledig och lös ifrån honom (henne) till annat giftermål, när och var som helst dig själv synes och Gud råd förelägger.

7 § Äktenskapet kan ock skiljas, när någon förnimmer sin brud varit kränkt av en annan före eller efter trolovningen, såframt han icke kan övertalas att förlåta henne dess brot: men hävdar han henne, sedan hennes fall är honom vederligt, då skall han henne behålla. Likaledes förhålles med manspersonerna, där hon som förlovad är vill och kan övertyga fästmannen, det han efter trolovningen haft olovligt umgänge med någon och således vist sig emot henne otrogen.

8 § Uton hordomslast åtskiljes äktenskapsbandet, när en utan tvång och rätta skäl av ondska och illvilja övergiver och förlöper sin äkta maka, förblivande utrikes uti det

uppsåt och mening att ej mera bo och bygga hjonelag med densamma eller bveisar den plikt, hjälp och bistånd, som äktenskapsståndet fordrar; då skall den övergivna av världsliga domare offentlig stämning på den avvikne begära och i lika måtto av domkapitlet, att han av predikstolen i sin sockenkyrka och hela prosteriet må stämmas. Om han efter den i stämningen föresatta tidens förlopp sig intet inställer, söker den övergivne biskopen och kapitlet och varde skild vid den förymde: men övergiver någon sin maka och bliver dock kvar i riket och däröver klagas, måste den världslige domare göra sitt ämbete ock skaffa den övergivne rätt.

9 § Deras äkta makar som för sin kallelses skull i krig, köpenskap eller andra nödiga beställningar till sjöss eller lands lång tid borta bliva och ingen underrättelse om sig giva kunna, skola med tålmod förbida deras hemkomst; låtande emellertid om dem som tjäna till lands eller på skeppsflottan söka i krigs- och båtmansrullorna och om andra, varest vån är att få säkraste kunskap. Är den möjlig att bekomma, då skrives av domaren och kapitlet till honom jämte begäran till den ords överhet, där han vistas, att honom må tillåtas begiva sig hem till sin maka. Är han i livet förfallolös och ändå efter undfången påminnelse ingalunda komma vill, då må den övergivna träda i annat giftermål, sedan ett år är förflutet, efter den i stämningen föresatta termin, jämte föregången vederbörlig rannsaking om deras sammanlevnad. Är det inte möjligt att få någon kunskap, om han är i livet, eller varest han vistas, må den kvarlämnade, sedan sju år ifrån dess bortresa är förflutna, och emellertid ingen efterrättelse om honom inkommer, ingå i annat äktenskap, där icke vissa omständigheter giva anledning att förkorta den tiden. Nu kommer den förre igen och kan med fulla eller trovärdiga skäl bevisa sig varken kunnat komma hem eller giva någon efterrättelse om sig, då träde han till sin hustru, och den senare vike, där dem ej annorledes åsämjer; och den som ledig bliver have våld att gifva sig annorstädes.

10 § Ingen må tvingas att behålla den personen, som av naturlig bräcklighet eller någon annat fel till äktenskapet och fullgörande av dess plikt är platt oduglig; med mindre samma fel är påkommet, sedan äktenskapet fullbordades, då kan det icke upplösas.

11 § När hat, vrede och bitterhet uppkommer emellan äkta folk och mer och mer tager överhanden, så att varken förmaningar, åtvarningar eller förlikningar vid högt vite kunna hjälpa, utan de i dagligt slagsmål och oläte framhärda; skall predikanten göra sin högsta flit att förnimma orsaken till samma oenighet, och om endera eller bägge finnas brottsliga ställa dem för ögonen huru illa de av djävulen äro besnärda, att de träta och slitas med sitt eget kött och således fördärva sig själva inbördes. Om därmed intet uträttas, skola sådana stämmas till domkapitlet, och saken där tillbörligen rannsakas och förhöras. Vill icke heller det hjälpa, då angives det för världslig rätt, att de efter omständigheterna och personernas villkor antingen med fängelse eller på annat sätt må avstraffade varda. Försummas detta, då giva domkapitlet det Våra hovrätter tillkänna, vilka skola tillhålla vederbörande sådant med behörigt eftertryck att förrätta. Om ock den dem övergångna allvarliga näpst intet kan uträtta, utan bägge eller endera parten framhärda uti sin ondska, ilskefulla och slemma leverne, skola de på en tid skiljas ifrån varandra till umgänge, säng, bord och hemvist. Emellertid hålles bön i församlingen, att Gud ville dem omvända och leda in på den rätta vägen igen. Bättra de sig ändå intet, då skola de brottsliga namngivas och lysas en och annan gång till bättring och på sistone bindas i sina synder.

12 § Där några tredska och motvilliga finnas, som gå och driva i samma härader och stift, varest de sina makar hava övergivit, eller mannen bortdriver hustrun och sitter själv kvar hemma och utnyttjar bægges deras egendom; så skall predikoämbetet sådana, om de efter föregången rannsaking och varning sig icke bättra, ifrån

församlingen utesluta; dock alltid aktande den process, som därom tillförene är beskriven. Prästerskapet söke ock i slika fall världslig rätts bistånd, att sådana vrångvisa och ostryga tillbörligen må näpsas och till lydnad hållas.

Kap. 17 Om sjukas och fångars besökning.

1 § Predikoämbetet skall både med lära och leverne underrätta sina åhörare, huru högt det angeläget är, att de beflita sig om kristliga kärleksverk, ibland vilka de sjukas och anfäktades besökande, tröst och skötsel icke äro de ringaste.

Kristliga kärleksverk

2 § Prästerna skola ock själva vara villiga och redobogna att besöka de sjuka, när de få sockenbud, och må därifrån ingalunda undandraga sig, med mindre de äro i sotsäng eller bevisa en fullkomlig ogörlighet. Befinnes eljest någon hava uteblivit av vårdslöshet och försummelse, då plikte han första och annan gång med hälften av allt sitt underhåll det året till kyrkan; och om han tredje resan därmed beträdes, skall han alldeles avsättas. De skola ock ofta okallade besöka de sjuka, särdeles de fattiga, och av ett kristligt uppsåt dem tröst och tjänst tillbjuda.

Sockenbud

3 § Eftersom prästerna icke kunna strax få veta, när en eller annan bliver sjuk, skola de förmana folket av predikstolen att giva sådant tidigt tillkänna, medan de sjuka kunna ännu någon reda för sig göra; ty den tjänst, som prästen med ordet och sakramentet skall bevisa den sjuke, kan eljest intet komma honom till någon nytta, tröst och rättelse. De skola också hos de enfaldiga betaga den fåfånga och fåkunniga inbillningen, att sjukdomen förökas, eller ock den sjuke dör dess snarare, om prästen i god tid kommer till honom; visande dem utav Guds ord, att han får därav bättre styrka och mod både till kropp och själ. Försummar någon åhörare i städer eller å landet att kalla sin själasörjare i rättan tid till sig och dör således bort förutan skriftermål och Herrens nattvards delaktighet, då är prästen utan skuld.

Sockenbuds betydelse

4 § Deras omvändelse och bättring, som föra ett ogudaktigt och överdådigt leverne och falla uti en hastig sjukdom och anfäktning, skola prästerna med all flit söka och ej övergiva, så länge livet i dem är. Giver Gud nåden, att de bekänna och ångra sina synder och begära sakramentet, skall det dem efterlåtas: men framhärda de i sin ondska, skola de intet bliva därav delaktiga. Dö de således bort i sina synder, så kungöres församlingen, hurudant avsked de tagit hava, med förmaning av Guds ord, att de taga sig deras fall och fördärv till åtvarning.

Prästens plikter mot sjuka

5 § Om någon ligger länge sjuk och intet fordrar sin själasörjare till sig, ej heller låter påskina någon sannskyldig bot och bättring, skall prästen likväl låta sig om honom vårda, tala honom till om samma försummelse och påminna honom om sin salighet och de medel, Gud av nåd därtill förordnat haver. Bliver ock någon mållös, förrän prästen kommer till honom, som tillförne haver levat gudfruktelligen, och med något tecken låter se, att han åstundar Herrens nattvard, den skall ock därav bliva delaktig; såväl som ock de, vilka hava råkat i någon huvudsvaghet, när de komma till sitt förstånd igen.

6 § Prästerna skola ock förmana dem, som sköta de sjuka, att de troligen och fliteligen det göra, icke äro för länge ifrån dem och låta dem bliva allena, besynnerligen när sjukdomen är stark och den sjuke mycket svag.

Sjukvårdares plikter

7 § När Gud straffar landet med pestilentia, och den farliga sjukdomen är inkommen i någon stad eller socken, skall folket allvarligen tillhållas att väl bereda sig och hela husen och familjerna flitigt begå Herrens nattvard, medan de äro obesmittade och vid

Pestsjuka

god hälsa. När en eller två bliva besmittade uti ett hus, då skola de andra strax gudligen och väl bereda sig till att begå Herrens nattvard tillika med den sjuke. Prästerna skola ock dessutom vara skyldiga att infinna sig, så ofta de bliva kallade till att besöka någon med Herrens nattvard uti ett besmittat hus, och dessemellan gå till de sjuka och dem med Guds ord trösta och styrka. Uti små städer och på landet bliver detta av deras ordinarie präster och själsörjare förrättat; men i stora städer lämnas magistraten och konsistorium att förena sig, vilka därtill skola förordnas.

Sjukbesök hos främmande trosbekännare

8 § Om så händer, att någon, som icke är av vår religion fordrar i sin stora sjukdom någon av våra lärare till sig, så skall han intet undandraga sig, utan gärna besöka honom och med Guds nådelöften lära, trösta och hugsvala; han skall ock beskedligen, fogligen och fliteligen, med kristligt nit och allvarsamhet bjuda till att draga honom genom sanningens ord in på rätta vägen till att tro och bekänna, det Gud vill alla människors salighet, samt att Kristus är död för alla och därför låter kalla alla syndare till sig; men ingalunda skall han bekymra honom med stridiga och djupsinniga frågor och disputeringar. Om den sjuke genom Guds nåd och den Heliga Andes upplysning antager vår kristliga lära och tro och bekänner sina synder, så skall honom intet salighetsmedel eller någon annan tjänst, som de kristtrogna här hos oss bevisas, bliva förvägrad.

Själavård för fängslade

9 § Till dem, som för deras missgärningars skull sitta fängsliga på livet eller allaredan äro dömda till döden, må icke något löst och ogudaktigt parti i fängelset insläppas; i synnerhet skall frosseri och dryckenskap hos dem icke tillåtas. Sådana präster skola ock skickas till dem, som prövas på bästa sättet kunna dem undervisa och av Guds ord trösta. Med de säkra och hårdnackade, jämväl dem, som falla i förtvivlan om Guds nåd och syndernas förlåtelse, i förskräckelse för döden eller annat sådant, skall man umgå på sätt och vis, som därom uti handboken är förmält. Därför skola ock prästerna, förrän de ordineras, göra sig väl kunniga uti samvetsmål och frågor och lära sig, hurusom de blödiga och av djävulen eller annan svaghet anfäktade, sjuka och bedrövade eller till döden dömda människor bäst kunna och böra hugsvalas. När prästerna följa fångar till döden, skola de giva akt uppå, att dem icke gives för mycket vin, så att de varda druckna och därigenom obekväma till att hava botfärdiga tankar samt bedja Gud om en salig ändalykt och sin själs eviga välfärd.

Kap. 18 Om kristlig begravning.

1 § De som kristeligen levat hava skola, när de dö ifrån denna världen, ärligen och på behörigt sätt till graven befordrade varda. Dödsfallet avkunnas på predikstolen nästföljande predikodag eller bönestund med tacksägelse till Gud, som den framlidne nådigt förlösslatt haver, samt bön om tröst för de sorgbundna. Efter de döda skall ringas i en eller flera klockor, som vars och ens stånd i förmåga av Våra ordningar tillåtet är, intet för någon vidskepelses skull, utan att därmed förkunna den dödes avgång och uppväcka kristliga tankar om dödligheten hos dem som kvarleva.

2 § Folket skall ock förmanas att rätta sig vid jordafärder och begravningar efter våra förordningar och stadgar och att skicka sig efter sitt villkor och värde, avlåtande med kostliga likkistor och svepningar; vid vilka hädanefter allenast några få av närmaste släkten och inga andra skola bliva brukade och kallade.

3 § Vaktstugor skola alldeles avläggas, och allenast några få till skiftes vaka och taga vara på liket, att intet otjänligt ty vederfares. Med likkistornas tillslutande måste varsamt umgås, när icke alldeles vissa och säkra tecken äro om dödsålet.

4 § När liken bisätts, skall det ske i stillhet utan all process och bekostnad, och inga flera följa än de som bära och eljest nödvändigt därvid kunna hava att beställa. Bryter någon häremot, böte till kyrkan 500 daler silvermynt och till de fattiga även så mycket. Intet lik skall över ett halvt år stå obegravet, där icke desto större och viktigare orsaker äro till längre förbudet att egenvilligt sätta liken i gravarna och låta dem sedan framgent stå obegravna; sammalunda att låta dem, sedan de på ett ställe äro begravna, åter på ett annat med process i graven nedsätta; alltsammans vid lika straff som ovan till förmåles.

5 § Prästerna skall och härmed allvarligen och vid straff till görande vara förbudet att resa hem till gårdarna, vadan liken utbäras dem att utsjunga eller ock någonstädes någon utfärdspredikning att göra. Fördenskull måste de som sina döda vilja låta begrava, antingen så tideligen samma dag eller, där vägen är lång och svår, dagen näst före hava liken till kyrkan, så att den ordinarie gudstjänsten och catechismi förhör därigenom intet hindras eller uppskjutes över den vanliga tiden.

6 § Om liket begravs på kyrkogården, så måste det intet först bäras in i kyrkan att stå där till dess predikan är hållen och sedan utbäras till graven, utan strax nedsätts och jordas; och därefter går man i kyrkan till att höra predikan. Begraves liket i kyrkan, då stånde det mitt för predikstolen, till dess predikan är hållen och sedan nedsättes i graven.

7 § Personalierna skola författas och lämpas efter vars och ens leverne utan vidlyftighet samt oförtjänt och fåfängt beröm.

8 § Gravarna uti kyrkan måste vara tre alnar djupa och icke upphöjda över själva golvet, folkets fria gång till hinder; de skola ock med mull igenkastas eller eljest väl tillslutas och övertäckas. Kyrkogårdarna måste väl ombyggas och väl stängda och hederligen hållas för deras skull som där vila; fördenskull åligger församlingens ledamöter var för sig att erlagga vad som till kyrkogårdsbyggnaden behöves vid straff till görande som de motvilliga vid sockenstämma skall påläggas.

9 § Nyfödda barn, som icke hava fått döpelsen för deras hastiga avgångs skull, skola njuta deras föräldrars lägerstad och prästen vara där tillstädes till att kasta mull på dem och läsa en bön.

10 § De barn som oäkta födas och mördas skola läggas avsides på kyrkogården.

11 § De av främmande religion som dö här i riket njuta fuller kyrkogård och lägerstad, men ingen skola, sång eller likpredikning.

12 § Med deras begravning, som hava fört ett ogudaktigt leverne och dö uti grova synder, skall prästen sig icke förhastna, utan det hos världslig rätt angiva, att däröver må rannsakas och dömas huru med deras begravning förhållas skall. Över självspillingar rannsakas och dömes i lika måtto vid världslig rätt.

Kap. 19 Om predikoämbetet.

1 § Ingen må träda till predikoämbetet, som icke är lagligen och ordentligen kallad och begärd och av sin biskop eller superintendent skicklig befunden, godkänd och vigd.

**Villkor för inträde i
prästämbetet**

**Egenskaper
Kunskaper
Ålder**

2 § Den som vill betjäna Guds församling uti prästeståndet, skall vara gudfruktig och av ärbart, stilla, nyktert och tuktigt leverne samt obefläckat namn och rykte, äga ett rent och tydligt målföre och hava utstått ett allvarsamt förhör utav en biskop eller superintendent och konsistorium uti alla de stycken, som vid gymnasier eller akademier föreställas och en prästman nödvändiga äro till sitt ämbetes behöriga förrättande. Samma förhör skall ske: 1:o I språken, nämligen det latinska, grekiska och hebreiska. 2:o Uti disciplinis philosophicis, förnämligast uti rhetorica, logica, ethica, physica, arithmetica och computo ecclesiastico. 3:o Uti theologia, och i synnerhet våra trosartiklar och locis communibus. De måste ock kunna utantill både på latin och svenska de huvudspråken, på vilka trons artiklar sig grunda, och med dem efter deras rätta förstånd stadfästade bliva. 4:o Skola de förhöras uti de förnämsta stridigheter och frågor. 5:o Uti historia biblica och ecclesiastica, såväl som ock uti theologia morali och casibus conscientiae. 6:o Av den bibliska texten förklara några huvudspråk och låta se, huru de därmed kunna sanningen stadfästa och förlägga dem, som emot säga, och föra dem till ett rätt bruk och övning uti vår sanna kristendom. Den, som således provas därtill bekväm och bliver lagligen kallad, honom må ordinationen icke vägras. Han skall ock hava uppfyllt sin ålders 25:te år, med mindre någon vore, som dessförinnan genom särdeles gåvor och framsteg i studier samt berömligt leverne har gjort sig därtill så särdeles skicklig, att ordinationen honom icke utan ofog kan vägras. Skulle någon vid föregångna övningspredikningar befinnas på minne och uttal hava något sådant fel, som vore honom uti ämbetets utförande hinderligt, så skola biskoparna en sådan allvarligen avråda och ingalunda ordinera; icke heller dem, som äro till deras lemmar så lytta, att de därav hindras i gudstjänstens förrättande.

Prov för akademici m.fl.

3 § De, som tjäna vid akademier, gymnasier och skolor, fastän de uti philosophia gradum magisterii undfått hava, må ej tillstodas att bliva vigda till präster utan föregången examine theologico och provpredikningar.

Venia concionandi

4 § De, som vilja slå sig till det andliga ståndet, skola ock förmanas inför sina förmän uti akademierna och gymnasier att öva sig i predikande; och om de vilja i någon församling låta höra sig, så måste sådant ske med biskopens tillåtelse.

5 § Inga främmande eller okända personer, som icke hava goda och trovärdiga vittnesbörd, må tillstodas att predika förutan biskopens eller konsistorii föregångna beprövande och därpå givna skriftliga tillåtelse.

Villkor för ordination

6 § Ingen skall ordineras till präst, som icke allaredan haver ett visst ämbete uti skolor, gymnasier eller akademier, varigenom han sig redligen nära och föda kan; eller ock, då någon annan viss lägenhet är ledig, till vilken han kan befordras. Fördenskull varder härmed biskoparna och superintendenterna allvarligen förbjudet att viga flera präster, som nödtorftligen behövas och med lägenheter kunna förses. Förgriper sig någon häremot, så skall han därför tillbörligen ansedd bliva och plikta.

7 § När någon förändring bliver uti ett prästgäll, så att kyrkoherden antingen till annat rum befordras, eller igenom döden avgår, åligger det honom eller den avlidnes änka och arvingar att strax giva sådant hos prosten eller biskopen tillkänna, på det de om gudstjänstens uppehållande utan uppskov må förordna. Sedan må församlingen, såframt gället icke är regalt, inom sex månaders förlopp välja en annan kyrkoherde och prosten efter biskopens förordning samma val bevista och uti en predikan förhålla församlingen vad därvid bör iakttagas. Om valet faller på någon som icke är dess värdigare, och biskopen finner, att i stiftet andra äro, som de intet känna, vilka för sin lärdom, långliga tjänst, goda gåvor och skicklighet böra framför den de ästunda med befördran ihågkommas, de där gott vittnesbörd om sig hava och giva det säkra hoppet,

att församlingen igenom dem skall märkligen kunna uppbyggas och förkovras; då böra de i det som skäligt är och till deras bästa länder låta rätta sig och åtnöjas med biskopens och konsistorii förordning. Försummar någon församling i rätten tid denna sin nödtorft för biskopen att andraga, så måste han uppå prostens härom gjorda påminnelse utse för dem en tjänlig, god och trogen kyrkoherde, tagande med sina kapitelmän för sig anteckningen på de äldsta, lärdate och bäst förtjänta skolbetjante, krigspräster och capellaner i stiftet som vänta efter laglig kallelse till bättre lägenhet och därav förslå en eller två som bekvämligast prövas det lediga rummet att företräda, dem de dit förskicka att göra provpredikan och inhämta församlingens samtycke och ordentliga kallelse; varuppå sedan stadfästelsebrev av biskopen skall meddelas.

8 § Härvid böra de präster besynnerligen ihågkommas som med fattigdom besväras, hava många barn att försörja och äro därhos skickliga, såväl som ock de vilka den frånfallne kyrkoherdens hus upprätta och understödja kunna: dock så, att församlingens gagn och goda förmågligast och för allting därhos sökes och anses, efter slika prästgäll intet ligga under någon arvsrätt, utan ett fritt och ordentligt val, vilket med allt skäl bör falla på dem som äro mest skickliga och bäst förtjänta. Om son eller måg är som prövas därtill så tjänlig och så värdig som någon annan, då bör han ock billigt ihågkommas och befordras.

9 § Om capellaners tillsättande skall fuller biskopen och kapitlet tillitas, emedan de bäst känna personernas skicklighet och gåvor samt veta besked om deras framsteg i studier: dock bör nödvändigt församlingens val och kallelse föregå; varvid ock kyrkoherdens, som en sådan medtjänare betarvar, samtycke och votum ej bör förbigås, såframt det prövas vara skäligt.

10 § Såsom Vi Oss förbehålla alla regalgäll, som antingen av ålder sådana varit eller sedermera genom kungl. brev och förordningar därtill förklarade äro eller ock hädanefter för vissa skäl därtill förklaras kunna: alltså vilja Vi med sådana män dem förse som med lärdom, tjänst och arbete, helst vid akademier, gymnasier och skolor, så ock vid Vår hov- och krigsstat, hava gjort sig om Guds församling och det gemena bästa väl förtjänta. Och på det Vi må därjämte så mycket bättre underrättas och påminnas om deras skicklighet och villkor, som äro i stiftet, så skall biskopen, när ett regalt gäll bliver ledigt, inkomma med förslag på dem som han vet vara till sådana lägenheter skickliga och värdiga; då Vi antingen någon av dem eller en annan efter Vårt nådiga behag och godtycke förordna vilja. I lika måtto tillstödja Vi församlingen den friheten i underdanighet att begära en eller annan, som hon förmenar vara därtill bekväm och förtjänar att komma hos Oss i nådigt anseende, viljande Vi sedan antingen en av dem eller ock någon annan välja, den Vi själva känna och förvisso veta vara Vår nådiga befordran värdig.

11 § De församlingar, som av Oss och förra konungar hava erhållit något särdeles privilegium uti prästvalet, skola njuta detsamma till godo; dock så att biskopen därvid ingalunda förbigås.

12 § Jus patronatus, som består uti den rättighet att utse, välja och kalla en prästman till någon församling, hörer dem egentligen till som det förvärvat hava, i ty att antingen deras förfäder eller de själva av sin fasta egendom hava givit jord och grund till, då kyrkan uppbyggdes. 2:o hörer det dem till vilkas föräldrar och förfäder av egen bekostnad henne helt och hållet uppbygga eller ock till en god del utvidga, såväl som ock där hon haver varit ödelagd eller mycket förfallen med någon märklig upprättning och ansenlig bekostnad förfärdiga och förbättra låtit. 3:o Jämväl dem som hava av egen jord givit prästgårdens och dess av ålder tilliggande ägor. Andra gåvor som lända till kyrkans tarv och prydnad, såsom kläder, altartavlor, funtar, takläggning, vitmening

etc. ändock de äro berömliga, räcka de likväl icke till att förvärva en jus patronatus i församlingen.

13 § Patroni rättighet måste icke förmägas med det som biskopen och kapitlet vid lediga lägenheter hava att förordna. Patronus äger, som sagt är, att utse och kalla någon till prästlägenheten och föreställa honom biskopen, vilken ej bör en sådan ogilla, såframt densamme icke, sedan han blivit ordinerad, är märklig i lärdom och leverne förvärrad vorden. Ogillas han, så vände patronus sina ögon på någon annan, som värdig är. Men om valet är fallet på en värdig man, emot vilken biskopen ej haver sådant jäv som sagt är, då bör han sätta honom till den föreslagna lägenheten. Om predikanten sitt ämbete försummar eller missbrukar, bör patronus eller församlingen giva sådant biskopen och kapitlet tillkänna: men att sätta någon prästman alldeles eller till viss tid ifrån ämbetet, där han det förskyller, äro stycken som biskopen och kapitlet tillhöra, med vilka patronus ej hava sig att befatta; icke heller med något annat som läran och prästämbetets utförande angår. Den andra rättighet som patronus ägnar, är denna, att hela församlingen är honom pliktig heder samt förmån med bänkrum i kyrkan ibland åhörarna. Patronus skall ock om kyrkan och församlingen sig vårda låta och deras rätt försvara emot alla ingrepp och förfång; och där något uti kyrkobyggnaden förefaller att göra av nyo, laga eller förbättra, skall allt sådant ske med patroni råd och vetskap.

14 § Såsom jus patronatus på åtskilliga sätt kan och plägar förvärfvas som ovan förmält är, så kan det ock hända, när uti en församling finnas flera än en som i bemälda rättighet lika delaktiga äro, att misshällighet om prästvalet dem emellan yppas; då gäller det val, som består av flesta stämmor: men om stämmorna äro lika många, eller ock vardera av dem faller på sin, då skilje biskopen dem åt. Kommer tvist emellan biskopen å den ena och patronus å andra sidan, som i sämja ej kan biläggas, så stånde det till Vårt utslag.

15 § Vad de församlingar angår, däruti adesmän äro, som fuller icke i förmåga av sådana skäl som här ovanför äro upptecknade hava jus patronatus förvärvat, utan allenast efter privilegierna det jus äga; där må icke dessa senare detsamma föröva, de förra till men och förfång som intet allenast äga lika privilegier med dem, utan och därovan uppå en rättighet, som dem av deras förfäder är till arv fallen eller av dem själva förmedelst besvär och bekostnad förvärvat.

16 § Ingen adelsman som ej äger sätesgård i en socken må för de landboars skull som han där haver tillmätta sig något jus patronatus: men vid de sätesgårdar och konungsgods som av Oss till en eller annan kunna under varjehanda villkor skänkta och förunta vara eller av någon för lön under förpantning eller arrende besittas och hava tillförne ägt sådant jus patronatus; där förbehålle Vi Oss likmätigt såväl det som ovan förmält är som de för detta härom utgångna förordnar att göra och låta som Vi finna bäst och tjänligast.

Inventering av kyrkans egendom

17 § När någon kyrkoherde efter biskopens inställebrev är i församlingen insatt, skall honom ett inventarium över kyrkans behållna egendom och skrud jämte kyrkoböckerna antvadas; och om det befinnes, att kyrkan förmedelst den näst tillförne avlidne eller avträdde prästens vållande någon skada tagit haver, då skola den framlidnes änka och arvingar eller den själv, som pastoratet avträder, det bota och ersätta. Vilket allt med biskopens eller hans utskickades samt kyrkans föreståndares underskrift i kyrkoboken antecknas och betygas skall.

Åtgärder vid bortresa

18 § När någon präst behöver att resa någonstädes bort, skall han giva det församlingen näst föregående predikodag tillkänna och således henne förese, att hon

med gudstjänsten och sockenbud av en annan prästman i hans ställe emellertid väl betjänt bliver, varpå prosten skall grann uppsikt hava. Får han ingen, som i hans ställe tjänsten förrättar, så kungöre det strax sin prost, som någon utav kontraktisterna därtill förordna skall. Finnes någon prästman detta försumma eller utan skäl och laga orsaker länge ifrån församlingen utebliva, då skall han av biskopen och kapitlet därför tilltalad och med vederbörligt straff ansedd bliva.

19 § En prästman må icke förrätta gudstjänsten i den andres församling, med mindre han bliver därom beden. Vid jordafärder, då en död bäres utur den församling, där han bott haver, och skall begravas uti en annan sockenkyrka, där han haver lägerstad, då begraver honom hans själasörjare: men om så händer, att någon av högre stånd och villkor uti sin livstid eller ock ens arvingar efter hans död utse någon annan, så bör sådant i tid den kyrkoherden kungöras, varest graven är belägen; och njute såväl han som den församlingens kyrkoherde, i vilken den döde bott haver, sin rättighet till likstol oakkortad.

20 § Där ett prästgäll består av flera än en socken och betjånas både av en pastor och en capellan, skall kyrkoherden, helst där moderkyrkan är mycket folkrikare, predika uti henne två eller tre helg- och predikodagar å slag, och capellänen göra emellertid tjänst uti annexan, jämväl ock predika uti kyrkoherdens ställe i moderkyrkan, när pastor gör tjänsten i annexan: men där ingen capellan är, måste pastor så laga, att gudstjänsten såväl i den ena som den andra församlingen vederbörlige underhålles.

21 § Om någon prästman bliver uppenbarligen beryktad eller av någon beskyld för en grov last, däröver världslig rätt äger döma, då skall han efter lag och laga stadgar tillhållas att svara som andra, och blive han så länge vid ämbetet, till dess dom går i saken. Varder han förvunnen, och saken går liv och ära an och bliver intet tagen till nåde, då skall biskopen avsäga honom hans prästerliga ämbete, och han sedan stå världsligt straff. Är det ock så, att han benådas såväl till liv som heder, så mister han dock ämbetet, och stånde det till Oss allena, om Vi på hans märklige bättring vilja låta honom njuta någon befordran uppå andra orter än där hans ryktbara gärning kan föregelse uppväcka; och på sådan händelse vilja Vi biskopen det kungöra, att han må giva honom igen ämbetet. Begår någon präst dråp av våda ellr i rätt nödvärn, då skall med densamme förfaras efter lag; och medan saken i rätten hänger, avhåller han sig ifrån sitt ämbetes förrättning.

22 § Präster skola intet driva andra saker för lag och rätt än dem, som deras egna personer, hustrur, barn, tjänstefolk eller prästgårdar angå, eller ock till vilkas försvar de äro särskilt av biskopen och konsistorium fullmäktige gjorda. De skola ock försiktigen och sparsamt med böneskrifter, inlagor och särdeles med vittnesbörder utlåta sig för sina åhörare, och icke många sig uti andra världsliga sysslor och hanteringar, som dem intet vidkomma och dem uti deras ämbetes förrättande hindra.

23 § Den prästman som slår sig till lättja, lösaktighet, svalg och dryckenskap och blandar sig uti förargligt sällskap, svärjer, svärmar, doblar eller annan desslikes otillbörlighet begår; sammaledes den som emot sin biskop och sina förmän genstörtigt är uti de saker som deras ämbete angå; skall första resan till en tid sättas ifrån sitt ämbete, och biskopen med konsistorium tilldele en annan duglig prästman dess halva inkomst och underhåll, som tjänsten så länge förestår; och där han sig ändå intet rättar, varde alldeles avsatt och en annan i hans ställe förordnad.

24 § Vilken prästman som går efter en annans lägenhet, synnerligen då han därtill oriktiga och olovliga medel brukar, på det han må skaffa honom därifrån och sig därtill

Förrättningar i annan prästs församling

Predikoturer

Inför världslig rätt

igen; densamme, efter han handlar okristligen och tvärt emot Guds bud, skall ifrån sitt ämbete satt varda och aldrig komma därtill igen. Händer det ock, att någon är av Oss eller biskopen och församlingen en lägenhet beviljad, den han ännu ej har kunnat tillträda, och en annan kommer emellertid och lägger sig däremellan, sökande genom en eller annans tillskyndan att komma den lägenheten under sig; så skall densamme vara fallen under svår plikt och tilltal, allt som omständigheterna vid handen giva: men sker det med den andres förtal och förolämpande, så vare samma straff undergiven som i begynnelsen av denna punkt förmäles.

25 § De präster som sig inlåta med sådan köpslagan och hantering som dem och deras ämbete intet ägnar och anstår, såsom hålla öls, brännvins och tobaks utmånglande eller eljest söka omåttlig båtnad och samvetslöst ocker; måste därmed hava fördrag, såframt de icke vilja mista sina ämbeten och lägenheter.

26 § Trätosamma präster, som oupphörligen ligga i oenighet och kiv med sina medbröder, åhörare och sockenmän eller andra och efter åtvarning- och förmaningar sig intet rätta, skola sättas ifrån ämbetet och lägenheten.

Klädedräkt

27 § Prästerna skola bliva vid den klädebonad, som deras stånd bäst höves och anstår; och de ringare präster må ej bära sådan dräkt, som biskopar, superintendenter, praesides consistoriorum och teologie doktorer ägnar.

Gudfruktigt leverne

28 § Prästerna skola sina hus väl förestå, själva föra ett gudfruktigt, ärligt och ärbart leverne, så ock med allvarsamhet hålla sina barn och sitt husfolk till att göra detsamma. I synnerhet skola de akta sig för eder och svordom, näpsa och påminna andra, som de finna i det fallet brottsliga och i allt sitt verk och väsende förhålla sig efter Pauli förmaning.

Vid gästabud

29 § Kallas präster till gästabud, så må de sig där inställa, dock därvid skicka sig efter sitt ämbetes plikt och värdighet, och alltid taga sig till vara för allt det, som i tal, åthävor och gärningar Gud förtörna, andra förarga och goda seder förkränka kan. De skola ock beskedligen med allvarsamhet varna dem av gästabudslaget, som de förmärka något otillbörligt föréhava, att de därmed avstå; och den, som sig därav ej rätta låter, såväl som ock den, som med dryck prästen eller andra besvåra vill, bör anses för ohövisk och vanartig. Kommer det till kiv, trätör och slagsmål, skall prästen söka sådant med fog avstyra och förbjuda. In summa, såsom prästerna skola vara andra till eftersyn och rättelse med lära och leverne; alltså skola de hava akt på sig och sitt förhållande, att det är redligt och ärbart, låtande sitt ljus lysa för människor, att de må se deras goda gärningar.

Vid sjukdom

30 § Om någon prästman bliver behäftad med fallandesoten, då må han icke bruka ämbetet, intill dess Gud honom därifrån hjälper. Samma lag vare om dem, som av ursinnighet, spetälska eller desslikes vederstyggliga och farliga sjukdomar plågas, vilka på annat sätt skola bliva försörjda, varom biskopen skall sig vårda låta.

Huspredikanter

31 § Såsom den allmänna gudstjänsten alltid och noga vidmakthållas skall, och alla, som i församlingarna boende äro, densamma uti Guds hus och kyrkan bevista och darsammastädes bruka sina salighetsmedel; så är intet av nöden utom dem, som den offentliga gudstjänsten förrätta, några särdeles präster förordna, vilka en eller annan i deras hus med predikande betjäna kunna: dock vilja Vi icke avskära och betaga Våra trogna undersåtar av Vårt råd den friheten att antaga och bruka hemma i husen goda och skickliga präster: men om de av ridderskapet och adeln det åstunda, då skola de först hos den biskop och konsistorium, som vederbör, visa och angiva de skäl, som dem därtill föranleda; vilken frihet till att låta predika hemma i husen de likväl alla så nyttja

böra, att det inte må ske oftare, än när någon sjukdom eller andra lagliga orsaker det fordra, och på de samma stunder, som gudstjänsten i kyrkan plägar förrättas; jämväl med det förord, att de, som en sådan präst antager och begär, intet må därför minska eller avkorta något i den rättighet, som kyrkoherden och capellanerna i församlingen tillkommer, ej heller förskjuta den antagne prästen, så länge han väl och skickligen sig förhåller, utan behålla honom, till dess han på annat sätt kan bli försedd; vartill biskopen och konsistorium intet må undandraga sig efter dess förtjänst och skicklighet att vara honom behjälplig.

32 § Där någon, som redan är eller vill bli präst, sin biskop och konsistorium föraktar och förbigår och förgriper sig emot denna ordning, han skall stämmas till domkapitlet och där, såsom hans brott kan vara till, plikta och till lydriad hållas, efter som Våra förordningar om ordentlig kallelse förmå och befalla.

Åsidosättande av biskop och konsistorium

Kap. 20 Om biskopsval.

1 § När ett biskopssäte bliver ledigt, skall kapitlet Oss sådant tillkännagiva och sedan efter Vår däröver erhållna tillåtelse och befallning med klerkeriet på deras ed och samvete nämna sådana män, som de till ämbetet tycka vara för Guds kyrka och stiftet de nyttigaste, i lära och leverne skickligaste, de där frukta Gud, hava ett gott rykte, äro redliga och sannfärdiga, hata girigheten, och vid akademier, gymnasier eller uti andra förnäma ämbeten hava gjort sig kunniga och väl förtjänta.

2 § Förrän prästerna skrida till valet, skola de efterföljande ed avlägga:

Jag N. N. förpliktar mig inför Gud, att jag utan anseende till en eller annans gunst och vänskap, skyld- eller svågarskap eller ock egen nyttighet vill nämna sådana män in- eller utom stiftet uti biskopsvalet till N. stift, som jag efter mitt bästa förstånd och trygga samvete kan tänka och döma skickliga att förestå det ämbetet samt att vara K. M:t, min allernädigste Konung och Herre trogna och rätttrådiga, så ock församlingarna i bemälda stift och alla andra kring hela fäderneslandet till nytta och den rätta religionen till styrka; jag beder mig så sant Gud till hjälp, som jag detta troligen skall efterkomma.

3 § När valet skett är, hämtar kapitlet alla sedlarna tillhopa och uti ett register antecknar deras namn, som röster bekommit hava, samt det till Oss översänder; då Vi sedan vilja utvälja en av dem, som således nämnda och föreslagna varda eller ock någon annan, den Vi bepröva värdig och till biskopsämbetet tjänlig.

4 § Uti ärkebiskopsval skola alla domkapitel i riket hava sina röster; och när dödsfallet timar, måste domkapitlet i Uppsala Oss det i underdånighet tillkännagiva, då Vi om valet Vår nådiga befallning till vederbörande vilja avgå låta, att de med sina röster inkomma.

Kap. 21 Om sätt till att ordinera en vald biskop.

1 § När någon biskop ordineras, skall ordinator efter hållen predikan korteligen påminna folket vad för en stor Guds den Heliga Andes nåd och välgärning det är, att han sänder trogna lärare i sin församling, vilka icke allenast alla skola predika Guds ord, utan ock somliga, som större gåvor undfått hava, vara tillika uppsyningsmän över andra och hava akt uppå, huru troligen och fliteligen de, som under deras uppsikt och lydriad stå, sin ämbetsplikt i lära och leverne fullgöra; lämpande sedan sitt tal till den föreställde och till biskopsämbetet kallade personen och bedjande Gud för honom, att

Ordinationstal

han det så förestå måtte, att det kan vara Gudi tackeligt och stiftet, som honom förtrott varder, fruktsamligt och gagneligt.

Vigningsakten

2 § Därefter uppläses Pauli förmaning till Titus och Timoteus om en rättsinnig biskops tillbörliga egenskaper och kännemärken och sedan Vår honom meddelta fullmakt; varpå han i hela församlingens närvaro livligen, med hand å den heliga bibel, avlägger följande ed, den han också skriftligen författar, underskriver och till Vårt kansli insänder:

Jag N. N. lovar och svär vid Gud och hans heliga evangelium, att såsom jag i Guds den heliga Trefaldighets namn antager detta biskopsämbetet, så skall jag icke allenast själv bliva stadig vid Guds rena ord och den rätta religionen, utan ock draga där åhåga om, att alla andra både lärare och åhörare i stiftet också därvid bliva och föra ett oförargligt leverne, ställande mig aposteln Pauli lära och förmaning till Titus och Timoteus om en rättsinnig biskops plikt och ämbete till rättelse och efterföljd. Jag skall ock hava troligen akt däruppå, att uti stiftet som mig förtrott är må skickligen tillgå med ungdomens undervisning uti catechismo och dess kristendomsstycken, sakramenternas rätta utdelande och himmelrikets nycklars tillbörliga bruk, vill vilken ända jag ock skall flitigt visitera uti alla mig anförtrodda stifts församlingar och då granneligen efterfråga och undersöka huru allt tillgår, vad flit prästerskapet gjort, särdeles huru de lära och leva. Desslikes vill och skall jag för min rätte arvkonung hava och hålla den stormäktigste Konung och Herre, Herr Carl den XI., Sveriges, Götös och Wendes Konung, Storfurste till Finland, Hertig uti Skåne, Estland, Livland, Karelen, Bremen, Verden, Stettin- Pommern, Kassuben och Wenden, Furste till Rügen, Herre över Ingermanland och Wismar; så ock Pfalzgreve vid Rhen i Bayern, till Jülich, Cleve och Bergen Hertig; och efter Hans Kungl. Maj:ts dödliga frånfälle, det Gud nådeligen fördröje, Hans Kungl. Maj:ts äkta bröstarvingar, arvinge efter arvinge, som till följd av det kungl. husets fullkomliga arvsrätt till riket och efter successionsordningen komma till att besitta den kungl. tronen. Jag skall ock vara Hans Kungl. Maj:t, dess högtälskliga gemål, min allernådigste Drottning och högstbemt:te kungl. livsarvingar en huld, trogen och redlig tjänare och undersåte och alla det höga kungl. väldet tillhöriga rättigheter och förmåner efter yttersta förstånd och förmåga iakttaga och försvara. Jag skall ock på det högsta låta mig angeläget vara att främja och befordra allt vad som Kungl. Maj:t uti en eller annan mätto till trogen tjänst och nytta länders och efter min förmåga hindra och avvärja Hans Kungl. Maj:ts och dess rikets skada och fördärv, samt i tid tillkännagiva, om jag märker något sådant å färde vara. Jag skall ock nödortfeligen förordna dugliga präster, sådana som i leverne, lärdom och gåvor bäst till detta ämbetet prövas skickliga och fallna och aldrig för någon slem vinnings och fördels skull eller för vänskaps eller skyldskaps skull eller andra sådana orsaker tillåta någon oduglig och oskicklig eller den som icke tillföre en vederbörlig examen undergått att komma till det heliga predikoämbetet; icke heller någon skicklig och värdig, som haver en laglig kallelse, därifrån hindra och avhålla. Samma mitt ämbetes flit och omsorg vill ock skall jag visa, när någon vid gymnasier och skolor skall antagas och förordnas till den studerande ungdomens upptuktelse och undervisning, att de personer må därtill utses, som hava sådana gåvor, som därtill behövas och kunna vara ungdomen till förkovring och uppbyggelse uti deras studier och alla kristliga dygder; och härvid förnämligast anse församlingarnas och ungdomens gagn och bästa. Jag skall jämväl alltid söka landsfred, vara själv trogen och hörsam och så mycket mig tillstår skaffa lydnad emot ordentlig överhet och tillhålla prästerskapet, att de alltid väl tänka och tala om det världsliga regementet, som av Gud förordnat är; icke heller skall jag blanda mig uti några sådana världsliga sysslor, som mitt ämbete icke äro anständiga. Och uti allt övrigt hörsamligen rätta mig efter den av Hans Kungl. Maj:t publicerade kyrkoordningen såsom ock allvarligen tillhålla och förmana prästerskapet i stiftet att göra detsamma. Detta allt vill och skall jag genom Guds nåd gärna göra, så sant Gud mig hjälpe till liv och själ!

3 § När ordinandus därefter haver gjort sin trosbekännelse, överantvarar ordinator honom biskopsämbetet i namn Faderns, Sons och den Helige Andes; läggande sedan tillika med de andra biskopar eller präster, som därhos äro, sina händer på hans huvud, medan Fader vår läses och sedan en annan tjänlig bön, varpå välsignelsen följer, och till slut sjunges en psalm.

Kap. 22 Om sätt till att ordinera präster.

1 § Alla prästvigningar och ordinationer skola efter föregången avkunning ske i kyrkan, med mindre högsta nöden annorledes fordrar.

Plats för prästvigning

2 § Biskopen träder med dem, som ordineras skola, fram i koret, och sedan han med ett kort tal har underrättat folket om predikoämbetets instiftelse, prästernas kallelse och ämbete, sjunges O, du Helige Ande, kom; och därefter läses en bön, att Gud, som är sådens Herre, ville sända trogna arbetare i sin säd. När det är bestämt, förhåller biskopen dem, vad deras plikt är i anledning av Pauli lära och förmaning till Timoteus och Titus. Därpå skola de livligen, med hand å den heliga bibel, avlägga följande ed, den de sedan skriftligen författa och sina namn därunder teckna, som uti konsistorium förvaras:

Vigningsakten

Jag N. N., som till det heliga predikoämbetet nu kallas och antages, lovar och svär vid Gud och hans heliga evangelium, att jag vill därutinnan varken hemligen hos mig själv hava eller uppenbarligen för mina åhörare utsprida och predika någon annan lära än den som Gud den Helige Ande haver själv dikterat och lärt och i den heliga bibel vidlyfteligen är författad, men korteligen uti vår trosbekännelse och antagna symbolis, det apostoliska såväl som Nicaeno och Athanasiano samt den oförändrade Augsburgiska bekännelsen som uti Uppsala concilio anno 1593 av alla rikets ständer blev vedertagen och gillad. Jag skall ock rätteligen bruka och utdela de högvärdiga sakramenten och fliteligen driva catechismi lära med mina åhörare efter dess rätta förstånd. Desslikes vill och skall jag för min rätte arvkonung hava och hålla den stormäktigste Konung och Herre, Herr Carl den XI., Sveriges, Götens och Wendes Konung, Storfurste till Finland, Hertig uti Skåne, Estland, Livland, Karelén, Bremen, Verden, Stettin- Pommern, Kassuben och Wenden, Furste till Rügen, Herre över Ingermanland och Wismar; så ock Pfalzgreve vid Rhen i Bayern, till Jülich, Cleve och Bergen Hertig; och efter Hans Kungl. Maj:ts dödliga frånfälle, det Gud nådeligen fördröje, Hans Kungl. Maj:ts äkta bröstarvingar, arvinge efter arvinge, som till följd av det kungl. husets fullkomliga arvsrätt till riket och efter successionsordningen komma till att besitta den kungl. tronen. Jag skall ock vara Hans Kungl. Maj:t, dess högtälskliga gemål, min allernådigste Drottning och högstbem:te kungl. livsarvingar en huld, trogen och redlig tjänare och undersåte och alla det höga kungl. väldet tillhöriga rättigheter och förmåner efter yttersta förstånd och förmåga iakttaga och försvara. Jag skall ock på det högsta låta mig angeläget vara att främja och befordra allt vad som Kungl. Maj:t uti en eller annan måtto till trogen tjänst och nytta länder, efter min förmåga hindra och avvärja Hans Kungl. Maj:t och dess rikets skada och färdärv samt i tid tillkännagiva, om jag märker något sådant å färde vara. Jag vill ock min biskop och andliga förmän all tillbörlig ära och lydnad bevisa och vad mig uti mitt ämbete bliver pålagt troligen efterkomma. Genom stämplingar och olaga medel vill jag intet söka min befördran. Jag vill ock årligen och dagligen förkovra mig uti Guds ord och styrka mig uti trons artiklars kunskap, jämväl uti andra mina nödiga studier alltid söka ett gott framsteg och dem ingalunda försumma och nederlägga. Jag skall jämväl genom Guds nåd rätt utdela sanningens ord och uträtta mitt ämbete redligen, så ock beflita mig om ett gudligt, skickligt och nyktert leverne, fly all lättfärdighet i umgänge och överflödighet i mat, dryck och kläder samt hålla mig ifrån gäckeligt och slemt snack, förgärliga gärningar och ohövlige åtbörder och mig i åthävor, ord och gärningar

så ställa som en rättsinnig lärare ägnar och bör, så att jag därutinnan kan föregå andra med gott exempel. Jag skall mig ock därom vinnlägga att hålla ibland mina åhörare en rätt och tillbörlig kyrkodisciplin, allt efter den av Hans Kungl. Maj:t publicerade kyrkoordningen, förmana dem till gudaktighetens övning, allmännelig landsfred, ärbart leverne och umgänge samt inbördes enighet och kärlek var emot annan, så ock att bedja Gud för höga överheten, dem om deras underdåniga trohetsplikt påminna och till hörsamhet och lydnad troligen förmana. Jag skall icke inmänga mig uti några världsliga och mitt ämbete intet anständiga ärenden eller befatta mig med sådana saker som en prästman och lärare intet väl höves. Jag skall ock taga mig väl till vara för girighet och slem vinning; och när jag till någon viss församling insatt varder icke fordra mera utav mina åhörare än det som mig med rätta tillkommer och de efter kungl. förordning, som nu antingen är gjord eller härefter gjord varder, äro pliktiga: särdeles vill jag de fattiga över deras villkor och förmåga icke stränga och besvära, mycket mindre någon för felaktighet uti de tillbörliga rättigheters utgörande ifrån dess salighetsmedel och kyrkans förmåner hindra och stänga; utan emot de tröga och ovilliga söka hjälp och handräckning efter sakens beskaffenhet hos vedebörande befallningshavande eller domare. Där jag uti någon del felar och av mina förmän varder tilltalt och varnad, vill jag mig genom Guds bistånd gärna rätta och bättra. Detta allt med vad mera som högstbemälda Kungl. Maj:ts publicerade kyrkoordning förmåler och mig såsom en rätt prästman tillbinder vill och skall jag troligen och efter min högsta förmåga oförsumligen efterkomma utan påfund och arga list, så sant mig Gud hjälpe till liv och själ.

Sedan befaller ordinator dem predikoämbetet i namn Faders, Sons och den Helige Andes, och lägger tillika med närvarande prästerskap händerna på deras huvud, medan Fader vår läses; och då de ordinerade äro, förmanas de med aposteln Petri ord att gå och föda Kristi hjord. Därpå följer välsignelsen, och sedan slutas allt med en tjänlig psalm.

Prästbrev

3 § Efter ordinationen skola de ordinerade taga sitt prästbrev av biskopen, uti vilket om deras lagliga kallelse och vigsel vittnas.

Missbruk av prästämbetet

4 § Ho, som fördristar sig att bruka prästämbetet och är därtill varken korad eller kallad eller efter detta föreskrivna sätt av biskopen ordinerad, densamme skall av konsistorium straffad varda; med mindre han av biskopen för särdeles orsakers skull fått lov att predika uti någon viss församling. Om någon präst dessutan och av eget godtycke tillåter någon att predika hos sig eller i sin församling så skall han av konsistorium hårt tilltalas och med arbitralt straff beläggas.

Kap. 23 Huru en lagligen kallad kyrkoherde skall inställas i en församling.

Installation

1 § Först skall det i den lediga församlingen åtta eller fjorton dagar förut avkunnas, att deras kyrkoherde skall bliva ordentligen inställd i församlingen; och när det sker, skall biskopen eller någon annan å hans vägnar 1. förmana åhörarna att tacka och bedja Gud för rättsinniga lärare, som han sänder, sin församling till uppbyggelse och salighet, och att de med flit skola höra dem, lära och gömma Guds ord, som dem predikat varder, uti ett ganska gott hjärta, vara sina lärare lydiga, hålla dem kära, hedra dem och av en god vilja underhålla, så att de må göra sitt kall med fröjd och icke med suckan. 2. Skall han förmana kyrkoherden att alltid innerligen åkalla Gud om förstånd och upplysning, öva sig flitigt i bibelns och andra gudliga skrifers läsande, och som en trogen Guds tjänare lära Guds heliga ord rent, klart och oförfalskat; därtill med igenom ett skickligt och dygdigt leverne giva sina åhörare gott efterdöme; vartill biskopen önskar honom nåd

och hjälp av höjden. Sedan läses Fader vår och en annan tjänlig bön samt välsignelsen, och till slut sjunges en psalm.

2 § När allt detta är avhandlat, och den nye kyrkoherden intagen, skall strax i hans samt kyrkovärdarnas och sexmännens närvaro rannsakas, vad för inventarium och skrud jämte annan egendom är uti kyrkan i förråd, vilket granneligen skall beses och jämföras med kyrkoboken och de förra inventarier. Detsamma skall ock ske med prästgårdens inventarium i någon av kronobetjänternas närvaro, vem som landshövdingen därtill förordnade varder; och var det befinnes icke vara förbättrat utan förvärrat, så skola den förre kyrkoherdens arvingar vara förpliktade det att upprätta igen och bättre, men icke sämre ifrån sig leverera åt honom, som efterkommer. Sådant allt bliver i kyrkans bok antecknat och av biskopen eller hans utskickade tillika med de andra närvarande präster betygat och underskrivet.

Visitation

Kap. 24 Om biskopar, superintendenter, prostar, kyrkoherdar och capellaner samt andra kyrkobetjante.

1 § Biskopar och superintendenter, som äro satta såsom tillsynesmän uti stiftet öfver Guds församling, skola icke allenast själva predika den rena läran, utan ock giva grannakt uppå, att de präster, som äro under deras vårdnad, i lika måtto Guds ord klart, rént och oförfalskat sina åhörare föreställa, sakramenterna efter Kristi instiftelse rätteligen utdela, fliteligen driva barnaläran, hålla folket till bön och kristliga kärleksverk, såsom allmosor till de fattiga, de sjukas skötsel, de bedrövades tröst och de dödas begravning; och i allt sådant föregå dem med goda exempel och ett oförargligt leverne. De skola ock tillse, att gudstjänsten så förrättas, som Guds ord bjuder och denna Vår förordning innehåller.

Biskops plikter

2 § Twistiga saker, som till kyrkans dom egentligen höra och här ovan specificerade äro, skola de med all råttådighet hantera och avgöra, och allt vad till Guds ära, kyrkans tjänst och disciplin ländar samt predikoämbetet tillhör, troligen främjå och väl förrätta.

Ärendens handläggning

3 § Biskoparna skola ock hava uppsikt med gymnasier och skolor så ock ungdomens upptuktelse efter skolordningen, uti vilken ingen må egenvilligt göra någon ändring. De skola ock se på lektorer och skolmästare, med vad flit, åhåga och nytta de sina ämbeten förrätta, avskaffa dem, som äro därtill oskickliga och försumliga och inga andra därtill befordra, än dem de förvisso känna och veta vara ungdomen nyttiga.

4 § Därhos skola de, tillika med konsistorium, låta sig vårda om domkyrkornas inkomster, inventarier, jord, gårdar, hus, byggningar, penningar, räkenskap och vad helst dem angår.

Omvårdnad om domkyrkornas egendom

5 § Efter stiftet äro stora och ämbetet svårt, förmedelst de många ärenden, som därvid förrättas måste, skall biskopen hava sig till hjälp konsistoriales samt i städer och på landet prostar, med vilkas råd han ett och annat å ämbetets vägnar skall utträtta.

Konsistoriales och prostar

6 § Biskopen skall uti sitt stift en gång om året visitera så många församlingar, som möjligt är; och förutan prosten och några kontraktister en av kapitlet och dess notarius sig till hjälp taga.

Biskopsvisitation

7 § Terminen till visitationen avkunnas några predikodagar förut såväl som ock korteligen vad därvid skall förrättas; och måste både lärare och åhörare sig därtill skicka och bereda. Inga åhörare, hög eller låg, barn eller tjänstefolk icke heller de av

Kungörande

främmande lära, som bo i socknen må utan laga förfall bliva därifrån, undantagande så många, som till husets skötsel och säkerhet nödtorftigt hemma lämnas måste. De motvilligas och tredskas namn skola upptecknas, och den förfallolöse utebliver böte till kyrkan en daler, men barn och legofolk två marker silvermynt.

Specialvisitation

8 § Vid biskopens ankomst till en prost- eller prästgård skall prosten själv först göra redo för sig och sitt ämbetes förrättande samt om församlingens tillstånd, och vad lärare och åhörare i någon måtto angår, som biskopen bör hava kunskap om, utförligen berätta. Kyrkoherden skall giva biskopen tillkänna, huruledes han sina studier fortsätter och efter vad sätt och ordning han sina predikningar inrättar. Desslikes ingiva en längd med kolumner angående sitt sockenfolks förkovring i catechismi lära, efter vilken förteckning de ock följande dagen skola förhöras. Därefter rannsakas, vad på biskopens befallning kan vara förrättat, sedan sista visitationen hällen blev; sammaledes om capellaners, krigsprästers och studenters förhållande i socknen. Sedan framtagas kyrkoböckerna uti vilka, under vissa blad och titlar, införas: 1. Inventaria på allt det, som kyrkan äger i löst och fast med all den underrättelse, som därtill hörer. 2. Kyrkans inkomster, av vad namn de ock må vara. 3. Prästgårds inventarium, och dess tillhöriga ägor. 4. Bänklängden, varuti år efter år de förändringar, som därvid ske, skola upptecknas: men tvistiga mål om bänkar, som intet med förlikning kunna slättas, höra under världslig rätt. 5. Räkningen på inkomst och utgift, för vart år särskilt, under kredit och debet rätteligen författad, samt underskriven av kyrkoherden och kyrkovärdarna, sedan hon i församlingens närvaro är uppläst och sannfärdig befunnen. 6. Vad som i socken-stämman slutet är kyrkans nödtorft angående. 7. Vad sällsamt i socknen sig tilldragit haver, bestående av ens eller annans synnerligen goda eller onda bedrift eller ock det, som utom naturens ordentliga skickelse i elementen eller på kvickt och dött sig ter och visar, som värt att uppteckna. 8. Visitationsakterna. 9. Alla brudfolk med deras och föräldrarnas namn samt underrättelse, vadan de äro komna, och vad vittnesbörd de haft hava. 10. Alla barns, så äktas som oäktas, med deras föräldrars och faddrars namn, födelse- och döpsedag, så ock orten, där de födda äro. 11. De avlidnas namn, som i kyrkan eller på kyrkogården äro begravnade, med kort underrättelse om deras lägerställen, stånd, villkor, leverne och ålder. 12. Deras namn, som tid efter annan flytta in uti eller utur församlingen, med efterrättelse, vadan de komna äro, huru de sig förhållit och vart de fara. Skrifteboken, eller den förteckning på sockenfolket under by och bolag, fördelad i vissa kolumner, däruti vars och ens, som läsa kan, framsteg i catechismi lära beskrivet varder, inrättas särskilt och skall av prästen med sina titlar ställas i behörig riktighet emellan den dagen, visitationen förkunnas, och då hon hålles. När allt detta antvadas biskopen eller prosten, skola kyrkans föreståndare vara därhos; då ock kyrkoherden giver ett memorial på de saker och ärenden, som han i visitationen har att andraga.

Gudstjänst

9 § Den följande dagen, när folket är församlat i kyrkan, begynnes visitationen med gudstjänsten. Predikan hålles av kyrkoherden eller, om han sjuk är, av capellanen.

Katekesförhör Visitationsstämma

10 § Därpå företages catechismi förhör; då icke allenast skall givas akt uppå det, som folket läser utantill eller i bok, utan ock huru de själva texten och dokt. Lutheri uttydning förstå och begripa. När förhöret är ändat, få kvinnorna och allt ungt folk hemlov; de, som hava varit flitiga, berömmas, och de försumliga förmanas till större flit och åhåga. Manfolket förtövar i kyrkan, och de äldste stiga in i koret; då tages pastors ingivna minnesskrift fram, och vad dessutom församlingen i gemen eller någon i synnerhet haver att påminna eller visitorerna finna nödigt församlingen att förhålla. Vad som i kyrkoboken bör in-tecknas, det skall ske, förrän de skiljas åt, såväl som ock acta visitationis av notarien förfärdigas och av visitorerna underskrivas.

11 § Föräldrarna måste troligen förmanas att låta sina barn i deras kristendomsstycken väl och fliteligen underrättas; och de, som den omsorgen i församlingen åligger, vare sig capellan eller klockare, tillhållas med flit att driva barnaläran och undervisa barnen att läsa i bok.

Barnundervisning

12 § Om socknens sjukstugas inkomst, och huru den bliver förestånden, skola och visitorerna göra sig noga underrättade och på allt sätt främja de sjukas bästa.

Sjukstuga

13 § Vid visitationerna må ingen taga utav kyrkans penningar något och förära biskopen eller prosten, utan där kyrkoherden och församlingen av god och fri vilja tänka att giva dem något, så skall det ske av deras egna och icke av kyrkans medel, som till dess tarv och tjänst allena böra bliva behållna och oförtryckta.

Gåvor

14 § Om någon biskop försummar sitt ämbete och genom dryckenskap eller annan otillbörlighet eftersätter sin plikt eller yppar några villfarande meningar uti läran och religionen; då skola konsistoriales honom beskedligen förmana och varna, och om han deras förmaning utslår, giva det ärkebiskopen tillkänna, som honom åtvarna skall, att han därmed avstår: bättrar han sig ändå intet, så gives saken hos Oss an, och då skall han efter sitt brott tillbörligen straffad och ifrån sitt ämbete satt varda.

Ämbetsbrott av biskop

15 § En biskop förverkar också sitt ämbete, om han för mutors skull befordrar odugliga och ovärdiga personer till prästvigning och gäll; jämväl ock när det befinnes vara skett av vårdslöshet eller för skyld- och vänskaps skull utan personernas välprövade skicklighet och värdighet.

16 § Om någon sin biskop och förman av avund eller illvilja falskeligen och obevisligen beskyller och anklagar, förförer, beljuger och förtalar, skall densamma icke allenast mista sitt ämbete utan ock sedan efter brott sitt straffas vid världslig rätt: men finnes han med sanning och beskedlighet och utav en rätt nit om Guds ära och församlingens välfärd hava något angivit, då skall han av Oss tagas i hägn emot all förföljelse.

Beskyllningar mot biskop

17 § Allt, vad här ovanför såväl som uti hela denna Vår förordning om biskopar förmält är, bör ock till superintendenterna lämpas, som stå med dem uti lika plikt och ämbete.

18 § Uti vart prosteri på landsbygden måste vara en prost, vartill biskopen, sedan kontraktisterna med deras förslag äro inkomna, skall utvälja de personer, som ibland de andra prästerna äro därtill de tjänligaste, på det han av dem desto mera bistånd uti kyrkans saker hava må.

Prostar

19 § Prostens ämbete vid visitationerna är: 1. Att fliteligen tillse, huru catechismi lära drives uti kontraktisternas församlingar. 2. Hålla hand över kyrkans rätt och disciplin och så laga, att gudstjänsten icke må lida något men. 3. Efterfråga, huru tionden Oss och kyrkorna troligen och rättrådigen utgöras. 4. Låta i någon kronobetjänts närvaro, som landshövdingen därtill förordnar, hålla husesyn med kyrkoherde-, capellans- och klockarböl, så att de till hus, åkrar och ängar bliva, som sig tillbör, skötta, upplagade, vidmakthållna och förbättrade. 5. Desslikes ock se på själva kyrkobyggnaden samt stapel och klockor. 6. Överse kyrkans räkenskapsbok, att med dess inkomst och utgift rätt och troligen handlat varder, så att dess medel årligen må förkovras, och att kyrkans vinsäd såväl som byggningssåden bliver väl förtyttad, i kyrkans bok jämte annan inkomst införd och i dess kista förvarad. 7. Han skall ock driva därpå, att domkyrkotunnan riktigt levereras. 8. Hålla en prostbok och däruti anteckna de mål, som komma under hans rannsaking och beprövande. Om några grova syndare i hans prosteri finnas, skall han deras namn, brott och plikt uppteckna och en kopia därav uti

Prostens funktion vid visitation

kyrkokistan inlägga och den andra i kapitlet. Svåra mål och samvetssaker upptagas och avdömas ej av prosten, förrän han hos biskopen och konsistorium med sin berättelse och betänkande inkommer och får därifrån befallning, huru han vidare därmed skall förfara.

20 § Prostinget skall hållas på en bekvämlig tid om året, helst om hösten, då tionden kan vara inkommen.

Vice prost

21 § Där prosten av långlig sjukdom eller ålder bliver vanför, förordne biskopen en annan skicklig man i kontraktet till hans vikarie och give honom hälften av prosttunnan, eller vad eljest dem åsämjer.

Kyrkoherdes plikter

22 § Kyrkoherden skall låta sig angeläget vara att ungdomen i hans socken läser läsa i bok och förstår sina kristendomsstycken; jämväl besöka sina åhörare, det ena huset efter det andra, när de å båda sidor kunna därtill hava bekvämlig tid och lägenhet, och då efterfråga, huruledes de samt deras barn och tjänstehjon sinsemellan sig förhålla, förmanande dem till allt det, som gott och lovligt är. Vid sådana tillfällen skall han ock undervisa de gamla om de frågor, han vill dem i kyrkan föreställa, på det de må vara beredda på tjänliga svar och föregå ungdomen med goda exempel.

23 § Kyrkoherden bör jämväl sina åhörare om samvetsmål undervisa, och när några svåra förefalla, giva dem prosten tillkänna. Han skall ock beflita sig om att bilägga missförstånd och osämja emellan sina åhörare, när de äro av den art, att det kan ske Vår, häradets eller stadens, jämväl andras rätt oförkränt: dock skall han därutinnan gå med den varsamhet till verka, att han intet gör sig hos någondera delen misstänkt eller tillvällar sig över dem någon dom.

24 § Han skall ock, jämte den försorg, som han bär för kyrkans egendom i löst och fast samt räknenskapen över inkomst och utgift, tillse, att de husarna och tiggare i hans socken ej lämnas oförsörjda ej heller något olovligt tiggeri emot tiggarrordningen i socknen tillåtes; icke heller giva föreskrift åt någon att gå omkring med, andra socknar till last.

Capellans plikter

25 § Capellaner äro kyrkoherdens medhjälpare, fördenskull skola de vad om kyrkoherdens ämbete och plikt uti Guds ord och denna ordning finnes vara bjudet sig till rättelse taga. Och emedan de stå under kyrkoherden, såsom deras förman, skola de bevisa honom heder och lydnad i ämbetssaker och varken hemligen stämpla eller uppenbarligen sätta sig emot honom. Om någon häremot bryter, skall pastor själv uti enslighet och, där det oftare sker, jämte prosten med förmaning capellanen hans ofog föreställa; men, där det ej hjälper, biskopen sakens beskaffenhet föredraga, som sådant skall tillbörligen betämja och rätta.

26 § Capellanerna vare ock förbudet förutan kyrkoherdens lov att bruka andra präster i sitt ställe på predikstolen eller för altaret, om de eljest förfallolösa förmå tjänsten själva förrätta: men om pastor ville deras tjänst över deras krafter och förmåga missbruka, då lite de prosten eller biskopen till, som böra förhindra, att dem icke något oskäligt vederfares.

Valfrihet vid kallelse till sockenbud

27 § I städerna såväl som på landet stånde var och en fritt att kalla till sig i sockenbud antingen kyrkoherden eller någon av capellanerna.

Pastors beteende mot capellanen

28 § Pastor skall å sin sida bete sig emot capellanen vänlig, benägen och hövisk och betänka, att han är hans medtjänare i ordet, och bör därför ej brukas till de sysslors förrättande, som honom och hans ämbete intet anstå; utan lämna honom, som en

prästmän, sin tillbörliga heder och vårda sig om hans välgång och goda anseende hos församlingen.

29 § Kommer någon kyrkoherde eller capellan så av sig, att han gudstjänsten icke uppehålla gitter, då skall han av biskopen och konsistorium begära en präst till sig, som densamma förestår, och vedergälla honom med kost och lön, som de antingen själva sinsemellan överenskomma, eller biskopen med kapitlet mäter och tycker rätt vara: men del i gället må pastor ingalunda inrymma honom. De, som igenom någon farlig och besmittlig sjukdom bliva alltför eländiga, skola försörjas i nästa hospital, dock rikligare och med bättre bekvämlighet än gemenligen de andra. Prövas deras elände så stort vara, att intet hopp är om bättring, då må biskopen med kapitlet en annan kyrkoherde eller capellan förordna eller ock såframt gället är regalt, Oss sådant tillkännagiva, och sedan lämnas den eländige Kristi tjänaren något av uppbörderna, som skäligt skattas kan, då ock han, som tillkommer, vad som stadgas och utlovas, troligen hålla skall och icke rygga, vid straff till görande.

Förordnande vid sjukdom

30 § Organisten väljes av kyrkoherden och församlingen, som honom lönar allt som de däröver kunna förenas, men vid domkyrkorna måste det ske såväl med konsistorii som församlingens och kyrkoherdens minne.

31 § Klockaren skall i lika måtto av kyrkoherden och församlingen väljas, men icke utan löfmesmän antagas. Han skall vara ärlig, trogen och flitig, boklärd och kunna junga och skriva, så att han däruti kan undervisa församlingens ungdom.

32 § Han skall ock vara kyrkan trogen och kyrkoherden och församlingen lydig, sörja för ringningen och klämtningen på behöriga tider, ställa timklockorna samt taga allt det i noga akt och förvar, som honom i händer antvadas och förtros. Desslikes skall han vara prästerna vid gudstjänsten, skriftermålen och, när det befallles, uti sockenbud samt annan kyrkotjänst vid handen; men ingalunda genom någon kyrkoherdens enskilda tjänst besväras, hindras eller avhållas ifrån den plikt honom åligger, med all flit och trohet att driva barnaläran. Han skall ock bära kapitlets, prostens och kyrkoherdens brev till prostén, när de honom tillhandakomma, till nästa klockare och, där sådant försummas, till skadan, som därav timar, svara. I det övriga, vad hans ämbete angår, så rättar han sig efter den förordning, som biskopen och konsistorium honom föreskriva.

33 § Är klockaren oduglig, lat, vårdslös och genvördig emot kyrkoherden eller församlingen och vill sig första resan på pastors enskilda och andra resan på hans uti capellanens eller kyrkans föreståndares närvaro allvarsamma, dock beskedliga förmaning intet rätta låta; då sättes kyrkoherden med församlingens råd honom ifrån ämbetet, och en annan tages i hans ställe: men där kyrkoherden gör klockaren något för när, då söke denne prostén, och där han ej nöjes med hans utslag, skall biskopen dem åtskilja.

Kap. 25 Om prästmöte.

1 § Uti vart och ett stift eller superintendentia skall årligen på en viss och bekvämlig tid prästmöte hållas både med kyrkoherdar och capellaner. Och när de äro församlade, skola de infinna sig i domkyrkan klockan sju om morgonen, då predikan skall hållas; och därefter träder prästerskapet med sin biskop uti auditorim, eller det rum som därtill utsett är, varest först sjunges: Veni, Sancte Spiritus, och efterföljande bön läses: Deus qui corda fidelium etc. Sedan hålles utav biskopen ett kort tal, lämpat till det, som förehaves, och därpå följer disputationen.

Tid för prästmöte
Första dagen

- Gudstjänst** 2 § Var dag skola de begynna sin sammankomst med gudstjänsten och en predikan över den materien som förhandlad varder. Texterna, som därtill utses, skola i god tid och förut sändas vederbörande tillhanda.
- Disputation** 3 § Praeses och respondentes skola vara beredda till att försvara antingen de theses, som av praeside äro författade och i konsistorium översedda, eller någon artikel uti Augsburgiska bekännelsen, eller ock någon auctore locorum communium, dem man ifrån begynnelsen intill ändan fullfölja skall.
- 4 § Uti disputationerna bör biskopen giva akt uppå, att allt skickeligen tillgår, förtagande all förargelse; och vad som opponeras och svaras, bliver av de förordnade notariis granneligen antecknat.
- Oration** 5 § Efter middagen när klockan är tu hålles en oration över samma materia av någon, som biskopen därtill förordnat haver; och sedan bliva theses med prästerna av praeside övervägda och förklarade intill klockan fem.
- Andra dagen** 6 § Den andra dagen klockan åtta efter predikan fortfares med disputationen som varar till klockan elva och efter middagen ifrån klockan tu till fem; och sedan en och annan haver opponerat såväl ordinarie som extraordinare, skola prostarna, som sig därtill berett, därmed fullfölja och vid sagda tid sluta.
- Tredje dagen** 7 § På den tredje dagen företages en noga och flitig rannsaking om församlingarnas tillstånd i hela stiftet; då ock var prost skall skriftligen inlägga, vad som det året uti hans prosteri är förelupet, huru catechismi förhörar drivet, och vad annat av värde gjort är. Dessa prostarnas akter skola sammanbindas uti en viss bok för vart prosteri och uti domkapitlet förvaras. Äro några mål övriga, dem de ej hava fördristat sig att avgöra och utreda, då skola desamma vid prästmötet för konsistorium och prästerskapet ordentligen framställas, skärskådas och avgöras.
- Biskopens slutförmaning** 8 § Sedan ställer biskopen eller superintendenten en allvarsam och gudlig förmaning till prästerskapet, att de
1. Sitt ämbete troligen och fliteligen förestå och såväl med exempel och leverne som med läran församlingen uppbygga, hålla en god ordning med sina åhörare, på det de må alltid se och veta, huru med deras förkovring i läran och deras umgänge såväl hemma sinsemellan som uti det gemena levernet förevetter; förmanande dem att ingalunda underlåta, när de annat än väl förnimma, att rätta sina åhörare däruti både allmänt av predikstolen och i synnerhet genom ensligt samtal.
 2. Skola de förmanas att idka sina studier och för all ting fliteligen och aktsamligen att läsa den heliga skrift.
 3. Att föra ett oförargligt leverne hemma i sina hus såväl som i samkväm, ställande alltid sig själva till ett gott efterdöme för åhörarna i goda seder och ett redligt umgänge, så att deras personer icke må för någon otidighets och oskicklighets skull på något sätt bliva illa utförda och ämbetet vanvördat.
 4. Tillhålla sina åhörare utan återvändo och med allt allvar att dyrka, älska och ära den store Guden, av vilken allt gott kommer, troligen bedja för hans församling i gemen och för överheten samt hela fäderneslandet och avbedja alla stora landsplågor, all skada och farlighet både i andlig och lekamlig måtto.

9 § Sedan förordnar biskopen eller superintendenten officarios till nästa prästmöte, såsom praesidem, vice praesidem, trenne respondentes, trenne opposentes, och den som orera skall; givande alla tillkänna, vad som därefter skall förekomma.

Officianter till nästa prästmöte

10 § När allt sådant är förrättat, giver biskopen dem hemlov, befallande dem i Guds beskydd; och så slutas med en psalm, en tjänlig bön och sist Herrens välsignelse.

Avslutning

Kap. 26 Om kyrkor, deras skrud och egendom.

1 § Vid varje domkyrka skall en skicklig syssloman förordnas, som därhos ock är en prästman, på det han under tiden må hjälpa till att predika, när han intet av sitt ämbete hindras, vilken skall se uppå, vad kyrkans nödortf i en och annan måtto kräver. Han skall årligen innan fjorton dagar efter påsk, jämte några andra därtill förordnade, enkannerligen en förfaren byggningsman, bese bristerna och författa däröver en förteckning, så ock förslag på den bekostnad, som till förbättringen fordras; varpå, efter landshövdingens och biskopens anordning och upprättat kontrakt med därtill nödiga och betingade hantverksmän, arbetet under sysslomannens uppsikt på domkyrkans bekostnad fortsättes och däröver en riktig räkning hålles. Allt vad domkyrkan tillhör och av sysslomannen vårdas, samt i sakristian eller annorstädes förvaras, skall årligen inventeras emellan fjärde dag påsk och nästa söndagen därefter. Originalinventarium lägges i kyrkans kista till förvar, desslikes ock vad som inventerat varder, såsom kläder, silver, penningar etc. Men det som dagligen brukas, gives klockaren under händer, vilken jämte sysslomannen årligen, eller så ofta det behöves, skall sig vårda låta, att ingenting må av mal, mögel och vanskötsel fördärvas, så ock därhos tillse, att kalken och patenen alltid hållas väl rena, såväl som allt annat som tarvas och behöves.

Domkyrkosyssloman

2 § Sysslomannen skall av biskopen med konsistorii vetskap och samtycke antagas och sätta nöjaktig borgen för sig, på det att kyrkan må hava en viss försäkring om sitt skadestånd, ifall hon av hans försummelse eller oriktighet någon skada toge; varpå biskopen och kapitlet noga uppsikt hava skola och sysslomannen flitigt tillhålla, med sina förslag månatligen inkomma och årligen i rättan tid leverera sin riktiga räkning till kapitlet, som där överses skall, och sedan levereras, såväl på de ordinarie som extraordinarie inkomsterna, intet undantagande, till landskontoret.

Tillsättning

3 § Sysslomannen tager ock emot den inkomst av spannmål, som kallas domkyrko-tunnan, vilken på bekvämlig tid försäljas skall, kyrkan till bästa efter det pris, som biskopen och kapitlet helst för reda penningar gott finna, seende sig före, att kyrkan därpå ej lider skada.

4 § Betarvar domkyrkan någon stor och kostsam byggnad ånyo, såsom tak, torn, mur etc., skall biskopen anlita Vår landshövding där å orten om råd och handräckning till dess förfärdigande och domkyrkans utestående medels infordrande. Det åligger ock landshövdingen att tillhålla landsbokhållaren, det han intet försummar domkyrkans räkningar, sedan de av biskopen och kapitelsmännen äro underskrivna och honom tillställda att överse.

Domkyrkans reparation m.m.

5 § Alla domkyrkors, så ock andra kyrkors i städer och på landet fasta egendom, evar den är belägen, skall sysslomannen och andra vederbörande vårda sig om, att den rätt skött, vid makt hållen, och emot allt kval försvarad bliver, och där den orätmätigt bortkommen är, med rätt må återvinnas; till vilket senare sysslomannen vid varjehanda fall av biskopen skall fullmäktig göras, eller, där han förhindrad är, någon annan prästman i hans ställe, vilken av Vår befallningsman vid härads- och

Kyrkans egendom

lagmansting, så ock, om saken till hovrätten kommer, av Vår advokatfiskal allt rättmätigt bistånd ske skall. Och som Vår nådiga vilja är, att de, som befinnas vrångvisligen slå kyrkoägor under sig, ingalunda må slippa förutan ansevärliga böter och kyrkans eller kyrkobords tagna skadas ersättning; så skola ock biskopar och sysslomän se sig väl före, att de icke, förutan goda och sannolika skäl, någon i sin välfångna egendom kvälja.

6 § Kyrkans fasta jordagods må ingen föryttra utan högsta nödtorft eller nytta samt Vår vetskap och tillåtelse. Finnes något rörligt gods kyrkan tillhörigt, såsom guld, silver, böcker, brev etc. eller något annat, som till de urgamla tiders ihågkommelse tjänar, det skall ingalunda till någon privat avlåtas; och om sådant allredan vore skett, skall Vårt arkiv därom berättas, att det med ägandens goda nöje kan tillbakaskaffas.

7 § Sysslomannen skall utav det, som han haver under sin förvaring, icke det ringaste utlåna förutan biskopens och kapitlets skriftliga förordning och befallning, fast mindre något bortgiva.

Kyrkokistor

8 § Var kyrka i städer och å landet skall hava en eller, där så behöves, flera kistor med tre lås, däruti kyrkans egendom i penningar, guld, silver, kläder, tenn, koppar, räkenskapsboken, inventaria över kyrkoherde-, capellans- och klockarbord, samt annat, som vid kyrkan till underrättelse behöves, skall bliva förvarat. Den ena nyckeln behåller kyrkoherden, den andra kyrkovärden, och den tredje en av sexmännen; och må intet där uttagas utan i dessa tre personers närvaro.

Förbud att bygga i närheten av kyrka

9 § Vi vilja ock härmed allvarligen hava förbjudet, att ingen skall bygga så nära intill någon kyrka, att hon därav kan sättas i fara och äventyr för eldsvåda; och, där som några byggningar allaredo äro för när satta intill kyrkorna på landet, skola de efter handen nedrivs och flyttas längre därifrån, varom kyrkoherden tillika med församlingen skola sig vårda låta; och där som de se fara hos vara, och vederbörande icke vilja bekväma sig med godo till att flytta husen och förese kyrkans säkerhet, då skola Våra landshövdingar och befallningsmän räcka dem härutinnan handen.

Kap. 27 Huru gudstjänsten i en nybyggd kyrka skall begynnas och förrättas.

Anmälan

1 § När någon vill kyrka eller kapell ånyo bygga, skall det först givas Oss och sedan biskopen och konsistorium tillkänna; och då hon är färdig, måste hon av biskopen själv eller någon annan i hans ställe, såsom ett Guds hus, helgas Herranom på följande sätt.

Invigning

2 § Först avkunnas sådant åtta dagar förut; och när församlingen på sagda söndag kommer tillsammans, sjunges strax en psalm; och därpå skall biskopen eller hans fullmäktig vid altaret säga dessa orden: Helig, Helig, Helig, Herre Gud Sebaot, fulla äro himlarna och jorden av din härlighet, uppfyll ock nu med din heliga ära och härlighet detta ditt hus och alla kristtrognas hjärtan för ditt heliga namns skull.

3 § Sedan underrättar han folket med ett kort tal om det, som för händer haves, och beder Gud med en tjänlig bön om nåd och hjälp, att hans heliga ord och evangelium må alltid rent och oförfalskat bliva darsammastädes lärt och predikat, och de heliga sakramenten i deras rätta bruk hållna. Därefter läser han Fader vår och önskar välsignelse över hela församlingen i gemen och isynnerhet över den som kyrkan byggt haver, och sedan sjunges O Gud vi love dig.

4 § Däruppå gör biskopen eller hans fullmäktig en förmaning till folket, att de detta templet, såsom en boning helgad Herranom, i ära och vördning hålla, troligen darsammastädes bedja, tacka och lova Gud, gärna höra och gömma hans heliga ord och bruka sakramenten rätt. När allt detta är skett, begynnes och förrättas den ordentliga gudstjänsten och slutes sedan med bön, välsignelsen och en tjänlig psalm.

Kap. 28 Om hospital.

1 § Som Gud i sitt ord befaller, att vi skola låta oss vårda om de fattiga, sjuka, halta och blinda, som själva för sig ingen råd veta och måste lita till andra om deras nödortf; alltså bör detta ingalunda försummas eller tillbakasättas så vid hospital som vid sjukstugorna på landet.

Omvårdnad om fattiga

2 § De hospital, som redan äro vid domkyrkorna och uti andra städer inrättade eller härefter inrättas kunna, skola sina vissa inkomster hava och oavkortade få behålla, och må ingen dem i någon måtto förminska. Den som kyrkors, hospitals eller de fattigas medel olovligen angriper och försnillar, skall anses som en tjuv och beläggas med dubbelt straff emot annan tjuvnad.

Hospitals inkomster

3 § Uppå alla hospital så vid domkyrkorna som andra skola landshövdingen, biskopen, kyrkoherden och en borgmästare uppsikt hava och allt efter nödortfen skicka, och må ingen därvid något göra eller låta utan deras vetskap och vilja. Landshövdingen med biskopen styre verket, men de andra vare deras rådgivare och hjälpare, vilka ock, när de bliva kallade, skola tillstädes komma. I Stockholm böra hospitalets föreståndare vara, förutom överståhållaren, kyrkoherden vid stora kyrkan, en borgmästare och tvenne stadens rådmän.

Styrelse

4 § Sjukstugorna å landet vårde adeln i socknen tillika med kyrkoherden, värदार och sexmän. Och där som ännu inga sjuk- eller fattigstugor äro uppsatta, bör sådant utan dröjsmål ske i var socken, och kyrkoherden påminna församlingens ledamöter, att de icke allenast enhälleligen hjälpa till byggningen utan ock efter råd och ämne av en fri och god vilja giva årligen något till sin nödortfoga jämnkristens underhåll, därmed att visa sin tacksamhet emot Gud för all den välsignelse och alla de nådevälgärningar, som de i det året och i all sin livstid undfått hava. Kyrkoherdarna i alla församlingar skola också med flera, som vederbör, noga tillse, att de penningar, som till de husfattiga samlas, rättrådigen utdelta bliva, åt dem mest och förnämligast, som bäst behöva och äro de eländigaste.

Sjukstugor Sammanskott

5 § Vart härad och socken skall föda sina fattiga och ingalunda, som härtill på några orter förnimmes skett vara, föra dem in i andra socknar, dem till last och besvär: dock må understundom den ena socknen, som kan hava mindre fattiga, gå de näst hos liggande, som hava flera, med någon hjälp tillhanda.

Fattigvård

6 § Ingen skall njuta underhåll av hospitalet, som icke verkligen sig där uppehåller; och den, som darsammanstädes intagas vill, måste hava gott vittnesbörd av sin kyrkoherde och giva in för sig tjugu daler silvermynt: dock böra de, som så usla och eländiga äro, att de ingen utväg veta till samma medels anskaffande, icke förskjutas eller utestängas, utan landshövdingen och biskopen vårda sig därom, att igenom någon för man hos gott folk så många medel för dem samlas må, på det varken hospitalet i dess inkomst och rättighet något avgå måtte, eller de utfattiga och uslaste, vilka först och framför alla andra böra anses, lämnas hjälplösa. Ej må sysslomannen någon i hospitalet intaga, landshövdingen och biskopen oåtsporad; och skall ingen där

Underhåll och intagning

inkomma, som så stark är, att han eljest kan förtjäna sitt bröd icke heller den, som annan utväg till uppehälle haver, med mindre de giva så rikligen in för sig, att hospitalet ingen skada, utan gagn och fördel därav hava kan.

Hospitalspräster

7 § Hospitalsprästerna, som de fattigas och sjukas själågagn sköta, skola med kost, lön, näring och värme förses. Gitter icke hospitalet en särdeles syssloman hålla, då skall prästen tillika den tjänsten förestå och de stycken förrätta, som därtill höra. Vad räkenskapen vidkommer, skall det därvid iakttagas, som om domkyrkyrkans syssloman stadgat är.

Revisorer

8 § Vart tredje år skola de, som över hospital vård och uppsikt hava, förordna tvenne beskedliga och trogna män, vilka måste hava en nyckel emot sysslomannen till proviant- och visthuset och alltid vara tillstädes, när in- eller utmätes och väges, och med kyrkoherden därom åhåga draga, att med spisningen väl tillgår.

Spisordning

9 § De fattiga skola efter ordningen spisas; och när spisningen måste under tiden av vissa orsaker förändras, ligge det under uppsyningsmännernas gottfinnande och icke sysslomannens, vilken sig noga vid ordningen hålla skall.

Gudstjänst

10 § Uti hospitalet skall gudstjänst hållas alla söndagar, årshögtider och stora böndagar, såsom ock om var torsdag veckopredikning, då något av catechismo måste föreställas. Försummar någon att bevista gudstjänsten, som av de krafter är, att han kan gå i kyrkan, miste någon del i mat och dryck. De fattiga skola dessutom var dag endräkteligen komma i kyrkan till att hålla bönestund och bedja Gud för hans församling, för överheten, rikets välfärd, allmännelig landsfred, och för alla, som hospitalet hjälpa och understödja. För de ofärdiga och sjuka, som icke mäktat att gå i kyrkan, skall prästen under tiden göra gudstjänst vid deras sängar, lära, trösta och förmana dem till tålmod.

Förmaning till fridsamhet

11 § De fattige skola föra ett gudfruktigt, ärligt och stilla leverne. Är någon bullersam, gärna kivar, går ut på gator och gårdar till att öva skvaller och annan fåfänga, eller om natten ligger borta ifrån hospitalet; densamme skall först på någon tid umbära sin kost och, där det intet hjälper, drivas ifrån hospitalet. Samma lag vare för den, som giver föreståndarna, prästen eller sysslomannen smädliga ord och vill sig intet bättra.

Inspektion

12 § På det allt må väl tillgå, skola de, som uppsikt hava, esomoftast på vissa tider hospitalet besöka och efterfråga, huru allt handlas, och vad brister tillbörligen rätta men kyrkoherden skall åtminstone tvenne resor om månaden gå där in och förhöra, huru där tillstår.

Intagning av bemedlade

13 § Begärer någon gammal och oför inkomma, bjudande för sig vad han äger, penningar eller penningevärde, han skall icke emottagas, förrän hans släkt, där han någon haver, bliva tillsporda, om de vilja taga honom med den del, han äger, till sig och födan. Säg de ja därtill, må de ock det göra, med mindre han med goda skäl visa kan sig hos dem icke väl kunna skötas eller tryggas: men om de vägra honom att emottaga, då må han i hospitalet intagen vardas, och have sedan hans arvingar efter hans död ingen rätt till arvet. Äger och lämnar han arvejord efter sig, då må bördemannen henne av hospitalet inlösa inom den tid, som lagen föreskriver.

Bilaga 3

Förslag till alternativ lagtext till 2 kap. 2–4 §§ i den nya kyrkolagen

Medlemskap utan ansökan

2 § Ett barn blir vid födelsen medlem av svenska kyrkan, om föräldrarna är gifta med varandra och båda eller en av dem tillhör kyrkan.

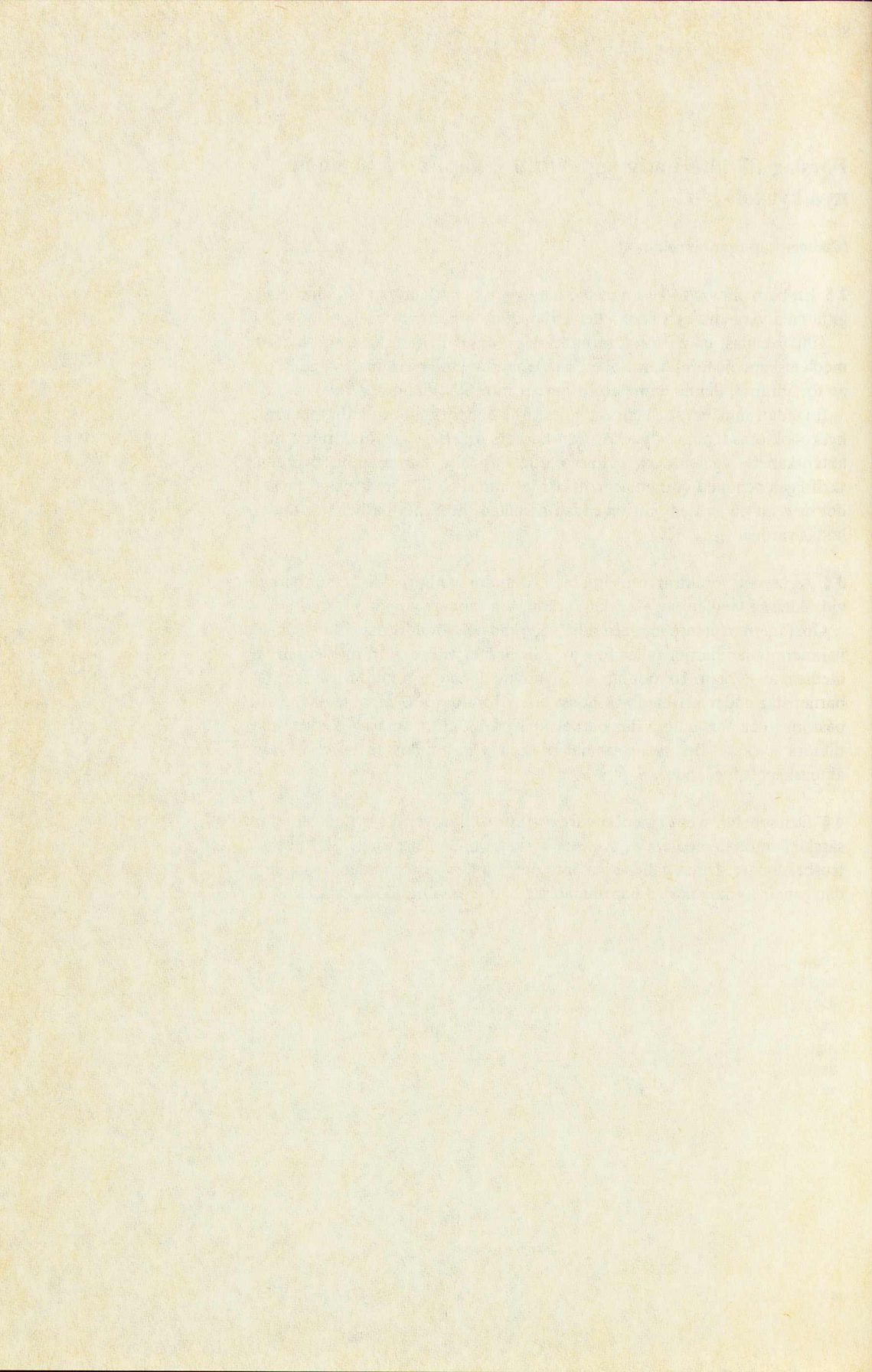
Tillhör endast en av föräldrarna kyrkan, anses barnet dock inte ha fått medlemskap, om föräldrarna eller, då barnet står under vårdnad av endast en av föräldrarna, denne anmäler att barnet inte skall tillhöra kyrkan.

En sådan anmälan skall göras till pastorn i den församling där barnet skall kyrkobokföras inom sex veckor från barnets födelse. Om föräldrarna före äktenskapets ingående eller före barnets födelse har kommit överens, skriftligen och med vittnen, om att barnet inte skall tillhöra kyrkan, räcker det med att en av dem gör en sådan anmälan, även om barnet står under bådas vårdnad.

3 § Är barnets föräldrar inte gifta med varandra när barnet föds, blir barnet vid födelsen medlem av svenska kyrkan, om modern tillhör kyrkan.

Om fadern men inte modern tillhör kyrkan och föräldrarna gifter sig med varandra innan barnet fyller tolv år, blir barnet vid föräldrarnas giftermål medlem av kyrkan. Barnet blir dock inte medlem om föräldrarna eller, då barnet står under vårdnad av endast en av föräldrarna, denne anmäler till pastorn i den församling där barnet är kyrkobokfört att barnet inte skall tillhöra kyrkan. En sådan anmälan skall göras inom sex veckor från äktenskapets ingående.

4 § Den som blir svensk medborgare och inte tillhör svenska kyrkan blir utan särskild ansökan medlem av svenska kyrkan om han är evangelisk-luthersk trosbekännare. Detta gäller dock inte om han hos pastorn i den församling där han är kyrkobokförd har anmält att han inte vill tillhöra kyrkan.

Bilaga 4**Exempel på bestämmelser som anknyter till helgdagsbegreppet**

1. lag (1905:38 s. 1) om köp och byte av lös egendom, 68 §
2. lag (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid, 2 §
3. lag (1973:98) om inskrivningsregister, 4 §
4. lag (1936:81) om skuldebrev, 1 kap. 5 §
5. förordning (1979:996) om Stockholms fondbörs, 21 §
6. förordning (1980:624) om sättet och tiden för utbetalning av pension enligt lagen om allmän försäkring, 4 §
7. vägtrafikskatteförordning (1973:776), 48 §
8. förordning (1979:572) med tingsrättsinstruktion, 24 §
9. förordning (1979:573) med länsrättsinstruktion, 24 §
10. förordning (1959:420) med tilläggsbestämmelser till statens allmänna tjänstepensionsreglemente, 1 §
11. veterinärtaxeförordning (1975:539), 7 §
12. växellag (1932:130), 72 §
13. checklag (1932:131), 55 §
14. förordning (1981:503) om statsbidrag till ferieverksamhet inom ungdomsorganisationen, 2 §
15. förordning (1981:562) med instruktion för mellankommunala skatterätten, 12 §
16. semesterlag (1977:480), 9 §
17. rättegångsbalk (1942:740), 1:9
18. skolförordning (1971:235), 8:11 och 36
19. allmän verksstadga (1965:600), 14 §
20. förordning (1982:327) om notarius publicus, 10 §
21. jaktstadga (1938:279), 13 §
22. sjölag (1891:35 s. 1), 25 §
23. jordabalk (1970:994), 8:7, 12:7
24. försäkringsrörelselag (1982:713), 9:1
25. tandvårdstaxa (1976:638) Bilaga A, avd A
26. vägmärkesförordning (1978:1001), 31 §
27. aktiebolagslag (1975:1385), 4:25, 9:1
28. förordning (1982:914) om lotsavgifter, 6 §
29. kungörelse (1971:784) med tillämpningsföreskrifter för inskrivningsväsendet enligt jordabalken, 3 §
30. lag (1984:649) om företagshypotek, 4:4
31. förordning (1984:1102) om bidragsförskott, förlängt bidragsförskott för studerande och särskilt bidrag till vissa adoptivbarn, 5 §
32. lag (1983:1015) med anledning av Sveriges tillträde till konventionen den 6 april 1974 om en uppförandekod för linjekonferenser
33. förordning (1980:759) om utbetalning av statliga tjänstepensionsförmåner och vissa socialförsäkringsförmåner, 4 §
34. barnbidragsförordning (1986:386), 8 §

Kommentar:

Sammanställningen grundar sig på ett utdrag från justitiedepartementets s.k. fulltextregister över SFS- författningar. Registret omfattar endast författningar som publicerats 1977 eller senare, vissa balkar och andra författningar före 1977 som togs in i registret under dess provperiod och paragrafändringar gjorda efter 1976. Registret täcker således ännu så länge en ganska obetydlig del av existerande författningstexter. Det är dock genom detta register som man med dators hjälp närmast kan precisera antalet författningar som anknyter till helgdagsbegreppet.

Bilaga 5

Sammanställning av remissyttrandena över Stockholms tingsrätts och domstolsverkets framställningar angående rättegångsgudstjänst

Remissyttranden har kommit in från Svea hovrätt, Göta hovrätt, Hovrätten för övre Norrland, Södra Roslags tingsrätt, tingsrätterna i Uppsala, Lindesberg, Växjö, Hässleholm, Malmö, Varberg, Göteborg, Strömstad, Arvika, Gävle, Östersund och Boden, domkapitlen i Uppsala, Lund, Göteborg, Härnösand och Stockholm, Sveriges domareförbund, Svenska kyrkans personalförbund och Förbundet för jurister, samhällsvetare och ekonomer (JUSEK).

Göteborgs tingsrätt har till sitt yttrande fogat ett yttrande från Göteborgs nämndemannaförening.

Yttranden har vidare kommit in från lagmannen i Varbergs tingsrätt, revisionskontoret vid domstolsverket, domkapitlet i Luleå och Human-etiska förbundet.

I departementsremissen ombads remissinstanserna besvara frågan om det längre fanns anledning att ha kvar bestämmelser om att tingspredikan skall hållas. Enligt remissen borde frågan besvaras med utgångspunkt från att någon skyldighet för domarpersonal och nämndemän att närvara vid tingspredikan inte gäller eller i vart fall inte bör gälla i framtiden men att den som deltar gör det i tjänsten. Remissinstanserna skulle vara oförhindrade att utveckla sina synpunkter på frågan om någon närvaroplikt f.n. föreligger och på bestämmelsernas innebörd i övrigt.

Av de 24 remissinstanserna får 21 anses ha uttalat sig för att bestämmelser om tingspredikan skall vara kvar i någon form. Flera av remissinstanserna har enbart besvarat remissen utifrån den givna utgångspunkten, men 13 har även lämnat synpunkter på frågan om närvaroplikt f.n. föreligger. 11 remissinstanser har därvid ansett att så inte är fallet.

I remissyttrandena för ett bibehållande av bestämmelser om rättegångsgudstjänst har anförts bl.a. följande.

Svea hovrätt anser att ett bibehållande av rättegångsgudstjänsten och, så länge vi har kvar ett statskyrkosystem, bestämmelserna i kyrkolagen med tillhörande föreskrifter i andra författningar kan ses som en markering av att gamla traditioner kan vara värda att bevara, bl.a. för att motverka historielösheten i dagens svenska samhälle. Hovrätten har sedan lång tid tillbaka utgått från att någon formlig skyldighet för domarpersonal och nämndemän att närvara vid rättegångsgudstjänst inte föreligger men att de som deltar ändå gör det "i tjänsten".

Enligt *Göta hovrätt* utgör rättegångsgudstjänsten en mycket uppskattad traditionell inledning till domstolarnas vårsession. Vid åtskilliga domstolar lämnas i samband därmed information till nämndemän om ny lagstiftning, organisationsförändringar m.m. Hovrätten påpekar vidare att eftersom någon skyldighet för domarpersonal och nämndemän att närvara vid rättegångsgudstjänst i vart fall ej föreligger för framtiden, torde föreskrif-

terna om rättegångsgudstjänst i vart fall inte strida mot grundlag.

Lindesbergs tingsrätt ifrågasätter om man inte – med upphävande av 10 § lagen (1946:804) om införande av nya rättegångsbalken – i instruktionen för varje domstol i stället skulle kunna införa en bestämmelse, att domstolen äger föranstalta om hållande av gudstjänst vid det nya arbetsårets början. En sådan bestämmelse skulle på den kyrkliga sidan motsvaras av en skyldighet att medverka till att gudstjänst äger rum om önskemål framförs om detta. Enligt tingsrätten bör det självfallet inte föreligga någon skyldighet att delta i en rättegångsgudstjänst.

Malmö tingsrätt uppger att rättegångsgudstjänsterna utgör en högtidlig inledning på domstolarnas arbetsår och är mycket uppskattade av flertalet domare och nämndemän liksom även av övrig personal vid domstolarna. Beträffande frågan, om deltagande i rättegångsgudstjänsten är obligatorisk enligt gällande rätt, anser tingsrätten det självklart att närvaroplikt ej råder. Tingsrätten anför vidare att i den mån det åldriga stadgandet om tingspredikan i kyrkolagen enligt sin ordalydelse kan ge utrymme för tolkningen, att det råder skyldighet att övervara gudstjänsten, måste stadgandet numera anses som obsolet i den delen.

Varbergs tingsrätt anför: Kyrkolagen och anslutande författning avsåg ursprungligen en närvaroplikt vid rättegångsgudstjänst för domare, men det är uppenbart att denna närvaroplikt ej längre gäller. Mot antagandet att närvaroplikt skulle föreligga talar – förutom grundlagens påbud – det förhållandet att domares utevaro ej är sanktionsbelagd. Rättegångsgudstjänsterna måste därför anses innefatta en rättighet men ej en plikt för domare att höra ett kristet ord. Det kan därför anses utgöra ett åsidosättande av religionsfriheten om domare av kristen tro betages möjligheten att åhöra en predikan avsedd just för domarkåren. Tingsrätten erinrar om att korum fortfarande hålles, om än fakultativt.

Arvika tingsrätt uppger att tingspredikningarna obestriddligen har ett traditions- och stilvärde som av medborgaren i gemen uppfattas som positivt och som aldrig kan ersättas av, såsom domstolsverket föreslagit, årliga träffar för nämndemännen eller av några som helst liknande arrangemang. Även om deltagande i tingspredikan sker i tjänsten anses sedan länge närvaron vara helt frivillig. Enligt tingsrätten är det svårt att föreställa sig att den nu gällande ordningen skulle kunna uppfattas som ett inkräktande på någons religiösa integritet.

Gävle tingsrätt föreslår att bestämmelserna om rättegångsgudstjänst förtydligas så, att det klart framgår att ingen närvaroplikt föreligger.

Enligt *domkapitlet i Uppsala* innebär reglerna om rättegångsgudstjänst att svenska kyrkan är skyldig att anordna sådan gudstjänst, med närvaroplikt för varje domare. Domkapitlet anser att mycket talar för att reglerna bör ändras, eftersom de inte kan sägas överensstamma med nu rådande syn på statlig verksamhet. Även framgent bör dock möjlighet ges att fira rättegångsgudstjänster. Förslagsvis bör, som hittills, kontraktsprosten i det kontrakt där domstolen har sitt säte ha att, efter hörande av domstolens personal, anordna rättegångsgudstjänst när han så finner lämpligt. Detta bör ske i slutet av november varje år. Enligt domkapitlet skulle gudstjänsten även fortsättningsvis äga rum under domstolstjänstemännens arbetstid, dock utan särskild närvaroplikt.

Domkapitlet i Härnösand anser att nuvarande bestämmelser om rättegångsgudstjänst kan upphävas och ersättas av en författningsreglering i annan form. Vad angår utformningen av en framtida reglering har man i stort sett samma uppfattning som domkapitlet i Uppsala men anser att regleringen även bör ta sikte på personal vid allmänna förvaltningsdomstolar.

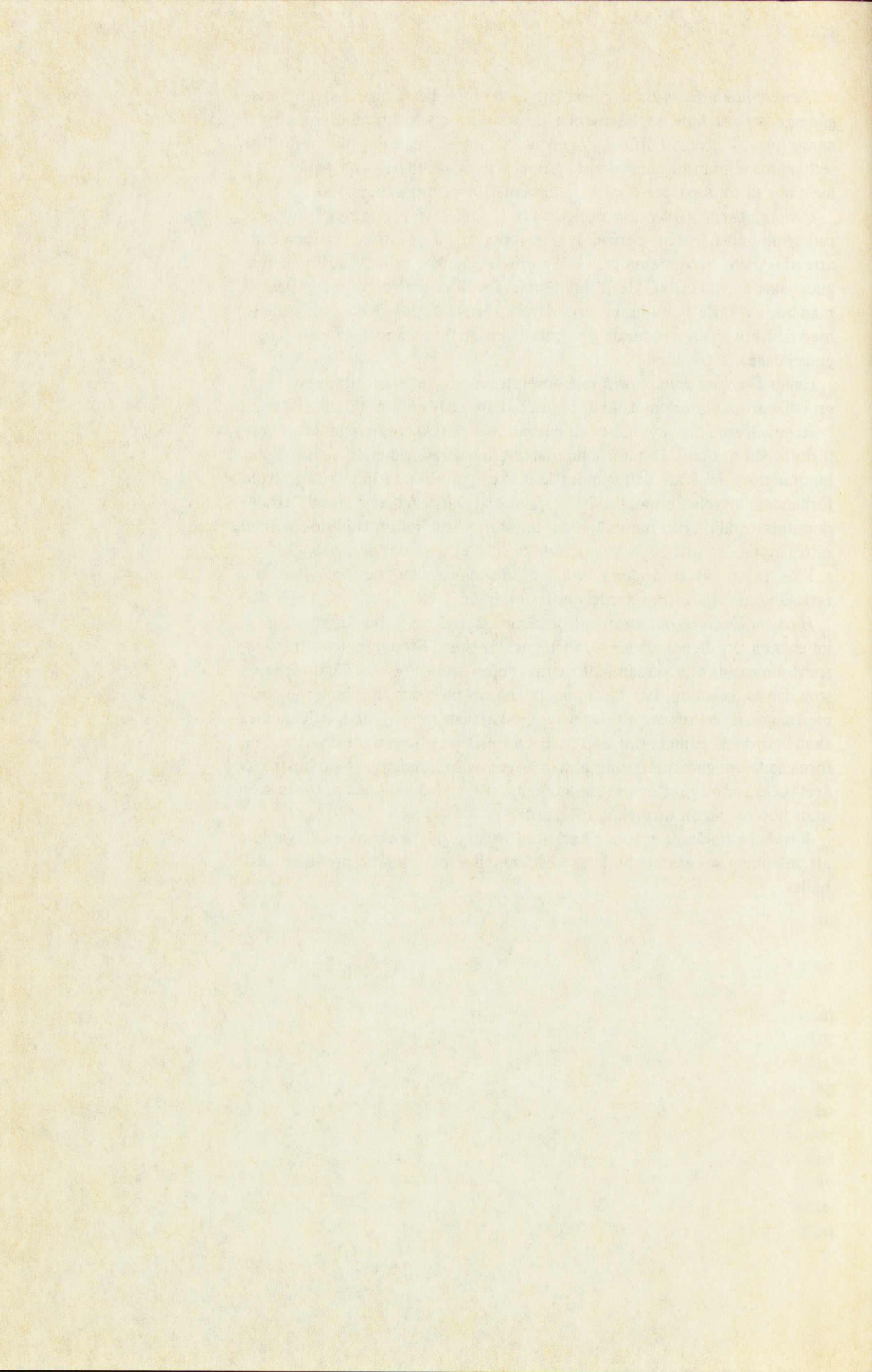
Domkapitlet i Göteborg uppger att i Göteborgs kommun deltar i rättegångsgudstjänsten personal från hovrätt, tingsrätter, kammarrätt, arrende- och hyresnämnder, åklagarmyndigheten m.fl., varför denna gudstjänst är välbesökt. Beträffande närvaroplikten anser domkapitlet att man bör avskaffa bestämmelserna därom för att uppnå överensstämmelse med den hos många rådande uppfattningen att bevistandet av rättegångsgudstjänster är frivilligt.

Enligt *Sveriges domareförbunds* uppfattning är det ställt utom tvivel att grundlagarnas regler om åsiktsfrihet och religionsfrihet lett till att de gamla bestämmelserna om skyldighet att närvara vid rättegångsgudstjänst numera förlorat sin verkan. Det förhållandet att närvaroskyldighet ej föreligger hindrar dock icke att deltagandet kan ske i tjänsten. Enligt röster, som förbundets styrelse kunnat avlyssna, sätter i varje fall det stora flertalet domstolsanställda och nämndledamöter stort värde på att traditionen med rättegångsgudstjänst bevarats, och de önskar ej dess upphörande.

I de tre remissyttrandena *mot ett bibehållande* av bestämmelser om rättegångsgudstjänst har anförts bl.a. följande.

Hässleholms tingsrätt anser att bestämmelserna om rättegångsgudstjänst innebär en skyldighet att närvara vid gudstjänsten. Eftersom detta framstår som främmande bl. a. då samhället strävar efter att inte utpeka någon religion som den enda sanna, bör bestämmelserna tas bort och inte heller ersättas med någon föreskrift om att rättegångsgudstjänst (med frivilligt deltagande) skall anordnas. Enligt tingsrätten är en bestämmelse om att domstol "får föranstalta om gudstjänst eller annan högtidlig sammankomst vid början av året" också onödig, eftersom en sammankomst självfallet kan anordnas även utan stöd av någon uttrycklig föreskrift.

Växjö och Bodens tingsrätter har, utan att ange några närmare skäl, ansett att anledning saknas att ha kvar bestämmelser om att tingspredikan skall hållas.

Bilaga 6

Utredningens direktiv

Regelbeståndet rörande svenska kyrkan m.m.

Dir. 1982:88

Beslut vid regeringsammansammanträde 1982-11-25.

Chefen för kommundepartementet, statsrådet Holmberg, anför.

Det nuvarande regelsystemet

Svenska kyrkans verksamhet regleras av ett stort antal författningar av olikartad konstitutionell natur. En del av reglerna rörande svenska kyrkan är av grundlags natur. Andra är av kyrkolags natur. I regelsystemet för svenska kyrkan ingår även bestämmelser i vanlig lag och bestämmelser som regeringen har beslutat inom ramen för sin normgivningskompetens.

Det nuvarande regelsystemet för svenska kyrkan är svåröverskådligt och svårtillgängligt. Detta beror inte bara på mångfalden av bestämmelser av skilda slag, utan även på att åtskilliga bestämmelser är ålderdomliga. Det torde inte på något annat område än det kyrkliga finnas så många gamla författningar som alltjämt gäller.

Grundvalen för den svenska kyrkorätten är 1686 års kyrkolag (KL). Till detta omfattande lagkomplex ansluter ett stort antal senare tillkomna bestämmelser, som i många fall innebär ändring eller upphävande av föreskrifter i KL, ofta utan att den berörda bestämmelsen i KL i sin helhet har upphävts eller har fått en ny lydelse. Åtskilliga bestämmelser i KL har också, utan att vara formellt upphävda, blivit obsoleta genom att de samhällsförhållanden till vilka de anknuter har förändrats. Detsamma gäller även delar av andra kyrkliga författningar av hög ålder.

Det långvariga utredningsarbetet rörande förhållandet mellan staten och svenska kyrkan har medfört att författningsregleringen av svenska kyrkan till stora delar har fått bestå oförändrad. Den kan därför inte anses uppfylla de självklara kraven på överskådlighet och lättillgänglighet.

Nya bestämmelser om normgivning på det kyrkliga området

Reglerna om stiftande av kyrkolag finns i punkt 9 övergångsbestämmelserna till regeringsformen. Dessa innebär att kyrkolag stiftas, ändras eller upphävs av regeringen gemensamt med riksdagen och med samtycke av allmänt kyrkomöte. Reglerna avviker därigenom från de regler som gäller i fråga om annan lagstiftning. Enligt 1 kap. 4 § regeringsformen är det nämligen riksdagen som stiftar lag.

Riksdagen har slutligt antagit ett i propositionen om formerna för den kyrkliga lagstiftningen m.m. (prop. 1981/82:77, KU 1981/82:36, rskr. 1981/82:263, KU 1982/83:1, rskr. 1982/83:1) framlagt förslag om ändring i punkt 9 övergångsbestämmelserna till regeringsformen. Grundlagsändringen träder i kraft den 1 januari 1983 (SFS 1982:937).

De av riksdagen antagna ändringarna i punkt 9 övergångsbestämmelserna till regeringsformen innebär att reglerna om kyrkolagstiftning anpassas till regeringsformens huvudprinciper om normgivning. Enligt de nya grundlagsbestämmelserna blir huvudregeln att riksdagen ensam stiftar lag på det kyrkliga området. Svenska kyrkan garanteras emellertid ett inflytande vid normgivningen genom att kyrkomötet i viss utsträckning medverkar vid den kyrkliga lagstiftningen. Riksdagen får också enligt de

nya grundlagsbestämmelserna möjlighet att till kyrkomötet delegera normgivning i vissa särskilt angivna ämnen.

Regeringen har förelagt 1982 års allmänna kyrkomöte och riksdagen förslag till lag om svenska kyrkan och lag om kyrkomötet. 1982 års allmänna kyrkomöte har med vissa ändringar godkänt lagförslagen (skr 1982:7, 1 SÄU 1982:1, kskr 1982:28). Riksdagen har för sin del antagit de av kyrkomötet godkända lagförslagen (prop. 1981/82:192, KU 1982/83:2, rskr. 1982/83:2). Regeringen har med anledning härav utfärdat dels lagen (1982:942) om svenska kyrkan, dels lagen (1982:943) om kyrkomötet.

Kyrkomötesreformen bygger på de grundlagsändringar som jag just har redovisat. Reformen innebär i huvudsak att kyrkomötet får en bredare förankring och en mera demokratisk uppbyggnad än f.n. Kyrkomötet skall tillsätta en centralstyrelse, svenska kyrkans centralstyrelse, som verkställande och beredande organ. Kyrkomötet får en treårig valperiod och skall sammanträda varje år. Genom bemyndigande i lagen om svenska kyrkan får kyrkomötet kompetens att meddela föreskrifter i alla de ämnen som grundlagsförslaget ger möjlighet till.

Reformen som helhet innebär alltså en ny ordning i fråga om normgivningsförfarandet på det kyrkliga området. En viktig nyhet är att kyrkomötet genom delegation får normgivningskompetens på områden som i dag är reglerade i kyrkolag eller i regeringsförfattningar. Innan kyrkomötet med stöd av delegation beslutar nya föreskrifter i ämnet måste riksdagen upphäva de föreskrifter som nu finns i kyrkolag. Enligt de föreslagna grundlagsändringarna skall regeringen inte längre ha kompetens att meddela föreskrifter i de ämnen som skall kunna delegeras till kyrkomötet. Det innebär att kyrkomötet i de delegerade ämnena övertar regeringens kompetens. Regeringen har emellertid enligt en övergångsbestämmelse till grundlagsändringarna (p. 3) befogenhet att upphäva sina egna författningar på de aktuella områdena.

Behovet att se över regelsystemet

En första förutsättning för reformens genomförande i praktiken är att man har en överblick över alla gällande författningar på det kyrkliga området. Den offentlighetsliga regleringen av svenska kyrkan är, som jag tidigare har sagt, mycket omfattande. 1968 års beredning om stat och kyrka lät göra en förteckning över kyrkliga författningar. Förteckningen, som avser förhållandena den 1 januari 1972, återfinns som bilaga 9 (SOU 1972:37 s. 97) till beredningens slutbetänkande. Sedan dess har emellertid åtskilliga författningar tillkommit, ändrats eller upphävts. I propositionen (prop. 1981/82:77) om formerna för den kyrkliga lagstiftningen m.m. uttalade min företrädare att det är angeläget att en genomgång av alla gällande kyrkliga författningar kommer till stånd (s. 24). Jag delar denna uppfattning.

Jag har redan tidigare sagt att det nuvarande regelsystemet för svenska kyrkan är svåröverskådligt och svårtillgängligt och att detta beror inte bara på mångfalden av bestämmelser av skilda slag, utan även på att åtskilliga bestämmelser är ålderdomliga eller obsoleta. I syfte att underlätta allmänhetens och myndigheternas möjligheter att överblicka gällande författningar har statsmakterna under senare år strävat efter att begränsa mängden av författningar. En sådan begränsning har åstadkommit bl.a. genom att man vid olika tillfällen har mönstrat ut sådana författningar som inte längre har någon betydelse men som ändå inte formellt har upphävts. Sålunda har t.ex. över 200 äldre författningar som saknade betydelse upphävts genom lagen (1982:238) om upphävande av vissa äldre författningar i anslutning till en allmän genomgång av Svensk författningssamling och genom förordningen (1982:330) i samma ämne. Som föredragande statsrådet uttalade i den proposition (prop. 1981/82:194) som låg till grund för riksdagens beslut att anta nämnda lag finns det anledning att räkna med att ytterligare författningar kan upphävas efter en genomgång av det stora antal författningar som rör svenska kyrkan.

De av riksdagen nyligen antagna förslagen om normgivning på kyrkans område innebär att normgivningen fördelas mellan staten och kyrkan. Genom delegation får kyrkomötet en egen normgivningskompetens på vissa områden, som i dag är reglerade i kyrkolag eller i regeringsförfattningar. I praktiken torde det inte vara möjligt för kyrkomötet att på en gång besluta alla de föreskrifter som ligger inom ramen för dess kompetens. Det kan därför inte komma i fråga att riksdagen och regeringen upphäver lagar och regeringsförfattningar innan kyrkomötet är berett att meddela nya föreskrifter i de aktuella ämnena. Initiativ till upphävande av de statliga föreskrifterna får tas i takt med att kyrkomötet för sin del är berett att ersätta dessa med egna föreskrifter. Som min företrädare uttalade i propositionen om ett reformerat kyrkomöte m.m. (s. 63) får det förutsättas att den samordning mellan regeringen, riksdagen och kyrkomötet som i detta hänseende blir nödvändig kommer till stånd. För att underlätta ett successivt överförande av normgivning till kyrkomötet är det emellertid angeläget att klarhet skapas i frågan om vilka nu gällande föreskrifter som kommer att ligga inom ramen för kyrkomötets normgivningskompetens.

På grund av det anförda förordar jag att en genomgång nu företas av alla gällande författningar rörande svenska kyrkan. En sådan genomgång bör inte bara syfta till att få en överblick över regelbeståndet på det kyrkliga området. Den bör också syfta till att författningar som inte längre tillämpas eller av annan anledning saknar betydelse kan mönstras ut ur regelsystemet. Vidare bör med utgångspunkt från de nya reglerna kartläggas vilka författningar som efter den 1 januari 1983 kommer att tillhöra kyrkomötets normgivningsområde.

En genomgång och kartläggning av det kyrkliga regelbeståndet innebär ett omfattande och tidskrävande juridiskt-tekniskt arbete. Det är angeläget att detta arbete kan påbörjas så snart som möjligt. En särskild utredare med uppdrag att fullgöra de arbetsuppgifter som jag nyss har nämnt bör därför nu tillkallas.

Utredningsuppdraget

Utredaren bör till en början gå igenom och ställa samman gällande författningar på det kyrkliga området. Inventeringen bör avse alla lagar, förordningar och andra statliga föreskrifter av generell natur som direkt rör svenska kyrkans organisation och verksamhet och som kan antas vara formellt gällande. Däremot bör genomgången inte inriktas på sådana författningar av mera allmänt slag som i och för sig är tillämpliga på svenska kyrkan och dess organ men som saknar direkt anknytning till svenska kyrkan, t.ex. jordabalken samt delar av lagstiftningen om offentlig anställning och allmän förvaltning.

I samband med genomgången av författningarna på kyrkans område bör, som jag tidigare har sagt, utredas vilka författningar eller i dessa intagna föreskrifter som inte längre tillämpas eller som saknar betydelse. En sammanställning bör göras av sådana författningar och föreskrifter som saknar aktualitet eller som annars bör kunna upphävas. Därvid bör utredaren ange vilka författningar som bör upphävas av riksdagen och vilka som regeringen kan upphäva.

Det är angeläget att man så snart som möjligt får en samlad överblick över det författningsområde som rör svenska kyrkan och får klarlagt vilka författningar som kan upphävas. Utredaren bör därför i ett delbetänkande redovisa resultatet av sitt arbete i denna del.

Sedan en kartläggning har skett av gällande kyrkliga författningar bör utredaren i en andra utredningsetapp göra en sammanställning av de författningar eller däri intagna föreskrifter som med hänsyn till sitt innehåll enligt utredarens bedömning kommer att ligga inom ramen för kyrkomötets normgivningskompetens. Därvid bör dock inte tas med sådana föreskrifter eller författningar som bör upphävas enligt vad jag nyss har sagt.

Av det anförda framgår att utredaren vid sin genomgång av gällande kyrkliga författningar skall ange vilka författningar eller föreskrifter som bör upphävas och vilka författningar i övrigt som ligger inom ramen för kyrkomötets normgivningskompetens. Utredarens undersökning torde beträffande åtskilliga författningar, som i framtiden skall beslutas av riksdagen eller regeringen, leda fram till att endast delar av dessa bör kvarstå. Det säger sig självt att regelsystemet förlorar i överskådlighet, om det kommer att innehålla författningar som delvis är upphävda. Utredaren bör därför undersöka om inte författningsmaterialet kan disponeras om och i förekommande fall lägga fram förslag om hur resterande föreskrifter i delvis upphävda författningar kan föras in i andra författningar eller sammanföras i helt nya författningar.

Utredaren bör under arbetets gång samråda med de myndigheter och organ med anknytning till svenska kyrkan som kan bli berörda av utredarens förslag. I de delar utredningsuppdraget rör kyrkomötets normgivning bör samråd äga rum med svenska kyrkans centralstyrelse. Samråd bör under utredningsarbetet också äga rum med 1968 års kyrkohandbokskommitté (U 1969:44), kyrkomusikerutredningen (Kn 1980:04), kyrkofondsutredningen (Kn 1980:05), utredaren av prästvalsregler (Kn 1981:A) och prästtjänstkommittén (Kn 1982:02).

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt. Resultatet av arbetet under den första utredningsetappen bör redovisas före utgången av år 1983.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för kommundepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över regelbeståndet rörande svenska kyrkan m.m.

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen beslutar

att kostnaderna skall belasta femtonde huvudtitelns kommittéanslag.

Statens offentliga utredningar 1987

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

Otillbörlig efterbildning.[1]
Dödsboärande och samärande av jordbruksfastighet m.m.[2]

Finansdepartementet

Långtidsutredningen '87.[3]

Civildepartementet

En ny kyrkolag m.m. Del 1.[4]
En ny kyrkolag m.m. Del 2.[5]

Statens offentliga utredningar 1987

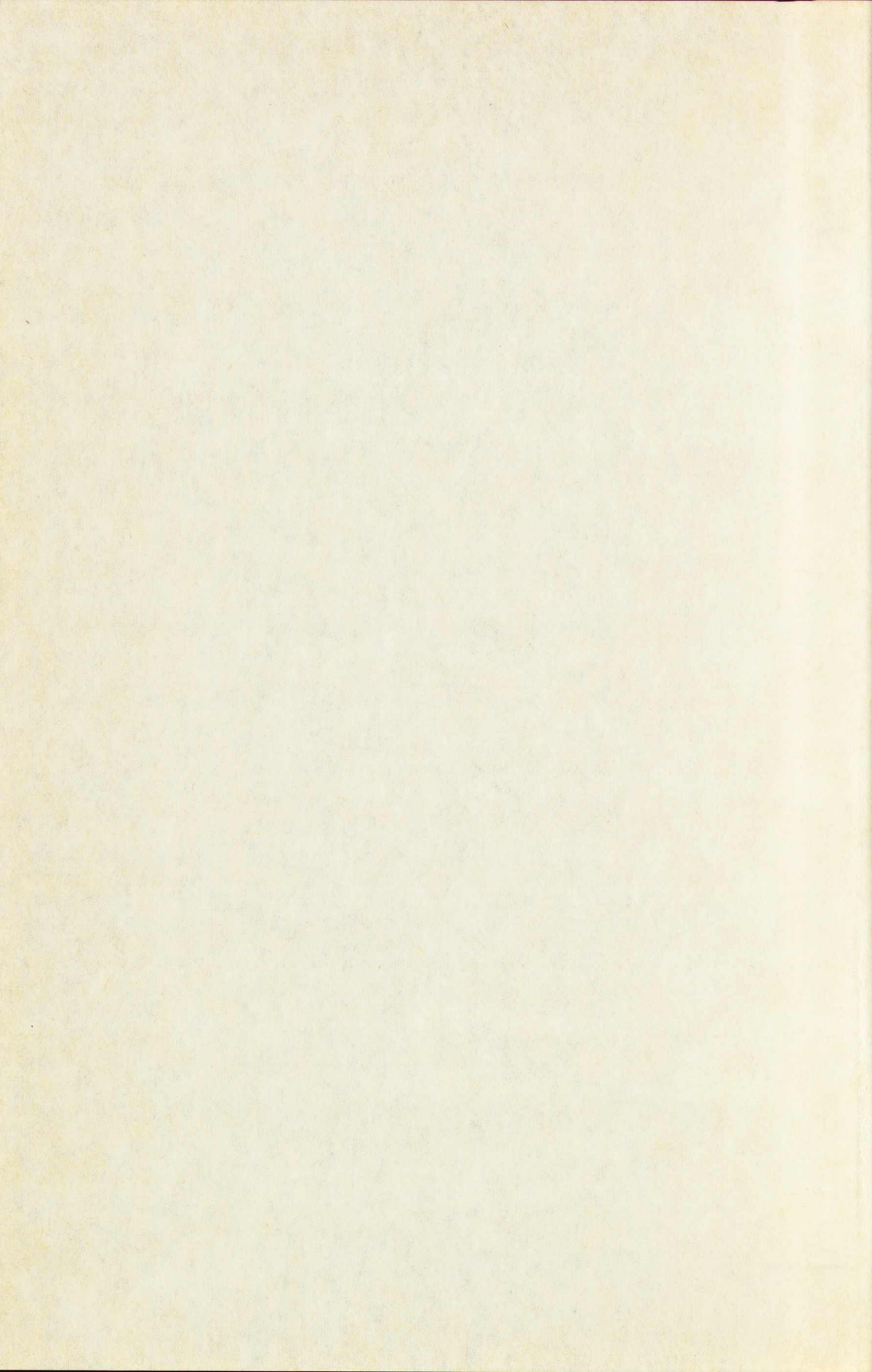
Kronologisk förteckning

1. Otillbörlig efterbildning. Ju.
2. Dödsboärande och samägande av jordbruksfastighet m.m.
Ju.
3. Långtidsutredningen '87. Fi.
4. En ny kyrkolag. Del 1. C.
5. En ny kyrkolag. Del 2. C.

KUNGL. BIBL.

1987-03-15

STOCKHOLM

ALLMÄNNA FÖRLAGET

ISBN 91-38-09672-2

ISSN 0375-250X